# ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ

(ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು
ವಿಕ್ರಮ ಕೆ. ಬಡಿಗೇರ
ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ: BVVBKS00251

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ
ಬಸವೇಶ್ವರ ವೀರಶೈವ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ
ಸಂಘದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಬಾಗಲಕೋಟೆ

ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ
ಬಸವೇಶ್ವರ ವೀರಶೈವ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ
ಸಂಘದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಬಾಗಲಕೋಟೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ – ೫೮೩ ೨೭೬
೨೦೧೫

# ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ

(ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)


ಸಂಶೋಧಕರು

**ವಿಕ್ರಮ ಈ. ಬಸನಗೌಡರ**

ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ: **BVVBKS00251**

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

**ಡಾ. ಗುರುಪಾದ ಮರಿಗುದ್ದಿ**

ಬಸವೇಶ್ವರ ವೀರಶೈವ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ

ಸಂಘದ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ ಬಾಗಲಕೋಟೆ




**ಮಾನ್ಯತಾ ಸಂಸ್ಥೆ**

ಬಸವೇಶ್ವರ ವೀರಶೈವ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ

ಸಂಘದ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ ಬಾಗಲಕೋಟೆ.


ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ – ೫೮೩೨೭೬.

೨೦೧೯

# ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

"ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಡಾ. ಗುರುಪಾದ ಮರಿಗುದ್ದಿ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ, ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಬಸವೇಶ್ವರ ವೀರಶೈವ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ಮಾನ್ಯತಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ನನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ:

ಸ್ಥಳ:

ವಿಕ್ರಮ ಈ. ಬಸನಗೌಡರ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ

ಬಸವೇಶ್ವರ ವೀರಶೈವ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ

ಸಂಘದ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ

ಬಾಗಲಕೋಟ.

# ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

**"ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ"** ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಭಾಗ, ಬಸವೇಶ್ವರ ವೀರಶೈವ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಮಾನ್ಯತಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ ಇವರ ಮೂಲಕ **ಶ್ರೀ ವಿಕ್ರಮ ಈ. ಬಸನಗೌಡರ** ಅವರು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ದೃಢೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

**ಸ್ಥಳ: ಬಾಗಲಕೋಟೆ**
**ದಿನಾಂಕ:**

**ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು**

**ಡಾ. ಗುರುಪಾದ ಮರಿಗುದ್ದಿ**
ಬಸವೇಶ್ವರ ವೀರಶೈವ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ
ಸಂಘದ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ

# "ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ"

## ಪರಿವಿಡಿ


| ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ | ಅಧ್ಯಾಯಗಳು | ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ |
|---|---|---|
| ಅಧ್ಯಾಯ ೧. | ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ | ೧ – ೬ |
| ಅಧ್ಯಾಯ ೨. | ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ | ೭ – ೨೪ |
| ಅಧ್ಯಾಯ ೩. | ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಚರ್ಚೆ | ೨೫ – ೪೫ |
| ಅಧ್ಯಾಯ ೪. | ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥಾ ಪರಂಪರೆ : ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು | ೪೬ – ೬೦ |
| ಅಧ್ಯಾಯ ೫. | ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದ ನೆಲೆಗಳು : ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕಥಾವಸ್ತು | ೬೧ – ೧೦೬ |

**೫.೧. ಭೌಗೋಳಿಕತೆ :**

- ಭೂಮಿ–ಭಾವ–ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ.
- ನೆಲದ ಸೊಗಡಿನ ಚಿತ್ರಣ
- ನೆಲದ ಗುಣ
- ಭೌಗೋಳಿಕ ಮೇರೆಗಳು
- ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ
- ಜನರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕತೆ
- ಬಿಸಿಲು–ಹಿರಿಹೊಳಿ

**೫.೨ ಕಥಾವಸ್ತು :**

- ಕಥೆಗಾರನೂರಿನ ಕಥೆ
- ಮುಳುಗಡೆ
- ಕ್ರೌರ್ಯ–ಮುಗ್ಧತೆ
- ನಗರ–ಗ್ರಾಮಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ೬. ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆ ೧೦೭ – ೧೫೭

೬.೧ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ

೬.೨ ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆ:

- ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಯ ಭಾಷೆ
- ನಾಮಪದಗಳು
- ಭಾಷಾ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳು
- ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು
- ಗ್ರಾಮ್ಯನುಡಿ – ಗ್ರಾಂಥಿಕ ನುಡಿ
- ಬೈಗಳುಗಳು
- ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೭. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯದರ್ಶನದ ನೆಲೆಗಳು ೧೫೮ – ೧೮೮

೭.೧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು :

- ನಂಬಿಕೆಗಳು
- ಆಚರಣೆಗಳು
- ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ
- ಮನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ
- ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ ಘರ್ಷಣೆ

೭.೨ ಮೌಲ್ಯದರ್ಶನ

ಅಧ್ಯಾಯ ೮. ಸಮಾರೋಪ ಮತ್ತು ಫಲಿತಗಳು ೧೮೯ – ೨೦೪

ಅನುಬಂಧಗಳು ೨೦೫ – ೨೧೦

## ಅಧ್ಯಾಯ – ೧

# ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ

# ಅಧ್ಯಾಯ – ೧

# ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿಧಾನ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಥೆಯೆಂಬುದು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇರುವ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವು. ಲೇಖಕರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಕೃಷಿ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ವಿಪುಲವಾದ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ತನ್ನ ವಸ್ತು, ರೂಪ, ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ನವೋದಯ, ನವ್ಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಹಾಗೂ ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಮಹತ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿದೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ, ಭಾಷಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಹಲವು ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಮ್ಮ ನಾಡು, ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಹಲವು ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವ ಪಡೆಯುತ್ತ ಬದಲಾವಣೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿವೆ. ಹಲವು ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಮ್ಮ ನಾಡನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳ ಚಿತ್ರಣವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಾರ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆತ ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ವಸ್ತು, ಪಾತ್ರ, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೌಲ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳು ಸಹ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

**ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ:**

ಆಧುನಿಕ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ದೀರ್ಘವಾದ ಪಯಣವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿದೆ. ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳು ಅಥವಾ ಚಳವಳಿಗಳ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾಲ, ಪ್ರದೇಶ,

ಒಲವುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇಂದು ಹೊಸ ತತ್ವ ಅಥವಾ ಚಳವಳಿಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಆ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ವಸ್ತು, ಪಾತ್ರಗಳು, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮೊದಲಾದ ನೆಲೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನೆಲೆಗಳು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು, ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳು ಬಯಲುಸೀಮೆ, ಕರಾವಳಿ, ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನೆಲೆಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಕಥೆಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಪಾತ್ರ, ಅಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಭಾಷೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳು, ಅವರ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಸೇರಿ ರೂಪಿಸುವ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಭಾಷೆ, ಆಹಾರ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿವೆ. ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಈ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ವರ್ತಿಸುವ ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು, ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸುವದು. ಪ್ರಗತಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬರುವ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಮಾಡುವ

ಏರು-ಪೇರುಗಳನ್ನು, ಗುಣ-ಅವಗುಣಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕಥೆಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಬಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. ಕಥೆಗಳು ಪ್ರದೇಶದ ವಿವರಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ನೀಡದೆ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಹಿಂದಿನ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳಿಗೂ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಥೆಗಳು ವರ್ತಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಗುವುದು.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಚಳವಳಿ ನಂತರ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಚಳವಳಿಯು ರೂಪು ಪಡೆಯದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ ಹಾಗೂ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಘಟ್ಟಗಳ ಧೋರಣೆ ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು. ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಸಂವೇದನೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೆಲದಿಂದ ಉದ್ಭವಗೊಂಡು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಚಳವಳಿಯ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು. ಇಂದು ರಚನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಗ್ರ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುತ್ತವೆ. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

**ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:** ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಲು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧) ಭೌಗೋಳಿಕತೆ

೨) ಕಥಾವಸ್ತು

೩) ಪಾತ್ರ-ಚಿತ್ರಣ

೪) ಭಾಷೆ

೫) ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು

೬) ಮೌಲ್ಯ ದರ್ಶನ

ಈ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಆಯ್ದ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಯಲುಸೀಮೆ, ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೯೮೦ ರಿಂದ ೨೦೧೪ರ ವರೆಗೆ ರಚನೆಯಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಾರರಾದ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ತಮಂಥದ ಕೇಡು, ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ, ಸವಾರಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ಅವರ ಕಂಗಳು ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ, ಕವಣೆಗಲ್ಲು, ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶ, ತನು ಕರಗದವರಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯ, ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು, ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಬೇರು, ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ ಅವರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು, ಒಡಪುಗಳು, ದೇಸಗತಿ, ಮಾಯಿಮುಖಗಳು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ ಅವರ ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಧೋಮುಖ, ಮುಖಾಂತರ, ಇಳೆ ಎಂಬ ಕನಸು ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ನವೋದಯ, ನವ್ಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಘಟ್ಟಗಳ ನಂತರದಲ್ಲಿ ೧೯೯೦ರ ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಅಳಿವು-ಉಳಿವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದುರಾಗಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಚಿತ್ರಣ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅವಧಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

**ಭೌಗೋಳಿಕತೆ:** ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಥೆಗಳ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವ ಲೇಖಕನು ತನ್ನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಲೇಖಕರು ತಮಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದ, ತಾವು ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರ, ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಲೇಖಕರು ಆ ಸ್ಥಳದೊಂದಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅನುಭವಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಬರಹ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

**ಕಥಾವಸ್ತು:** ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಅಂಗವಾದಂತೆ, ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕನ್ನೊಳಗೊಂಡ 'ಕಥಾವಸ್ತು'ವೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಜೀವನ-ವಿಧಾನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು

ಹೊಂದಿದ ಜನಾಂಗದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕಥೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಥೆಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಾಂಗದ ಸರಳ ಜೀವನದ ನೇರ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

**ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ:** ಕಥೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸೊಗಡನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಇಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಬಲಿಷ್ಠ, ಸರಳ ಸ್ವಭಾವ, ಪ್ರತಿಭಾವಂತ, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ, ಶ್ರಮಜೀವಿ, ಸಾಹುಕಾರ ವರ್ಗ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಕ್ರೂರ ಮೊದಲಾದ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

**ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು:** ಭಾರತದಂತಹ ವಿಶಾಲವಾದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳ, ಜಾತಿಗಳ ಬದುಕಿನ ವಿಧಾನ ಬದಲಾಗುವದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಭಿನ್ನ ಪರಿಸರಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಥೆಗಳು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಆಕರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಒಂದೇ ಆದರೂ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಉತ್ಸವಗಳು, ಓಕುಳಿ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳು, ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು, ಆಚರಿಸುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳು, ನಂಬಿಕೆ-ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

**ಭಾಷೆ:** ರಾಜ್ಯದ ಭಾಷೆ ಒಂದೆಯಾದರು ಭೌಗೋಳಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಾಷೆಯು ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

**ಮೌಲ್ಯ ದರ್ಶನ:** ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶವು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನದೇ ಆದಂತಹ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವರ್ತನೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳಿಂದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಕೂಡಾ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

**ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ :**

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಥೆಗಾರರನ್ನು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಒಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಈವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಮುಖ ಆರು ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಕನ್ನಡದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ;

ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಕಥಾವಸ್ತು, ಪಾತ್ರ-ಚಿತ್ರಣ, ಭಾಷೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಈ ಆರು ನೆಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ ಹಾಗೂ ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಥೆಗಳು ಬಯಲುಸೀಮೆ, ರಾಯಚೂರು, ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದ ಆಕರಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಈ ನೆಲೆಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಇವುಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತೋರುವ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಅಂದರೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ನೆಲೆಗಳು ಬಯಲುಸೀಮೆ, ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳು ತೋರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದೆ.

♦♦

# ಅಧ್ಯಾಯ - ೨

# ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

# ಅಧ್ಯಾಯ - ೨

## ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಸಣ್ಣಕಥೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾದರೂ, ಕಥೆ ಎಂಬುದು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಥೆಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು. "ಪ್ರಾಚೀನ ಕಥೆಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದ್ಭುತ ರಮ್ಯವೂ, ಸಾಹಸ ಪ್ರಧಾನವೂ, ನೀತಿ ಬೋಧಕವೂ ಆಗಿದ್ದುವಲ್ಲದೆ ಸಮಕಾಲೀನ ವಾಸ್ತವ ಜೀವನದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶಗಳನ್ನು, ಬಹುಮುಖತೆಯನ್ನು, ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಕಲಾತ್ಮಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಇಂದಿನ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಿಗೂ ಅಂದಿನ ಕೇವಲ ಮನೋರಂಜಕವಾದ ಅಜ್ಜಿ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಅಗಾಧವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ." ಮಾವಿನಕೆರೆ ರಂಗನಾಥ ಅವರ ಸಂಪಾದನೆಯ 'ಮಾಸ್ತಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅವಲೋಕನ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಈ ಮಾತು ಇಂದಿನ ಸಣ್ಣಕಥೆಗೂ, ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇರುವ ಕಥೆಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಕಥೆಗಳು ನೀತಿ, ಮನರಂಜನೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಸಮಾಜದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ೧೯೦೦ರಲ್ಲಿ 'ಸುವಾಸಿನಿ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ 'ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ತಾಯಿ', 'ಕಮಲಾಪುರದ ಹೋಟ್ಲಿನಲ್ಲಿ' ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ನಂತರ ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ, ಎಂ.ಎನ್.ಕಾಮತ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸರು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಾರರು ಸಣ್ಣಕಥೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪ ಕೊಡುತ್ತಾ ಬಂದರು.

'ಸಣ್ಣಕಥೆ' ಎಂಬ ಪದವು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ 'Short Story' ಎಂಬ ಪದದಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಕಾದಂಬರಿಗೂ, ಸಣ್ಣಕಥೆಗೂ ಸಂಬಂಧದೊಡನೆ ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ ಅವರು 'ಕಲ್ಪಿತ ವಾಸ್ತವ; ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಥೆ, ವಸ್ತು, ಪಾತ್ರಗಳು, ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸಂಭಾಷಣೆ, ನಿರೂಪಣೆ, ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆರಡರಲ್ಲೂ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಮೇಜರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಕಾದಂಬರಿಯು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಜೀವನದ ಹರವು, ಗುಣ, ಸಂಕೀರ್ಣತೆ, ವಿವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಮೈನರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಒಳಗೊಳ್ಳುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮುಂದುವರೆದು ಅವರೇ

ಹೇಳುವಂತೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ತೀಕ್ಷ್ಣ ರೂಪದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಹಿ.ಎಸ್.ಪ್ರಿಚೆಟ್‌ರು ಹೇಳುವಂತೆ "ಕಾದಂಬರಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರತೆ ಇರುತ್ತದೆ." ಸಣ್ಣಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯಷ್ಟು ಹರವು ಇರದೇ ಇದ್ದರೂ, ಅದೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಪರಿಸರದ ಜೀವವನ್ನೇ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಇದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಜನಾಂಗ, ಸಮೂಹದಿಂದ ದೂರವಾದದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿ 'ಓ ಕಾನರ್' ಸಣ್ಣಕಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ 'ಒಂಟಿದನಿ'(The Lonely Voice)ಎಂದು ಸಂಕೇತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾಯಕನಿಲ್ಲ, ಅವನು ಧೀರನೂ ಅಲ್ಲ, ಬರ್ನಾಡ್ ಬರ್ಗೊಂಜಿ ಇದನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಬದುಕಿನ ಬಲಿಪಶುಗಳು, ಅವಮಾನಿತರು, ಹತಾಶರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಧೀರೋದಾತ್ತ, ಛಲದ ಗೆಲುವಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದು ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರ ಆಯ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಹೊರತು ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಲಕ್ಷಣವೇ ಇದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ವಸ್ತು, ಪಾತ್ರ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಬೇಕಿರುವುದು ನಿಜ. ನವೋದಯ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. "ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ವಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗುಣ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಗಾತ್ರ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಣ, ನಿರೂಪಣಾ ತಂತ್ರ ಮುಖ್ಯ"[೧] (ಡಾ.ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ, ಪು.ಸಂ.೨೨, ೨೦೧೧) ಎಂಬ ಅಂಶವು ಕನ್ನಡದ ಮಾಸ್ತಿ, ಆನಂದಕಂದ, ಕುವೆಂಪು ಮೊದಲಾದವರ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಪರಿಸರದ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. "ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಕಾಳಜಿಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮೈಸೂರಿನ ಕಡೆ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಡೆ ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಧಾರವಾಡ ಕಡೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಕಡೆ ಮಾಸ್ತಿ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಡೆ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡೆ ಕೆರೂರರು ಕಥೆಗಾರರಾಗಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದರು."[೨] (ಡಾ.ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ, ಪು.ಸಂ.೨೪, ೨೦೧೧) ಹೀಗೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಪರಿಸರದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ

ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತ, ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾದರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಯಥಾರೀತಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದೆ.

ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿಯವರ 'ಶತಮಾನದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಬೀಚನಹಳ್ಳಿಯವರೇ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಕೃತಿಯು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಮೀಕ್ಷೆಯೇ ಹೊರತು ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಸ್ತಕವಲ್ಲ. ಕಥೆಗಾರರ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನದೇ ಆಯ್ಕೆಯ ಮಿತಿಗಳಿವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಲೇಖಕರು ಕೃತಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಡಳಿತ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಮತಾಂತರ ಮೊದಲಾದವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವಗಳು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರ(ಮನುಷ್ಯ) ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥೆಗಾರರು ರಚಿಸಿದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ನವೋದಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಂತರ ಲೇಖಕರು ನವ್ಯ, ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವ, ವಸ್ತು, ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಆಶಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು, ನವ್ಯಕಥೆಗಾರರಿಗೆ ಕಥೆಯ ರಚನಾ ವಿಧಾನ(ವಸ್ತು, ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರ) ಪ್ರಮುಖವಾದರೆ, ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಕಥೆಗಾರರಿಗೆ ಆಶಯ ನಿಷ್ಠತೆಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ತೊಂಬತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ದಶಕದಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾಳಜಿಗೂ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯ ದಶಕದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಣ್ಣಕಥೆ: ಒಂದು ನೋಟ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವ ಹೊಸ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು

ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲೇಖಕರು ಇಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಇದು ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆಗಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗನೊಂದಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಬಂಧ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗನು ತಾನು ಓದಿದ ಕೃತಿ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯವರಾದ ಕಥೆಗಾರ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. "ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಲೋಕ ಗ್ರಹಿಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಆದರ್ಶಪ್ರಿಯತೆ ಹಾಗೂ ಕಠೋರವಾದ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಥೆಗಳು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ"[೩] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಮುನ್ನುಡಿ: ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, ಪು.ಸಂ.XXVI, ೨೦೦೯) ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಸ್ತು, ಭಾಷೆ, ಪಾತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. "ಪಾಟೀಲರ ಸಂವೇದನೆಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ಸಾಮುದಾಯಿಕವಾದುದು. ಈ ಸಂವೇದನೆಯೇ ಅವರ ವಸ್ತು, ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ"[೪] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ: ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರ, ೨೦೦೯) ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ ಅವರ 'ದೇಸಗತಿ' ಸಂಕಲನದ ಕಥೆಗಳು. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳು ದಟ್ಟವಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಬದುಕನ್ನು ನೋಡುವ ರೀತಿ ಮಾತ್ರ ಆಧುನಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

'ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನರಹಳ್ಳಿ ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ 'ದೇಸಗತಿ' ಕಥಾ ಸಂಕಲನದ ಕುರಿತು ಬರೆದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ 'ದೇಸಗತಿ' ಕಥಾ ಸಂಕಲನದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಸೃಜನಶೀಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಯು 'ತಲೆಯ ಉರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಎದೆಯ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಬೇಡುತ್ತದೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಗಳು ಕೇವಲ ಸಂಕಟ, ದುರಂತ, ನೋವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸದೇ ಸಂತೋಷದ ಬೆಳಕಿನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ತೋರಬೇಕು ಅಂದಾಗ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಸಾರ್ಥಕ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

"ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಕಥೆಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಡಾ. ಆನಂದ್ ಋಗ್ವೇದಿಯವರು ಮಾಡಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಥನ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ

ಸಸ್ಸೂರ್‌ನ ಚಿಂತನಾ ಎಳೆಗಳು ನಿರೂಪಿಸುವ 'ಕಾಲಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲಿಕೆ'ಯನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಲಾದ ಐದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯ ನಡೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವ 'ಲಯ', ಸಾಮಾಜಿಕ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಅಂಶಗಳ ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯ ಕುಟುಂಬ ಆವರಣವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀತ್ವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರಗಳ ವಿವೇಚಿಸುವ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ–ಸಮಾಜಗಳ ಮುಖಾ–ಮುಖಿಯಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಚಿತವಾಗುವ 'ಅಸ್ಮಿತೆ' ಇವೇ ಐದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಾಗಿವೆ.

'ಸಂಕಥನ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿಯವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನವ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯದ ಕಥೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ: ಮಾನವನ ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನದ ಅಭೀಪ್ಸೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅದು ತನ್ನ ಒಡಲಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಲೇಖಕರ ಮಾತು ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರೇರಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ನಂತರ ಲೇಖಕರು ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಪಿ. ಲಂಕೇಶ, ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ, ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಇವರ ಕಥೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ೧೯೯೧ರ ಮತ್ತು ೧೯೯೨ರ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ' ಕಥಾ ಸಂಕಲನವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತ ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನದ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಭಾಷೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು–ಗಂಡು ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಪ್ರೇಮ, ದಾಂಪತ್ಯ, ವಿರಸ, ನಡಾವಳಿ ಮುಂತಾದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಈ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಮರೇಶ

ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಚಿತ್ರಣ ದಟ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತ ಲೇಖಕರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಥನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರದ ಸಂಬಂಧದ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರದೇಶ – ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಸರ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಚಿಂತನೆಯ ಕಥನದ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಾಲಬದ್ಧ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಕ್ರಮವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ನಡುವಿನ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಒತ್ತಡಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ, ಓದಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯತೆ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕಿದೆ ಎಂದು ಲೇಖಕರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಭಾಗದ ಅಥಣಿಯವರಾದ ಕನ್ನಡದ ಕಥೆಗಾರ ಡಾ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥಣಿ ಸುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಅಂಶಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು, ಜನರು, ಅವರ ಸ್ವಭಾವ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳು ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. "ಲೋಕಾಪುರರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಹಿರಿಹೊಳಿ' ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಯಾವುದೋ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಚಿತ್ರಣಗಳಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಹೊಳಿಯ ಹಾಗೆ 'ಶಿರಹಟ್ಟಿ' ಎನ್ನುವ ಊರೊಂದು ಪ್ರತಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಆ ಊರಿನ ನೀಲನಕ್ಷೆಯನ್ನು, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು, ಸಿಟ್ಟು-ಸೆಡುವುಗಳನ್ನು, ಮಾತಿನ ಶೈಲಿ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕರಾರುವಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು" (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಮುನ್ನುಡಿ:ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಅಗಸನಕಟ್ಟೆ, ೨೦೦೮) ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥಣಿ ಪರಿಸರದ ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಣ ದಟ್ಟವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ, ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್-ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಅಲ್ಲಿನ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಕಥೆಗಾರ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳ ಭಾಷಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಡಾ. ರಂಗನಾಥ ಕಂಟನಕುಂಟೆ, ಅವರು "ಕನ್ನಡ ಕಥನ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು – ನಿರೂಪಕರು ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು

ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು, ಕಥೆಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಡು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದು. ಎರಡು – ನಿರೂಪಕರು ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರಗಳ ನುಡಿ ಎರಡೂ ಆಡು ನುಡಿ ಆಗಿರುವುದು. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಅಮರೇಶರು ಎರಡನೆಯ ಬಗೆಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ" (ಎಸ್.ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ (ಸಂ), ಪು.ಸಂ.೧೨೪, ೨೦೧೪) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯು ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಭಾಗವೇ ಆಗಿದ್ದು ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಜನರ ಸ್ವಭಾವ, ವೃತ್ತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸರಿಯಾದ ಚಿತ್ರಣ ಸಿಗುವುದು. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಆಡು ನುಡಿಯ ಬಳಕೆ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕೆಲವೇ ಲೇಖಕರು ಬಳಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನುಗಡೋಣಿಯವರು ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು ಅನುಭವ ಪಡೆದ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಅದೇ ರೀತಿಯ ನುಡಿಯು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಕೆ. ಷರೀಫಾರವರು 'ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆ' ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೇ ಇರುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಐದು ಜನ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಶೋಧಕರು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಭಾಷಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಕಡಲ ತೀರದ ಲೇಖಕರು 'ಬ್ಯಾರಿ' ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೂಲದವರು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದವರು 'ಉರ್ದು' ಮೂಲದವರು. ಈ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಗುರುತಿಸಿರುವರು.

ಡಾ. ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿಯವರ "ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಗುರುಪಾದ ಮರಿಗುದ್ದಿಯವರ "ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ"ದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಾಂಗದ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ತೆರನಲ್ಲಿ ಡಾ. ಪಿ.ಕೆ. ಖಂಡೋಬಾರ 'ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಜಾನಪದೀಯತೆ' ಕೂಡ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

“ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ, ಭಾಷಾ ಪ್ರಬೇಧಗಳೂ” ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೆ.ವ್ಹಿ. ತಿರುಮಲೇಶರು ಆಧುನಿಕ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತಿರುಮಲೇಶರು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ರಾಯಚೂರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಕನ್ನಡಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಥನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕಥೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಒಬ್ಬರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಮರೇಶರ ‘ತಮಂಧದ ಕೇಡು’ ಸಂಕಲನದ ‘ಬೇಟಿ’ ಕಥೆಯ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

“‘ಅಂಗಿ ಹರಿತಾದ ಬುಡೇ ಕೋತಿ’ ಸಂಜೀವ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡ, ‘ಬೀಳಿನಣ್ಣಾ...... ಬೀಳ್ತಿನಿ....’ ತಂಗಿ ಸೋಮಿ ಚೀರಿದಳು, ಬಂಡ್ಯಾಗ ಕುದ್ರಲು ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.”[೭] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ. ೩೦೮, ೨೦೧೩).

‘ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಸ್ವರೂಪ-ವಿನ್ಯಾಸ’ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿಯವರು ‘ಸಣ್ಣಕಥೆ: ಆಧುನಿಕ ಸ್ವರೂಪ’ ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಕಥೆಗಳ ಕುರಿತು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆ, ಭಾಷಿಕ ಪರಿಕರ, ಪ್ರಕಾರ ನಿಷ್ಠೆ, ಧನಾತ್ಮಕ ಮನೋಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತು ಬದ್ಧತೆಗಳು ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರು ಕನ್ನಡದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಕಥೆಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ-ಕರ್ನಾಟಕದ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವರು ಹಾಗೂ ಬಹುಪಾಲು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೇ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಊರುಗಳು ಸಶಕ್ತವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಛಿದ್ರಗೊಳ್ಳುವ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಸಹಾಯಕತೆ, ರಾಜಕಾರಣ, ಆಧುನೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಭಾವ, ಪರಿಣಾಮ ಮೊದಲಾದವು ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚುಗೊಂಡು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗೆ ಸ್ವರೂಪವೊಂದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ನವ್ಯ ಕಥೆಗಾರರು ಈ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಅದರ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಲಾತ್ಮಕ ಯಶಸ್ಸಿನತ್ತ ಮುನ್ನಡೆಸಿದರು. ದೇವನೂರರು ತಮ್ಮತನದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಆಯಾಮ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳ ರಾಚನಿಕ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಥೆಗಾರರೆನಿಸಿದರೆ, ಲಂಕೇಶರು ಈ ಪ್ರಕಾರವೂ ಧ್ವನಿಸಬಹುದಾದ ಶೋಧನೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಆತ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆ, ಸಮುದಾಯ ನಿಷ್ಠತೆ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ನುಗಡೋಣಿಯವರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ಸಣ್ಣಕಥೆ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಡಾ. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿಯವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಟಿ. ಪಿ. ಅಶೋಕರು 'ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳು' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಅಂಶಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳು ಮನುಷ್ಯ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಹೊರ ಜಗತ್ತಿನ ಅಥವಾ ನಗರ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಈ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹಳೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು, ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಆಗಮನವನ್ನು ನುಗಡೋಣಿಯವರು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ. ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಎಂಬುವರು ಡಾ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ದೇವರಹಳ್ಳಿಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ "ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯದ ಸಣ್ಣಕಥೆ–ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕು ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿರುವ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಜೊತೆಗೆ ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಾದ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ವಿಭಿನ್ನ ಮಗ್ಗಲುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಹಳ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಡತನ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವತೆಯ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಕುಂವೀ ರವರ ಕಥೆಗಳು – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಗೂಳಪ್ಪ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರು ಡಾ.ಕೆ.ಎಂ.ಮ್ಯಾಥ್ಯೂರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ ಮತ್ತು ನವ್ಯೋತ್ತರ ಹಂತಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕರ ಮತ್ತು ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಹಾಗೂ ನವ್ಯೋತ್ತರ ಕಥೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕುಂವೀ ಅವರ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯ ಕಥನದ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥಾ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಕಾಸದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ವರೂಪದ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಕನ್ನಡ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ" ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಮಮತಾ. ಕೆ. ಅವರು ಡಾ. ಎಮ್. ಸುಮಿತ್ರ ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ತೇಜಸ್ವಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಘಟನೆ, ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆ ಈ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿ.ಬಿ. ಹೊನ್ನಯ್ಯರವರು "ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಜೀವನ" ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಡಾ. ಸಿ. ವೀರಣ್ಣ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯದವರೆಗೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ದಲಿತ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ದಾಖಲಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ದಲಿತ ಜೀವನ ಸಂವೇದನೆಗಳು, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ದಲಿತೇತರ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಕಥೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಒಡಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಇತಿಮಿತಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ವಿವಿಧ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಂವೇದನೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆ ಆಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಬಿಸಿಲ ಹನಿಗಳು' ಎಂಬ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ರವರ ಸಂಪಾದನೆಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಥೆಗಳ ಕುರಿತು ವಿಮರ್ಶನ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣ ಅವರ 'ಪುಂಡಿ ಪೂಜಾರಿಯಾದಾಗ' ಕಥೆಯ ಕುರಿತು ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ವಿಮರ್ಶಾ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಗೀತಾ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಸ್ತ್ರೀವಾದವನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿಕೊಂಡು

ಹುಟ್ಟಿದವು ಅಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವರ ಕಥೆಗಳ ಲೋಕವು ನಗರ, ಹಳ್ಳಿಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳವರ್ಗದ ದುಡಿವ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದು. ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣರವರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಸುತ್ತಲಿನ ದುಡಿವ ಜನವರ್ಗದ ಬದುಕನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಕಥೆಗಾರರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಿರುವರು.

ಇದೇ ಕೃತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆಯವರು ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳ ಕುರಿತು ವಿಮರ್ಶೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಅಮರೇಶರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಹೊಂದಿದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಪುನರ್ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ತಂತ್ರಗಳು ವಿಶೇಷ ಉಲ್ಲೇಖಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದುವು.

ಡಾ. ಕೇಶವ ಶರ್ಮ ಕೆ. ಅವರ ಸಂಪಾದನೆಯ 'ವಿಮರ್ಶೆ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ "ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ನೆಲೆಗಳು" ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಆರ್. ವ್ಹಿ. ಭಂಡಾರಿಯವರು ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಾರರು ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ - ಕುವೆಂಪುರವರು ಸಣ್ಣಕಥೆಗೆ ನೀಡಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಖಂಡನೆ, ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ರೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜವಾದಿ ಧೋರಣೆ ಈ ಮೂರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರ "ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ "ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಣ್ಣಕಥೆ: ಒಂದು ನೋಟ" ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಣ್ಣ ಕಥಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರರು ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತೋರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಹಳೆಯ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಗಾರರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದು, ಕಥೆಯ ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಕಥೆಯು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಧೋರಣೆಯು ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಬರಗೂರರು ತಮ್ಮ ಆಶಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಗಾರರಾದ ದೇವನೂರು, ತೇಜಸ್ವಿ, ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ, ಜಿ. ಎಸ್. ಸದಾಶಿವ, ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿ ಇರುವದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವ ಸಾಹಿತಿಯು ಅವರ ಜೊತೆ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ

ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು ಹಾಗೂ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗನಿಗೂ ಸರಳವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಗೊಬ್ಬರಗುಂಪಿ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಯವರು ಪ್ರೊ. ಶಾಂತಾ ಇಮ್ರಾಪುರ ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ "ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣರವರ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಗಳು" ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಶೋಧಕರು ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣ ರವರ ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಸ್ತುವಿನ ಧೋರಣೆ, ಆಶಯ ಹಾಗೂ ಹೈದ್ರಾಬಾದ-ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದವರಾದ ಗೀತಾರವರು ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹೇಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸಮಕಾಲೀನ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಗೆ ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಶೋಷಣೆಯ ಮುಖಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತ ಬಂದಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಶೋಧಕರು ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲೇಖಕಿಯರು ಬಳಸಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಭಾಷೆ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿ, ಅದರ ಮೂಲಕ ಹೈದ್ರಾಬಾದ-ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಾವಲಗೇರಿ ವಾಯ್. ಎ. ರವರು ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಬಿ. ಬಿರಾದಾರ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ "ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ: ಬದುಕು ಬರಹ" ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಶೋಧಕರು ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ ಅವರ ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಅರಿವು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅವರು ತೋರಿರುವ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೀಣಾಶಾಂತೇಶ್ವರ ಅವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಕಥೆಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಶೋಷಣೆ ಕಥೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ಕಥೆ ಹಗೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರ : ವೀಣಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆ – ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಸೀಮೆಯ ಸತ್ವಯುತವಾದ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಂಥಿಕವಲ್ಲದ, ತೀರ ಜನಪದವೂ ಅಲ್ಲದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಕಲಿತ ಜನ ಬಳಸುವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಂತ್ರ: ವೀಣಾರವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಥೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

'ನುಡಿವ ಪಾಡು' ಎಂಬ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ 'ಕಥೆ ಎಂದರೆ ಜೀವನ ವಿನ್ಯಾಸ' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ಶರ್ಮರವರು ನುಗಡೋಣಿಯವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಕುರಿತು ಕೇಶವ ಶರ್ಮರವರು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನುಗಡೋಣಿಯವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ "ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಕಥಾವಸ್ತು, ಪಾತ್ರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಸರವನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅಂದ್ರೆ ಅದು ಸಿನಿಮಾಗಳಲ್ಲಿ ಸೆಟ್‌ನಂತೆ ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲ. ಪರಿಸರ ಅಂದ್ರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಅಂತ್ಲೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾದ ಚರಿತ್ರೆ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವಂಥದ್ದು, ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದು ಅರಿವಿಗೆ ಬರುವಂಥದ್ದು."[೮] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೧೨೭, ೨೦೧೧) ಇಲ್ಲಿ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಸರವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದು ಸಹಜ ಪರಿಸರವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವಂಥದ್ದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ನುಗಡೋಣಿಯವರು ಹೈದ್ರಾಬಾದ–ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಸ್ವರೂಪ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ.

"ಚದುರಂಗ ಮತ್ತು ಕುಂವೀ ಕಥೆಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎನ್. ಗಂಗಾನಾಯಕ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧದ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ, ವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಕುರಿತು ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚದುರಂಗ ಮತ್ತು ಕುಂವೀ ಕಥೆಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ

ಚದುರಂಗರು ಮತ್ತು ಕುಂವೀ ರವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೆಲೆ-ನಗರ ನೆಲೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆ-ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೇಶವ ಉಜ್ವಲ್‌ರವರು ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ವ್ಹಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯ" ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರು ನವ್ಯಕಥೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಪರಂಪರೆ, ಪ್ರಯೋಗ ಹಾಗೂ ವಸ್ತು, ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ನವ್ಯಕಥೆಗಾರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎಸ್. ಸುಂದರಮ್ಮ ಅವರು ಡಾ. ಸಿ.ಪಿ. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ "ಚದುರಂಗರ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯ ಲಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುರಿತು ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಚದುರಂಗರ ಕಥೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಅವರ ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತು, ವಿನ್ಯಾಸ, ಪಾತ್ರವೈವಿಧ್ಯ ಕಥಾಶೈಲಿ, ಸನ್ನಿವೇಶ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್‌ರ "ಆಖ್ಯಾನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ" ಎಂಬ ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕುರಿತಾದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸಿ. ಎನ್. ಆರ್. ಅವರು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರು ವಸ್ತು, ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಥೆಗಾರರು. ಅವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಥೆಯು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ; ಭಿನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮಷ್ಠಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಪಾಟೀಲರ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಸಮಷ್ಠಿ ಮತ್ತು ಸಮಷ್ಠಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು (ಪ್ರಭುತ್ವ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ) ಇವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎನ್.ಆರ್. ಅವರು ಪಾಟೀಲರ 'ಕಥಿಯ ಹುಚ್ಚಿನ ಕರಿಟೋಪಿಗಿಯರಾಯ', 'ದೇಸಗತಿ', 'ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಾಯಿ', 'ಮಾಯಿಯ ಮೂರು ಮುಖಗಳು', ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

"ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆ ಒಂದು ದೋಷವಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ಗುಣ"" (ಶ್ರೀರಾಮ ಇಟ್ಟಣ್ಣವರ (ಸಂ), ಪು.ಸಂ.೫೩, ೨೦೦೮).

ಡಾ. ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿಯವರ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ 'ಕ್ಯಾದಗಿ'ಯಲ್ಲಿನ ಲೇಖನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾರಂಬರಿಗಳು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ-ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಡಾ.

ವಿಜಯಕುಮಾರ ಕಟಗಿಹಳ್ಳಿಮಠ ಅವರು ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸದ ಕುರಿತು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಣವಿಯವರು ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆ ಎಂಬುದು ದೋಷವಲ್ಲ, ಅದು ಗುಣ ಎಂದು ಸಾದರಪಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜನಗಳ ಆಸಕ್ತಿ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಡುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಘಟಕಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಗ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವುದನ್ನು ಡಾ. ವಿಜಯಕುಮಾರ ಕಟಗಿಹಳ್ಳಿಮಠರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಡಾ.ಮಹೇಶ ಚಿಂತಾಮಣಿಯವರು ಡಾ. ಕಣವಿಯವರ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಕಣವಿಯವರು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಕಥಾವಸ್ತು, ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳ ಅಧಾರದಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ವಿಮರ್ಶಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿರುವದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ 'ಕ್ಯಾದಗಿ' ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗರಿ' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು, ವಿವಿಧ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಡಾ. ಸಬಿಹಾ ಅವರು 'ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ : ಸದ್ಧರ್ಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಮೂರು ಆಧಾರಗಳಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆ" ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಗುರುಪಾದ ಮರಿಗುದ್ದಿಯವರು ಕುವೆಂಪುರವರ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಯು ಮಲೆನಾಡಿದ ಸೊಬಗಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕು, ಅವನ ಸಂಬಂಧ, ಪ್ರಣಯ, ವಿವಾಹ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಶೋಷಣೆ, ನೆಲ, ಕಾಡು, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ರತ್ನಶೀಲಾ ಗುರಡ್ಡಿಯವರು 'ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ : ವಾಸ್ತವದ ಅನನ್ಯತೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ದು. ನಿಂ. ಬೆಳಗಲಿಯವರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಾವು ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದ ಪರಿಸರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಾದಂಬರಿ

ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿರುವರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಲು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬೆಳಗಲಿಯವರ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಊರುಗಳು, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳು, ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳು, ಕಲೆ, ಆಹಾರ, ಉಡುಗೆ, ಧರ್ಮಾಚರಣೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಬರುವದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕುರಿತಾದ ಲೇಖನಗಳು ಕ್ಯಾದಗಿ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಗರಿ ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿವೆ.

ವಿಮರ್ಶಕ ಟಿ. ಪಿ. ಅಶೋಕರ 'ಕಥನ ವೈವಿಧ್ಯ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ, ಅವನು ಬದುಕುವ ಕಾಲ, ದೇಶ, ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ, ಮನುಷ್ಯ – ಮನುಷ್ಯ, ಮನುಷ್ಯ–ಸಮಾಜ, ಮನುಷ್ಯ–ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ–ದೈವಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಕೇವಲ ಕನ್ನಡಿಗಳಲ್ಲ, ದೀಪಗಳೂ ಆಗಿವೆ ಎಂಬ ಮಾತಿನೊಂದಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯತೆ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಲೇಖಕರು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಆರಂಭದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರ ಕಥೆ–ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ ಅವರ ಕಥೆಗಳು' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಟಿ.ಪಿ. ಅಶೋಕರು ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾ, ಅವರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಚಿತ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ಬಳಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿರುವದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಪ್ರಮುಖ ತಾತ್ವಿಕ ಅಂಶಗಳು –

- ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಕಾದಂಬರಿಯಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಿರದಿದ್ದರು, ಅದು ಕೂಡಾ ಒಂದು ಪರಿಸರದ ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.
- ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಎಂಬ ಪದವು ಗಾತ್ರ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಇರದೇ ಗುಣ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

• ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಘಟ್ಟಗಳ ಧೋರಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

• ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಬಹುಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರವನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡು ರಚನೆಯಾಗಿವೆ.

• ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

• ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು, ಜನರು, ಅವರ ಸ್ವಭಾವ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

• ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮನುಷ್ಯರ ವರ್ತನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

• ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಗ್ರಾಮ ಜೀವನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

• ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

• ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ, ಬಂಡಾಯ ಸಂವೇದನೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ ಮೊದಲಾದ ಸಂವೇದನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ವಿವಿಧ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಗ್ರಂಥಗಳು, ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ವಿನ್ಯಾಸದ ಸಂಬಂಧಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯದೇ ಇರುವುದು ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಆಧಾರದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ವಿನ್ಯಾಸದ ಸಮಗ್ರವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

♦♦

**ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:**

೧. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ, ಸಣ್ಣಕಥೆ : ಸ್ವರೂಪ-ವಿನ್ಯಾಸ, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೨೨, ೨೦೧೧.

೨. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ, ಸಣ್ಣಕಥೆ : ಸ್ವರೂಪ-ವಿನ್ಯಾಸ, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೨೪, ೨೦೧೧.

೩. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಮುನ್ನುಡಿ : ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ೨೦೦೯.

೪. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ : ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರು, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ೨೦೦೯.

೫. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಮುನ್ನುಡಿ : ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಅಗಸನಕಟ್ಟೆ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೦೮.

೬. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ (ಸಂ), ಶೀಲವೆಂಬುದು ಸೂತಕ, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೧೨೪, ೨೦೧೪.

೭. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ-೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೩೦೮, ೨೦೧೩.

೮. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ನುಡಿವ ಪಾಡು, ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೧೨೭, ೨೦೧೧.

೯. ಶ್ರೀರಾಮ ಇಟ್ಟಣ್ಣವರ (ಸಂ), ಕ್ಯಾದಗಿ, ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿ, ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮಿತಿ, ಪು.ಸಂ.೧೫೩, ೨೦೦೮.

# ಅಧ್ಯಾಯ – ೩

# ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಚರ್ಚೆ

# ಅಧ್ಯಾಯ – ೩

## ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಚರ್ಚೆ

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಶಬ್ದಶಃ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅಥವಾ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಎಂದಾಗುವುದು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದ್ದು, ವಿಭಿನ್ನ ಅಭಿಮತಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಓ.ಎಲ್.ನಾಗಭೂಣಸ್ವಾಮಿಯವರು 'ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಿಭಾಷೆ' ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ "ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಜನ–ಜೀವನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು, ಭಾಷೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಉಡುಪು, ವಿಚಾರಗಳು, ಅನುಭವಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅಂತಹ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು"[೧] (ಓ.ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ, ಪು.ಸಂ.೧೬೮, ೧೯೮೩) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎನ್ನುವ ಪದದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರದೇಶ' ಹಾಗೂ 'ದೇಶಿ' ಎಂಬ ಪದಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ದೇಶಿಯತೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳು ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಅವೆರಡೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಸೀಮಿತ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ನಡಾವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು. ಅದು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯನ್ನು, ಜನರಭಾಷೆ, ಉಡುಪು, ಆಹಾರ, ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು. ದೇಶಿಯತೆ ಎನ್ನುವುದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಜೀವನ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ದೇಶಿಯತೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ದೇಶಿಯತೆಯನ್ನು ನಾವು ಇಡೀ ಭಾರತ ದೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಹಾಗೆ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಉತ್ತರಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಉತ್ತರಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ದೇಶಿಯತೆ ಎನ್ನುವುದು ಇದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶವು ತನ್ನದೇ ಆದಂತಹ ಭಾಷೆ, ಜನಾಂಗ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಹಾಗೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಮುದಾಯವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದೇಶಿಯತೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ದೇಶಿಯತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳೆದು ಅದರ ಭಾಗವಾಗಿ ಉಳಿದು ಬರುತ್ತಿರುವಂತಹ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ದೇಶಿಯತೆಯ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಭಾವದ ನಡುವೆಯೂ ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು

ಬಂದಿದೆ. ದೇಶಿಯತೆಯು ವಿಶಾಲವಾಗಿರುವಂಥದ್ದು, ಅದು ಪರ ಭಾಷೆ, ಜನಾಂಗ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ದೇಶಿಯತೆಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದರೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೆಲ ಅಥವಾ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅತೀ ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗಳು ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ದೇಶವು ಹಲವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ, ಜನಾಂಗ, ವೃತ್ತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಒಳ ನೋಟಗಳು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ 'ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ' ಯವರು "ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಆ ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಚೆಲುವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಿಂತ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಸಮುದಾಯವೂ ಬದುಕನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಜಾನಪದ ಭಾಮು ಮತ್ತು ಭಾತಿ ಇರುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯವರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗೆ ಭಾಷಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಹೈದ್ರಾಬಾದ್-ಕರ್ನಾಟಕ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂವೇದನೆ' ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮತಿಯವರು "ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ದೇಶಿಯತೆಯ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವಂತಹದ್ದು. ಅನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನರು ನಮ್ಮ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಪಡೆದದ್ದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂತರವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿತು. ಇದರಿಂದ ದೇಶಿಯರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಭಾಷಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯದರ ಹೇರಿಕೆಯ

ಒತ್ತಡಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಉಗಮವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದವು"[೨] (ಸುಮತಿ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ-ಕರ್ನಾಟಕ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂವೇದನೆ, ೨೦೧೦)ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ದೇಶಿಯತೆಯಲ್ಲಿ ಅಭದ್ರತೆ, ಅಸ್ಥಿರತೆ ಉಂಟಾಗಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಉಗಮವಾಗದೇ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ದೇಶಿಯತೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದಾದರೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ತನ್ನ ಮೂಲ ಸೊಗಡನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಯಾವುದೋ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವೀರ್ಭಾವ ಆಗಿರದೇ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಇರುವಂಥದ್ದು.

"Local colure or regional literature is fiction and poetry that focuses on the characters, dialect, customs, topography and other futures particulars to a specific region"[೩] (Donna M. Campbell, regionalism and local colour fiction ೧೮೬೫-೧೮೯೫) ಡೊನ್ನಾ ಎಂ. ಕ್ಯಾಂಪಬೆಲ್ ಅವರು ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಪಾತ್ರಗಳು, ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.

"Regionalism is an approach to study the behaviour that emphasizes the geographical region as the unit of analysis, stressing the relationship between man and his immediate physical environment. Economic social and cultural organizations are analyzed in terms of their interrelationships and functions within the geographic region"[೪] (W.P.Scot, definition on regionalism) ಡಬ್ಲ್ಯೂಪಿ.ಸ್ಕಾಟ್ ಅವರು ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರುವದೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗಿಂತ ಭೌತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿಯವರು 'ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಕಥಾವಸ್ತು, ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ನೀರು, ಗಾಳಿ, ಕಾಡು, ಆಹಾರ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಜನಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶವು ತನ್ನದೆ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಸ್ವಭಾವ, ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಬ್ಬ ಕಥೆಗಾರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಂತ್ರದ ಭಾಗವಾಗಿ ತರಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಥನ ಆಶಯದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು, ನೇರ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಬರುವುದು, ಅಂದರೆ ಕಥೆಗಾರ ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ, ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಡಾ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ಹಿರಿಹೊಳಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ(ಮಾಮುಸಲ್) ಕಲ್ಪಿತ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನಿರೂಪಣೆ, ಅಂದರೆ ಕಥೆಗಾರ ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದನ್ನು ತಾನೇ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರು ಬಳಸಿದ ಧರ್ಮನಟ್ಟಿ, ಅಬ್ಬಾಸ್ ಮೇಲಿನಮನಿಯವರು ಬಳಸಿದ ಜೀವಪುರ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ನೇರ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಪಿತ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ಕೆಲ ಸಲ ನೇರ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಕಲ್ಪಿತ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಬಳಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಸಲ ಎರಡು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರವಾಗಿಸಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

"ವ್ಯಕ್ತಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮಿಳಿತವಾದಾಗ 'ಸೃಜನತೆ' ಹೊಮ್ಮಲು, ಧ್ವನಿಯುಕ್ತವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಇಂದು ಕೇವಲ ಗುರುತಿಸಲು, ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ

ಪ್ರತ್ಯೇಕೀಕರಣಕ್ಕೆ, ಆಡಳಿತ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತ ಎನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ, ಅದರ ನಿರ್ವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ."[3] (ಡಾ.ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವಾಮಿ(ಸಂ), ಮುನ್ನುಡಿ, ೨೦೧೪)

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಗುಣವು ಹಾಗೂ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸೇರಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವು ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೆಂಬುದು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಗುಣದಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

"ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಒಂದು ಭೂಗೋಳ ವಿಸ್ತಾರವಲ್ಲ ಬದುಕಿನ ಸ್ವರ ವ್ಯಾಪಕತೆಯ ಒಂದು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಅವಸ್ಥೆ ಅದರದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವೇ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗುವಂತೆ, ನಾವು ಮೆಚ್ಚಿದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗಿಂತ ಬೇರೆ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ರಕ್ಷಾ ಕವಚವಾಗಿದೆ."[4] (ಪ್ರೊ. ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಬಿ. ಉತ್ನಾಳ, ಪು.ಸಂ.೨, ೧೯೯೦).

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೂ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಳಗೆ ರೂಪು ಪಡೆಯುವ ಬದುಕಿನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ನೆಲದ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ, ಸೆಳೆತ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಜನರ ನಡೆ-ನುಡಿ, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನರು ಆಡುವ ಭಾಷೆಯು ಸಹ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಲೇಖಕನು ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಜನರಿಗೆ ನೆಲದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಪ್ರೀತಿಯಂತೆ ಲೇಖಕನಿಗೂ ತನ್ನ ನೆಲದ ಬಗ್ಗೆ ಸೆಳೆತ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆತನ ಬರಹಗಳು ರೂಪು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮುದಾಯದ ಮಧ್ಯೆ ಬರುಬರುತ್ತ ಒಂದು ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿಸರದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜನರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ವರ್ತನೆಗಳು, ಭಾಷೆ, ಮೌಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೊದಲಾದವು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಟ್ಟು ಪರಿಸರವೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿಸರವು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಇರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ದಾಟಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಭಿನ್ನವಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶವು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ದ್ವೀಪವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ, ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಗರದ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಚಿತ್ರಣ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಥಾವಸ್ತು ಒಂದು ಸೀಮಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಘಟನೆಗಳು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದವುಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸೌಂದರ್ಯದ ಪ್ರತೀಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವಂತೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಾಶಕ್ಕೂ ಹಾಗೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನ ವಿನಾಶಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿನಾಶದ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಒಂದು ಸೀಮಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಬಂಧಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದು ಹೇಳುವ ಸತ್ಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳು ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಕತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯನ್ನು ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಗಡಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ದೇಶ-

ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಒಟ್ಟು ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರದ ದೋಷವಾಗಿರದೇ ಗುಣ ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೇ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಗಳ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನಿರ್ವಚನ ಮಾಡಬಹುದು.

**೧) ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು**

**೨) ಭಾಷಿಕ ಅಂಶಗಳು**

**೩) ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ**

**೪) ಕಥಾ ವಸ್ತು**

**೫) ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು**

**೬) ಮೌಲ್ಯಗಳು**

**ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು :**

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸ ಹೊರಟಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ವಾಸನೆ ಅಥವಾ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಅನೇಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಊರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಂಡು ಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಜನರು ತಾವು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಇರುವಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ, ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಊರಿನ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನದಿ, ಹೊಳೆ, ಅಥವಾ ಹಳ್ಳ ಇರುವಲ್ಲಿ ಜನರು ಬದುಕನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆನಂತರ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಾವಿ, ಕೆರೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಮೊದಲಾದವು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಊರುಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಈ ರೀತಿ ಅನುಕೂಲಕರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಇರುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿನ ನದಿ, ಹಳ್ಳ, ಅರಣ್ಯ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು,

ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಹವಾಗುಣ ಮೊದಲಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಜನರ ವೇಷ-ಭೂಷಣ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವೃತ್ತಿಗಳು, ಹವ್ಯಾಸಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೂ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ, ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರಮುಖ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಸಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತು, ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ವೃತ್ತಿಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಆಚರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಹವ್ಯಾಸಗಳು ಸಹ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಊರಿನ ಜನರ ಬದುಕಿನ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜನರು ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮನೆ, ಬಾವಿ, ಕೆರೆಗಳು, ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು, ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದು, ಕೃಷಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ನಂತರ ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅದೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕಥೆಗಾರ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಹತ್ತಿರದ ಅನುಭವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕಥೆಗಾರ ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಅಥವಾ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು, ಹಳ್ಳ, ನದಿ, ಗುಡ್ಡ, ಕಾಡು, ಭೂಮಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಥೆಗಾರನ ಒಡನಾಟ ಇರುವುದರಿಂದ ಆತ ಇವುಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ, ನ್ಯೂನ್ಯತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆತನ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ವಾಸ್ತವಿಕ ಚಿತ್ರಣ

ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

- ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ, ಕಾಡು, ಜಲಪಾತ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ.
- ಡಾ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲುಸೀಮೆ, ಕೃಷ್ಣಾನದಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ, ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನವೂ ರೂಪಗೊಂಡು, ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನವೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ತರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಜನರ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವದ ಮೇಲೂ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ, ಸಹನೆಯ ಗುಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಕಾಡೇ ಬದುಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ಅನೇಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಬದುಕು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಸೋಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಸಹನೆ, ಸಮಾಧಾನದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ.

ಅದೇ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಜನರಿಗೆ ಭೂಮಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಬದುಕು. ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಂತೆ, ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಆಪತ್ತುಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಬಿಸಿಲು, ಹವಾಮಾನ ಏರಿಳಿತಗಳು, ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆ, ಅಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಜನರ ಸ್ವಭಾವ, ಮನೋಭಾವಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರ ಬದುಕು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಜನರು ತಮ್ಮ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ದೂರದ ನಗರಗಳಿಗೆ ದುಡಿಯಲು ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ತಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಏರಿಳಿತಗಳಿಂದಾಗಿ

ಬಡತನ, ಹಸಿವು, ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳುಂಟಾಗಿ ದುಡಿಯಲು ಬೇರೆಡೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಜನರ ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅವರ ಊರಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳೇ ಕಾರಣವಾದರೆ, ಹೀಗೆ ಬೇರೆಡೆ ದುಡಿಯಲು ಹೋಗಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಂಶಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು, ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಊರಿನಂತಹುದೇ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಹಬ್ಬ, ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ದೇವಸ್ಥಾನ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಜನ ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಕಳೆದು ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮರಳಲು ಕೂಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಅಂಶವಾದ ಸ್ವ ನೆಲದ ಆಕರ್ಷಣೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

**ಭಾಷಿಕ ಅಂಶಗಳು :**

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯು ಮುಖ್ಯವಾದ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ರಾಜ್ಯದ ಭಾಷೆ ಒಂದೇಯಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಜ್ಯದ ಒಳಗಡೆ ಒಂದು ಸೀಮಿತ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷೆಗೂ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಗೂ ಬಹಳಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಾದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಇದೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳು ಭಾಷಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕವಾಗಿದ್ದು, ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಾಡುವ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ನೋಡಬಹುದು ಹಾಗೂ ಅನುಭವಿಸಬಹುದು.

ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ, ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ–ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದೇ ಪದವನ್ನೇ ಬೇರೆ–ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ–ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು, ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಇರುವ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳು, ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳ ವಿವಿಧ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು ಬೈಗುಳಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ

ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳು, ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರು, ನದಿ, ಗುಡ್ಡಗಳ ಹೆಸರು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವಂತೆ ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯು ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಅದು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರುವ ಬಾಗಿಲಿಗೆ 'ದಣಪೆ' ಎಂದು ಕರೆದರೆ, ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ 'ದಡ್ಡಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಕಥೆಗಾರನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ತನ್ನ ನೇರ ನಿರೂಪಣೆಯ ಮೂಲಕ ಕಥೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಕೆಲವು ಸಲ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅಥವಾ ಓದಿದಾಗ ಇದು ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನ ತರುವುದನ್ನು ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆ: ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನವರಾದ ಡಾ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ಒಂಟಿ ಕಾಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಕ್ಕು' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

"ಅಕ್ಕಾಗೋಳ ಕಾಗಿ ಕೂಗಿದ್ರ ಅಬಸುಬ ಅಲ್ರಿ ಪವಣ್ಯಾರ ಬರತಾರಂತ ಅದು ಹೇಳತೈತಿ. ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳಾವ್ರು ಸತ್ತ ಕಾಗಿ ಆಗಿ ಹುಟ್ಟಿರತಾರ ........? ಅಂದ ಬಸಣ್ಣಿ

ನನ್ನ ಮನಿಗಿ ಯಾವ ಅಂವಾ ಪವಣ್ಯಾ ಬರಾವಾ ? ಲಡದು ಬಾಡ್ಯಾ ? ಅಂದಳು"[2] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೧೮೧, ೨೦೦೮) ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಅಥಣಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸಹಜವಾದ ಆಡು ನುಡಿ.

ರಾಯಚೂರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ತಮಂಧದ ಕೇಡು' ಸಂಕಲನದ 'ಬೇಟೆ' ಕಥೆಯ ಈ ಸಾಲನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

"ಅಂಗಿ ಹರಿತಾದ ಬುಡೇ ಕೋತಿ' ಸಂಜೀವ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡ, ಬೀಳಿನಣ್ಣಾ....... ಬೀಳ್ತಿನಿ...... ತಂಗಿ ಸೋಮಿ ಚೀರಿದಳು, ಬಂಡ್ಯಾಗ ಕುದ್ರಲು ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ......."[೮] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೩೦೮, ೨೦೧೩).

ಭಾಷೆಯೆನ್ನುವುದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಜೀವವಿದ್ದಂತೆ, ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಅನೇಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಭಾಷೆಯು ವರ್ಗ, ವರ್ಣ, ಅಂತಸ್ತು, ಜನರ ಮನಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಸ್ಕಾರ ಮೊದಲಾದವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಜನರು ಆಡುವ ಭಾಷೆಯು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಜಮೀನುದಾರ ಆಡುವ ಭಾಷೆಗೂ ಹಾಗೂ ಆಳು ಮನುಷ್ಯ ಆಡುವ ಭಾಷೆಗೂ ಭಿನ್ನತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಭಾಷೆ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ರಾಜ್ಯದ ಭಾಷೆಯು ಪರ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುವುದು ಹಾಗೂ ಅವನತಿ ಹೊಂದುವ ಹಂತಕ್ಕೂ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅದೇ ಭಾಷೆಯು ರಾಜ್ಯದ ಭಾಷೆಯು ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂತೆ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವನತಿಯ ಹಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಸದಾಕಾಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೊಗಡಿನ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

**ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ಕಥಾವಸ್ತು :**

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳು ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಜನರ ವರ್ತನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ವಭಾವದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಕಥೆಗಾರನ ಕಥೆಗಳು ಯಾವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರೇ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಸಲ ಮನುಷ್ಯನ ಬಣ್ಣ, ಗಾತ್ರ, ಆಕಾರ, ಆರೋಗ್ಯ, ರೋಗ, ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರದೇಶವೇ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿಗಳು, ಗಳಿಕೆ, ಲಾಭ, ನಷ್ಟ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು, ಅವರ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳು, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಪಾತ್ರಗಳ ಕುಟುಂಬ, ಜಾತಿ, ಮದುವೆ, ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬ, ಆಟ, ಪಂಚಾಯತಿ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ

ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಸಹ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಆಯಾ ಕಥೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶದ ಅಥವಾ ಭಾಗದ ಪಾತ್ರಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯ ಸೊಗಡು, ಜನರ ಗುಣ–ಸ್ವಭಾವ, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ನೋವು–ನಲಿವುಗಳು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಚಿತ್ರಣ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾರವ್ವ, ಭೀಮಸಿ, ಮಲ್ಲವ್ವ ರಾಮೋಜಿ, ಚಾಮಿ, ಬಾಪ್ಯಾ, ಸಾಂಯವ್ವ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಕಂಡು ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ನಾಡಿನ (ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕು) ಜನರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಾರ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಡವಿ, ಆಚಾರ್ಯ, ಜನಕಜ್ಜ, ಸುದಾಮ, ಸದಾಶಿವ ಮೊದಲಾದ ಪಾತ್ರಗಳು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣರ ಕಥೆಗಳ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ, ವೈದೇಹಿಯವರ ಕಥೆಗಳ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ಈ ವಿಭನ್ನತೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿಗಳು, ಸಾಕಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಆಡುವ ಭಾಷೆ, ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬ, ನಾಟಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಾಸನೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನಂಟು ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ಊರಿನಿಂದ ದೂರವಾದಾಗ ನೋವಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಸ್ಮೃತಿ ಹೀನರಾಗುವದನ್ನು ಮತ್ತು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಿಗಾರರ 'ಇಳೆ ಎಂಬ ಕನಸು' ಕಥೆಯ ಜನಕಜ್ಜ, 'ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್' ಕಥೆಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಊರುಗಳ ಮುಳುಗಡೆ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ನಾಶವನ್ನು ಪರಿಸರ ಕಾಳಜಿ ಇರುವ, ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಇರುವ ಹಾಗೂ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದ ಜನರು ಬೇರೆಡೆ ಸಾಗಲು ವಿರೋಧಿಸುವದು ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಾರ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ಇಳೆಯೆಂಬ ಕನಸು' ಕಥೆಯ ಜನಕಜ್ಜ ಹಾಗೂ

ಸುದಾಮ ಕಥೆಯ ಸುದಾಮ ಮತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಪಾತ್ರಗಳು ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ತೋರುವ ಕಾಳಜಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಹೆಸರುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಊರಿನ ಅಥವಾ ಹತ್ತಿರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವರ / ದೇವತೆಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಡುವ ರೂಢಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೂಡಲಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸಂಗಮನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನ ಇರುವದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಊರುಗಳ ಜನರ ಹೆಸರುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಗಮೇಶ, ಸಂಗಪ್ಪ, ಸಂಗವ್ವ, ಮೊದಲಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳ ಮೂಲಕ ಕಥಾವಸ್ತು, ಪರಿಸರ ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ವೃತ್ತಿ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿಯನ್ನು ಸಹ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ-ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ, ಭಾಷಿಕ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ಊರು, ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಮೂಲ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬ ಕಥೆಗಾರ ಕೂಡ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಊರಿನ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನೇ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ-ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದಿಂದಲೇ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಥಾ ರೀತಿ ಕಥಾ ವಸ್ತು ಇರದಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಘಟನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರಗಳು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ದೂರದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೂ ಕಥೆಗಾರನು ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ಊರಿನ ಪ್ರದೇಶದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಬಳಸುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿರಬಹುದು, ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳಿರಬಹುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ-ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಡಾ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರು ಮೂಲತಃ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರಹಟ್ಟಿಯವರಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಊರಿನ ಯಾವ ಅಂಶಗಳೂ ಕಾಣದೇ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ವಸ್ತುಗಳೇ ಕಥೆಗಳಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಳು ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ರಚನೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ನಾಶ, ಜನವಸತಿ ನಾಶ, ವಲಸೆಹೋಗುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಕಥೆಗಾರ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಥಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇನ್ನು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರ ಬಡತನ, ಉದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆ, ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ, ಶೋಷಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪೂರ ಹಾಗೂ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ವಸ್ತುಗಳು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗೆ ಕಥಾವಸ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

**ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು :**

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಸೀಮಿತ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಪದ್ಧತಿ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಹಾರ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅನುಕೂಲಕರ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಾತಾವರಣ ಇರುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ದೇವಾಲಯ, ಮದುವೆ, ಸೀಮಂತ, ನಾಮಕರಣ, ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ, ವೃತ್ತಿಗಳು, ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬ, ಆಟಗಳು, ಪಂಚಾಯತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ಘಟಕವಾದ ಕುಟುಂಬವು ವಿಭಕ್ತ, ಅವಿಭಕ್ತ, ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನ, ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ನಂಬಿಕೆ,

ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಇದ್ದು, ಊರಿನ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಊರಿನ ದೊಡ್ಡ ಗುಡಿ, ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆ ಗುಡಿ, ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಸೇರಿ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವಿಗೆ ನಾಮಕರಣ, ಮದುವೆ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳು ಸಹ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಜನರು ಕೃಷಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕುವ, ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಮೀನ್ದಾರರು, ಕೃಷಿಕರು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ರೀತಿ, ನಂಬಿಕೆಯ ವಿಚಾರಗಳೂ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಪಶು ಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಬಡಿಗತನ, ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ, ನೇಕಾರಿಕೆ, ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರ ಮಧ್ಯ ಸ್ನೇಹ ಪ್ರೀತಿ, ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಾದರು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಇದ್ದಾಗ ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸರಪಂಚರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡ ಇರುತ್ತದೆ.

ಊರಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿ, ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇದರಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಹ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಕಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಜನರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬೆಸೆಯುವಿಕೆಗಾಗಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಜೈನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪೂಜಾಸ್ಥಳಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಆಯಾ ಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಧರ್ಮದ ದೇಗುಲಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ವಿವಿಧ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಶಾಸನಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ, ಕೆರೆ, ಕಾಲುವೆಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತವೆ, ಇಂದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮ/ಜಾತಿಯ ದೇಗುಲಗಳಿದ್ದರೂ ಯಾವ ಜಾತಿಯ ಜನರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆಯೋ ಆ ಜಾತಿಯ ದೇಗುಲಗಳಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಆಗಿರುವ ಹಬ್ಬಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾತ್ರೆಗಳು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರುಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಕೂಡಲಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಸಂಗಮನಾಥ ಜಾತ್ರೆ, ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಜಾತ್ರೆ, ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನರು ಪಂಚಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗಪ್ಪನ ಪೂಜೆ, ಆಷಾಡದಲ್ಲಿ ಗುಳ್ಳವ ಆಚರಣೆ, ಜೋಕುಮಾರನ ಹಬ್ಬ, ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣೆತ್ತಿನ ಪೂಜೆ, ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಮಣ್ಣಿನ ಎತ್ತು ಮಾಡಿ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಎತ್ತು, ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಮರುದಿನ ಕರಿ ಹರಿಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣದ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಹೋರಿ ಮೊದಲು ಬಂದರೆ ಈ ವರ್ಷ ಕಡಲೆ, ಗೋಧಿ ಹಾಗೂ ಬಿಳಿ ಹೋರಿ ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ಬಿಳಿ ಜೋಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ರೈತರು ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಣ್ಣೆತ್ತಿನ ಅಮವಾಸ್ಯೆ ನಂತರ ಬರುವ ಪ್ರತಿ ಮಂಗಳವಾರ ಮುಂದಿನ ಅಮವಾಸ್ಯೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಳ್ಳವ ಮೂರ್ತಿ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರು. ಕೊನೆಯ ಮಂಗಳವಾರ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಊರಿನ ಹೊರಗಡೆ ಕೆರೆ ಅಥವಾ ನೀರು ಇರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗುಳ್ಳವ್ವ ಆಟವನ್ನು ಅವರೆ ಹೂ ಹಾಗೂ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಆಡಿ ಸಿಹಿ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ದಸರಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮೈಸೂರು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸುಂದರ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ – ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡದೆ, ಆಯುಧ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯೆಂದು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಮೆರವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಣ್ಣವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ, ಎರಡು ದಿನಗಳ ಬಣ್ಣವಾಡುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಹಾಡು, ಮೆರವಣಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮದ ಜನರು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಇದು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಅಂಶಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಬದುಕಿನ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ದಿನದ ಬೆಳಗಿನ ಆರಂಭದಿಂದ ಹಿಡಿದು ದಿನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲೂ ಹಾಗೂ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ, ಮನರಂಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಹಾಡುವ ಗೀತೆಗಳಿವೆ. ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಡು, ಕುಟ್ಟುವ ಹಾಡು, ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡು, ಹಂತಿ ಪದ, ಕೋಲಾಟ ಗೀತೆ, ನೂಲುವ ಹಾಡು, ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಹಾಡು, ಭಜನೆ ಪದಗಳು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಜನರು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಈಗ ಇವುಗಳಿಗೆ ತುಸು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಅವುಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಕಥೆಗಾರ ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತವೆ. ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.

**ಮೌಲ್ಯಗಳು :**

ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರದೇಶವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತೆ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮೌಲ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದರ್ಥ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಹಾಗೂ ಯಾವುದು ಅವನ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮೌಲ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವರ್ತನೆಗಳು, ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ, ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ, ವ್ಯವಹಾರ ಹೊಂದಿರುವದರಿಂದ ಆತ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪಾತ್ರಗಳು ಸತ್ಯ, ತ್ಯಾಗ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ, ಸಹನೆಯ, ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸದ, ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಸಹಕಾರ, ಸಹೋದರತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪಾತ್ರಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕ್ರೌರ್ಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತ ಬದುಕುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಪಾತ್ರಗಳ ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವಗಳು ಎಲ್ಲ

ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವರೂಪ ಅಥವಾ ಪರಿಸರವೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರಗಳು ತೋರುವ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೌಲ್ಯಗಳು ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಆ ಸಮುದಾಯದ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ನೋವು-ನಲಿವು, ಕಷ್ಟ-ತೊಂದರೆ, ಸೋಲು-ಗೆಲುವುಗಳು, ನ್ಯಾಯ-ಅನ್ಯಾಯ, ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಶ್ರೀಮಂತ-ಬಡವ, ಪ್ರಬಲ-ದುರ್ಬಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ವಿವಿಧ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಬಹುದು.

- ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸಮುದಾಯದ ಜನಜೀವನದ ಸಮಗ್ರವಾದ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ.
- ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ನೈತಿಕ, ಭಾಷಿಕ ಪರಿಸರವೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಾಗಿದೆ.
- ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಜನಾಂಗದ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಗಳು, ಭಾಷೆ, ವೃತ್ತಿಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಸಂವೇದನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂವೇದನೆಯು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು, ಬದುಕಿನ ಆಧಾರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೂ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುವುದು.

- ಯಾವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ನೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯುವುದೋ, ಅದರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಭೌತಿಕವಾಗಿ ದೂರವಾದರು ಬಾಂಧವ್ಯ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದೋ, ನೆಲದ ಗುಣದೊಂದಿಗೆ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಲು ಯಾವುದು ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದೋ ಅದುವೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಾಗಿದೆ.

- ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸಮುದಾಯದ ನೋವು ನಲಿವುಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

- ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ನೆಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅದರು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಗುಣ–ಸ್ವಭಾವ, ನಡೆ–ನುಡಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

- ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಅಲ್ಲಿನ ಸಮುದಾಯದ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

- ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾದ ಹಾಗೂ ಭಾಷಿಕವಾದ, ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ.

- ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಒಂದು ಪರಿಸರವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ಪರಿಸರದ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಪರಿಸರವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ನಡೆ–ನುಡಿ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಆಶೋತ್ತರಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

- ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ವಿಶಾಲವಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಸೀಮಿತ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ತನ್ನೊಳಗೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಇದರ ಆಧಾರದಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಶೋಧ ನಡೆಸಿದಾಗ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದು ಇದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.

◆◆

**ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:**

೧. ಓ.ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ, ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಿಭಾಷೆ, ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೧೬೮, ೨೦೧೪.

೨. ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮತಿ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್-ಕರ್ನಾಟಕ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂವೇದನೆ, ೨೦೧೦.

೩. Donna M. Campbell, American Literature Site, Regionalism and Local Colour fiction 1865-1895.

೪. W.P.Scot, your Article Library Site, Definition on regionalism.

೫. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ (ಸಂ),ಶೀಲವೆಂಬುದು ಸೂತಕ, ಮುನ್ನುಡಿ, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೧೪.

೬. ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಉತ್ನಾಳ, ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಅನುಪಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೨, ೨೦೧೦.

೭. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೮೧, ೨೦೦೮.

೮. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ-೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೩೦೮, ೨೦೧೩.

# ಅಧ್ಯಾಯ – ೪

# ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥಾ ಪರಂಪರೆ : ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು

# ಅಧ್ಯಾಯ – ೪

# ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣ ಕಥಾ ಪರಂಪರೆ : ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು

**'ಕಥೆ'** ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತಾಗಿನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಘಟನೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ವಿಚಾರವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ, ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಂದುವರೆದು ಅದೇ 'ಕಥೆ' ರೂಪ ತಾಳಿರಬಹುದು. ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅರೇಬಿಯನ್ ನೈಟ್ಸ್ ಕಥೆಗಳು, ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಂತೂ ಕಥೆಯ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ದೊಡ್ಡ ಪರಂಪರೆಯೇ ಇದೆ. ವೇದ–ಉಪನಿಷತ್ತು, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಥೆ–ಉಪಕಥೆಗಳಿವೆ. ಪಂಚತಂತ್ರ, ಬೃಹತ್ ಕಥೆ, ಬುದ್ಧನ ಜಾತಕ ಕಥೆಗಳು, ಜೈನ ಕಥೆಗಳು, ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ, ಹೀಗೆ ಕಥಾ ಲೋಕವು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯು ಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದುಬಂದಿರುವುದು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾದ **'ಸಣ್ಣಕಥೆ'**ಯ ಸ್ವರೂಪ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬಂದು ಬೆಳೆದಿರುವುದು. "ಸಣ್ಣಕಥೆಗೆ ಮೂಲ ಕಥೆಯೇ, ಕಥೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸಣ್ಣ ಕಥೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಿರುಗತೆ, ನೀಳ್ಗತೆ, ಕಾವ್ಯಕತೆ, ಆಮೇಲೆ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಎಂಬ ರೂಪಾಂತರವಾಯಿತು."[1] (ಡಾ.ಬಿ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿ, ಪು.ಸಂ.೧೬, ೨೦೧೫) ಕಥೆಯು ಭಾಷೆಯ ಉಗಮದೊಂದಿಗೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಜನ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಸಮಾಜ, ಕಾಲ ಬದಲಾದಂತೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆ, ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾದ ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ 'ಸಣ್ಣಕಥೆ'ಯು ರೂಪ ತಾಳಿದೆ. ಇದೂ ಕೂಡ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. 'ಕನ್ನಡದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು' ಪುಸ್ತಕದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ "ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದುದೇ ಭಾವಗೀತೆ, ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ"[2] (ಕೆ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ೨೦೦೫) ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತೆ ಹಾಗೂ ಗದ್ಯಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವು ಬೆಳೆದು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದರೂ, ಸಣ್ಣಕಥೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣಕಥೆಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕಥೆಯು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊಸ ರೂಪಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡು ಕಾಲ-ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ, ಬದಲಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ನವೋದಯ ಕಾಲ, ಪ್ರಗತಿಯ ಕಾಲ, ನವ್ಯ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಿದೆ.

ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮುಖಾಂತರವೇ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಮಧುರವಾಣಿ, ಸುವಾಸಿನಿ, ಸಚಿತ್ರಭಾರತ ಮೊದಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು. ೧೮೫೧ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಾನವಿ ವೀರಪ್ಪನವರ ೫೨ ಕಥೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ 'ಕಥಾಸಾಗರ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ೧೮೯೦ರಲ್ಲಿ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪ ಎಂಬುವರು 'ಚಾತುರ್ಯ ಮತ್ತು ನೀತಿವರ್ಧಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಕಥೆಗಳು' ಎಂಬ ಸಂಕಲನ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೦೧ರಲ್ಲಿ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಸೋಮಪ್ಪ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಎಂಬುವರು 'ನನ್ನ ತಾಯಿ' ಹಾಗೂ 'ನಾಡನೆಲೆಗಾರ' ಎಂಬ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಆದರೂ ೧೯೦೦ ರಿಂದ ೧೯೦೨ರಲ್ಲಿ 'ಸುವಾಸಿನಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳೆಂದು ಹಾಗೂ ಪಂಜೆಯವರನ್ನು ಮೊದಲ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಾರರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಪಂಜೆಯವರ 'ಕಮಲಾಪುರದ ಹೊಟ್ಲಿನಲ್ಲಿ', 'ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ತಾಯಿ', 'ಚಿಕ್ಕ ತಂದೆಯವರ ಉಯಿಲು' ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಕ ರಚನೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. "ಪಂಜೆಯವರು ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಆದ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕರೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿ ಆಧುನೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು."[3] (ಜಿ.ಎಸ್.ಆಮೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೫, ೨೦೧೨) ಪಂಜೆಯವರ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ, ಕಾವ್ಯಮಯ ಶೈಲಿ ಹಾಗೂ ಸಮಕಾಲೀನ ವಸ್ತು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ-ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ನಂತರ ಎಂ.ಎನ್. ಕಾಮತ್‌ರು, ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಿ. ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು, ಸಣ್ಣಕಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಕೀರ್ತಿಯು ಕೆರೂರು ವಾಸದೇವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತದೆ. ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪತ್ತೇದಾರಿ ಇಂತಹ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ 'ಸಚಿತ್ರಭಾರತ' ಮತ್ತು 'ಶುಭೋದಯ' ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬರೆದರು. ಅವರ 'ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ನಲ್ಲೆಯರು' ಎಂಬ ಕಥೆಯು ಸಣ್ಣಕಥೆ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹು ಚರ್ಚಿತವಾಗುವ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಹಾಗೂ ಜೀವನಕ್ರಮದ ಸುಂದರ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರ-ಚಿತ್ರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊಸತನ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದವರು ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ, "ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ."[೪] (ಗಿರಿಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೨೦೦೯) ಮಾಸ್ತಿಯವರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅನೇಕರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ, ಮಾಸ್ತಿಯವರನ್ನೇ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಜನಕ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಆಧುನಿಕ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಸಮಗ್ರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ೧೯೧೧ರಲ್ಲಿ 'ಮಧುರವಾಣಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೊದಲ ಕಥೆ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ನಂತರ ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೊದಲ ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹ "ಕೆಲವು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು" ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇದೇ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹ. "ಈ ಸಂಗ್ರಹದೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಪ್ರಬುದ್ಧಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಿತು ಎನ್ನಬಹುದು"[೫] (ಗಿರಿಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ, ಪು.ಸಂ.೧೬, ೨೦೦೯) ಎಂದು 'ಕಲ್ಪಿತವಾಸ್ತವ ಸಣ್ಣಕತೆ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಸಣ್ಣಕಥೆಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದರು. ಸಣ್ಣಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿಸಿ ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆ, ಪಾತ್ರಗಳ ರಚನೆ, ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರ, ಹಾಸ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು.

ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಕಥೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರು ಹಾಕಿದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ಹಲವರು. ಕಥೆಗಾರ ಆನಂದರು 'ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ ಮತ್ತು ಇತರ

ಕಥೆಗಳು' ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಕಲನದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ "ನನಗೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿದುದು 'ಶ್ರೀನಿವಾಸ'ರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗದಂತಹ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿವೆ. ನನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವರ ಶೈಲಿಯು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಅದು ಅವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಓದಿದುದರ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆನಂದರ ಮೇಲೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಪ್ರಭಾವ ಇದ್ದರೂ, ಆನಂದರ ಕಥೆಗಳು ರಚನೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಕಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಮಾದರಿಯತ್ತ ಒಲವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಆನಂದಕಂದರು, ಕೆ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣರಾವ್, ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಾರರಿಂದ ಮುಂದುವರೆಯಿತು.

"ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಅಸಹನೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ."[೬] (ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೨೧, ೨೦೧೦) ಅನಕೃ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳುವಳಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ೧೯೪೨ರಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕರ ಸಂಘ'ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಲೇಖಕರು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೋಷಣೆ, ಅಸಮಾನತೆ ವಿರುದ್ಧ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖಕರು ತೊಡಗಿದರು. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಜನರ ಹಗಲುಗನಸಿನ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಅದು ಬದುಕಿನ ವಾಸ್ತವತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಅಸಹನೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕರು ಚಳುವಳಿಗಿಳಿದರು. ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಯಿತು. ಅನಕೃ, ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿ, ವ್ಯಾಸರಾಯ ಬಲ್ಲಾಳ, ಚದುರಂಗ ನಿರಂಜನ ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಾರರು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಧೋರಣೆಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದರು.

ಅನಕೃ ಅವರ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ದುಃಖ, ಶೋಷಣೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾನವೀಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು, ಕಲಾವಿದ ಮತ್ತು ಅವನ ಜಗತ್ತು ಮೊದಲಾದವು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳವಾದ ರಚನೆ, ಶೈಲಿ, ನೇರ, ನಿರೂಪಣೆ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. 'ಅವಳ ಬಾಳು', 'ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ', 'ಗಂಗವ್ವನ ಮನೆ' ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ನಿರಂಜನ ಮತ್ತು ಚದುರಂಗರು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ-ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ನಿರಂಜನರ ಕಥೆಗಳು ಸರಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ನೈಜತೆ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ರಚನೆಯಾಗಿವೆ. ಅವರ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು

ಯಶಸ್ವಿಯಾದುದು 'ಕೊನೆಯ ಗಿರಾಕಿ' ಇನ್ನು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಗಾರರೆಂದರೆ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯ, ಬಡತನ, ದುಃಖ, ಭ್ರಷ್ಟತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಆವೇಶ, ರೋಷ ಮತ್ತು ಇಂತಹವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯ ಚಿತ್ರಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

"ನವೋದಯ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಯಮ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವವಾದರೆ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟು, ಆಕ್ರೋಶ, ಅಬ್ಬರ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವವಾಗಿದೆ."[೭] (ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೨೩, ೨೦೧೦) ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕ, ಕಾಲ್ಪನಿಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡಲಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ನೈಜ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜನರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬದುಕಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಹರಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿತು.

ನವೋದಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಯುಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಯುಗವೇ ನವ್ಯಯುಗ. ನವ್ಯಯುಗ ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ, ನಂತರ ಅದು ಸಣ್ಣಕಥೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿ.ಕೃ. ಗೋಕಾಕರು ಹೇಳಿದ ನವ್ಯಕಾವ್ಯ ರೂಪುರೇಷೆಗಳು ನವಯುಗದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ನವ್ಯತೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪ ಬಂದಿತು. ನವ್ಯತೆಯು ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ವಸ್ತು, ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ-ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ, ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಶರ್ಮ, ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ, ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲ, ಪಿ. ಲಂಕೇಶ, ಕೆ. ಸದಾಶಿವ, ತೇಜಸ್ವಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆಲನಹಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದವರು ನವಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದರು.

"ನವ್ಯ ಕಥೆಗಾರರಿಗೆ ಜೀವನ ನಿಶ್ಚಿತ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅನುಸರಣೆಯಲ್ಲಿ, ಮೌಲ್ಯಗಳ ಶೋಧನೆ, ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಸಮಾಜ ಜೀವಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ತನ್ನನ್ನು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೆತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಏಕಾಂಗಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ವಿಶಾಲವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗಿಂತ ಮನುಷ್ಯನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಅವನ ಅಂತರಂಗದ

ಬದುಕಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ತಮ್ಮ ನೈಜತೆ, ತೀವ್ರತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ."[೮] (ಡಾ. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ, ಪು.ಸಂ.೩೦, ೨೦೦೯) ನವೋದಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು, ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾ ಹೊಸ ಶೋಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದೇ ನವ್ಯಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ. ನವ್ಯಯುಗದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ, ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಾರರು ಸಮಾಜದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದೇ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿ ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನವೋದಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವಾದರೆ, ನವ್ಯಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದ ಶೋಧವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನವ್ಯಕಥೆಗಳ ವಸ್ತುವಿನ ವಿಸ್ತಾರ ಬಹು ವ್ಯಾಪಕವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿ ದಾಂಪತ್ಯ, ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ, ಜಾತಿ, ಮಾನವೀಯತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳು, ನಗರ-ಗ್ರಾಮ ಜೀವನ, ಹಿಂಸೆ-ಶೋಷಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿ ಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಇನ್ನು ನವ್ಯಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಅವಧಿಯ ಕಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಭಾಷೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಭಾಷೆಯು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಗೊಂಡಿದೆ. ನವ್ಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದವು. ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ನಿರೂಪಣೆ, ಆಕಸ್ಮಿಕ ತಿರುವಿನ ಅಂತ್ಯ ಕಾಣುವ ತಂತ್ರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಾರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಕನಾಗಿ ಅಥವಾ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನವಯುಗದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ತಂತ್ರಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾದವು. 

ನವ್ಯ ಕಥೆಗಳ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಬಿ.ಸಿ. ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮಾರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅವರ 'ಸೆರಗಿನ ಕೆಂಡ' ಕಥೆಯು ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಯಕಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಭೀತಿ, ಹಳವಂಡಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿನ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಸಂಕಥನ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ, "ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಿಂದ ನವ್ಯಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ

ವಸ್ತು, ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ ಹಾಗೂ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಯಮ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ." (ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೩೦, ೨೦೧೦) ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಯಕ ದುರ್ಬಲ, ಅಂತರ್ಮುಖಿ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ತರುಣ. 'ಪ್ರಶ್ನೆ' ಕಾರ್ತಿಕ್, ಕ್ಲಿಪ್ ಜಾಯಿಂಟ್ ಕಥೆಗಳು- ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೆ ವೈಚಾರಿಕೆಯನ್ನು ಭಾಷೆಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು.

ವ್ಯಾಸರಾಯ ಬಲ್ಲಾಳರು ನವೋದಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು, ನವ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಚಿತ್ರಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕಥೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಕೆ. ಸದಾಶಿವ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಅವರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತು-ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಲಹ, ರಾದ್ಧಾಂತಗಳು. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆ. ಸದಾಶಿವ ಅವರು ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಹಾವು' ಕಥೆಯು ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. 'ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಿತು' ಎಂಬ ಕಥೆಯು ಆಕರ್ಷಕ ತಂತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಖಾಸನೀಸರು, ಪಿ. ಲಂಕೇಶರು, ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲ, ಟಿ.ಜಿ. ರಾಘವ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆಲನಹಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಾರರು ನವ್ಯಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು.

ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯು ಸಮರ್ಥ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಯಿತು. ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಅನ್ಯಾಯ, ಶೋಷಣೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದೇ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಯಿತು. ದಲಿತರ ಪರ ದನಿ ಎತ್ತುವ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಅದುವೇ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎನಿಸಿತು. ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಮನೋಭಾವದ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಉತ್ತಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಯಿತು. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ, ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ, ಕುಂ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ, ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಮೊದಲಾದವರು ಸಣ್ಣಕಥೆಯನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ದಲಿತ ಸಾಹಿತಿ ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಮೂಲಕ ದಲಿತರ ಬದುಕನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಅಮಾಸ', 'ಒಂದು ದಹನ ಕಥೆ' ಇವುಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಅವರ 'ದ್ಯಾವನೂರು' ಕಥಾ ಸಂಕಲನದ ಕಥೆಗಳು ಅವರ ಹುಟ್ಟೂರು 'ದ್ಯಾವನೂರ' ಸುತ್ತಲಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ 'ದ್ಯಾವನೂರು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು, ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು, ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. "ದೇವನೂರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ

ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಮಾತ್ರ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತದಲ್ಲ."[೧೦] (ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರ, ಪು.ಸಂ.೩೬೩, ೨೦೧೨) ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನೇರವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವರು ಓದುಗರ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವ ಶೈಲಿಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾರೆ.

ದಲಿತ ಕಥೆಗಾರ ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ ಬುಗುರಿ, ಅತ್ತೆ, ಭೂಮಿ ಎಂಬ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಬದುಕು, ಅಲ್ಲಿನ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು, ಕ್ರೌರ್ಯ, ಅಸಹನೆ, ಗಂಡಸಿನ ಶೋಷಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಭೂಮಿ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಬದುಕು ಮಾತ್ರ ವಸ್ತುವಾಗದೇ, ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಾರ ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣನವರು ನೆಲದ ಒಡಲು, ಗರ್ಜನೆ, ಹರಕೆಯ ಹಣ, ಒಂದು ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನಸು, ಕೊಳಲು ಮತ್ತು ಖಡ್ಗ ಎಂಬ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು, ಕುಂ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪನವರು, ಇನ್ನಾದರೂ ಸಾಯಬೇಕು, ಡೋಮ ಮತ್ತಿತರ ಕಥೆಗಳು, ಭಗವತಿ ಕಾಡು, ನಿಜಲಿಂಗ ಮೊದಲಾದ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರು ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ, ತಮಂಧದ ಕೇಡು, ಸವಾರಿ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಬೋಳುವಾರು ಮಹಮ್ಮದ ಕುಂಞ, ಬರಗೂರ ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ಸಣ್ಣಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ ಹಾಗೂ ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಧೋರಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಥೆಗಾರರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರರು ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಸಣ್ಣಕಥೆ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ೧೯೮೦ರ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕಥೆಗಾರರನ್ನು ಹೊಸ ಕಥೆಗಾರರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅವರ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರು ಪ್ರಮುಖ ಕಥೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಥೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದ ಪರಿಸರವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ, ಮನೋಭಾವ ಆಧುನಿಕತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಒಡಮುಗಳು, ಪ್ರತಿಮೆಗಳು, ದೇಸಗತಿ, ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಇದುವರೆಗಿನ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳನ್ನು 'ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಸಮಗ್ರ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಜಯಂತ ಕಾಯ್ಕಿಣಿಯವರು 'ತೆರೆದಷ್ಟೇ ಬಾಗಿಲು' ಗಾಳ, 'ದಗಡೂ ಪರಬನ ಅಶ್ವಮೇದ', ಅಮೃತಬಳ್ಳಿಯ ಕಷಾಯ, ಹಾಗೂ 'ಬಣ್ಣದ ಕಾಲು' ಎಂಬ ಐದು ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು

ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಶೋಧದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಶೋಧದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ವಿವೇಕ ಶಾನುಭಾಗರು 'ಅಂಕುರ' ಲಂಗರು ಹಾಗೂ ಹುಲಿಸವಾರಿ ಈ ಮೂರು ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ವಿವೇಕರು ನವ್ಯ ಕಥೆಗಾರರ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವರು. ವಿವೇಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಸ್ತುವಾಗಿ 'ಕಾಯ' ಇದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಅವರು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ, ವಿಜೃಂಭಣೆ ಇಲ್ಲದೇ ಉದಾಸೀನತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಎಸ್. ದಿವಾಕರ ಅವರು 'ಇತಿಹಾಸ' ಹಾಗೂ 'ಹೇಗೆ ಬದುಕುವುದೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು' ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಶತಮಾನದ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು' ಎಂಬ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ' ಕಥೆಗಳನ್ನು ದಿವಾಕರ ಅವರು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಾಸ್ತವದ ಕಥೆಗಳು, ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾಂಟಸಿ/ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಎನ್ನುವಂತಹ ಕಥೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಕಥೆಗಾರರು ಸಣ್ಣಕಥೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ, ಲೋಹಿತ್ ನಾಯ್ಕರ್, ಎ.ಎನ್. ಪ್ರಸನ್, ಪ್ರಲ್ಹಾದ ಅಗಸನಕಟ್ಟಿ, ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀಧರ ಬಳಿಗಾರ, ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಕಟ್ಟಿ, ವೀರಭದ್ರ ಕೌದಿ, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಬಸವಣ್ಣೆ ಕಂಬಾರ, ಕಲ್ಲೇಶ ಕುಂಬಾರ, ಚಿದಾನಂದ ಸಾಲಿ ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಾರರು ಹೊಸ-ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಥಾಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮಹಿಳೆಯ ಪಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು / ತಾಯಿ / ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದು ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಲೂ ಮಹಿಳೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಸಣ್ಣಕಥೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಶೋಷಣೆ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ದನಿಯನ್ನು ಅನೇಕ ಕಥೆಗಾರ್ತಿಯರು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಗಾರ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ತಿರುಮಲಾಂಬಾ, ಶ್ಯಾಮಲಾದೇವಿ, ಬೆಳಗಾಂವಕರ್, ಗೌರಮ್ಮ, ಸರಸ್ವತಿ ರಾಜವಾಡೆ, ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ್, ಎಚ್.ವಿ. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ, ತ್ರಿವೇಣಿ, ಗೀತಾ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ, ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿ, ವೈದೇಹಿ, ನಾಗವೇಣಿ, ಸುನಂದಾ, ಸಾರಾ

ಅಬೂಬ್ಕರ್, ಎಂ.ಎಸ್. ವೇದಾ, ಬಿ.ಟಿ. ಲಲಿತಾನಾಯಕ, ಮಾಲತಿ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದವರು ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಸಣ್ಣ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವು ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯದ ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಧೋರಣೆಗಳು ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹಾಗೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಆರಂಭದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಸಣ್ಣ ಕಥಾ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತು, ಸ್ವರೂಪ, ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರ, ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಧೋರಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಥೆಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತುವಿನ ಅವಲೋಕನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆರಂಭದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಅವಲೋಕನವನ್ನು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಾರ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಪಂಜೆಯವರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಎಂ.ಎನ್. ಕಾಮತ್‌ರು ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಆರಂಭದ ಕಥೆಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ಬಂಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ ಭಾಷೆಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ರೂಪಾಂತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ  ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆರಂಭಿಕ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಾರರಾದ ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚುರಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರು ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪೌರಾಣಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇಸಿಯತೆಯ ಸಹಜ ಸಂಭಾಷಣೆ, ವಿಭಿನ್ನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಬುದ್ಧತೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಜನಕ ಎನಿಸಿದ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಜಾನಪದೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರಗಳು, ಮೇಲು-ಕೀಳು, ನೋವು, ಅನ್ಯಾಯ, ದುಷ್ಟತನ, ತ್ಯಾಗ, ದುಃಖ, ಲೈಂಗಿಕತೆ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಥೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಕಥೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಹೊಸ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯ ಆಶಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಆನಂದಕಂದರು 'ಬಡತನದ ಬಾಳು', 'ಸಂಸಾರಚಿತ್ರ', 'ನಮ್ಮ ಬದುಕು', 'ಮಾತಾಡುವ ಕಲ್ಲು', 'ಜನಪದ ಜೀವನ' ಮೊದಲಾದ ಕಥಾ ಸಂಕನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳ ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ದೇಶೀಯತೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ದೇಸಿ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.

ನವೋದಯದ ವಿರುದ್ಧ ಅಸಹನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳವಳಿಯು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅ.ನ.ಕೃ. ರವರು ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ದುಃಖ, ಶೋಷಣೆ, ಕಲಾವಿದ ಮತ್ತು ಅವನ ಜಗತ್ತು, ಪ್ರೇಮ, ವಿವಾಹ, ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಥೆಗಳಿವೆ.

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಅವರು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಥೆಗಾರರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ, ಗೋವಾ ವಿಮೋಚನೆ, ಡಂಭಾಚಾರ, ಭ್ರಷ್ಟತೆ, ಹಸಿವು, ಬಡತನ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಕುರಿತು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಕೋ. ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರ ಬದುಕಿನ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ಹಂಬಲ, ದುಡಿಮೆ, ದನ-ಕರುಗಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ ಮೊದಲಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂತರಂಗದ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿದ ನವ್ಯಯುಗವು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಮುಖ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮುಖ್ಯವಾದರೆ, ನವ್ಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗಿಂತ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ

ಅಂತರ್ಮುಖತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಇರುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ನವ್ಯಯುಗದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾಗತ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾಪಿತ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಶೋಧ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ತತ್ವಗಳ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಊರಾದ 'ಹನೇಹಳ್ಳಿ'ಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಪಿ. ಲಂಕೇಶರು ಮನುಷ್ಯನ ಸಣ್ಣತನ, ಅವಮಾನ, ಅಸಹಾಯಕತೆ, ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಶೋಧವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳು, ಸುಪ್ತ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಕನಸುಗಳು, ನೈತಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯ, ಆತ್ಮ ವಂಚನೆ, ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ವ್ಯಾಸರಾಯ ಬಲ್ಲಾಳರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ಜೀವನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅತೃಪ್ತ ಆಸೆಗಳು, ಶೋಷಣೆ, ಏಕಾಂಗಿತನ, ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಅವರ ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಕಥೆಗಾರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆಲನಹಳ್ಳಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಿನ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ರಹಸ್ಯ ಶೋಧವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆಗಾರ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಖಾಸನೀಸರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಆಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕುರಿತು ಒಳನೋಟವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ಶೋಷಣೆಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಸ್ವರೂಪದ ಬಂಡಾಯದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸಿತು.

ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವರ ಕಥೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ರಚನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ, ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಶೋಷಣೆ, ಬಡವರ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ದಲಿತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರು ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೌಡಿಕೆ, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ, ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆ, ಅನಕ್ಷರತೆ, ಬಡತನ, ಛಲ, ಶ್ರಮ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಕುಂ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ಹೈದ್ರಾಬಾದ-ಕರ್ನಾಟಕ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಫಲ್ಯಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಟ್ಟೂರಿನ ಕಡೆಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಬದುಕಿನ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಕರಾಳ ಮುಖಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಬಡತನ, ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ, ಜಾತಿ ರಾಜಕೀಯ, ಸಂಘರ್ಷ, ಕ್ರೂರತೆಯ ನಡುವೆ ಮನುಷ್ಯನ ಹುಡುಕಾಟ ಮೊದಲಾದವು ಅವರ ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಣ್ಣಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಾರರ ಪಾತ್ರವೂ ಬಹು ದೊಡ್ಡದು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ಶ್ಯಾಮಲಾದೇವಿ ಬೆಳಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕು, ಶೋಷಣೆ, ದುರಂತ, ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ಗೌರಮ್ಮ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಏಕಾಂಗಿತನ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪ್ರೇಮ, ವಿಧವಾ ಸಮಸ್ಯೆ, ಜಾತಿ ಸಂಘರ್ಷ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಗೌರಮ್ಮ ಅವರ ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತುವಿನ ಕೇಂದ್ರ ಮಹಿಳೆ, ಕುಟುಂಬ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ ಅವರು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕು, ಅವಳಿಗಾಗುವ ಅನ್ಯಾಯ, ದುರಂತ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ತ್ರಿವೇಣಿಯವರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ, ಪ್ರೀತಿ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ತೋರುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುವುಳ್ಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್.ವಿ. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ಅವರು ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖಾಮುಖಿ, ಹೆಣ್ಣಿನ ನೋವು, ಧೈರ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ವೀಣಾ ಅವರು ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೀತಿಯ ಹಂಬಲ, ಶೋಷಣೆ, ಬಂಡಾಯ, ಸೋಲು, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುವನ್ನುಳ್ಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥಾ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಣ್ಣಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪ್ರಯೋಗ ಹಾಗೂ ಧೋರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕು, ಅವನ ಮನಸ್ಸು, ಸಮಾಜ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅನ್ಯಾಯ, ಶೋಷಣೆ, ಅಸಮಾನತೆ, ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಆಧುನಿಕತೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಅವರಿಗಾಗುವ ಅನ್ಯಾಯ, ಶೋಷಣೆ, ಹೋರಾಟ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಕಥೆಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಥೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ ಹಾಗೂ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಘಟ್ಟಗಳ ಕಥೆಗಾರರು ಅಲ್ಲಿನ ಧೋರಣೆ, ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗಿಂತಲೂ ಈ ಘಟ್ಟಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಆರಂಭದ ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಹೊಸ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

♦♦

**ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:**

೧. ಡಾ.ಬಿ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿ, ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಚೇತನ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೬, ೨೦೧೫.

೨. ಕೆ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಕನ್ನಡದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೫.

೩. ಜಿ.ಎಸ್.ಆಮೂರು, ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ : ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೫, ೨೦೧೨.

೪. ಗಿರಿಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ, ಕಲ್ಪಿತ ವಾಸ್ತವ : ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೨೦೦೯.

೫. ಗಿರಿಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ, ಕಲ್ಪಿತ ವಾಸ್ತವ : ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೧೬, ೨೦೦೯.

೬. ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಸಂಕಥನ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೧, ೨೦೧೦.

೭. ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಸಂಕಥನ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೩, ೨೦೧೦.

೮. ಡಾ. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ, ಕಲ್ಪಿತ ವಾಸ್ತವ : ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೩೦, ೨೦೦೯.

೯. ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಸಂಕಥನ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೩೦, ೨೦೧೦.

೧೦. ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರ, ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ : ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೩೬೩, ೨೦೧೨.

# ಅಧ್ಯಾಯ - ೫

## ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದ ನೆಲೆಗಳು : ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕಥಾವಸ್ತು

### ೫.೧. ಭೌಗೋಳಿಕತೆ :

- ಭೂಮಿ-ಭಾವ-ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ.
- ನೆಲದ ಸೊಗಡಿನ ಚಿತ್ರಣ
- ನೆಲದ ಗುಣ
- ಭೌಗೋಳಿಕ ಮೇರೆಗಳು
- ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ
- ಜನರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕತೆ
- ಬಿಸಿಲು-ಹಿರಿಹೊಳಿ

### ೫.೨ ಕಥಾವಸ್ತು :

- ಕಥೆಗಾರನೂರಿನ ಕಥೆ
- ಮುಳುಗಡೆ
- ಕ್ರೌರ್ಯ-ಮುಗ್ಧತೆ
- ನಗರ-ಗ್ರಾಮಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ

# ಅಧ್ಯಾಯ – ೫

## ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದ ನೆಲೆಗಳು : ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕಥಾ ವಸ್ತು

'ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ' ಎಂಬ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಕಥಾವಸ್ತು, ಪಾತ್ರ-ಚಿತ್ರಣ, ಭಾಷೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯದರ್ಶನ ಎಂಬ ನೆಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕಥಾ ವಸ್ತುವಿನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

**೫.೧ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ :**

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಅನುಕೂಲಕರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಇರುವಲ್ಲಿ ಜನರು ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆ ಮೂಲಕ ಊರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಸರವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಾದ ನಿಸರ್ಗ ಸಂಪತ್ತು, ಹಳ್ಳ, ನದಿ, ಗುಡ್ಡ, ಕಾಡು, ಭೂಮಿ, ಹವಾಗುಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಒಡನಾಟ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಥೆಗಾರನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಹತ್ತಿರದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕಥೆಗಾರ ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಅಥವಾ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಅರಿವು ಇರುವ ಕಥೆಗಾರ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷತೆ, ನ್ಯೂನ್ಯತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳು ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆತನ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ವಾಸ್ತವಿಕ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

"ಲೇಖಕನ ನೆಲೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನು ನಿಂತ ತುಂಡು ಭೂಮಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಯಾವ ಪರಿಸರ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದೆಯೋ, ಹೋಗುವ ಅವನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಸರಿಸುತ್ತದೆಯೋ, ಮುಂದುವರೆಯಲು ಬೆನ್ನು, ಗಾಳಿ ಆಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲ ಲೇಖಕನ ನೆಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ

ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು 'ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ"[೧] (ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಬಿ. ಉತ್ನಾಳ, ಪು.ಸಂ.೨, ೨೦೧೦).

ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಜೀವಾಳವಿದ್ದಂತೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಬದುಕೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಜನರು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೂ ಇದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ವಿವರಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರರು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ-ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದು, ಆತನಿಗೆ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ನೆಲದ ಗುಣವೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಕೇವಲ ಭೂಮಿಯಾಗಿರದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿಗೆ ನೆಲೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ನೆಲೆಯ ಸೆಳೆತದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ಕಥೆಗಾರರು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಮಗುವಿಗೆ ಮುತ್ತಿಡುವಂತೆ ಮೃದುವಾಗಿ ಒಂದು ಚಿಟಕಿ ಮಣ್ಣೆತ್ತಿ ನಾಲಗೆ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅಮೃತವೆಂಬಂತೆ ಆಸ್ವಾದಿಸಿದಳು."[೨] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೮೦, ೨೦೦೮) ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ಮೃಣ್ಮಯ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೇತಕಿಯು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗಮಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವಳು. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೇರಿದ ಅವಳಿಗೆ ನಗರ ಜೀವನ ಬಲು ಬೇಗ ಬೇಸರ ತರುತ್ತದೆ. ತನ್ನೂರಿನ ನೆಲದ ಪರಿಸರ ಅವಳನ್ನು ಸದಾ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಾಗ ತನ್ನೂರಿನ ಗದ್ದೆಯ ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಊರಿಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಗದ್ದೆಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸವಿದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು-ದೇಹಗಳೆರಡು ತೃಪ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಸೆಳೆತದ ಗುಣವೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಾಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ನಗರದ, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಆಕರ್ಷಣೆಯು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿದ್ದು, ನೆಲದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಗುಣವು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸೆಳೆತವನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ, ಪ್ರಕೃತಿಮಯ ಪ್ರದೇಶವು ಅದರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗುಣವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಥೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಇಂತಹ ಗುಣದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ನೆಲದ ಯಥಾರ್ಥ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥೆಗಾರರು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಪರಿಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡದೆ, ಅವುಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕಥೆಯ ಆರಂಭದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಪಾತ್ರವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ ಅವರ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಸರದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿವರಣೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಕಥೆಯ ಪ್ರವೇಶವಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಕಥೆಯ ಪರಿಚಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ : "ಶಾಲೆಯ ದಾರಿಯ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ದಿಗಂತವನ್ನು ದಾಟುವ ತವಕದಲ್ಲಿರುವ ಶುಭ್ರ ನೀಲ ಧ್ರುವ ನಕ್ಷತ್ರ, ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ಪಂಜಿನಂಥ ಇಬ್ಬನಿ, ಎಲೆಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತು ತಾಳತಟ್ಟುವ ಹಕ್ಕಿ, ಬಣ್ಣ ಬಾನಿನಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆರಗಿನ ಬೆಳಗು..........."[೩] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೨೪, ೨೦೦೮)

ಹೀಗೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರಣ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ ಅವರ ಹಲವು ಕಥೆಗಳ ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಯಲುಸೀಮೆ ಕಥೆಗಾರರಾದ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ವಿವರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

"ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಒಂದು ವಾರ ಇತ್ತು. ಕರಿ ನೆಲೆದ ಮ್ಯಾಲಿಂದ ಬರ್‍ರನೆ ಬೀಸು ಗಾಳಿ ಸೆಕಿ ಅಂದ್ರ ಸೆಕಿ ಕಳ್ಳಿಗೆ ಹತ್ತಾಂಗ ಗಳಗಳ ನೀರು ಕುಡುದ್ರು ಆರಲಾರದ ದಗಿ. ಬೆವತ ಬೆವತ ಅಂಗೆಲ್ಲಾ ಮಯಿಗಿ ಅಂಟಿ ಬಿಡುವಂತಾ ಶಕಿ. ಶಿವಪ್ಪಗೌಡ ವಾಡೇದ ಕಟ್ಟಿಮ್ಯಾಲ ಉಸ್ ಅಂತ ಕುತ್ತ.

'ಶಿವ್ನ ಒಂದು ಮಳಿ ಬೀಳ್ಲಿ ಈಗ, ಅಂದ.'"[೪] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೪೮, ೨೦೦೮).

ಕಥೆಯ ಆರಂಭ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ವಸ್ತು, ಪಾತ್ರಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಾರರು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕು ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವವಿಲ್ಲದೇ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

"ಮೃಗಶಿರಾ ಮಳೆ ಮನಗಂಡ ಬಿದ್ದು ಎರೀ ಭೂಮಿ ನೆಲದಾನ ಹುಸಿ ಏಕ ಮಾಡಕೊಂಡ್ವು, ಡುಬುರಿ ನೆಲದ ಕರ್ಲ ಹೊಲ ಪಾರಿಸನದು."[೫] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೮೯, ೨೦೦೮).

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ಕವಣೆಗಲ್ಲು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ 'ಪಾರಿಸ' ಎಂಬ ಪಾತ್ರದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಅವನ ಹೊಲದ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಕರ್ಲ ಹೊಲ'

ಅಂದರೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಹೊಲ, ಎಷ್ಟು ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೂ ನೀರು ನಿಲ್ಲದ ಒಣ ನೆಲ ಎಂದರ್ಥ. ಕರ್ಲ ಎಂಬ ಪದವು ಅಥಣಿ ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪದವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಅವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರ ಸಂಬಂಧ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಪಾರಿಸನ ಪರಿಚಯವು ಅವನ ಹೊಲದೊಂದಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

"ಸಸ್ಯ ಲೋಕ ಅನ್ನುವುದು ಜೀವಜಲವಿಲ್ಲದೆ ಬಾಡಿ ನಿಂತಾವೆ......... ಪಾತಾಳದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲಿಂದನೋ ಹೀರಿದ ಬಗಸಿ ನೀರಿನಿಂದ ಬಸರೀ ಗಿಡಗೋಳೂ ಬೇವಿನ ಗಿಡಗೋಳೂ ಜೀವಾ ಅನ್ನೋದನ್ನ ಹಿಡಕೊಂಡ ನಿಂತಾವ........"[೬] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೨೨೨, ೨೦೦೯).

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ 'ಲಯ' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಬರಗಾಲ ಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡಿದರೂ. ಪ್ರಸ್ತುತ 'ಲಯ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಳೆ ಬಾರದೆ ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದ ಊರು ಮಳೆ ಬರಿಸಲು ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವಸ್ತು ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ಕಥೆಯ ಆರಂಭವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದರೊಂದಿಗೆ ಕಥೆಯ ವಸ್ತುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಬರಗಾಲ ಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಬದುಕು ಅಲ್ಲಿನ ಗಿಡಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಡಿ ನಿಂತಿರುವ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಆಶಾಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ ಕಥೆಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಇಲ್ಲದೇ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕಥೆಯ ಆರಂಭ, ಪಾತ್ರಗಳ ಪರಿಚಯ, ಊರಿನ ಪರಿಚಯ, ಕಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಘಟ್ಟಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂಗಳು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

**ಭೂಮಿ-ಭಾವ-ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ :**

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಂತೋಷ, ಆತಂಕ, ಗಾಬರಿ, ಕಳವಳ, ಅಸಹನೆ ಮೊದಲಾದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಬಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನಿಲ್ಲ. ಅವನ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಜೀವನದ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಎಷ್ಟೇ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದರೂ, ಪರಿಸರದ ಭೌಗೋಳಿಕ

ಅಂಶಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಲಾರ. ಬೆಳಗು, ಕತ್ತಲೆ, ಕಾಡು, ಬರಗಾಲ, ಮಳೆ, ಹೊಳೆ, ಗುಡ್ಡ ಮೊದಲಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ.

"ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಾನಿಧ್ಯವೇ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಪ್ರಶಸ್ತ ಸ್ಥಳ"[2] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೯, ೧೯೯೫).

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ತಲೆಮಾರು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವನ ಮಗ ಶಿವಾನಂದ. ಇವರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಹದಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಿವಾನಂದ ಒಂದು ದಿನ ಕಾಡಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಾಗ, ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡು ಮರಳಿ ಅಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಸಂಬಂಧ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಂದುವ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧವು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

"ಎಂಥ ವಿಕಾರವನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಹಿಸಿಬಿಡುವ ಅನಂತ ಮೌನವೂ ಬಾಗಿನಿಂದ ಹರಿದುಬಿದ್ದ ಈ ಮುಂಜಾವಿನಷ್ಟೇ ಬೆತ್ತಲಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದೆಂದು ಚಡಪಡಿಸಿದ"[3] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೧೨, ೧೯೯೫).

'ಸಂಯೋಗ' ಎಂಬ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಈ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಬ್ರಾಯನಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ಭಯ ಮತ್ತು ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ದ್ಯಾಮಜ್ಜಿಯು ಗುರುತಿಸುವುದು ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿನಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಬಯಲಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವನಲ್ಲಿ ಚಡಪಡಿಕೆ ಶುರುವಾಗಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಥಣಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಶಿರಹಟ್ಟಿಯವರಾದ ಕಥೆಗಾರರು ಆದ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಹೊಳಿ(ಕೃಷ್ಣೆ) ಬಹಳ ಕಡೆ ಬಳಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: 'ರೇಶಿಮೆ ಪರಕಾರ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮೋಜಿಯು ಶಿರಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು, ನಂತರ ಹೆಸರಾಂತ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿದರೂ ಕಥೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ರಾಮೋಜಿಗೆ ಶಿರಹಟ್ಟಿಯ ಪರಿಸರದ ನೆನಪು ಕಾಡುವುದು.

'ಒಂಟಿ ಕಾಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಕ್ಕು' ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ಅಥಣಿ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಹೊಳಿ ಪರಿಸರ ಬರುತ್ತವೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾರಾ ಮತ್ತು ಭೀಮಸಿ ಭೇಟಿಯಾದಾಗಿನ ಸಂಭಾಷಣೆ.

"ಆಕಿ ಇವನ ನೋಡಿದ್ಲು, ಅಂವ್ಹಾ ಇಕೀನ ನೋಡಿದ, ಹಿರಿಹೊಳಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಆಗಿ ಹರದ ಹರೀತಿತ್ತು, ನಡು ನಡು ದೊಡ್ಡ ತೆರಿ ಬೀಸಿ ಬಡೀತಿದ್ದು,

ಯಾನ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಾ ............. ? ಅಂದ

'ತಾರಾ......

'ನಾ ಭೀಮಸಿ. ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಊರಾಂವ' ಅಂದ"[೯] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೧೮೪, ೨೦೦೮)

ಇದೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಿರಿಹೊಳಿಯ ವರ್ಣನೆ ಈ ರೀತಿಯಿದೆ.

"ಹಿರಿ ಹೊಳಿ ಸೆಳೆತ ಹಂತಾದ್ದು, ಹರಿಯು ಹೊಳಿ ಕಣ್ಣ ತುಂಬಾ ನೋಡದಿದ್ರ ಹರಿಯೋ ಮನಸ ನಿಂತೀತ ಹ್ಯಾಂಗ ? ಹೊಳಿಗಿ ಹ್ವಾದಲೊ ಆಕಾಶದಾಗ ಹನಿ ಹನಿ ಮಳಿ, ಆಟಾ ಆಡು ಡೊಂಬರ ತಂತಿ. ಹೊಳಿಗೆ ಹ್ವಾದ್ರ ಮನಸ್ಯಾನಟ್ಟ ಎತ್ತರ ಹಾರಿ ಬರೊ ತೆರಿ......."[೧೦] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೧೮೪, ೨೦೦೮) ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಪ್ರಮುಖ ನದಿ ಕೃಷ್ಣೆಯು ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಾರರು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವ ಈ ನದಿಯ ಸೊಬಗಿನ ವರ್ಣನೆಯ ಜೊತೆ ತಾರಾ ಮತ್ತು ಭೀಮಸಿ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಹುಟ್ಟಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಿರಿಹೊಳಿ ಹಾಗೂ ಅದು ಹರಿಯುವ ರೀತಿಯೊಂದಿಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಲೋಕಾಪುರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಭಾಷೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಸೂಸುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಂತೂ ಕಥೆಗಾರರು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಬಳಸಿರುತ್ತಾರೆ. 'ಒಂಟಿ ಕಾಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಕ್ಕು' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರರು ಬಳಸಿರುವ ಪ್ರತಿ ಪದವೂ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯ ದೇಸಿಯತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಈ ಕಥೆಯ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

"ಅಕ್ಕಾಗೋಳ ಕಾಗಿ ಕೂಗಿದ್ರ ಅಬಸುಬ ಅಲ್ರಿ. ಪವಣ್ಯಾರ ಬರತಾರಂತ ಅದು ಹೇಳತೈತಿ. ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳಾವ್ರು ಸತ್ತ ಕಾಗಿ ಆಗಿ ಹುಟ್ಟಿರತಾರ..........? ಅಂದ ಬಸಣ್ಣಿ.

'ನನ್ನ ಮನಿಗಿ ಯಾವ ಅಂವಾ ಪವಣ್ಯಾ ಬರಾವಾ ? ಲಡದು– ಬಾಡ್ಯಾ ? ಅಂದಳು."[೧೧] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೧೮೧, ೨೦೦೮)

ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಭಾವನೆಗಳ ಸಮರ್ಥವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡು ನುಡಿಯೇ ಸೂಕ್ತವಾದುದು. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಿಟ್ಟು–ಸೆಡುವು, ನೋವು, ಸಂತೋಷ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

**ನೆಲದ ಸೊಗಡಿನ ಚಿತ್ರಣ :**

"ಲೇಖಕ ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿ ಅಲ್ಲ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಿಯ ಎನಿಸುವ ಮರ. ನೆಲದಿಂದಲೇ ಅನ್ನ ಹೀರಿ ಬೆಳೆದು ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆನಿಂತವರಿಗೆ ನೆರಳು, ಹಣ್ಣು ಕೊಡುವ ಮರ ಈ ಲೇಖಕ"[೧೨] (ಸಿದ್ದಣ್ಣ, ಬಿ. ಉತ್ನಾಳ, ಪು.ಸಂ.೧, ೨೦೧೦)

ತನ್ನ ನೆಲದೊಂದಿಗೆ ಸದಾ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು, ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಲೇಖಕ, ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನೆಲದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಊರಿನೊಂದಿಗೆ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳದ ಲೇಖಕ ಅಥವಾ ಕಥೆಗಾರ ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನೂರಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಸೊಗಡಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನೇ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ ಅಥವಾ ಊರಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಕುರಿತು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಲೇಖಕನು, ತನ್ನ ಊರಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಬೆಳೆದ ಬದುಕಿದ ಪರಿಸರದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಪೂರ್ವದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಇಂದಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.ಈ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಜನರ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಭಾವ, ಅಂದರೆ ಜನರ ವೇಷ–ಭೂಷಣ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಈ ವಿವರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ. 'ಇರುವುದೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು' ಕಥೆ.

"ನಿರ್ಗಮಿಸಲು ನಿಂತ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಹೊರಹಾಕುವಂತೆ ತುಂಗಕ್ಕ ಮುಂಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಳು. ಶಾಲೆ ದಾರಿಯ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ದಿಗಂತವನ್ನು ದಾಟುವ ತವಕದಲ್ಲಿರುವ ಶುಭ್ರ ನೀಲ ಧ್ರುವ ನಕ್ಷತ್ರ, ಎಲೆಗಳ

ಮೇಲೆ ಸ್ಪಂಜಿನಂಥ ಇಬ್ಬನಿ, ಎಲೆಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತು ತಾಳತಟ್ಟುವ ಹಕ್ಕಿ, ಬಣ್ಣದ ಬಾನಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆರಗಿನ ಬೆಳಗು ಎಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಪವಿತ್ರ ಆರಂಭವೆನಿಸದೆ ಕಳವಳವಾಗತೊಡಗಿತು"[೧೩] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಪು.ಸಂ.೨೪, ೨೦೦೮).

'ಸುದಾಮ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ,

"ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ನಿಬಿಡವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಯಲ್ಲಾಪುರ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ವರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದ ಸದಾಶಿವನನ್ನು ಪದಗ್ರಹಣ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಹಲವು ಆತಂಕಗಳು ಬಾಲಗ್ರಹದಂತೆ ಕಾಡತೊಡಗಿದವು.

ಶಾಲಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ, ಕೇಳಿದ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಸಂಕುಲವೇ ಅಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂಗಳದ ಬಾನಿನ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟ ಬಣ್ಣದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಾವಲುಗಾರ, ಆನೆ, ಜಿರಾಫೆ, ಗಿಳಿಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಸದಾಶಿವ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಡೆ ತಂದ"[೧೪] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಪು.ಸಂ.೧೪೬, ೨೦೦೮). ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಹಸಿರುಮಯ ಪರಿಸರದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೆಲೆದ ನಿಸರ್ಗದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವನು ನಿಸರ್ಗದ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವಿಗಳ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಏನೇ ಅಡ್ಡಿಗಳು ಬಂದರೂ ಹೋರಾಡುತ್ತಾನೆ.

ನಮ್ಮ ನಾಡು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಮಲೆನಾಡು, ಕಾಡು, ಕರಾವಳಿ, ಬಯಲುಸೀಮೆ, ಗುಡ್ಡ, ನದಿ, ಸರೋವರ ಮೊದಲಾದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಭೂಮಿ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸೊಬಗು, ಸೌಂದರ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

"ಏಳು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಕರಂದ ಭರಿತ ಹೂ ಬಿಡುವ ಜಾತಿಯ ಗುರಿಗೆ ಸಸ್ಯಗಳು ಈ ಸಲ ಬೆಟ್ಟದ ತುಂಬ ಮರುಕಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸುಬ್ರಾಯ ಮೊನ್ನೆ ಬೆತ್ತ ತೆಗೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಕಂಡಿದ್ದಾನೆ."[೧೫] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೧೯೯೫).

'ಸಂಯೋಗ' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಮೇಲಿನ ವಿವರವು ಮಲೆನಾಡಿನ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಜಾತಿಯ ಹೂ ಬಿಡುವ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುರ್ಕುಂಡಿ ಎಂಬುವನಿಗೆ ಇಂತಹ ವಿಶೇಷಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ

ವಿಶೇಷ ಸಸಿಗಳ, ಹೂಗಳ, ಹಣ್ಣುಗಳ ವಿವರ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡದ ಹಲವು ಸಣ್ಣಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಸುಂದರ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅನೇಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ಸಂಯೋಗ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಫಸಲಿನ ಗದ್ದೆಗೆ ಹುಲಿಯ ಪ್ರವೇಶವಾದರೆ ಆ ವರ್ಷ ಬೆಳೆ ಹುಲುಸಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುವ ನಂಬಿಕೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮುರ್ಕುಂಡಿ ಎಂಬುವವನು ಗದ್ದೆಯ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿರುವ ಜಟ್ಟಿಗ ಮತ್ತು ನಾಗ ಎಂಬ ಶೂದ್ರ ಭೂತಗಳನ್ನು ಆಷಾಡದ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ನಿಸರ್ಗದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಜನಸಮುದಾಯ ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೊಂದಿಗೆ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ಬದುಕನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ರೋಗ-ರುಜಿನುಗಳಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೈಸರ್ಗಿ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'ಗಾಳಕ್ಕೆ ಬೀಳದ ಕೊಳದ ಚಂದ್ರ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ 'ಶೇಷ' ಎನ್ನುವ ಹಾವಾಡಿಗನು ವೈದ್ಯರಿಗೂ ಗುಣಪಡಿಸಲಾಗದ ಹಲವು ರೋಗಗಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳ ಚಲನ-ವಲನಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಹಲವು ಔಷಧಿಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಔಷಧಿ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ನಿಸರ್ಗದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಜನರ ಬದುಕು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ.

"ವಂಡೀಹಳ್ಳಾ ದಾಟಿ ಉಪ್ಪಾರಟ್ಟಿ ಮಾಲದಿನ್ನಿಯ ಕರಿ ಕರಿ ಎರಿಯ ಭೂಮಿ ಸುರುವಾತು. ಬಿಳಿ ಜ್ವಾಳದ ನಿಲಾ ತೆನೀ ಹಿಡಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದರ-ಅಕಡ್ಯಾಗಿನ ಕಡ್ಲಿ ಸುಲಗಾಯಾಗಿ ಸೆಡತು ನಿಂತಿತ್ತು."[೧೬] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೨೯೦, ೨೦೦೯) 'ಒಂದು ಸೊಲಗಿ ಗೋಧಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾಲಿದು. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಕಪ್ಪುಮಣ್ಣಿನ ನೆಲದ ಚಿತ್ರಣ, ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ದಟ್ಟವಾದ ವಿವರಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿವರಗಳು ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೂ, ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣಕ್ಕೂ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿವೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಕಥೆಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿವೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೆ ಹಲವು ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿದ್ದರೆ, ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ಮುಳುಗಡೆ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಗಾರನು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಜನರ ಬದುಕು ಹಾಗೂ ಮುಳುಗಡೆ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಜನರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಏರು-ಪೇರುಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಥೆಗಾರನು ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನೇ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಗಾರನು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಎದುರಿಸುವ ಬರಗಾಲ, ನೀರಿನ ಕೊರತೆ, ಆಹಾರ ಕೊರತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬದುಕನ್ನು ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪರಿಸರ ಕಥೆಯು ಹಾಗೂ ಮುಳುಗಡೆ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿ ತೀರದ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥಾವಸ್ತುವೂ, ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಲ ಬಯಲು ಸೀಮೆ ಮತ್ತು ಬರಗಾಲ ಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಬದುಕು ಕಥಾ ವಸ್ತುವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭೂಮಿ, ಊರು, ನದಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಕಾಯಕ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಾರನು ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಾಗ ಊರಿನ ಪರಿಚಯ ನೀಡುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ನದಿ, ಭೂಮಿ, ಪ್ರಾಣಿ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಪರಿಚಯ ಕೊಡುವಾಗ ತನ್ನ ಊರಿನ ಪರಿಸರದ ಅಂಶಗಳನ್ನೇ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿನ ಭೂಮಿ, ನದಿ, ಹವಾಗುಣ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಜನರ ಜೀವಾಳವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ಜನರ ಬದುಕು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಜನರ ಬದುಕು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ.

**ನೆಲದ ಗುಣ :**

ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಪರಿಸರ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳು, ಊರಿನ ಹೆಸರುಗಳು, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಹಬ್ಬಗಳು, ಆಹಾರ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಜನರ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವದ ಮೇಲೆ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನದ ಗುಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬಯಲುಸೀಮೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನ, ಅಸಹನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

"ಭತ್ತದ ತೆನೆಗೆ ಬರುವ ಗಿಳಿ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನು ಡಬ್ಬಿ ಬಡಿದು ಹಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತೋಟದ ಬಾಳೆಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಲು ಬರುವ ಕರಿ ಮೂತಿಯ ಮಂಗಗಳನ್ನು ಹುಸಿ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತ ಓಡಿಸುತ್ತಾನೆ......."[೧೭] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೧೯೯೫)

ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಕಾಡೇ ಬದುಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬದುಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಎದುರಾಗುವ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಮೇಲಿನ ಕಥೆಯ ಸಾಲುಗಳು ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ, ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಸಹನೆ, ಸಮಾಧಾನದ ಗುಣಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬರುತ್ತವೆ.

ಅದೇ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಜನರಿಗೆ ಭೂಮಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಬದುಕು. ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಆಪತ್ತುಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಬಿಸಿಲು, ಹವಾಮಾನ ಏರಿಳಿತ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆ, ಅಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಜನರ ಸ್ವಭಾವ, ಮನೋಭಾವಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೂ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಭಿನ್ನತೆಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಜನರ ಬದುಕು ಕೂಡ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ವಭಾವ ಹಾಗೂ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡು ನೈಜ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು, ಮಾಗಣಿ, ಸಿರವಾರ, ಕವಿತಾಳ, ಮಾನ್ವಿ ಮೊದಲಾದ ರಾಯಚೂರು ಹಾಗೂ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಬಿಸಿಲು, ನದಿ, ಹಳ್ಳ, ಬಾವಿ, ಗುಡ್ಡ ಮೊದಲಾದವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ನುಗಡೋಣಿಯವರ 'ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜಗಳು' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಗಣಿ ಎಂಬ ಊರಿನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದರಗುಡ್ಡ ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶ ಅದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಆರೇಳು ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನರು ತಮ್ಮ ಬದುಕು ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತಿರದ ಮಾಗಣಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಧಣಿಗಳು ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಮಸೀನು ತಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲಕುತ್ತಾರೆ.

"ಬಡಿದ ಹಸಿ ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಕಾದ ಬಂಡೆ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದಳು"[೧೮] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ-೨, ಪು.ಸಂ.೬೩, ೨೦೧೪). ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜನರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಊಟಕ್ಕೂ ಪರದಾಡುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ತಿಮ್ಮಕ್ಕಳ ಹತ್ತಿರ ಹಿಡಿಯಷ್ಟು ಹಿಟ್ಟು ಇತ್ತು. ಬೆಂಕಿ

ಹಚ್ಚಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲ, ಬೆಂಕಿ ಕಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಕಾದ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಹಸಿ ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಮಳೆ-ಬೆಳೆ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೂ ಕೂಲಿಯೂ ಸಿಗದ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆ, ಅಸಮಾಧಾನ ಕಂಡುಬರುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೂ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮೀರಿ ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅದೇ ನೆಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಬದುಕಿನ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧರಗುಡ್ಡ ಅಲ್ಲಿನ ಹವಾಗುಣ, ಕಾಲುವೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಬೆಳೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶವು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಮಸೀನು ಬಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಕೂಲಿಯನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡ ಜನರು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಜನರ ಬಳಿ ಬಂದ ವಡಕಪ್ಪ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆದು ತಂದ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾನೆ.

"ಗಮ್ಮೆನ್ನುವ ವಾಸನೆ ಸಿದ್ಧರಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿತು ! ಗಂಟಿನೊಳಗೆ ಖಾರಾ ಮಂಡಾಳು, ಮಿರ್ಚಿಗಳು, ಮಂಡಾಳು ವಗ್ಗರಣೆ, ಲಡ್ಡಿನ ಉಂಡೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ರಾಶಿಯಾಗಿತ್ತು"[೧೯] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೬೬, ೨೦೧೪).

ಇಲ್ಲಿ ಗಮ್ಮೆನ್ನುವ ವಾಸನೆ ಸಿದ್ಧರ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿತು ಎಂಬ ಮಾತು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದರಗುಡ್ಡ ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸನೆ ಗುಡಿಸಲು ತುಂಬಾ ಅಥವಾ ಕೇರಿ ತುಂಬಾ ಹಬ್ಬಿತು ಎನ್ನುವ ಬದಲಾಗಿ ಸಿದ್ದರಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿತು ಎಂಬ ಮಾತು ಸಿದ್ಧರಗುಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಲು ಪರಿಸರವೇ ಅವರ ಬದುಕಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧರಗುಡ್ಡ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಕಾದು ಕೆಂಡವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಬದುಕು ದುಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೆಂಡದಂತಾಗಿತ್ತು. ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ಹತ್ತಿರ ವಡಕಪ್ಪ ತಂದ ಗಂಟು ಅವರ ಹಸಿವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀಗಿಸಿತ್ತು.

"ದೇಶಕ್ಕೆ ಈ ಧಣಿನೇ ಅನ್ನ ಹಾಕ್ತನೇನು ? ಅಂದಳು ಅಂಬಕ್ಕ"[೨೦] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೭೦, ೨೦೧೪) ಬದುಕಲು ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೂ ಜನರು ಬದುಕುವ ಛಲವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ತೊಂದರೆ ಉಂಟಾದರೂ, ದುಡಿತಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಗಳು ಉಂಟಾದರೂ, ಅಸಮಾಧಾನ, ಅಸಹನೆಗಳು ಕಾಡಿದರೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಬದುಕಲು ಹೋರಾಟ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧರಗುಡ್ಡದ ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಜನರು ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಮಷೀನು ಬಂದಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ನಿಂತು ಹೋಗಿ, ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟ ಬಂದರೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ ಅಂದಾಗ

ತಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟನ್ನು, ಬಂಡಾಯ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹೋರಾಟದ ಬದುಕನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಒಂದು ಊರಿನ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಜನರು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿ ಬದುಕು ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಏರಿಳಿತ ಉಂಟಾದರೆ ಅಥವಾ ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಜನರು ದೂರವಾದರೆ ಆಗ ಜನರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್' ಎನ್ನುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ಇರುವ ಲಾಲಗುಳಿ ಎಂಬ ಜಲಪಾತಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಒಂದು ಅದರ ಬಳಿ ನೆಲೆಸಿದವರು ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು. ಅನಂತರ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ಅದೊಂದು ಗ್ರಾಮವೇ ಆಯಿತು. ನಂತರ ಪ್ರಚಾರದಿಂದಾಗಿ ಲಾಲಗುಳಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ನಗರಗಳಿಂದ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಬರಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿ, ಅದು ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ವರೆಗೂ ಹೋಗುವುದು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಲುಕಿ ಮಾನಸಿಕ ಅನಾರೋಗ್ಯವಂತರಾಗಿ, ಸ್ಮೃತಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ತರಲು ಅವರ ಮಗ ರಾಜಾರಾಮ ಫೋಟೋಗಳ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಹಳೆಯ ಊರು, ಮನೆ, ಗದ್ದೆ, ಮರಗಳು ಹಾಗೂ ಜನರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ತೀರಿ ಹೋದವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ, ಕಾಣೆಯಾದವರ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಮೃತಿ ಕಳೆದುಹೋದವರ ನೆನಪನ್ನು ಮರಳಿ ತರಲು ಬಳಸುವದನ್ನು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದ ಫೋಟೋಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸಹಜತೆಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗದೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಮರಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೋಲುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಫೋಟೊ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳು ಕೃತಕವಾದವುಗಳು. ಜೀವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವವು ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕೆಯು ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ ಜನರು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವ ಅಂಶಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಇಳೆಯೆಂಬ ಕನಸು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆಯಾಗುವ ಊರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಡಿನ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಜನಕಜ್ಜ ಅಸಹಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದಾಗ ಜನರ ಜೀವನ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗುವುದು. ಕಥೆಗಾರರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮವೊಂದರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರೂ, ಇದೇ ರೀತಿ ಮುಳುಗಡೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮಗಳು ನಾಶವಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ಊರನ್ನು ಮರೆಯಲಾರದೇ ಹೊಸ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಆಗದೆ ಅನುಭವಿಸುವ ಸಂಕಟದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಈ ಕಥೆಯು ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ.

'ಸುದಾಮ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಲ್ಲಾಪುರ ಪ್ರದೇಶದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಗಳು ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿವೆ. ಸದಾಶಿವ ಮತ್ತು ಸುದಾಮ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿವಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು. ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರನ್ನೇ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪ್ರತಿರೂಪಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಕಾಡೇ ಬದುಕಾಗಿರುವ ಜನರು ಸಹಜವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಉಳಿವಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಿನೊಂದಿಗೇ ಅಲ್ಲಿನ ಬದುಕು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಭಾಷೆ ನಂಬಿಕೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

'ಜಾತ್ರೆ' ಎನ್ನುವ ಕಥೆಯು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು, ಎಲ್ಲಮ್ಮದೇವಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜನರು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯ ನಾಟಕಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿವರ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ವೀಣಾ ಎನ್ನುವ ಪಾತ್ರವು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಹಾಗೂ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾದ್ಯಾನ ಜೊತೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಬಹಳ ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬಂದಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ 'ಬಸವಣ್ಣ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘ ಶಿರಹಟ್ಟಿ'ಯ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದ್ದೇ ತಡ ಅವಳ ಕಿವಿಗಳು ನೆಟ್ಟಗಾಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವಳು ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಊರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದರೂ ಮೂಲ ಊರಿನ ಸೆಳೆತ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಬರಹಗಾರ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹುದೇ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರಣ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಸಿರುಮಯ ಪರಿಸರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ

ಶಿರಹಟ್ಟಿಯವರಾದ ಕಥೆಗಾರರು ಆದ ಡಾ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಹೊಳಿ ಬಹಳ ಕಡೆ ಬಳಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತಗೊಂಡಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗುಣ, ಸ್ವಭಾವ ಹಾಗೂ ಪ್ರದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಸೆಳೆತವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ 'ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾಕರ ಬಳ್ಳಾರಿಯಿಂದ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮರಳಿ ತನ್ನ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವನ ನೆನಪಿನ ಬುತ್ತಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಸುಧಾಕರ ಮಲಗಿದಾಗ ತನ್ನ ಊರಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಕನಸು ಬಿದ್ದು ಚಡಪಡಿಸುವಂತಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಡ ಮಾಡದೇ ತನ್ನೂರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಅವನ ಸ್ಮೃತಿ ಹಾಗೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವವು ಗಾಢವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ದೂರ ನೆಲೆಸಿದರೂ ಮೂಲ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವು ಅವರ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಮರೆಮಾಚುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಎದುರಾದಾಗ ಮೊದಲಿನ ದಿನಗಳೆಲ್ಲ ಅವರ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ.

"ಹಿಂದೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾನಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಗೇರಣ್ಣು, ಹುಳಿಯಪ್ಪೆ, ಮುರಲಣ್ಣುಗಳ ಘಮ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದುದು ನೆನಪಾಯಿತು. ಒಂದೆರಡು ಕುಸುಮಾಲಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹರಿದು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸುಧಾಕರ ಎಷ್ಟು ಫ್ರೆಶ್ ಆಗಿದ್ದನೆಂದರೆ ಚಣ ಹೊತ್ತು ತನ್ನ ವಯವನ್ನೇ ಅತ್ತತ್ತ ತಳ್ಳಿದಾಂಗಿದ್ದ"

"ಸುತ್ತ ಹಸಿರು ಕೆಳಗೆ ತುಂಬಿ ಹರಿವ ಶರಾವತಿ. ತೇಲುವ ಹಕ್ಕಿಗಳಂಥ ಪಾತಿದೋಣಿಗಳು. ಬಲಭಾಗದ ಹಸುರು ಗದ್ದೆ ಅಗ್ಗರಗೋಣಕ್ಕೆ ಹೋಗೋ ಕಟ್ಟಿನ ದಾರಿ. ದಾರಿಗುಂಟ ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು"[೨೨] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೧೩, ೨೦೦೮).

ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದ ನೆಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರದ ನಗರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿ, ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರೂ ತನ್ನ ಮೂಲ ಊರಿನ ನೆಲದ ಸೆಳೆತದ ಅನುಭವದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ, ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ.

**ಭೌಗೋಳಿಕ ಮೇರೆಗಳು :**

ಕಥೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಚಯ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಥೆಯು ನಡೆಯುವ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಯು ನಡೆಯುವ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹಾಗೂ ಊರಿನ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕಥೆಗಾರ್ತಿ 'ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ' ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳು ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಹೆಸರುಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯೇ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರವಾರ, ಅಂಕೋಲಾ, ಮಂಜಗುಣಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ರಕುದ್ರಗಿ, ಹೊನ್ನಿಬೈಲ, ಸಗಡಗೇರಿ ಇವೆಲ್ಲಾ ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲೂಕಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಕುಮುಟಾ ತಾಲೂಕಿನ ಹನೇಹಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥೆಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಅವು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಊರುಗಳು ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕಥೆಗಾರನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶದ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ವಿವರಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಥೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕಥಾವಸ್ತುವು ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

"ಗುಂದದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಘಟ್ಟವಿಳಿದು ಶಿವಪುರದ ಗುಂಟ ನಡೆದು ಬೀರ್ಖೋಲ ಬಳಿ ತೆಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿ ನದಿ ದಾಟಿ ಎರಡು ಮಹಾಮಲೆಗಳನ್ನು ಹಾದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ."[೨೨] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೨೭, ೨೦೦೮) ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಯ ಈ ಎರಡು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಗಲ, ಗೂಗಿಕೊಳ್ಳ, ಗೋಕಾಕ ತಾಲೂಕು, ಕಲ್ಲೊಳ್ಳಿ, ಮೂಡಲಗಿ, ಚಂದರಗಿ, ಕಳ್ಳಿಗುದ್ದಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ದುರ್ಗದ ಬೈಲ, ಧಾರವಾಡ, ಸಪ್ತಾಪುರ, ಧರಮನಟ್ಟಿ,

ಹಿರಿಹೊಳಿ, ಕೊಳವಿ, ಬೆಂಚಿನಮರ್ಡಿ ಹೊಸೂರು, ಬನಗಾಂವಾ, ಲೋಕಾಪೂರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಕಥೆಗಾರ್ತಿ 'ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ' ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಹಾಗೂ ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ನವನಗರ, ಶಿಕ್ಕೇರಿ ಹಾಗೂ ಬಾದಾಮಿ, ಬನಶಂಕರಿ, ಆಲಮಟ್ಟಿ ಡ್ಯಾಂ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರ 'ಉಧೋ ಉಧೋ', 'ಮಿಂಚಿನ ದೀಪ', 'ಧರೆಗಿಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರ' ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭೌಗೋಳಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ವಿವರಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಡ್ಡಗಳು, ಅಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು, ಗುಹಾಲಯಗಳು, ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿನ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಳುಗಡೆಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಬಾಗಲಕೋಟ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಮುಳುಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ನವನಗರದ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಅವರ ಬದುಕು ಬವಣೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ಕಥೆಗಾರ 'ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ' ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು. ಮಾಗಣಿ, ಸಿರವಾರ, ಕವಿತಾಳ, ಮಾನ್ವಿ, ಕಾಡಲಿಂಗೇಶ್ವರ, ಗಡ್ಡದ ಬಸಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಊರುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಊರುಗಳ ಹವಾಗುಣ, ಬಿಸಿಲು, ನದಿ, ಕೆರೆ, ಗುಡ್ಡ ಮೊದಲಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿರುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಚಿತ್ರಣವಿದ್ದು, ಅವರ ಊರು ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರಹಟ್ಟಿಯ ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಕೃಷ್ಣೆ, ಹಾಗೂ ಅಥಣಿ (ನಂದಗಾಂವ, ಕಟಗೇರಿ) ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿವರಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಥೆಯು ಶಿರಹಟ್ಟಿಯ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಯಲ್ಲಾಪುರ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ, ಗುಂದ, ಕಾರವಾರ, ಕುಮಟ, ಸುಫಾ ತಾಲೂಕಿನ ಹಳ್ಳಿಗುಂದ, ಇಡಗುಂದಿ, ಉಳುವಿ, ಶಿವಪುರ, ದಾಂಡೇಲಿ, ನಂದಳ್ಳಿ,

ಸಿರ್ಸಿ, ದೇವಕಾರು, ನಾಗೂರು, ಬಿಕ್ಷೋರ್ಲ, ನಾಗರಬೈಲ, ಬೆಳ್ಳೂರು, ಬನವಾಸಿ ಮಲೆನಾಡು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಕಥೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇರೆಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿರುವ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಸರುಗಳು ನೈಜ ಅಥವಾ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿರಲಿ, ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಳಗಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ಕಥೆಗಾರ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆಡೆ ಹೋಗಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ನೆಲೆಸಿದರೂ ಅವನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ಊರಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಣವೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಹೊರತು ಆನಂತರ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಊರಿನ ಪರಿಸರ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ, ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳು. ಅವರು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನೆಲಸಿದರೂ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೂಲ ಊರಾದ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರಣವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡ ಅಂಶಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮೇರೆಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

**ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ :**

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಊರುಗಳ ಮುಳುಗಡೆ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ನಾಶವನ್ನು ಪರಿಸರ ಕಾಳಜಿ ಇರುವ, ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಇರುವ ಹಾಗೂ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದ ಜನರು ಬೇರೆಡೆ ಸಾಗಲು ವಿರೋಧಿಸುವದು ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಹ ಗ್ರಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೋರಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; 'ಇಳೆ ಎಂಬ ಕನಸು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ವನದೇವತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಜನಕಜ್ಜನ ಕಾಳಜಿ ಹಾಗೂ 'ಸುದಾಮ' ಕಥೆಯ ಸುದಾಮ ಮತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಪಾತ್ರಗಳು ಅರಣ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ತೋರುವ ಕಾಳಜಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಳೆ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಬರಗಾಲ ಉದ್ಭವಿಸಿ, ನೀರು, ಮೇವಿನ ಹಾಗೂ ಆಹಾರ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾದರೂ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ಅಸಹನೆ, ಅಸಮಾಧಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಧುನಿಕತೆ, ಪ್ರಗತಿ, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ

ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಕಂಪನಿಗಳು ಒಡ್ಡುವ ಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ಬೀಳದೆ ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನೇಕರು ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೆಯ ಮೂಲಕ ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಸೇಬು, ಸಂತ್ರ, ಮೋಸಂಬಿ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀಮಂತರ ಹಣ್ಣುಗಳು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಊರಿನ ಪೇರೂಕಾಯಿ, ಬಾರಿಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಮಹತ್ವವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕತೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಂತೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂತೆಯು ಮಾರಕವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಕಾಯಿಗಳು ಸಂತೆಯ ಆಧುನಿಕ ಹಣ್ಣುಗಳ ಮುಂದೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಆಗದೆ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

"ಸಂತಿ ಸುಖಾ ತರಲಿಲ್ಲಾ ಅಣ್ಣಾ"[೨೩] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೩೨, ೨೦೦೮)

'ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಸಾಲು ಊರಲ್ಲಿ ಸಂತೆಯು ಬಂದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಣಮವ್ವಳ ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿಯುವ ಕಾಯಕ ನಿಂತುಹೋಗಿ, ಅವಳ ದುಡಿಮೆಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂತೆ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

'ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂತೆಯೊಂದು ಮಾಯದ ಓಟವನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂತೆಯು ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಾಗುವ ಸೂಚಕದಂತೆ ಸಂತೆಯು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಸಂತೆಯು ಹಳ್ಳಿಯ ಕೆಲವರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜಕಾರಿಯಾದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾರಕವಾಗುವುದು. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಸಂತೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಸಂತೆಯ ದಿನದಂದೇ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವ ನಿಯಮ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು.ಈ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಕೂಲಿಕಾರರು ಹರ್ಷಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಂತೆಯಿಂದ ಬಂದೊದಗಿದ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿದೆ.

ಸಂತೆಯ ಮೂಲಕ ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಸೇಬು, ಸಂತ್ರ, ಮೋಸಂಬಿ, ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀಮಂತರ ಹಣ್ಣುಗಳು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಊರಿನ ದೇಸಿ ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣುಗಳು ಮಹತ್ವವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡವು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉಮ್ಯಾನ ಹೆಂಡತಿ ಹಣಮವ್ವಳು ಊರಿನ ಜನರ ಹರಿದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು

ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಸಂತೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿಯುವವರು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಊರಿನ ಒಬ್ಬರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಣಮವ್ವಳ ಬಳಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವಳ ಆದಾಯವೇ ನಿಂತು, ಬಾಳು ಹದಗೆಟ್ಟಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಬಸ್ರನ ಎದುರಿಗೆ 'ಸಂತಿ ಸುಖಾ ತರಲಿಲ್ಲಾ ಅಣ್ಣಾ' ಎಂದು ಆಡಿದ ಮಾತು ಸಂತೆಯು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ತಂದ ನೋವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂತೆಯು ಹಳ್ಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಪರಿವರ್ತನೆ ತಂದುಕೊಡುವ ಜೊತೆಗೆ ಊರಿನ ಜನರ ಆಹಾರ, ವೇಷ-ಭೂಷಣ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಆಧುನಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಘರ್ಷಣೆಗೂ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಬಂಡಾಯ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಸುಬನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡ ಸಂತೆಯ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಬಸ್ರ, ಹಣಮವ್ವ ಮತ್ತು ಅವಳ ಮಕ್ಕಳು ಸಂತೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೂರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರ 'ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜಗಳು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಬಕ್ಕಳು ಇದೇ ರೀತಿಯ ಬಂಡಾಯ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾಳೆ. ಸಿದ್ದರಗುಡ್ಡದ ಜನರು ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಕೂಲಿಗಾಗಿ ಮಾಗಣಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬದುಕು ನಡೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಧಣಿಗಳು ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಮಷೀನು ತಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಜನರು ಪರದಾಡುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂಬಕ್ಕ, "ಮಾಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನಂತೆ ? ಈ ಊರು ಇಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಊರು" ಎಂದು ತನ್ನ ಸಿಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುವ ಛಲವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾಳೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರ ಕೆಟ್ಟು ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಏರುಪೇರುಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳು ಉಂಟಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಮೇಲೂ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಆರ್ಥಿಕವಾದ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

**ಜನರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕತೆ :**

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಊರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಜನರು ತಾವು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಇರುವಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ, ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಊರಿನ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಯಾವುದೇ ಊರುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನದಿ, ಹೊಳೆ ಅಥವಾ ಹಳ್ಳ ಇರುವಲ್ಲಿ ಜನರು ಬದುಕನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆನಂತರ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಾವಿ, ಕರೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಮೊದಲಾದವು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಊರುಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವುದು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಈ ರೀತಿ ಅನುಕೂಲಕರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಇರುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿನ ನದಿ, ಹಳ್ಳ, ಅರಣ್ಯ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು, ಪ್ರಾಣಿ–ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಹವಾಗುಣ ಮೊದಲಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಜನರ ವೇಷಭೂಷಣ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವೃತ್ತಿಗಳು, ಹವ್ಯಾಸಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೂ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಹಾಗೂ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರಮುಖ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಉಡುಗೆ–ತೊಡುಗೆಯು ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಹವಾಗುಣಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭೌಗೋಳಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಊರಿನ ಜನರು ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಬಾವಿ, ಕೆರೆಗಳು, ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು, ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಊರಿನ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಊರಿನ ಜನರ ಬದುಕಿನ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ನಂತರ ಜನರ ಬದುಕು ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

'ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ' ಕಥೆಯು ಅಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಊರಿನ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದೆಡೆ ಭೂಮಿಗಾಗಿ ಅಡ್ಡದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇತರರ ಭೂಮಿ ಕಬಳಿಸಲು ಹೊಂಚು ಹಾಕುವ ಜನ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ತನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ

ಹರಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡದ ನಾಗಮ್ಮ. "ಹೊಲ್ದಾಗ ಕಾಯಿ ಹಾಕಿ ಕರ್ಮ ಕಳಿಬೇಕು, ಪಲ್ಲೆ ಹಾಕಿ ಪಾಪ ಕಳ್ಕಬೇಕು"[೨೪] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೬, ೨೦೧೩).

ಈ ಗಾದೆ ಭೂಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಜನರ ಸಂಬಂಧ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಂಬಣ್ಣನೂ ತಂಗಿ ತೀರಿದ ಬಳಿಕ ಅವಳು ಆಸ್ತಿ ಗಂಟನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು ಎನ್ನುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಗಂಟು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ತಂಗಿ ಸಾವಿನ ನಂತರ ಆಸ್ತಿಗಾಗಿ ಜಂಬಣ್ಣನೇ ಸಾಯಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಊರಿನ ಕೆಲ ಜನ ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರೋಪಿಸುವ ಜನರ ಕಣ್ಣು ಸಹಿತ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಜಂಬಣ್ಣನ ತಂಗಿ ತೀರಿದಾಗ ಬೋಳೆ ಸ್ವಭಾವದ ಅವಳ ಮಗ ಗಯ್ಯಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೊರಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷ ಒಂದೂ ಮಾತಾಡದ ಗಯ್ಯಪ್ಪ ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರು ಇದೇ ಊರಲ್ಲಿ ಬದುಕಲು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದೂ ಕೂಡ ಭೂಮಿಯ ಸೆಳೆತವನ್ನೇ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರು ತಾವು ಬಹು ಕಾಲ ವಾಸಿಸಿದ ಬಾದಾಮಿ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಅಂಶಗಳು ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹಳದಿ ಕರವೀರ ಹೂವು, ಗೊಂಡೆ ಹೂ, ಪುರಲೆ ಹಕ್ಕಿ, ಬನಶಂಕರಿ ಹೊಂಡ, ಬಾದಾಮಿ ಅರಮನೆ ಕೋಟೆ, ಗುಹೆಗಳು.

"ಗೊಂಡೆ ಹೂ ಬಣ್ಣ, ಹಣತೆ ಬಣ್ಣ ಒಂದಾಗಬೇಕು"[೨೫] (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಪು.ಸಂ.೧೬) ಇದು ಮಿಂಚಿನ ದೀಪ ಕಥೆಯ ಸಾಲು. ಒಂಟಿ ಬದುಕು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಗುಣಶೀಲಳು ಈಗಾಗಲೇ ಮುಕ್ಕಾಲು ದಾರಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ತನ್ನ ಉಳಿದ ಬದುಕು ಬೆಳಕಲ್ಲಿ ಸಾಗಲಿ ಎಂದು ಉಳಿದಿರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಣತೆಗಳ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹಳದಿಗೊಂಡೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಎರಡೂ ಬಣ್ಣ ಬಂದಾಗಬೇಕು ಮನಸ್ಸು ಮೋಡವಾಗಬೇಕು, ತೇಲಬೇಕು, ಚಿಕ್ಕಿಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನೆರಳಾಗಬೇಕು. ಮರದೊಳಗೆ ಮೌನ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ತನ್ನ ಬೇಸರದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಗೊಂಡೆ ಹೂ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚೆಂಡು ಹೂ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹೂ ಔಷಧಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗೂ ದೀಪಾವಳಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಕ್ಟೋಬರ ಹಾಗೂ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣಶೀಲಳು - ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಳದಿ ಕರವೀರ ಹೂಗಳನ್ನು ಮಾಲೆ ಕಟ್ಟಲು ಬಳಸಿದ್ದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೂ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಹೂವಿನ ಸಸ್ಯವಾಗಿ ಉದ್ಯಾನವನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಸ್ತೆ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಗಂಟೆಯಂತಹ ರಚನೆಯುಳ್ಳ ಈ ಹೂ ಎರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಕೆಡದೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

"ಅಶೋಕ ಮರದಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿದ ಪುರಲೆ ಹಕ್ಕಿ ಇನ್ನೂ ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದಿಲ್ಲ"[೨೬] (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಪು.ಸಂ.೧೬).

ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದ ಗುಣಶೀಲಳು ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಮಗು ಸತ್ಯನ್ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವುದೆಂದರೆ ಇಷ್ಟ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಸಂಜೆ ಸತ್ಯನ್ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ ಗುಣಶೀಲಳಿಗೆ ಮಗು ಬರದ ಸಂಜೆ ನೀರಸವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಸತ್ಯನ್‌ಗೆ ಯಾವಾಗಲು ಪುರಲೆ ಹಕ್ಕಿ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪುರಲೆ ಹಕ್ಕಿ ಒಣ ಮತ್ತು ಕುರುಚಲು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳಿರುವ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೋಳಿ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪಕ್ಷಿಯಿದು.

"ಬನಶಂಕರಿ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಬಳ ಬಳ ಅಂತ ನೀರು ಉಕ್ಕಿ ಬಂದಂತಾಯ್ತು ಗುಣಶೀಲಳಿಗೆ. ಆಗುಂಬೆಯ ಮೋಡಗಳೆಲ್ಲ ಹಾರಿ ಹಾರಿ ಬಂದು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಬಯಲೆಲ್ಲ ತೋಯಿಸಿದಂತಾಯ್ತು"[೨೭] (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು, ಪು.ಸ.೧೭).

ಗುಣಶೀಲಳಿಗೆ ಬಂದ ಕೋರಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ದೀಪಾವಳಿ ಶುಭಾಶಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಿಂಚಿನ ದೀಪ ಬಂದಿತ್ತು. ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ಬೇಸರದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಣಶೀಲಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬನಶಂಕರಿ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಂತಾಯ್ತು.. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರು ನೆಲೆಸಿದ ಊರು ಬಾದಾಮಿ. ಬಾದಾಮಿಯ ಬನಶಂಕರಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಎಂದೂ ಬತ್ತದ ಅಲ್ಲಿಯ ಹೊಂಡವು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಬತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬರಗಾಲವೂ ಕಾರಣ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಗುಂಬೆ ಮೊಡಗಳೆಲ್ಲ ಹಾರಿ ಬಂದು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಬಯಲೆಲ್ಲಾ ತೋಯಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಗುಣಶೀಲಳಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

**ಬಿಸಿಲು - ಹಿರಿಹೊಳೆ :**

"ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಕಾದಂಬರಿಯ ಪಾತ್ರ, ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು, ಅದು ಮತ್ತೊಂದು ಪಾತ್ರವೇ ಎಂಬಂತೆ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತದೆ"[೨೮] (ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿ, ಪು.ಸಂ.೨೮, ೧೯೯೪).

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಈ ಮಾತು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಕೇವಲ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಳ್ಳದೆ ಕಥೆಯ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವೇ ಎಂಬಂತೆ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಬಿಸಿಲು, ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಹೊಳಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯವು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಬದುಕಿನ ನೋವು–ನಲಿವು, ಬವಣೆಗಳು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬೆಂಕಿಯಂಥ ಬಿಸಿಲು ದೇಹವನ್ನು ಸುಡುವಂತಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಮಳೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರ ಬದುಕೇ ಕೆಂಡದಂತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಅದರ ಜೊತೆಗೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಅವರ 'ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಕೆಂಡದಂಥ ಬಿಸಿಲು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ಮಸೀನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಬದುಕು ಅಲ್ಲಿಯ ಬಿಸಿಲಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯೇನಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆ 'ಜೋಗುಳ ನಿಂದಲ್ಲದೆ' ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಜಲದುರ್ಗ ಎಂಬ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮಾಯಪ್ಪನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಬಿಸಿಲಿನ ಝಳದ ಪರಿವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ರಾಯಚೂರು ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಬಿಸಿಲು ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಬದುಕು, ಹೋರಾಟ, ನೋವು, ನಲಿವು ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಬಿಸಿಲಿನ ಧಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಸುಡದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಬಾಳಲ್ಲಿ ಧಗೆಯಂಥ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಜನರು ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹೊಡೆತ ಹಾಗೂ ಬಡತನದ ಹೊಡೆತಗಳನ್ನ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋರಾಟದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯವರಾದ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರು ಇಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಬಿಸಿಲಿನ ಜೊತೆಯೇ ಬೆಳೆದವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿಸಿಲಿನ ರೂಪದ ಚಿತ್ರಣವಿರುತ್ತದೆ. ಬಿಸಿಲು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಾಗಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಜನರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಅಮರೇಶರ ಹಲವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಿನ ಚಿತ್ರಣವಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ಒಡಲುಗೊಂಡವರು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ,

"ಎಂಥಾ ಬಿಸಿಲು ಇತ್ತು ನೋಡವ್ವ, ಜೀವ ಕಮರಿ ಹೋಗುವಂಗ ! ಹೊತ್ತು ಸರದರೂ ಇನ್ನೂ ಉರಿ ಉರಿ !"[೨೯] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೧೧೧, ೨೦೧೪).

'ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜಗಳು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ

"ಉರಿಯುವ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಮುಪ್ಪು ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಕಾಯ್ದ ಗುಡ್ಡದ ಬೀಕರ ಝಳವಿತ್ತು."[೩೦] (ಅಮರೇಶನ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೬೫, ೨೦೧೪).

"ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಗುಡ್ಡವೇ ಬೆಂಕಿಯ ಕೆಂಡವಾಗಿತ್ತು"

"ತಿಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ಉರಿವ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಜೀವ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೋಗಿತ್ತು"[೩೧] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೬೧, ೨೦೧೪).

'ದಾರಿ ಮೂಡಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ

"ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಾಗ ಬಿಸಿಲು ಚುರುಕಾಗಿತ್ತು"[೩೨] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೨೬, ೨೦೧೩).

'ಬಿಸಿಲು' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಭಾವನೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ಜೀವಂತಿಕೆ ಇರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಬಿಸಿಲು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಜನರಿಗೆ ಜೀವಸತ್ವವೂ ಆಗಿದೆ, ಶಕ್ತಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉರಿ ಬಿಸಿಲಿನಂತಹ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು, ಬಿಸಿಲನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಬಿಸಿಲಿನ ಉರಿ ಧಗೆಯಂತೆ ತಮ್ಮ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪೂರರ ಕಥೆಗಳ ಲೋಕವೂ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ನುಗಡೋಣಿಯವರ ರಾಯಚೂರಿನ ಬಿಸಿಲಿನ ತೀವ್ರತೆಯ ರೂಪ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಪೂರರ ಹಿರಿಹೊಳಿ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಭಾಗದ ಜೀವನದಿ ಕೃಷ್ಣೆ / ಹಿರಿಹೊಳಿ ಇಲ್ಲಿನ ಬಿಸಿಲಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬರಗಾಲ, ನೀರಿನ ಕೊರತೆ, ಬೆಳೆ ಇಲ್ಲದೆ ಪರದಾಡುವ ಜನ, ಭೂಮಿಗಾಗಿ, ಆಸ್ತಿಗಾಗಿ ಪರದಾಟ ಹೊಡೆದಾಟ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ನುಗಡೋಣಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ಒಂದು ಪಾತ್ರವಾಗಿರುವಂತೆ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪೂರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಹೊಳಿ ಒಂದು ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಹೊಳಿ ಪಾತ್ರದ ಕೆಲ ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

'ಒಂಟಿ ಕಾಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಕ್ಕು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ

"ದಿಪ್ಪಾನ ಗಾದಿ ಮ್ಯಾಲ ದೊಪ್ಪಂತ ಬಿದ್ದು ಬುಳು ಬುಳು ಅಳುವ ತಾರವ್ವನಿಗೆ ತನ್ನ ಊರು, ತನ್ನ ಅವ್ವ, ಗೆಳತ್ಯಾರು ಹಿರಿಹೊಳಿ ಎಲ್ಲ ನೆನಪಾಗಿ ನೆನಪಿನ ಆ ಮಹಾ ನೋವಿನ್ಯಾಗ ತಾರವ್ವ ಮರುಗಿದಾಳೊ ಶಿವ"[೩೩] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೧೮೨, ೨೦೦೮).

"ನಮ್ಮೂರಲ್ಲೊಂದು ಭಜನಾ ಮಂಡಳಿ" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ

"ನಮ್ಮೂರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಒಂದೇ ರಸ್ತೆ ಇದೆ. ಊರ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹಿರಿಹೊಳಿ ಹರಿದಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ರಸ್ತೆ ಮಾಡಿ ಊರ ಹೊಳೆ ಮತ್ತು ಹೊಲ್ಯಾರ ಹೊಳೆ ಎಂದು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಅವರವರ ಜಾತಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ನೀರು ತುಂಬುತ್ತಾರೆ"[೩೪] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೭೨, ೨೦೦೮).

ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಹಿರಿಹೊಳಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶವಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅದೊಂದು ಜೀವಂತಿಕೆ ತುಂಬಿದ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಜನರ ಭಾವನೆಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಾದ ನದಿ, ಹಳ್ಳ, ಅರಣ್ಯ, ಸಾಗರ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಜನರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು, ಗುಣಗಳನ್ನು, ಭಾಷೆಯನ್ನು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯಾದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

## ೫.೨ ಕಥಾವಸ್ತು:

"ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ" ಎಂಬ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತೆ ಕಥಾವಸ್ತುವು ಸಹಿತ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕಥಾ ವಸ್ತುವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

"ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಅದರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ: ೧) ಅದು ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ೨) ಕಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಘರ್ಷದ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ೩) ಕಥೆ ಪಾತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂಘರ್ಷ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ೪) ಸಂಘರ್ಷ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳು ದೇಶ-ಕಾಲಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ೫) ಕಥೆಯ ವಸ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಅನುಭವ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿ ಬದುಕಿನ ಆಳ-ವಿಸ್ತಾರಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ."[೨೩] (ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಪ್ರಭು, ಪು.ಸಂ.೨೦೦, ೧೯೯೨).

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಪ್ರಭು ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಕಥೆಯು ಒಳಗೊಂಡ ವಸ್ತುವು ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಜನಜೀವನದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆ ವಸ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಥಾ ವಸ್ತುವು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು, ಅವರ ಹೋರಾಟ, ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಗಾರನು ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದ ಊರಿನ ಪರಿಸರವನ್ನೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಣ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಥೆಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕಥೆಗಾರನು ತನ್ನ ಊರಿನ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಕಥಾವಸ್ತು ಯಥಾ ರೀತಿ ಇರದಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಘಟನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರಗಳು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಾರರು ತಾನು ಕಥೆಗಳ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿರುವವರೆಗೂ ತನ್ನ ಊರಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ದೂರದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದರೂ ಈ ಪ್ರಭಾವ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕಥೆಗಾರ ಡಾ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರು ಮೂಲತಃ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ

ಶಿರಹಟ್ಟಿಯವರಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಊರಿನ ಯಾವ ಅಂಶಗಳೂ ಕಾಣದೆ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ವಸ್ತುಗಳೇ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪೂರರ "ಒಂಟಿ ಕಾಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಕ್ಕು" ಕಥೆಯ ವಸ್ತು ಅಥಣಿ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾರಾ ಮತ್ತು ಭೀಮಸಿ ಮಧ್ಯದ ಪ್ರೇಮ, ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಹೊಳಿ(ಕೃಷ್ಣಾನದಿ) ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರಣವೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಉದ್ಯೋಗ, ಹೋರಾಟ ಅವರ ಸ್ವಭಾವ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

**ಕಥೆಗಾರನೂರಿನ ಕಥೆ :**

ಕಥೆಗಾರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಊರಿನ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಜನಾಂಗದ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಂಡ ಕಥೆಗಾರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜನಾಂಗದ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ವಿಚಾರಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಜನ ಕೆಲವರಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಮೋಸ ಮಾಡಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ಜನರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮಾಡುವ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಜನರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕಥೆಯೇ ಕಥಾ ವಸ್ತುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕಥಾವಸ್ತು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರೀತಿ-ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಸಣ್ಣ-ಸಣ್ಣ ಘಟನೆಗಳು ದೊಡ್ಡ ಅನಾಹುತಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಪರದಾಡುವ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಚ್ಯುತಿ ತರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಅಸೂಯೆ ಪಡುವ, ಸೇಡಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಕಥಾ ವಸ್ತುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಸರಕಾರ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದಾಗಿ, ಅಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ಎದುರಿಸುವ ತೊಂದರೆಗಳು, ಅವುಗಳ ಜೊತೆ ಹೋರಾಟ, ಸೋಲು-ಗೆಲುವು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಥಾವಸ್ತುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರವಾಹ, ಬರಗಾಲ, ಅತಿಮಳೆ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕೃತಿವಿಕೋಪಗಳು ಸಹ ಜನರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಏರು-ಪೇರುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳು, ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಗಲಭೆಗಳು, ಜಾತಿಭೇದಗಳು, ತಾರತಮ್ಯಗಳು,

ಸದಾ ಕೆಡುಕನ್ನು ಮಾಡಲು ಹಪಹಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನರು, ಏನಾದರೂ ಸರಿ ಒಳಿತನ್ನು ಬಿಡದೇ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಸ್ವಭಾವ ಇವೆಲ್ಲಾ ಕಥೆಗಾರನಿಗೆ ಕಥಾ ವಸ್ತುಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಕಥೆಗಾರನು ಕಥಾವಸ್ತು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ಪ್ರದೇಶದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಬಾಳಿ-ಬದುಕಿದ ಊರಿನ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶದ ವಸ್ತುವೇ ಅವನ ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಾರನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಬದುಕಿದರೂ ತನ್ನ ಕಥಾ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಊರಿನ ಪರಿಸರದ ವಸ್ತುಗಳೇ ಕಥೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಹಾಗೂ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಭಾಗದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರವು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೂಲ ಊರಾದ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರಣವಿರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಥೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಊರಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಬಂದು ಬೇರೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ನೆಲೆಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಭಾಷಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ನಂತರ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಊರಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ಅವರ ಕಥಾ ವಸ್ತುಗಳು ತಾವು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಪರಿಸರದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕಥೆಯ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಭಾಷೆ, ಹೆಸರುಗಳು, ಪಾತ್ರಗಳು, ಅವುಗಳ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಕಥಾ ವಸ್ತು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಈಗ ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ – ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರು ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದವರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದರು. ಆದರೆ ನಂತರ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದಿಂದ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿಯ ಪರಿಸರದ ಭಾಷೆ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು, ಪಾತ್ರಗಳು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳೇ ಅವರ ಕಥೆಯ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ.

"ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಾಂಗದ ಸರಳ ಜೀವನದ ವಸ್ತು-ನಿಷ್ಠವಾದ ಕಥೆಯ ನೇರ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಜೀವನವನ್ನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ನೋಡುವ, ಅದನ್ನು

ಆದರ್ಶಮಯವಾಗಿಸದೆ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ದೃಷ್ಟಿ ಕೇಂದ್ರಿಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕಾಗಲಿ, ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಲಿ ಜೋತು ಬೀಳದೆ, ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ; ಘಟನೆಗಳು, ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ”[೨೭] (ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿ, ಪು.ಸಂ.೭೮, ೧೯೯೪) ಎಂದು ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿಯವರು ತಮ್ಮ 'ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು - ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಲೇಖಕನಾದವನು ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಜನಾಂಗದ ಜೀವನದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಕಥೆಯ ನೇರ ನಿರೂಪಣೆಯಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕಥೆಗಾರನು ಪ್ರದೇಶದ ಜೀವನದ ನೇರ ಚಿತ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರದತ್ತ ಕಥೆಯು ಹೊರಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಾಡುನಾಶ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನಾಂಗದ ಬದುಕು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಜನರು ಬೇರೆಡೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡು ಎದುರಿಸುವ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಅನೇಕ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಾಡು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರ ವಾಸ್ತವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಥೆಯು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ತುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಳುಗಡೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಜನರ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಥೆಯು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕವೇ ಕಥೆಯು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ಆಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ಇಳೆಯೆಂಬ ಕನಸು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆಯಾಗುವ ಊರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಡಿನ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಜನಕಜ್ಜ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಸುದಾಮ' ಎಂಬ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವ ಮತ್ತು ಸುದಾಮ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿವಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ.

“ಮಾಗಾಣ್ಯಾಗ ಕೆಲ್ಸಯಿಲ್ಲಂತ ಕೆಲ್ಸ ! ಈ ಊರು ಎಡಗಾಲಾಗ ! ಮುಂದಿನ ಊರು ಬಲಗಾಲಾಗ”[೩೭] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೬೪, ೨೦೧೪) ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ “ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜಗಳು” ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಅಂಬಕ್ಕನ ಈ ಮಾತು ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಬರಗಾಲ ಒಂದೆಡೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶವು ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಜನರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಬದುಕಲು ಹೋರಾಟ ಬಿಡದೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರವು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಸಹನಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಬದುಕಿನ ಕಷ್ಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ‘ಸಿದ್ಧರಗುಡ್ಡ’ ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶದ ಹತ್ತಿರ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಪಕ್ಕದ ಗದ್ದೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಧಣಿ ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಮಷೀನು ತಂದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಕೂಲಿಗಳು ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಜನರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಧುನಿಕತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಷೀನು ಜನರ ಬದುಕಿನ ಆಧಾರವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಛಲ ಬಿಡದ ಜನರು ಬದುಕನ್ನು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಕಥೆಗಾರ ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ವಸ್ತುವು ನೇರ ನಿರೂಪಣೆ, ವಾಸ್ತವಿಕ ಚಿತ್ರಣವಿದ್ದರೂ, ಆಗಬೇಕಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಕುರಿತು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳ ಕುರಿತು ಮರು ಚಿಂತಿಸಲು ಹಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕಥಾವಸ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಯತ್ತ ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಥೆಯು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ನೋಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇರಬೇಕಾದುದರ ಕಡೆಗೂ ಚಿಂತಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆ ಪ್ರದೇಶ, ಅರಣ್ಯನಾಶ, ಜನವಸತಿ ನಾಶ, ವಲಸೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು, ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಹಾಗೂ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಇಂತಹ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಆಯಾ ಭಾಗದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಬದುಕು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶದೊಂದಿಗೆ ಹಲವು ಏರುಪೇರುಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯು ಸಮುದಾಯದ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾಷೆ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಧನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಋಣಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಾರ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ‘ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ’ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಸಾರಿ ಆಗಮಿಸುವ 'ಸಂತೆ'ಯು ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಊರಿಗೆ ಸಂತೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಮುಟ್ಟುವ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಊರಿನ ಹಣ್ಣು-ಕಾಯಿಗಳ ಮಹತ್ವ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಗರದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದವು. ಸಂತೆಯು ಊರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿತು.

ಈ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾದ ಅನಾಹುತ ಹಾಗೂ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಜನರು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಸಹ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ನುಗಡೋಣಿಯವರ ಹಾಗೂ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. 'ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದರೆ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಸಬನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡ ಸಂತೆ ಸೇರಿದ ಜನರತ್ತ ಹಣಮವ್ವ ಹಾಗೂ ಬಸ್ರ ಕಲ್ಲು ಎಸೆಯುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಇಡೀ ಸಂತೆಯೇ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಂತಾಗುತ್ತದೆ.

'ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜಗಳು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಗುಡ್ಡದ ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಜನ ಧಣಿಗಳು ತಂದ ಮಷೀನಿನಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಧಣಿಗಳಿಗೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಅಮಾಯಕ ಸಿದ್ಧರಗುಡ್ಡದ ಕೂಲಿಗಳು ಸೇರಿ ಕೆಲವರು ಪೊಲೀಸ್ ಗುಂಡಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಹಲವರು ಬಂಧಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕುವ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗವೂ ಸಿಗದೇ ಕೊನೆಗೆ ಅಸಹಾಯಕರಾಗುತ್ತಾರೆ.

**ಮುಳುಗಡೆ :**

ಮಲೆನಾಡಿನವರಾದ ಕಥೆಗಾರ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ಮುಳುಗಡೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಮುಳುಗಡೆಯು ಜನರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಅಲ್ಲೋಲ-ಕಲ್ಲೋಲವನ್ನು ಕಥೆಗಳು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಪ್ರವೇಶದೊಂದಿಗೆ ಆಗುವ ಋಣಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 'ಇಳೆಯೆಂಬ ಕನಸು', 'ಸುಧಾಮ' ಹಾಗೂ 'ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿವಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ತಮ್ಮ ಊರು, ಊರಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧದ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಂಶವು ಯಾವುದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಜನರು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅಂಶವು ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಣವಿರುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರು ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಣವಿರುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಸ್ತುವೇ ಕಥೆಗಾರರಿಗೆ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನುಗಡೋಣಿಯವರ ಲೋಕಾಪುರರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ವಸ್ತುಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

"ಹೀಂಗ್ಹ ಆಗಬಾರದಿತ್ತು. ಹುಡುಗನ ನಸೀಬ ಖೊಟ್ಟ ಐತಿ, ಬಹಳ ಶ್ಯಾಣಾ ಹುಡುಗ. ಮುಂದಿನ ದಾರಿ ಹ್ಯಾಂಗ್ಹ ಅಂತ ಎಲ್ಲಾ ಹಿರೇರು ಕೂಡಿ ವಿಚಾರಿಸೋಣ....."[೩೮] (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಪು.ಸಂ.೨೦)

ಈ ಮಾತುಗಳು ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ 'ಕಳಚಿಕೊಂಡ ಕೊಂಡಿ' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಮುಳುಗಡೆಯಿಂದಾಗಿ ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊಸ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೇ ಅನೇಕ ದುರಂತ ಹಾಗೂ ಅನಾಹುತ ಎದುರಿಸಿ ಕುಟುಂಬಗಳೇ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

ಆಲಮಟ್ಟಿಯ ಹಿನ್ನೀರಿನಿಂದ ಮುಳುಗಡೆಯಾದ ಬಾಗಲಕೋಟೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿ, ಆಸ್ತಿ, ಮನೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗಾಗಿ ಸರಕಾರ ನವನಗರದಲ್ಲಿ ತಗಡಿನ ಶೆಡ್ಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಂಟಿ ನೀಲವ್ವ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ನೀರು ಬರುವವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ವಕೀಲರು ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿನ್ನೀರು ಬಂದಾಗ ಸರಕಾರ ಶೆಡ್ಡನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ, ದೈಹಿಕವಾಗಿ ನೊಂದ ನೀಲವ್ವ ಚಹಾ ಅಂಗಡಿ ತೆಗೆದು ಬದುಕು ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ನೀಲವ್ವ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಡ್ರೈವರ್ ಹಿಂದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಇತ್ತ ಜ್ವರ ಬಂದ ಮಗನನ್ನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನ ದವಾಖಾನೆ ಸೇರಿಸಿ, ನಂತರ ನಿರ್ಗತಿಕರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ತಂದು ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಹೀಂಗ್ಹ ಆಗಬಾರದಿತ್ತು' ಎಂಬ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಿರಿಯರು ಆಡುವ ಮಾತು, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆಗೊಂಡ ಊರು ಬಡ ಜನರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ 'ಉಧೋ ಉಧೋ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಗಿ ನೆಲದೊಂದಿಗೆ ಬಾಂಧವ್ಯದಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಜನರು ಹೇಗೆ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಲಮಟ್ಟಿ ಡ್ಯಾಂನ ಎತ್ತರ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬಾಗಲಕೋಟ ಹಾಗೂ ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳು ಮುಳುಗಡೆಯಾಗಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು

ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಮೊದಲಿನ ಬದುಕು ಹಾಗೂ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾದ ಮೇಲೆ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಬೀದಿಯ ಬದುಕು ಅಲ್ಲಿನ ಬವಣೆಗಳನ್ನು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಆಲಮಟ್ಟಿ ಡ್ಯಾಮ್ ಎತ್ತರ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಚಿಂತಿ ಗೋಡೆ ಎದಿದಾಟಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು."[೫೯] (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಪು.ಸಂ.೮೦)

ನಾಗವ್ವಗೆ ಆರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು, ನಾಲ್ಕು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು. ಹೇಗೋ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅವರ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೂ ಹಲವುಗಳ ಕಷ್ಟಗಳ ಮಧ್ಯ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅವಳ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಆಲಮಟ್ಟಿ ಡ್ಯಾಮ್ ಎತ್ತರ ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡಿದ್ದು, ಅವಳ ಬದುಕನ್ನೇ ಮುಳುಗಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಹತ್ತು ಎಕರೆ ಹೊಲ, ನಾಲ್ಕಂಕಣದ ಬಂಕದಮನಿ ನೀರಾಗ ಮುಳುಗುತ್ತವೆ. ಬಂಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಗಳಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೆರಳ ತಂಪು ನಾಗವ್ವ, ಅವಳ ಮಗಳು ಗಿರಿಜಿಗೂ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಶೆಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಝುಗಮಗಿಸುವ ರಾತ್ರಿಯ ನವನಗರ (ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ) ಲೈಟಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿ–ಮಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ತಾವೆಲ್ಲೋ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅನ್ನಿಸಿತು.

ನಾಗವ್ವನ ಕುಟುಂಬದಂತೆ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳ ಇಂತಹದ್ದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಿಸಿವೆ. ಮೊದಲಿನ ತಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ತಾವು ನೈಸರ್ಗಿಕ, ಸಹಜವಾದ ಬದುಕನ್ನು ಹೇಗೋ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಸಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಹೊಸ ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ, ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ ಮಾಡುವ ಜನ, ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳ ನೆನಪು ಕಾಡುತ್ತದೆ. ನಗರ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಜೀವನ, ಲೆಕ್ಕದ ಬದುಕು, ಮೋಸದ ಆಟ ಅವರಿಗೆ ಬೇಸರ ತಂದು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶದೊಂದಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ತನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಂದರೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತ ತಮ್ಮ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಕಾರಣರಾಗಿ ನರಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ದೇವರಂತೆ ಕಂಡು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ವಿನಾಶ ಮಾಡುವ ಕೈಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯು ಮನುಷ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಜನರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚಿತ್ರಣವಿದ್ದು, ಕಥೆಯ ಆರಂಭದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿವರಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಉಳಿವಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತವೆ. 'ಇಳೆಯೆಂಬ ಕನಸು'

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆಯಿಂದಾಗಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಾಡು, ಅಲ್ಲಿನ ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಜನಕಜ್ಜ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆತ ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾಗದೆ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ಸುದಾಮ' ಕಥೆಯ ಸದಾಶಿವ ಹಾಗೂ ಸುದಾಮ ಮತ್ತು 'ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗಟಿವ್' ಕಥೆಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಮುಳುಗಡೆಯು ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಹಾಗೂ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಸಹ ಮುಳುಗಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಹಾರ ಏನೇ ಕೊಟ್ಟರೂ ತಮ್ಮ ಮೊದಲಿನ ಬದುಕನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲಾಗದೇ ಪರಿತಪಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೇ, ಮೂಲ ಊರಿನ ಸೆಳೆತವನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದೇ ಬದುಕು ದೂಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

**ಕ್ರೌರ್ಯ-ಮುಗ್ಧತೆ :**

ಕರಾವಳಿ, ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ರೀತಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬದುಕಲು ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವ, ಛಲ ಹಾಗೂ ಉತ್ಸುಕತೆ ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕಥೆಗಾರ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ಮುಗ್ಧತೆ, ಅಮಾಯಕತೆ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಮಾನವೀಯತೆ ಎಲ್ಲವುಗಳು ಮೇಳೈಸಿಕೊಂಡ ವಸ್ತು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ನೈಜ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಅವರ 'ಜಾತ್ರೆ' ಎನ್ನುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಯವ್ವ ಎಂಬುವಳ ಮಗ 'ಬಾಪೂ' ಗಂಡಸಲ್ಲದ, ಮುಗ್ಧತೆಯ ಪಾತ್ರ. ಅವನ ಮಡದಿಯಾಗಿ ಬಂದ ವೀಣಾಳಿಗೆ ಲೈಂಗಿಕ ಅತೃಪ್ತಿ ಉಂಟಾಗಿ ಅವಳು ಮಾದ ಎಂಬ ಆಳಿನ ಜೊತೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಇದರ ನಂತರವೇ 'ಬಾಪೂ'ನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಗ್ಧತೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಕ್ರೌರ್ಯದ ರೂಪ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಥೆಯ ವಸ್ತು ಮುಗ್ಧತೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರೌರ್ಯ ಎರಡರ ಚಿತ್ರಣ ಒಂದೇ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

'ಒಂಟಿ ಕಾಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಕ್ಕು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ, ಕ್ರೌರ್ಯ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಹಿರಿಹೊಳಿ ದಂಡೆಯ ಭೀಮಸಿ ಮತ್ತು ತಾರವ್ವರ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರೇಮಾಂಕುರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭೀಮಸಿಗೆ ತಾರವ್ವ ಎರಡನೇಯವಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಅಕ್ರಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಶಿರಹಟ್ಟಿಯ ಜನರು ವಿರೋಧಿಸಿ,

ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಸಿ ಕೊಲೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೂ ತಾರವ್ವ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾಳೆ. 'ನಾನು ಆಯಿ ಮತ್ತು ಮಗ', 'ಪರಿಹಾರ', 'ಸೋಗು' ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಸ್ತು ಮುಗ್ಧತೆ, ಅಮಾಯಕತೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನೇ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧಣಿಗಳು, ದಲಿತರು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಘರ್ಷಣೆ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಮುಗ್ಧ, ಕ್ರೂರ ವಂಚಕರ, ಅಮಾಯಕರ ಕಥೆಗಳು ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಿರುವವಳ ಆಸ್ತಿಗಾಗಿ, ಅವಳ ಗಂಟಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುವ ಜನ, ಅದನ್ನು ಕಬಳಿಸಲು ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ಸತ್ತಾಗ ಅವಳ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿದ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಕೊಲೆಯ ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಮಗ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡದವ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬದುಕಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸಂಘರ್ಷದ, ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

'ದಾರಿ ಮೂಡಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಎಂಬುವಳು ಜಾತಿಯ ಬೇಲಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೂಡಿದವನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲ ಅಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ಜಾತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಅವಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವರೂಪ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅವರ ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ. ಕಲ್ಪನೆ, ವಾಸ್ತವ ಹಾಗೂ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಿಶ್ರಣವಿರುವ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ, ಸೇಡು, ಕ್ರೌರ್ಯ, ಮೋಸ, ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಇದರಿಂದ ನರಳುವ ಮುಗ್ಧತೆಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. 'ದೇಸಗತಿ' ಕಥೆಯು ದೇಸಗತಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲ ಪುರುಷ ವೆಂಕೋಬರಾವ್ ಒಬ್ಬ ದರೋಡೆಕೋರ ಮತ್ತು ಕೊಲೆಗಾರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. 'ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಗೆ' ಕಥೆಯ ನಾಯಕನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಅಸೂಯೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಕೆಂಚನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. 'ಬಸತ್ತಿ' ಕಥೆಯ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕಾರ, ದರ್ಪ, ಕ್ರೌರ್ಯ ಮೆರೆಯುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಪ್ಪಗೌಡ ಇಂತಹ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಅವರ 'ದೇಸಗತಿ' ಹಾಗೂ 'ಕಥಿಯ ಹುಚ್ಚಿನ ಕರಿಟೋಪಿಗೆಯ ರಾಯ' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಧಿಕಾರ, ದರ್ಪದ ವಸ್ತುವಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಕಥೆಗಳು ಜಮೀನ್ದಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ವಿನಾಶದತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ಹುಡುಗ ಮತ್ತು ನಾಯಿ ರೊಟ್ಟಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಸೋನುಬಾಯಿ, ತನ್ನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಲೆಂದು ಆಳಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳು ಕಠೋರ ಹೃದಯದ ಹೆಂಗಸಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅವನನ್ನು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸರಿಯಾಗಿ ಊಟವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ನಾಯಿಗೆ ರೊಟ್ಟಿ ಹಾಕದೇ, ತಾನೇ ತಿಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಹುಡುಗನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರಲು ರೇಣವ್ವ ಮುದುಕಿ ಬಂದು ಹೊಡೆಯುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಹುಡುಗನ ಕೈ ಹಿಡಿದು, "'ನಡಿ ಬಾಳಾ' ಬ್ಯಾರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ದುಡುದು ತಿನ್ನೂಣು, ಧರ್ಮ ಸತ್ತಿಲ್ಲ"[೪೦] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೪೭, ೨೦೦೮) ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ಶೋಷಣೆ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಾಗಿದೆ. ರೇಣವ್ವ ಮತ್ತು ಬಾಳಾ ಅಲ್ಲಿಂದ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಗುಡುಸಲ ಮುಂದೆ ನಾಯಿ ತಣ್ಣಗ ಮಲಗಿತ್ತು. ಇದು ಸೋನುಬಾಯಿಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಬಿಸಿ ತಣ್ಣಗಾದುದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ 'ಬಾಳಾ'ನ ಮೇಲೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಅನ್ಯಾಯದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೂ ಅಂತ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶರಣರ ವಚನಗಳ ತತ್ವಗಳ ಛಾಯೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲೂ, ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಗೂ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನಲ್ಲೂ ವಚನ ತತ್ವಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ತಮಂಧದ ಕೇಡು, ಧರೆ ಉರಿದರೆ ಜೋಗುಳ ನಿಂದಲ್ಲದೆ, ಮೂಡಲು ಹರಿಯಿತು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣರ ವಚನಗಳ ತತ್ವಗಳಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ತಾರತಮ್ಯ ನಿವಾರಿಸಲು ಬಸವಣ್ಣ ತತ್ವ ಬಂದಿದೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಗುಡಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮಾಡಿದ ಅಂತರ್‌ಜಾತಿ ವಿವಾಹದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಕಾರ್ಯವು 'ತಮಂಧದ ಕೇಡು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಹುಡುಗ ಗೌಡರ ಮಗಳಾದ ಅಕ್ಕಮ್ಮಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಮಾತಾಡಿದಾಗ ಅವನ ತಂದೆ ದುರುಗ, "ಇದೇನು ಬಸ್ವಣ್ಣಪ್ಪನ ಕಾಲ ಏನಲೆ ? ಚಪ್ಲಿ ಹೊಲಿವ ಕೈಗೆ ಲಿಂಗ ಬಂದ್ಕಾ ! ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ."[೪೧] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೧೪೦, ೨೦೧೩) ಬಸವ ನೆಲದ ಕಥೆಗಾರ ನುಗಡೋಣಿಯವರು ಬಸವಣ್ಣನ ಕಾಲದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

'ಜೋಗುಳ ನಿಂದಲ್ಲದೆ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶರಣರ ತತ್ವವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಶುದ್ಧತೆ ಅಥವಾ ಪರಿವರ್ತನೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ದಾರಿಯಾಗುವುದು ಎಂಬ ತತ್ವ ಪರಿಪಾಲನೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಯಪ್ಪ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದು ಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು/ಗೆಲ್ಲಲು ಜಲದುರ್ಗ ಎಂಬ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೊಳಗಾಗಿ ಎಡುವುತ್ತಾನೆ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಾಗದೆ ಸೋಲುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅಕ್ಕ ಹೇಳುವಂತೆ, ನಿನಗ ಈ ದಾರಿ ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಿ ಸರಳವಾಗಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಸಾಧಿಸಲು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಾರಿಗಳಿವೆ. ನೀನು ಸಂಸಾರದೊಳಗೂ ಇದ್ದು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಹೋಗು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೆಗಲು ಕೊಡು ಎಂದು, ತಿನ್ನಲು ರೊಟ್ಟಿ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಅದರಂತೆ ಮಾಯಪ್ಪ ಜಲದುರ್ಗದತ್ತ ವಿಮುಖನಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಯಪ್ಪ ಪ್ರತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ತಾನು ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ, ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ವಿಫಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನಿಂದ ಸಂಸಾರ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡದೆಯೂ ಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಕ್ರೌರ್ಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮೆರೆಯುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮುಗ್ಧತೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಬಸವಣ್ಣನ ಸಾಮರಸ್ಯತೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ಬಯಸುವ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಅಹಿಂಸೆಯ ಮೂಲಕ, ದ್ವೇಷವನ್ನು ಪ್ರೀತಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಶುದ್ಧತೆಯ ಹಾಗೂ ಸಹನೆಯ ಮೂಲಕ ಗೆಲ್ಲಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಥೆಗಳು ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ.

**ನಗರ-ಗ್ರಾಮಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ :**

ಆಧುನೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೇಗೆ ಮೂಲ ದೇಶಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಮತ್ತು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಋಣಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣುವಂತಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ, ಬಡವ, ಅಮಾಯಕ ರೈತರು, ದಲಿತರು ಇದರ ಬಿಸಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ನೆಲದ ಕಸುಬುಗಳು, ಆಹಾರ, ಉಡುಗೆ, ಭಾಷೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ನಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇಂತಹ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ಕಥೆಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರವೇಶ, ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಚಿತ್ರಣಮಾಡದೇ, ಅದರ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿವೆ.

"ಗದ್ದೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ ಮಾರಾಯ ಇದು. ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಕಲ್ಲು ತೆಗೆಯೋ ಕೆಲ್ಸ ಶುರು ಆದದ್ದೆ ತಡ ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟೇ ಹೋಯ್ತು."[೬೨] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೨೮, ೧೯೯೮)

'ಮರವಾಗಿ ನಿಂತವನು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ಸಾಲು ನಗರದ ಆಧುನಿಕತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು. ಹೇಗೆ ಜನರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಜೀವನವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಗ್ಧಜನರಿಗೆ ನೌಕರಿ, ಹಣದ ಆಮಿಷವನ್ನು ಒಡ್ಡಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮನೋಭಾವದ ಲಾಭಗಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಬಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನರಿಗೆ ಗಣಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೋ, ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಕೆಲಸಕೋ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಕೆಲಸ ನಿಂತು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಜನರಿಗೆ ಆ ಕಡೆ ಉದ್ಯೋಗವೂ ಇಲ್ಲ ಈ ಕಡೆ ಭೂಮಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ "ದೈವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶರಣೆಂಬೇವು" ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಲೆಯ ಮಾದಪ್ಪ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ತೊಂದರೆಗೆ ತಂದು ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ದೇಶಿ ಕಲೆಯತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಸಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸುವ ಸಂತೆಯು ಹಲವು ಆಕರ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತದೆ. ಭೇದಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಎಲ್ಲರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೂಲ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸೊಗಡನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣುಗಳು ಸಂತೆಯ ಹೊಸ ಹಣ್ಣುಗಳ ಮುಂದೆ ಬೆಲೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಜನರು ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸಂತೆಯ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಿ ಸಂತೆಯತ್ತ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಎಸೆದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಗಳಿದ್ದರೂ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅದು ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ 'ಕಡಿತನಕಾ ಕಾಯೋ ಅಭಿಮಾನ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯಮ್ಮ ಎಂಬುವಳು ಹೊನ್ನಿಬೈಲಿನ ನಿಸರ್ಗಮಯ ಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆ ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹದೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದ ಕರಿಯಮ್ಮ ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾಳೆ. ದಯಾನಂದ ಎಂಬ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಆಗಿ ಹೋಗುವಳು. ಅಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಇದ್ದರೂ ತನ್ನ ಊರೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಪತಿಯು ಮಗನನ್ನು ಡೆಹರಾಡೂನಿನ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಇವಳಿಂದ ದೂರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತಲೆನೋವೇಳುವ ಪಾರ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ

ಮಿಸಸ್ ದಯಾನಂದ ಆಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗಿದೆ. ಮಗ ಊರಿಗೆ ಬಂದರೂ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ತವರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿ–ವಿಶ್ವಾಸ ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸಿಗದೇ ಇದ್ದಾಗ ಸಂಕಟ ಪಡುತ್ತಾಳೆ. 'ಸುಮ್ಮನೆ ವಟವಟ ಅಂತೀರ್ತಿ ಮಮಾ' ಎನ್ನುವ ಮಗ, ನನ್ನ ಮಗನ್ನ ನಂಗೆಕೊಡಿ ಅಂತ ಚೀರಬೇಕು ಅನ್ನಿಸುವ ಕರಿಯಮ್ಮಗೆ ನಗರದ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಅವಳ ಮಗನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕರಿಯಮ್ಮಳೊಂದಿಗೆ ಗಂಡನ ವರ್ತನೆ ಅವಳ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಹಳ್ಳಿ ಹೊನ್ನಿಬೈಲ್‌ದ ಜನ ದುಃಖದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ' ಕಥೆಯ ಕೇಂದ್ರ ನಾಗಮ್ಮ. ಊರಿನ ಜನ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಕಣ್ಣು ಅವಳ ಹಣ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ. ಊರಿನ ಜನ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಬೈಯ್ಯುವವರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಈಗ ಅವಳಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಿರದ ಕಾರಣ ಸಾವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ನಾಗಮ್ಮ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಲು ಅಣ್ಣನಾದ ಜಂಬಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಊರಿನ ಪ್ರಬಲರು, ಶ್ರೀಮಂತರು ಬಡ್ಡಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡಿ, ಕಡ ಇಟಗೊಂಡು ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟು, ಬಡವರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಬಳಿಸುವದು ಮೊದಲಾದವು ತುಂಬಿರುವ ವಸ್ತು ಕಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಭಾಗಮ್ಮ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೇ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮಗ ಗಯ್ಯಪ್ಪ ಮಾತ್ರ ಬೋಳೆ ಸ್ವಭಾವದವ, ಮಂದ ಬುದ್ಧಿಯವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಊರಿನ ಜನ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಬೈಯ್ಯುವವರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳು ಮೊದಲು ಯಾರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದಯೆ ತೋರಿಸದೇ, ಮನೆ ಹತ್ರ, ಹೊಲದ ಹತ್ರ ಸುಳಿಯದ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಈಗ ಅವಳಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಿರದ ಕಾರಣ ಸಾವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನನ್ನು ಆರೈಕೆ ಮಾಡಲು ಅಣ್ಣನಾದ ಜಂಬಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆಸಿದ್ದಾಳೆ. ಊರಿನ ಜನರ ಕಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲ ಅವಳ ಹಣ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿದ ಜಂಬಣ್ಣಗೆ ಯಾವುದೇ ಗಂಟನ್ನು ನೀಡದೆ ನಾಗಮ್ಮ ಸತ್ತಾಗ, ಅವಳ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಹಣ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗೌಡ ಮೊದಲಾದವರು ಅವಳ ಆಸ್ತಿಗಾಗಿ ಜಂಬಣ್ಣನೇ ಸಾಯಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೇನು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಮಾತನಾಡದ ಗಯ್ಯಪ್ಪ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಜಂಬಣ್ಣ ಗಯ್ಯಪ್ಪನೊಡನೆ ಮರಳಿ ಬಂದು ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲೇ ಬದುಕಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

"ಥೊ ಥೊ ಥೊ, ನೀ ಹಿಂಗ್ ಬತ್ತಿ ಅಂತ ಗುತ್ತಾದ್ರೆ ನಾ ಫೋನೇ ಮಾಡೂದಲಾಗದೆ" ಎಂದೇ ಅಮ್ಮನ ಪುರಾಣ ಶುರುವಾಯಿತಾದರೂ ಯಾವುದೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ನಾ ಅಂಜಕ್ಕನ ಮನೆಗೋಡಿದ್ದೆ.

ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ದಿಂಬಿಗೊರಗಿ ಕೂತಿದ್ದ ಅಂಜನಕ್ಕ 'ಮಗಾ' ಅಂದಾಗ ಬೇರೆಲ್ಲವು ಮಟಾಮಾಯವಾಗಿ ಆ ಜಗತ್ತು ನಮ್ಮದು ಬರೀ ನಮ್ಮದು ಮಾತ್ರ ಆಗಿತ್ತು."[೮೩] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೩೬, ೨೦೦೮)

ಇವು ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ 'ನೋಯದವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರೊ' ಕಥೆಯ ಸಾಲುಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಅಂಜನಕ್ಕನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದವಳು ವಸುಧಾ. ಅವಳು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಜನಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೇ ವಸುಧಾ ಓಡಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಈ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಅಂಜನಕ್ಕಳ ಪ್ರೀತಿ, ಕಾಳಜಿ ಕಾರಣ. ಅಂಜನಕ್ಕ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ತಿಂಡಿಗಳು, ಅವಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಲಂಕಾರ, ನಂತರ ಚಂಡಮದ್ದಳೆಯ ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಆಡಿಸಿ, ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಕೊಟ್ಟ ಗಂಡಸಿನಿಂದಾಗಿ ದುರಂತವಾದ ಅವಳ ಬದುಕು. ಆದರೂ ಎಲ್ಲ ಮರೆತು ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆ ಬದುಕುವ ಹಾಗೂ ವಸುಧೆಗೆ ಅವಳು ತೋರುವ ಪ್ರೀತಿಯ ಸೆಳೆತವು ವಸುಧೆಯು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಓಡಿ ಬರಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿಸರವೂ ಕಾರಣ. ನಗರದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಿಗದ ಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಗುಣವು ಇಂತಹ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ.

'ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು' ಕಥೆಯ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವರ್ಷಗಳೇ ಉರುಳಿದರೂ ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊರ ಬರಲಾಗದ ಸುಧಾಕರ ತಾನು ಬೇರೆ ಧರ್ಮದವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಮನೆ-ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಮೊದಲಿನ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಆಗಿನ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಪರಿಸರದ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಬಾದಾಮಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ದುಡಿಯುವ ಕುಟುಂಬದವನಾಗಿದ್ದ ರಮಜಾನ್ ಪತ್ರಿಕೆ, ಪುಸ್ತಕ ಮಾರುವ ಹುಡುಗ. ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟರೂ ಪುಸ್ತಕ ಓದುವ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಭಿರುಚಿ ಉಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ. ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನ್ನುವಂತೆ ತಾನು ಓದಿದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ತನ್ನ ಬಾದಾಮಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಬಾದಾಮಿಯ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯ ನಮಗಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಕೃತಿಮಯ ಪರಿಸರವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶಾಂತಿ, ಸಹನೆ, ಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ನಗರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಿಗದೇ ಇರುವಂತಹ ಬಾಂಧವ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಬಾಂಧವ್ಯವು ಮನುಷ್ಯನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

"ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಾನಿಧ್ಯವೇ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಪ್ರಶಸ್ತ ಸ್ಥಳ"[೪೪] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೯, ೧೯೯೫).

ಸಮಾಜವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಬಡತನವನ್ನು ಮೀರಿ ಬದುಕಿದ ಅಪ್ಪಯ್ಯ, ಅವನ ಮಗ ಶಿವಾನಂದ. ಅಪ್ಪ-ಮಗ ಇಬ್ಬರ ಮಧ್ಯದ ಸಂಬಂಧ ಬಿಗಡಾಯಿಸಿದೆ. ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಮಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವಾನಂದನೇ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರ ಹಾಕಿದ ಎಂದು ಊರಿನ ಜನ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. "ಆಸ್ತಿ ಬೇಕಾದ್ರೆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜಯಿಸು" ಎಂದು ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಒಂದ್ಸಲ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದ. ಶಿವಾನಂದ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸೇರಿಸಿ ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡ ಹೊರಟಿರಬೇಕಾದರೆ, ಊರಲ್ಲಿ ಜನ ನೋಡಿ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದುಕೊಂಡು, ಕಾಡ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯೆಯೇ ಅವನ ಮನಃ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದು ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಜೊತೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂಬಂಧ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ. ಮರಳಿ ಬಂದು ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲು ಅಥವಾ ಅದರ ಸಾಮಿಪ್ಯವು ಮನುಷ್ಯನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಮೀಪ್ಯವು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕೌಟುಂಬಿಕವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ವೇಗ, ಚಂಚಲತೆ, ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಳು ಇಲ್ಲದ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ಬದುಕನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರವು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ "ಗಾಳಕ್ಕೆ ಬೀಳದ ಕೊಳದ ಚಂದ್ರ" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ ಜನ ಜೀವನವೇ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಕಾಡು, ಕೃಷಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಔಷಧಿ ಸಸ್ಯಗಳು ಹೀಗೆ ಇವುಗಳೊಂದಿಗಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಮುದಾಯ ಚಿತ್ರಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ 'ಶೇಷ' ಎನ್ನುವವನು ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳಿಂದ, ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಹಲವು ರೋಗಗಳಿಗೆ 'ಚಿಕಿತ್ಸೆ' ನೀಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮಗ ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲ, ಶೇಷನಿಗೂ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ, ಅವನ ನಂತರ ಯಾರು ಎಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲೆಕ್ಸ್ ಶೇಷನ ಮೇಲೆ

ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡಲು ಬಂದಾಗ, ಊರಿನ ಲಕ್ಕಣ್ಣ ಇವರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಿನೆಮಾ ಮಾಡುವಾಗ ನಾಪತ್ತೆಯಾದ ಶೇಷನನ್ನು ಲಕ್ಕಣ್ಣ ಗದರಿಸಿ ಬೈದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಶೇಷ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಸಿನೆಮಾದ ಮೂಲಕ ನಗರದ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಮಲೆನಾಡನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರಿಗೆ ವರದಾನವಾಗಿದ್ದ ಶೇಷನ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಿಧಾನವು ಕಳೆದು ಹೋಗಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಕುಟುಂಬಗಳು, ವೃತ್ತಿಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಘರ್ಷಣೆಗಳು, ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡ ಕಥೆಗಳು ಈ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿವೆ.

♦♦

**ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :**

೧. ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಬಿ. ಉತ್ನಾಳ, ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಅನುಪಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಥಣಿ, ಪು.ಸಂ.೨, ೨೦೧೦.

೨. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೮೦, ೨೦೦೮)

೩. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೪, ೨೦೦೮.

೪. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೪೮, ೨೦೦೮.

೫. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೮೯, ೨೦೦೮.

೬. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೨೨೨, ೨೦೦೯.

೭. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಅಧೋಮುಖ, ಬಕುಳ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಕ್ಕಳ(ಉ.ಕ), ಪು.ಸಂ.೯, ೧೯೯೫.

೮. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಅಧೋಮುಖ, ಬಕುಳ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಕ್ಕಳ(ಉ.ಕ), ಪು.ಸಂ.೧೨, ೧೯೯೫.

೯. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೮೪, ೨೦೦೮.

೧೦. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೮೪, ೨೦೦೮.

೧೧. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೮೧, ೨೦೦೮.

೧೨. ಸಿದ್ದಣ್ಣ, ಬಿ. ಉತ್ನಾಳ, ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಅನುಪಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಥಣಿ, ಪು.ಸಂ.೧, ೨೦೧೦.

೧೩. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೪, ೨೦೦೮.

೧೪. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೪೬, ೨೦೦೮.

೧೫. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೧೯೯೫.

೧೬. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೨೯೦, ೨೦೦೯.

೧೭. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೧೯೯೫.

೧೮. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬೩, ೨೦೧೪.

೧೯. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬೬, ೨೦೧೪.

೨೦. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೭೦, ೨೦೧೪.

೨೧. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರ, ಪು.ಸಂ.೧೩, ೨೦೦೮.

೨೨. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೭, ೨೦೦೮.

೨೩. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೩೨, ೨೦೦೮.

೨೪. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ-೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬, ೨೦೧೩.

೨೫. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು, ಸಿ.ವ್ಹಿ.ಜಿ. ಇಂಡಿಯಾ, ಕುವೆಂಪು-೧೦೮ ನೆನಪು, ಪು.ಸಂ.೧೬.

೨೬. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು, ಸಿ.ವ್ಹಿ.ಜಿ. ಇಂಡಿಯಾ, ಕುವೆಂಪು-೧೦೮ ನೆನಪು, ಪು.ಸಂ.೧೬.

೨೭. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು, ಸಿ.ವ್ಹಿ.ಜಿ. ಇಂಡಿಯಾ, ಕುವೆಂಪು-೧೦೮ ನೆನಪು, ಪು.ಸ.೧೭.

೨೮. ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಪ್ರತಿಮಾ ಪ್ರಕಾಶನ ಪು.ಸಂ.೨೮, ೧೯೯೪.

೨೯. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲು ಬಾಗಿನ-೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೧೧, ೨೦೧೪.

೩೦. ಅಮರೇಶನ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲು ಬಾಗಿನ-೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬೫, ೨೦೧೪.

೩೧. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲು ಬಾಗಿನ-೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬೧, ೨೦೧೪.

೩೨. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲು ಬಾಗಿನ-೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೬, ೨೦೧೩.

೩೩. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೮೨, ೨೦೦೮.

೩೪. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೭೨, ೨೦೦೮.

೩೫. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಪ್ರಭು, ಸಂಕ್ರಮಣ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೀಲ(ಸಂ), ೧೯೯೨, ಪು.ಸಂ.೨೦೦.

೩೬. ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಪ್ರತಿಮಾ ಪ್ರಕಾಶನ ಪು.ಸಂ.೭೮, ೧೯೯೪

೩೭. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ-೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬೪, ೨೦೧೪

೩೮. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ದಿಂಡಿ, ಸಿ.ವ್ಹಿ.ಜಿ. ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೨೦

೩೯. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು, ಸಿ.ವ್ಹಿ.ಜಿ. ಇಂಡಿಯಾ, ಕುವೆಂಪು-೧೦೮ ನೆನಪು, ಪು.ಸಂ.೮೦.

೪೦. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೪೭, ೨೦೦೮.

೪೧. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ-೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೪೦, ೨೦೧೩.

೪೨. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಮುಖಾಂತರ, ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಂಬರಕೊಡ್ಲಾ, ಪು.ಸಂ.೨೮, ೧೯೯೮

೪೩. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರ, ಪು.ಸಂ.೩೬, ೨೦೦೮.

೪೪. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಅಧೋಮುಖ, ಬಕುಳ ಪ್ರಕಾಶನ ಬಕ್ಕಳ (ಉ.ಕ), ಪು.ಸಂ.೯, ೧೯೯೫.

# ಅಧ್ಯಾಯ – ೬

## ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆ

### ೬.೧ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ :

### ೬.೨ ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆ :

- ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಯ ಭಾಷೆ
- ನಾಮಪದಗಳು
- ಭಾಷಾ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳು
- ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು
- ಗ್ರಾಮ್ಯನುಡಿ – ಗ್ರಾಂಥಿಕ ನುಡಿ
- ಬೈಗಳುಗಳು
- ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು

# ಅಧ್ಯಾಯ – ೬

## ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದ ನೆಲೆಗಳು : ಪಾತ್ರ–ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ

### ೬.೧ ಪಾತ್ರ – ಚಿತ್ರಣ:

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ಭಾಷಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವರು ಹೊಂದಿರುವದರಿಂದ ಅವರಿಂದಲೇ, ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಿಂದಲೇ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರರಿಂದ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಯ ಕಥಾವಸ್ತು ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರದೇಶದ ಸೊಗಡನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹ, ವಿಶ್ವಾಸದ, ತ್ಯಾಗ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ದ್ವೇಷ, ಸಿಟ್ಟಿನ, ಕ್ರೌರ್ಯದ, ಸಂಕುಚಿತ, ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವದ ಹೀಗೆ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಪಾತ್ರ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆಯೇ ಸೀಮಿತವಾದವುಗಳು. ಅಲ್ಲಿನ ಆವರಣದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದೆಂದರೆ ನೀರಲ್ಲಿಯ ಮೀನನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೊರಗೆ ಒಗೆದಂತೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ದೃಷ್ಟಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೇಲಿರದೆ ಇಡೀ ವಾತಾವರಣದ ಸಮಗ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ."[೧] (ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿ, ಪು.ಸಂ.೯೯, ೧೯೯೪).

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳು – ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದವುಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಹ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಗುಣಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ದೃಷ್ಟಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೇಲಿರದೆ ಇಡೀ ವಾತಾವರಣದ ಸಮಗ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಥೆಗಾರನ ದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರದ ಮೇಲಿದ್ದರೂ ಪಾತ್ರಗಳೇ ಕಥೆಯ ಜೀವವಾಗಿದ್ದು, ಪಾತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನ ದೃಷ್ಟಿಯು ವಾತಾವರಣದ ಮೇಲಿರದೇ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ಗಾತ್ರವೂ ಕಾದಂಬರಿಗಿಂತಲೂ ಚಿಕ್ಕದಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಾತಾವರಣ ಸಮಗ್ರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

"ಇನ್ನಮ್ಯಾಲ ಪರತಿ ಬೇಸ್ತಾರ ಊರಾಗ ಸಂತಿ ಕೂಡತೈತಿ"[೨] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೨೩, ೨೦೦೮).

"ಸಂತಿ ಸುಖಾ ತರಲಿಲ್ಲಾ ಅಣ್ಣಾ"[೩] ಅಂದಳು (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೩೨, ೨೦೦೮).

'ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಮೊದಲನೇ ಸಾಲು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸಾರಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಂತೆಯ ಕುರಿತಾದ ಕುತೂಹಲ, ಅಳುಕು, ಉತ್ಸಾಹ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳನ್ನ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಬಸ್ರ, ಯಲ್ಲ, ಉಮ್ಯಾ, ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಇದರ ವಿವರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಇದೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆ-ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡನೇ ಸಾಲು ಪಾತ್ರದ ಮೂಲಕವೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಸಂತೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಂತೆಯ ಪ್ರವೇಶದೊಂದಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಅನೇಕ ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿಗಳು ಬೆಲೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಜನರ ಕಸುಬುಗಳಿಗೆ ಕುತ್ತು ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಚಿತ್ರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗುವುದು ಪಾತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳೇ ವಾತಾವರಣದ ಸಮಗ್ರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಾತ್ರಗಳೇ ವಾತಾವರಣ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಪಾತ್ರಗಳೇ ಕಥೆಯ ಜೀವಾಳ. ಪಾತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಾತ್ರಗಳು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷಿಕ ಸೊಗಡನ್ನು, ಪಾತ್ರಗಳ ವೇಷಭೂಷಣ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ನಂಬಿಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು, ಪಾತ್ರಗಳ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

"ಸಾಂಯವ್ವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. 'ಮಾಮಾ ಬೀಜಾ ಬಿತ್ತೇವಿ ಇನ್ನ ಬೆಳೀದು ಬಿಡುದು ದೇವರ ಕೈಯಾಂದ, ನರಮನಸ್ಯಾ ಯಾನ ಮಾಡತಾನು ?' ಅಂದಳು."[೪] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೯೫, ೨೦೦೮)

ಈ ಮಾತು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಅಥಣಿ ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತೇನಿ, ಕೈಯಾಂದ, ಯಾನ ಮಾಡತಾನು ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರದೇಶದ ಸೊಗಡನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಂಯವ್ವನ ಈ ಮಾತು ಮಳೆಯ ಕೊರತೆ ಎದುರಿಸುವ ಬಯಲುಸೀಮೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರಂತರ ಮಳೆ, ಬೆಳೆ, ನೀರಿನ ಕೊರತೆಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳು ಎದುರಾದರೂ ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಪಲಾಯನಗೊಳ್ಳದೆ ಮತ್ತೇ ಕೃಷಿ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಆಶಾಕಿರಣದೊಂದಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ.

"ಬಡಿದ ಹಸಿ ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಕಾದ ಬಂಡೆ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದಳು ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಾಬಮ್ಮ ಬಂದು, ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಗಾಬರಿಯಿಂದ, "ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಅರುವುಗೇಡಿ, ಇದೇನು ನಿನ್ನಾಟ ? ಎಂದು ಬಯ್ದಳು. ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಗೋಳಾಡಿದಳು. "ಮೊದ್ಲು ತೆಗಿ, ಇರೋ ರೊಟ್ಟಿಗಳ ಹಾಳಾದವು. ತಿಂದ್ರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಲಾಟ ಹತ್ತೀತು !"" ಎಂದು ತೆಗೆಸಿದಳು. (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೬೩,೨೦೧೧ಳ). 'ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜಗಳು' ಕಥೆಯ ಈ ಸಾಲುಗಳು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಶೋಚನೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಧಣಿಗಳ/ಶ್ರೀಮಂತರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಜನರು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ದುಡಿಮೆಯೇ ಕಳೆದುಹೋದರೆ ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೇಳತೀರದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ, ಶೋಷಿತರ, ದಲಿತರ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟದ ಬದುಕನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಧಣಿಗಳು ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಮಷೀನು ತಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಗುಡ್ಡದ ಗುಡಿಸಲಿನ ಜನ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಅಡುಗೆನೂ ಮಾಡಲಾಗದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಜನರು ತಲುಪಿದರು. ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಇರುವ ಎರಡು ಹಿಡಿಯಷ್ಟು ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡಲು ಒಲೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾದು ಕೆಂಡದಂತಾಗಿದ್ದ ಬಂಡೆ ಮೇಲೆ ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಹ ಬೆಂಕಿಯಂಥ ಬಿಸಿಲು, ಅದರ ಜೊತೆಗೇ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಬದುಕು. ರಾಯಚೂರಿನವರಾದ ಕಥೆಗಾರ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಿನ ಚಿತ್ರಣ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಿಸಿಲಿನ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕವೇ ಈ ಭಾಗದ ಬಿಸಿಲಿನ ಸ್ವರೂಪ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಬಮ್ಮ ಆಡುವ ಮಾತು ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಆಡು ಮಾತನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

"'ಬಂದ್ನೆವ್ವ, ಕಣಕ್ಕ ಹೋಗಾಕ ಜತಿಗೆ ಬಾ ಅಂದಿಯಂತ, ಅದ್ಕ ಬಂದೆ'. 'ಆಯ್ತು ಬಾ, ನಾನು ನಿಂದಾರಿನೇ ಕಾಯ್ತಿದ್ದೆ. ತಡಾದ್ರ ನಿಮಗೌಡ ಕಬಕಬ ಮಾಡಂಗಾನ' ಎಂದು ಸೀರೆಯನ್ನ ಸರಿ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪಡಸಾಲೆಗೆ ಬಂದಳು. ಅನ್ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ನಾಕುಮೂಲೆ ಕಡೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿ, 'ತಂಗೀ, ಇದೇನವ್ವ ಮನ್ಯಾಗ ದನಯಿಲ್ಲ, ಕರಯಿಲ್ಲ ! ನಿನ್ನ ಜತಿಗೆ ನರಪಿಳ್ಳೆಯಿಲ್ಲಂದ್ರ ಎಂಗಂತೀನಿ ? ರಣರಣ ಅನ್ನುವ ಮನ್ಯಾಗ ನೀನೊಬ್ಬಾಕಿನೇ ಎಂಗಿರ್ತಿದ್ದೆವ್ವ, ಅದೇನು ಕರ್ಮ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದಿಯಂತೀನಿ, ಈ ಮನಿಗೆ ! ಅಂದಳು.'" (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೪೧, ೨೦೧೩)

ಪಾತ್ರಗಳ ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಕ, ತಡಾದ್ರ, ಕಬಕಬ, ಮಾಡಂಗಾನ, ಎಂಗತೀನಿ, ಎಂಗಿರ್ತಿದ್ದೆವ್ವ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳು ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶ ಭಾಷೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ಇದೇನವ್ವ ಮನ್ಯಾಗ ದನಯಿಲ್ಲ, ಕರಯಿಲ್ಲ !' ಎನ್ನುವ ಅನ್ನಮ್ಮಳ ಮಾತು ಬಯಲುಸೀಮೆ, ಬರಗಾಲದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ಇದ್ದು ದನ-ಕರ ಇರದೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದನ-ಕರ ಇರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಜನರಿಗೆ ದನ-ಕರಗಳ ಜೊತೆ ಹತ್ತಿರದ ಬಾಂಧವ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಜನರ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಇರುವಂತಹ ಮಹತ್ವ ಅವುಗಳಿಗಿರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೇ ಇದ್ದರೂ ನಡೆಯುತ್ತೆ, ಆದರೆ ದನಕರಗಳು ಇರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮನೆಯೇ ರಣ-ರಣ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಪಾತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಕಥೆಗಾರ್ತಿ 'ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ' ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾತಾವರಣದ ಪರಿಚಯ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಇವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ನುಗ್ಗಿ ಹೂ ಪಲ್ಲೆ, ಬಸಲಿದೋಸೆ, ಹುಳಿಗಾ, ಶಿಟ್ಲಮಡಿ, ಮೊಳಕಿನ ಕಾಳಿನ ಸಿಮಿಯಾಗರಾ, ಹಿತ್ತಲದ ಚಿಕ್ಕು, ಪೇರಲ, ಹಲಸು, ಕಾಯಿದೋಸೆ, ರಾಗಿ ಮಿಣ್ಣೆ, ಸೇಂಗಾ ಚಿಕ್ಕಿ, ಬಂಗಡೆ ಹೋಳಿನ ಮುಳ್ಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಇಷ್ಟಪಡುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಪರಿಚಯ ಸಿಕ್ಕು, ಆ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿವರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರಗಳ ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವಗಳ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಆಯಾಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಸ್ವಭಾವಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ "ಗಾಳಿಯ ಮಾತು" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ.

"ಆ ಕಡೆ ಜನ ಹೆಚ್ಚು ಓದಿದವರಲ್ಲ, ಬರೀ ಬರಗಾಲ, ಕೊರತೆ ಅನುಭವಿಸಿದವರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹಿತಕಂಡು ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಕರುಬವರುಂಟು......"[೭] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೨೩, ೨೦೦೮)

ಇಲ್ಲಿ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರಗಾಲವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಳೆ, ಬೆಳೆ, ಫಲವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆ, ಅಸಮಾಧಾನ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಜನರು ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ಜನರು ನಿತ್ಯವೂ ಅನೇಕ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಗೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೆಕೆ, ಬೆವರು ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸಾರದ ಕಷ್ಟಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮಧ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಹನೆ, ಧೈರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾಹಸ ಗುಣಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್-ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪಾತ್ರಗಳೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. 'ಸವಾರಿ' ಕಥಾಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ 'ಕಥೆಗಾರನ ಹಾಡು-ಪಾಡು' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಮರೇಶರೇ ಹೇಳುವಂತೆ, "ನಗರದಂತೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸ-ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಥೆ ರಚಿಸುವುದು ಕಥೆಗಾರನ ಸಹಜ ಗುಣ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ-ಬೆಳೆದ ಅಲೆದಾಡುವ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಅವು ನನಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ."[೮] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಕಥೆಗಾರನ ಹಾಡು ಪಾಡು(ಮುನ್ನುಡಿ), ೨೦೦೭) ಅಮರೇಶರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಭೂಮಿ ಇದ್ದು, ಕೃಷಿ ಮಾಡಲಾಗದೇ ಇರುವ ಭೀಕರ ಪಾಡು, ವಲಸೆ ಹೋಗುವವರ ಹಾಗೂ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಮಕ್ಕಳ ಪಾಡು, ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಗತೀಕರಣ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ನರಳಾಡುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಉಳ್ಳವರ ದರ್ಪ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅಮಾಯಕ ಜೀವಗಳು ಮುಗ್ಧತೆ, ಕ್ರೌರ್ಯ ತುಂಬಿದ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಏಮ್ಮಕ್ಕ, ಮಾಬಮ್ಮ, ವಜ್ರಪ್ಪ, ಅಕ್ಕಮ್ಮ, ಅನ್ನಮ್ಮ, ಗೌರಮ್ಮ, ಮಹಾದೇವಯ್ಯ ಕರೀಮಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಅಮಾಯಕ ದುಡಿವ ವರ್ಗದ ಪಾತ್ರಗಳು. ದೊಡ್ಡನಗೌಡ, ಶಿವಪ್ಪಗೌಡ, ಮಲ್ಲಪ್ಪಗೌಡ, ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಹಿರೇಮಠದಪ್ಪ, ನಾಗನಗೌಡ ಮೊದಲಾದವು ಉಳ್ಳವರ ಪಾತ್ರಗಳು.

ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಥೆಗಾರರಾದ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಪಾತ್ರಗಳು-ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ, ಭಾಷೆಯ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿವೆ. ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಉಳ್ಳವರಾಗಿ ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

"ಪರದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ಜೆರ್ಸಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಶಿವನ ವಾಹನವಾದ ನಂದಿ ಜನಿಸುವುದು, ಅದು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜಗದ್ಗುರುವಿನ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವುದು ತಿಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ಮೋಸದಾಟ ಎಂದೆನಿಸಿತು. ಕಾಲಾಂತರದಿಂದ ಹಳ್ಳಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೋಪನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದ ದೇಶೀ ತಳಿಯ ಹಸುವಿನಿಂದ ಈ ಅಸಾಧಾರಣ ಕಥೆ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದರೆ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಭಕ್ತಿಯ ಆವೇಶದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೇನೊ" (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೧೨೩, ೨೦೦೮).

ಇಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತನ್ನ ಊರಿನ ಹಾಗೂ ದೇಶಿ ಎನಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ. ಪರದೇಶಿ ತಳಿಯನ್ನು ಅವಳು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ತನ್ನ ನೆಲದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವಿಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೂಲ ಸೊಗಡನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡದ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಡುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

'ಮೃಣ್ಮಯ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೇತಕಿ, 'ಗಾಳಕ್ಕೆ ಬೀಳದ ಕೊಳದ ಚಂದ್ರ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷ, 'ಕಡಿತನಕಾ ಕಾಯೋ ಅಭಿಮಾನ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂವಕರ ಅಜ್ಜಾ, 'ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗಟಿವ್' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಪಾತ್ರಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸೊಗಡನ್ನು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಇಷ್ಟ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಹೋರಾಟಕ್ಕೂ ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಲೆನಾಡಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನ. ಜೀವನವೇ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಕಾಡು, ಕೃಷಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಔಷಧಿ ಸಸ್ಯಗಳು ಹೀಗೆ ಇವುಗಳೊಂದಿಗಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಸಮುದಾಯದ ಚಿತ್ರಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವುದು, ಭಾಷಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದ ವಿವರಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆಲಮಟ್ಟಿ ಡ್ಯಾಮ್ ಎತ್ತರ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾಗಿ ನವನಗರದ ಶೆಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಮೊದಲಿನ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಕಾಡುವ ನೆನಪುಗಳು, ಹೊಸ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಛಿದ್ರಗೊಂಡ ಬದುಕು, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಲಾರದ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಾರದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡುವ ಬದುಕಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಭಾಷಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ.

'ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯೆ' ಕಥಾಸಂಕಲನದ 'ಧರೆಗಿಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿಯ ಪರಿಸರದ ಗುಣಧರ್ಮವನ್ನೇ ಮೈದಳೆದಂತೆ 'ರಮಜಾನ್' ಎನ್ನುವ ಪಾತ್ರವಿದೆ. ಈತ ಪತ್ರಿಕೆ ಮಾರುವವ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದಿ ಅಪಾರ ಆಸಕ್ತಿ ಉಳ್ಳವ, ಹಾಗೆಯೇ ಓದಿದ ಕೃತಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲವ. ತೇಜಸ್ವಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಈತ ಸರ್ವದಾಳೊಂದಿಗೆ ತೇಜಸ್ವಿ ಅವರ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ರಮಜಾನ್ ಪಾತ್ರದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶ ಜನರ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತು ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ;

"ನಮ್ಮೂರು ಬಹಳ ವಿಸ್ಮಯ ಸರ್. ಜನ ಬಹಳ ನಿಗೂಢರು. ಹ್ಯಾಂಗ ನಿಮ್ಮ ನಿಗೂಢ ಮನುಷ್ಯರ ಕಥೆಯೊಳಗಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ವಿಸ್ಮಯ ಅದಾವು. ಹಾಂಗ್ಹ ನಮ್ಮೂರಾಗೂ ಐತಿ ಭೂತ ಬರೋದು, ನಾಲಿಗೆ ಕತ್ತರಿಸೋದು, ಒಂದ ನಮೂನೀ ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಥಿ ಇದ್ಹಾಂಗ ನಮ್ಮೂರ"[೧೦] (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೨೦೦೯).

ಹ್ಯಾಂಗ್, ಅದಾವು, ಹಾಂಗ್ಹ, ಐತಿ, ಒಂದ ನಮೂನೀ, ಇದ್ಹಾಂಗ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳು ಬಾದಾಮಿ ಪರಿಸರದ ಜನರ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

"ಬಾರೋ ಬಾದಾಮಿ ಮಂಗ್ಯಾಗಳು ಮಾಡಿದ್ಹಂಗ ಮಾಡ್ತಿಯಲ್ಲ"[೧೧] (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಪು.ಸಂ.೨೯, ೨೦೦೯).

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶೀಲಾಳಿಗೆ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ ಸತ್ಯನ್ ಕಂಡರೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ. ಅವನ ಜೊತೆ ಬಾದಾಮಿ ಕೋಟೆ, ಗುಡ್ಡ, ಗುಹೆಗಳನ್ನ ನೋಡಲು ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಹೊಂಡ, ಗುಹೆಗಳು, ಗುಡ್ಡಗಳು, ಹಕ್ಕಿ, ಹೂಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಸತ್ಯನ ಎಷ್ಟು ಜೋಕಾಲಿ ಜೀಕಿದರೂ ಸಾಕಾಗದೇ ಬರದೇ ಇದ್ದಾಗ, ಶೀಲಾ 'ಬಾರೋ ಬಾದಾಮಿ ಮಂಗ್ಯಾಗಳು ಮಾಡಿದ್ಹಂಗ ಮಾಡ್ತಿಯಲ್ಲ' ಎಂದು ಹುಸಿಕೋಪ ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಗಳು ಬಹಳ. ಬಾದಾಮಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳದ್ದು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ. ತುಂಟತನ ಮಾಡುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಮಂಗ್ಯಾ ಎಂದು ಬೈಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಹಬ್ಬವಾದ

ಉರುಸು ನಡೆವಾಗ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿನ ಮಂಗಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಮೊದಲು ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂತರು ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಮಳೆ ಬರಸಿದರು ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇವೆ. ಅವರು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಗೋರಿ ಗದ್ದುಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳು ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳ ಪಾತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿತ್ರಣ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ತಾರವ್ವ, ಭೀಮಸಿ, ಮಲ್ಲವ್ವ, ರಾಮೋಜಿ, ಚಾಮಿ, ಬಾಪ್ಯಾ, ಸಾಂಯವ್ವ ಮೊದಲಾದವು ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡವಿ, ಆಚಾರ್ಯ, ಜನಕಜ್ಜ, ಸುದಾಮ, ಸದಾಶಿವ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಾಗೂ ಶಾಮಲಕ್ಕ, ಅನಂತಣ್ಣ, ಸುಧಾಕರ, ನಾಗೇಶ, ಹೊನ್ನಪ್ಪಗೌಡ, ಜೋಗಜ್ಜ, ಕರಿಯಮ್ಮ, ಅಂಜನಕ್ಕ, ವೆಂಕಾರೆಡ್ಡಿ ಮೊದಲಾದವು ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯ ಸೊಗಡು, ಜನರ ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ನೋವು-ನಲಿವು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಚಿತ್ರಣ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ನಾಡಿನ ಜನರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೆ, ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿಗಳು, ಸಾಕಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬ, ನಾಟಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಾಸನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರಗಳು ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನಂಟು ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ, ಜನರು ತಮ್ಮ ಊರಿನಿಂದ ದೂರವಾದಾಗ ನೋವಿನಿಂದ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಸ್ಮೃತಿ ಹೀನರಾಗುವದನ್ನು ಮತ್ತು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುವದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಇಳೆ ಎಂಬ ಕನಸು' ಕಥೆಯ ಜನಕಜ್ಜ, 'ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟ್ಟಿವ್' ಕಥೆಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಕಥೆಗಾರನ ಕಥೆಗಳು ಯಾವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರೇ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಸಲ ಮನುಷ್ಯನ ಬಣ್ಣ, ಗಾತ್ರ, ಆಕಾರ, ಆರೋಗ್ಯ, ರೋಗ, ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರದೇಶವೇ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ.

ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿಗಳು, ಗಳಿಕೆ, ಲಾಭ, ನಷ್ಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳು, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಸಹ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಆಯಾ ಕಥೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಗುಣ-ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶದ ಅಥವಾ ಭಾಗದ ಪಾತ್ರಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಸಂಗಮೇಶ, ಸಂಗಪ್ಪ, ಸಂಗವ್ವ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಸಂಗಮನಾಥನ ದೇವಸ್ಥಾನವಿರುವ ಕೂಡಲಸಂಗಮದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆ ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮಗಳು, ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಊರುಗಳು ವಸ್ತುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವರ 'ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್', 'ಇಳೆಯೆಂಬ ಕನಸು', 'ಇರುವುದೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು', 'ಸುದಾಮ' ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡು, ಮುಳುಗಡೆ ಪ್ರದೇಶ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಬದುಕು ಇಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. 'ಇಳೆಯೆಂಬ ಕನಸು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆಯಾಗುವ ಊರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಡಿನ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಜನಕಜ್ಜನು ಅಸಹಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದಾಗ ಜನರ ಜೀವನ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗುವುದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಮುಳುಗಡೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮಗಳು ನಾಶವಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ಊರನ್ನು, ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದೇ ಹೊಸ ಊರಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಅನುಭವಿಸುವ ಸಂಕಟದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಈ ಕಥೆಯು ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ.

ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಥಾವಸ್ತು ಇದೆ. ಕೋಮುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಗಲಭೆ ನಡೆಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯದೇ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಅಡಿಗೋಣದ ರಾಮು, ತೂರ್ಕೆಯ ವಿಠಲ, ಗಾಂವಕರ್, ಗಜನಿಶೆಟ್ಟಿ, ಅಬ್ದುಲ್ ಸಾಹೇಬ್ ಮೊದಲಾದವರು.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ 'ಉಧೋ ಉಧೋ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಮುಳುಗಡೆ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಅದು ಅವರ ಹೆಸರು, ಸ್ವಭಾವ, ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಾಗವ್ವ, ಗಿರಿಜೆ, ಶಂಕರಿ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ 'ಧರೆಗಿಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಮಜಾನ್‌ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಪರಿಸರದ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆ, ಸ್ವಭಾವಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬೇರೆ–ಬೇರೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಅನನ್ಯತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೂ, ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

'ಸುದಾಮ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಲ್ಲಾಪುರ ಪ್ರದೇಶದ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಗಳು ಕಥಾ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವ ಮತ್ತು ಸುದಾಮ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿವಿಗೆ ಹೋರಾಡುವರು. 'ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪರಿಸರದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಒಂದು ಊರನ್ನೇ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ನಗರದ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ಲಾಲಗುಳಿ ಜಲಪಾತ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನ ಪರಿಸರದ ಕಥಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಪರಿಸರದ ಕುರಿತಾಗಿ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ, ಕಾಳಜಿ ಇರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. 'ಮೃಣ್ಮಯ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ 'ಕೋದಂಡ' ಎನ್ನುವ ಪಾತ್ರವು ಮಲೆನಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಮೆರೆಯುವ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಆಕಳು, ದನ, ಬೆಕ್ಕು, ನಾಯಿಗಳು ಆತನ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರು. ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸದ ಈತ ನಿತ್ಯವೂ ಬೆಟ್ಟದ ಪಾದಕ್ಕೆ ಜೋಡಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಟ್ಟು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದರೆ, ಸಾಯುವ ನರಳಾಟದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಹೆರಿಗೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವರ ಪರವಾಗಿ ಕೋದಂಡ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಬಯಸದ ಈತ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಗೂ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಕುತ್ತು ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ನಿಸರ್ಗದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯ, ಮಾನವೀಯತೆಯ ಬದುಕನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೋದಂಡನಂತವರು ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಗುಣದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹದ್ದೇ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾತ್ರ 'ತಲೆಮಾರು' ಕಥೆಯ ಅಪ್ಪಯ್ಯನದ್ದು. ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಊರಿನ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಸ್ತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಹೋಗದೇ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವನು. ರಾತ್ರಿ ವಸತಿ ಬಸ್ಸನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋದವನು. ವಿದ್ಯುತ್ತು ಬೇಡವೆಂದು ಚಿಮಣಿಯಲ್ಲೇ ಕಾಲ ಕಳೆದವನು. ಬೇರೆಯವರು ತನ್ನನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಬಳಿ ಬೇರೆಯವರು ಬರಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯಾಗಲಿ ಇರದ ಯಾರ ಹಂಗೂ ಇಲ್ಲದೇ ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜ ಬದುಕು ನಡೆಸಿದವನೇ ಅಪ್ಪಯ್ಯ. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡ ಬಹುಪಾಲು ಪಾತ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ನೆಲದ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ ಉಳ್ಳವು ಆಗಿದ್ದು, ನಿಸರ್ಗದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಲು ಇಚ್ಛಿಸದೇ, ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು, ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಬಯಸದೇ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬದುಕಿನ ಬಂಧವನ್ನೇ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡದೇ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತವೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಪಾತ್ರಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿರುವ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ಹಾಗೂ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಬರಗಾಲ ಪೀಡಿತ ಬಿಸಿಲಿನ ಪ್ರದೇಶವು 'ಹಸಿವೆ' ತೋರುವ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. 'ಹುಡುಗ ಮತ್ತು ನಾಯಿ ರೊಟ್ಟಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗ ಹಸಿವೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೋನುಬಾಯಿಯ ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ನರಳುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಸಿದ ಹುಡುಗ ತಿಂದು ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಉಜಳ್ಯಾ ಮತ್ತು ಕ್ವಾಣ' ಕಥೆಯ ಉಜಳ್ಯಾ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕೋಣದ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ತಿನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪಕ್ಕಾಗಿ ಪೋಲಿಸರು ಉಜಳ್ಯಾನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ಊರಿನ ಜನ ಅವನ ಕೋಣವನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು, ಅವನು ಬಂದಾಗ ಕೋಣದ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ತಿನ್ನಲು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹಸಿವೆ, ಬಡತನದಲ್ಲೂ ಕೋಣ ಕಡಿಯದೇ ಇದ್ದ ಉಜಳ್ಯಾ ಕೊನೆಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅದರ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ತಿನ್ನುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕೋಣವನ್ನು ಮರೆಯೋದಕ್ಕಾಗಿ ಊರವರ ದನಗಳಿಗೆ ಮೇವು ತಂದು ಹಾಕುವ ಕೆಲಸ ಶುರುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹಸಿವೆ, ಬಡತನವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಬದುಕಿಗೂ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮಂತರ, ಪ್ರಬಲರ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ನರಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯೂ ಇಲ್ಲದ, ಇದ್ದರೂ ಮಳೆ-ಬೆಳೆ ಇಲ್ಲದೇ, ದುಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಜನರ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಒಡಲುಗೊಂಡವರು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಸಹ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಗಣಿ ಕಂಪನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಲವನ್ನು ಮಾರುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಾನೆ. 'ಸವಾರಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಪ್ಪಗೌಡ ತಂದೆಯ ಸಾವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು, ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಬಡ ರೈತರ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ರೈತರ ಬದುಕನ್ನು ಅತಂತ್ರಕ್ಕೆ

ಸಿಲುಕಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಒಡಲ ಹಂಗು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಊರ ಜನ ದೂರದ ನಗರಗಳಿಗೆ ದುಡಿಯಲು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಈರಯ್ಯನು ತಮ್ಮಂದಿರ ಸಂಸಾರಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈರಯ್ಯ ಮನೆಮಂದಿ ಇಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಾಗದೇ ಬಹಳ ದಿನ ಬದುಕುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲು ಕೈಕೊಡುವ ಹವಾಗುಣ, ದುಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಕ್ಕಾಗಿ ಜನರು ಹಸಿವೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಳಲಿ ದನ-ಕರುಗಳನ್ನು, ಮನೆ, ಜಮೀನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಹಾಗೂ ನಗರಗಳಿಗೆ ದುಡಿಯಲು ಹೋಗುವ ಸ್ಥಿತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಜನರ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನಿಗೆ ಸಮನಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ದೊರಕುವುದು ವಿರಳ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಪುರುಷ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಕಂಡುಬರುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳ ಚಿತ್ರಣ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಪುರುಷನು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನೋಡುವ ರೀತಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಶೋಷಣೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

"ತೋರಲಾಗದ ಹೆಣ್ಣು ನೋವುಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಕಥಾಸಂಕಲನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮರುಕಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಬಹುಪಾಲು ಕಥೆಗಳು ಮನದ ಮಾತುಗಳಾಗಿ ಹೊರ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅದೇ ಅವುಗಳ ತಾಕತ್ತೂ ಆಗಿದೆ. ಆಂತರಾಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬಿಡಿಸಿದ ಭಾವಭಿತ್ತಿಗಳಿವು"[೨] (ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ಬದುಕು ಪ್ರೀತಿಯಂಥ ಕಥೆಗಳು-ಮುನ್ನುಡಿ ೨೦೦೮).

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ 'ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು' ಕಥಾಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿನ ಸಾಲುಗಳಂತೆ ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಹೆಣ್ಣಿನ ನೋವುಗಳ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಮೇಲಿನ ಶೋಷಣೆಯ ಕುರಿತಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಗಿವೆ. 'ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ಪತ್ರ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಪ್ಪಿ ಎನ್ನುವವಳಿಗೆ ಮಹೇಶ ಎನ್ನುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲದ ಸುದ್ದಿಗಳು ಹರಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಭಾವಗಳ ಅನಾವರಣ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ತಪ್ಪೇ ಇರದ ಪಪ್ಪಿಗೆ ವಿನಾ ಕಾರಣ ಅವಳ ಅಮ್ಮ ಬೈದು, ಒಲೆ ಮೇಲಿನ ಸಾರನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೊಡೆ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.

‘ಕಡಿತನಕಾ ಕಾಯೊ ಅಭಿಮಾನ’ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಿಬೈಲು ಊರಿನ ಕರಿಯಮ್ಮ ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ ಮುಗಿಸಿರುತ್ತಾಳೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ದಯಾನಂದ ಅವಳನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನನ್ನು ಡೆಹರಾಡೂನಿನ ದೊಡ್ಡ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದ ಗಂಡನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಹಾಂಗೆ ಹಳ್ಳಿಗುಗ್ಗು ಆಗ್ಲಾ ಅಂವ? ಅಂತಾ ಕೂಗಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಊರಿಗೆ ಮಗ ಕೂಡ ಗಂಡನಂತೆಯೇ ಇವಳನ್ನು ತಾತ್ಸಾರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಟ್ಯೂಷನ್ ಶುರು ಮಾಡಿದ ಕರಿಯಮ್ಮಳ ಬಗ್ಗೆ ದಯಾನಂದನಿಗೆ ಕಿರಿಕಿರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಅವಳಿಗೆ ಒದರಾಡಿದ ಮರುದಿನ ಅವಳ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿಯೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕರಿಯಮ್ಮಳ ಅಂತ್ಯ ದುರಂತವಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲಿನ ಪರೋಕ್ಷವಾದ ಶೋಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅವಳ ನೋವುಗಳ ಚಿತ್ರವಿದೆ.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲಿನ ಶೋಷಣೆ, ಅವಳ ನೋವುಗಳ ಚಿತ್ರಣದ ಜೊತೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಗಟ್ಟಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ, ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ‘ನೋಯದವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರೋ’ ಕಥೆಯ ಅಂಜನಕ್ಕ, ಪಾಯಲ್ ಕಿ ಝೇಂಕಾರ’ ಕಥೆಯ ಸಾವಿತ್ರಿ ಟೀಚರ್ ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿವೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗದೇ ಇದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಪಾತ್ರಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ನೋವುಗಳನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಇವೆ.

‘ಗಾಳಿ ಮಾತು’ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ ಮತ್ತು ಅವಳ ತಂಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅವಿವಾಹಿತರು. ಕೂಡಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಪಾರ್ವತಿಯು ತನ್ನ ಐವತ್ತರ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಜನರು ತನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಅವಳನ್ನ ಘಾಸಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಏನಾದರೂ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸದ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಸಹೋದರಿಯರು ಒಳಗೊಳಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬದುಕಹತ್ತುತ್ತಾರೆ.

‘ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯೆ’ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಹಲ್ಯೆಯು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಇರುವ ಶೇಖರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ನಂತರ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಅಹಲ್ಯೆಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಮಗು ಬೇಡ ಎಂದು ತೆಗೆಸಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಅಹಲ್ಯೆ “ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಹಿಂದುರುಗಿ ಬರಲಾರೆ. ನನ್ನ ಕಾಲು ದಾರಿಯನ್ನು ನಾನು

ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ"[೧೩] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೬೩, ೨೦೦೯) ಎಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದಿಟ್ಟು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

'ಮಿಂಚಿನ ದೀಪ' ಕಥೆಯ ಶೀಲಾ ಆಂಟಿ 'ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು' ಕಥೆಯ ಸರ್ವದಾ, 'ಉಧೋ ಉಧೋ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ, ಜಮೀನು, ಊರು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಂತ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಬದುಕುವ ನಾಗವ್ವ, ಗಿರಿಜಿ ಪಾತ್ರಗಳು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ನೋವುಗಳು, ಕಷ್ಟಗಳು ಎದುರಾದರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವ ಧೈರ್ಯ ತೋರುತ್ತವೆ.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಹಾಗೂ ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪರ ಸಂವೇದನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲಿನ ಶೋಷಣೆಯ ಚಿತ್ರಣದ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು ತೋರುವ ಬಂಡಾಯ ಹಾಗೂ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಕಥೆಗಳು ಚಿತ್ರಿಸಿವೆ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರ ಸಹಜ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅವರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧತೆ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುವ, ಗಟ್ಟಿತನ ತೋರುವ ಹಾಗೂ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ, ಮುಗ್ಧತೆಯ ಮೊದಲಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. 'ಒಂಟಿ ಕಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಕ್ಕು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಸಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬರುವ ತಾರವ್ವನಿಗೆ, ತಾನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವಳು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ತಿಳಿದ ಊರಿನ ಜನರು ಭೀಮಸಿಯನ್ನು ಕೊಂದು; ತಾರವ್ವನ ಮೇಲೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಎಸಗಿ ಕ್ರೌರ್ಯ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಹುಡುಗ ಮತ್ತು ನಾಯಿರೊಟ್ಟಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ 'ಸೋನುಬಾಯಿ' ಎನ್ನುವ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರವಿದೆ. ಬಾಳಾ ಎನ್ನುವ ಹುಡುಗನ ಜೊತೆ ಅವಳು ಕ್ರೂರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರೇಣವ್ವ ಎನ್ನುವ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರವೇ ಸೋನುಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಾಳಾನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಜಾತ್ರೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ 'ಬಾಪೂ' ಎಂಬ ಗಂಡಸಲ್ಲದವನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಬರುವ 'ವೀಣಾ' ಆಳು ಮಾದನ ಜೊತೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. 'ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇವಿ ಕೂಡ ತನ್ನ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಳು ಮಲ್ಲಪ್ಪನ ಜೊತೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

'ಒಂದು ಸೇರು ಜ್ವಾಳ ಎರಡು ಹೊರೆ ಹುಲ್ಲು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳದ ಗಂಡ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಡು ಬಡತನ. ಇಂತದ್ದರಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಲೆವ್ವ ತಾನೇ ದುಡಿದು ಮನೆ ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ. (ಬಡವರಿಗೆ ಆಮಿಷ ಒಡ್ಡಿ) ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಂಬೈಗೆ ಕಳಿಸುವ ದಂಧೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ

ಹುಸೇನ್‌ನಾಬಿ ಆಮಿಷಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೇ, ಎಷ್ಟೇ ಹಸಿವು, ಬಡತನ ಕಾಡಿದರೂ ತನ್ನ ಮಗಳು ಚಂದ್ರಿಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿತನದಿಂದ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಗಟ್ಟಿತನದಿಂದ ಬದುಕನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಆಶೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತವೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸ್ವಭಾವ-ಗುಣಗಳು, ಭಾಷೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ನಂಬಿಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ, ಸಮಾನ ಬದುಕಿನ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತವೆ. ದುಡಿವ ವರ್ಗದ ಜನರು ಬದುಕಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿ, ಸಮಾಮತೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

**೬.೨ ಭಾಷೆ :**

ಮನುಷ್ಯನ ಅದ್ಭುತ ಸೃಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳು ಸಹ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಂಜ್ಞಾ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅದು ಸೀಮಿತವಾದುದು. ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಭಾಷೆಯು ವಿಶಾಲವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು ಅಥವಾ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಭಾಷೆಯು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೌಖಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿತ್ತು. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ಭಾಷೆಯು ಬರವಣಿಗೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿತು. ಭಾಷೆಯು ಹರಿಯುವ ನೀರಿದ್ದಂತೆ. ಅದು ಯಾವಾಗಲು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ಇಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇತಿಹಾಸ, ವರ್ತಮಾನ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯಗಳಿವೆ. ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ದಂಡಿಯು ಹೇಳುವಂತೆ. "ಭಾಷೆಯೆಂಬ ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಜಗತ್ತೇ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಿತ್ತು." ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಜದ ಸರ್ವರಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಷೆಯು ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ

ಇರದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಯಾವುದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿರುವ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.

ಮನುಷ್ಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಾಗಿನಿಂದ ತನ್ನ ಭಾವನೆ, ವಿಚಾರ, ಆಚಾರ, ರೀತಿ–ನೀತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಭಾಷೆಯು ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಭಾಷೆಯು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಲದ ಜೊತೆ ಸಾಗಿ ಬರುವಾಗ ಭಾಷೆಯು ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ಭಾಷೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಹೃದಯರನ್ನು ತಲುಪಲು ಭಾಷೆಯು ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯಿಲ್ಲದೇ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತಿಯು ದಾಖಲಿಸಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ನೈತಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ಅರಿವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.

ಒಂದು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ. ಅಲ್ಲಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬೇರೆ, ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಭಾಷೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಾದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳು ಭಾಷಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ, ವಸ್ತು–ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದೇ ಪದವನ್ನೇ ಬೇರೆ, ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ, ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾಷಿಕ ಅಂಶಗಳು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶ, ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶ, ಬಯಲುಸೀಮೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ

ಎಂಬುದು ಭೌಗೋಳಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾಷಿಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ತೋರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತವೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಲೆನಾಡು, ಕರಾವಳಿ, ಬಯಲುಸೀಮೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ, ಒಳನಾಡು ಹಾಗೂ ಗಡಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯು ರೂಪ ತಾಳುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಕೆಲವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ, ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕದಂತೆ ಭಾಷೆಯು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುವಲ್ಲಿಯೂ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಇರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಭಾಷೆಯು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಏಕತೆಯನ್ನು ತೋರುವಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಪಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾಷಿಕವಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಭೇದಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಭಾಷೆಯು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭಾಷೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಧಣಿಗಳ ಭಾಷೆ, ಕೂಲಿಗಳ ಭಾಷೆ, ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಭಾಷೆ, ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಭಾಷೆ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಭಾಷೆ. ಹೀಗೆ ಭಾಷೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಭಾಷೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ

ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಗುಣಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೇ ಜನ್ಮತಾಳಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕಥೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಕಥೆಯು ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರದೇಶದಿಂದಲೇ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ,

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೊಲ್ಲೊಳ್ಳಿ, ಕೊಳವಿ, ಬೆಂಚಿನಮರ್ಡಿ, ಹೊಸೂರು, ಖನಗಾಂವಾ ಕುಂದಗೋಳ, ಧಾರವಾಡದ ಕಾಮನಕಟ್ಟಿ, ಚಂದರಗಿ, ಮೂಡಲಗಿ, ಧರಮನಟ್ಟಿ, ಕುಲಗೋಡ, ಉಪ್ಪಾರಟ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳು ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಧಾರವಾಡ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ದಾವಣಗೆರೆ ಮೊದಲಾದ ಊರುಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು (ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ) ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಉಳವಿ, ಸುಫಾ ತಾಲೂಕಿನ ಗುಂದ, ಶಿವಪುರ, ಇಡಗುಂದಿ, ದಾಂಡೇಲಿ, ನಂದಳ್ಳಿ, ಸಿರ್ಸಿ, ಕಲಘಟಗಿ, ಯಲ್ಲಾಪುರ ಲಾಲಗುಳಿ, ದೇವಕಾರು, ನಾಗರಬೈಲು, ಕಳಸೂರು ಬಿರ್ಶೋಲ, ನಾಗೂರು, ಬೆಳ್ಳೂರು, ಬನವಾಸಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಸಿರವಾರ, ಮಾನವಿ, ಕವಿತಾಳ, ಸಿದ್ಧರಗುಡ್ಡ, ಮಾಗಣಿ, ಯಾದಗಿರಿ, ಜಲದುರ್ಗ, ಕುರುಮಗಡ್ಡೆ, ವೆಂಕಟಾಪುರ.

ಭಾಷೆಯ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರುವಂತೆ, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ.

**ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಯ ಭಾಷೆ/ಕಥೆಗಾರನ ಸ್ವಂತ ಊರಿನ ಭಾಷೆ :**

ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ-೧ರ ಕಥೆಗಾರನ ಮಾತುಗಳು ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರೇ ಹೇಳಿದಂತೆ "ನಮ್ಮ ಊರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜನರು ಆಡುವ ಮಾತಿನ ಉಚ್ಚಾರಗಳೇ ಬರೆಯಲು ಕುಂತರೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು", "ಆಡು ಮಾತಿನ ರೂಪಗಳೇ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಿಡುತ್ತವೆ"[೧೪] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಕಥೆಗಾರನ ಮಾತುಗಳು, ೨೦೧೩) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ – ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಭಾಷೆಯ ನೇರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

"ಯಣ್ಣ" ನಂದು ಸಂತೆ ಮುಗ್ಯಾಕ ಬಂದಾದ, ನೀ ನನ್ನ ಪರಮರರೆ ಮಾಡಿದ್ದಿ, ನಂತಾಕ ಬೇಕಾದೊಟ್ಟಿತ್ತು, ಎಲ್ಲ ಕನಸಿನಂಗ ಕರಗಿ ಹೋಯ್ತು ತಿಕ್ಕ ಗಯ್ಯಪ್ಪಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಕ್ಯಾಡಿ ಒಂದು ಮದಿವಿ ಮಾಡಿದ್ರ ಮಗ ಬೇಸಾತನಂತ ಊರಾಗಿನ ಮಂದಿ ಅಂದ್ರ, ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಕ್ತೀವಿ ಅಂತ ಬಳಕಂಡ್ರು....."[೧೫] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೯, ೨೦೧೨).

'ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ' ಕಥೆಯ ಈ ಸಾಲುಗಳ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಳ್ಳಿ ಜನರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. "ಹೊಲ್ದಾಗ ಕಾಯಿ ಹಾಕಿ ಕರ್ಮ ಕಳ್ಕಬೇಕು, ಪಲ್ಲೆ ಹಾಕಿ ಪಾಪ ಕಳ್ಕಬೇಕು" ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. "ದೀಪ ಘನಾಯ್ತು, ಮುಡ್ಸಾಕಂತಕರ್ದೆ. ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದೀಪ ಘನಾಯ್ತು ಅಂದರೆ ದೀಪ ಆರಲು ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿದೆ, ಮುಡ್ಸಾಕ ಅಂದರೆ ದೀಪ ಮರಳಿ ಹಚ್ಚುವುದು ಎಂಬರ್ಥದ ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ.

'ಕಳ್ಳನ ಜೀವ ಉಳ್ಳಗ' 'ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಮಣಿ ಮುಡಿಸಿ ಕುಳಿತ' ಅಂಕಣಕಟ್ಟೆ, ದಂಬಡಿ (ಹೆಣಕ್ಕ ಮಣ್ಣ ಕಾಣಸಾಕ ಒಂದು ದಂಬಡಿ ಇಲ್ದಂಗ ಸತ್ತಹೊಯ್ತು) ಲಾಗಕ್ಕ (ಕೇರ್ಯಾಗಿನ ಮಂದಿಗೆ ಕಾಳುಕಡಿ ಲಾಗಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟುವು ಆಕಡೆ ಹೋದವು)

ಹೀಗೆಯೇ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಕರಾವಳಿಯ ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಅವರ ಮೂಲ ಊರಿನ ಪರಿಸರದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

"'ಏನ ಚೆನ್ಯಾ....... ಆರಾಮ ಅದೀ........' ಅಂತ ಕೇಳಿದರ ಅಂವ ಯಾಕೋ ಇಡೀ ಶರೀರಾ ಮುದ್ದೀ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನುಮಾನಿಸಿಕೋತ ಹೇಳುವವನಂಗ ಭಿಡೇಕ್ಕ ಬಿದ್ದಂಗ-ಹೂಂರ್ರೀ ಏಪ್ಪಾಜಿ...... ಹಿಂಗ ಅದಽನ ನೋಡ ಎಪ್ಪಾ......' ಅಂದ. 'ಕುಂದ್ರು.......' ಅಂದಾಗ ಅಲ್ಲೇ ತುದಿಗೆ

ಕುಂತ..... ಚನ್ನಪ್ಪ ನನ್ನ ಮೋತೀ ಪಿಳಿಪಿಳೀ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ಗುರುತು ಸಿಗದದ್ದಕ 'ಈ ಧಣ್ಯಾರ ಯಾರ್ರೀ...? ಪಾವಣ್ಯಾರ ಏನ್ರಿ.....? ಅಂದ."[೧೬] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೨೪೬, ೨೦೦೯) 'ಕಥಿಯ ಹುಚ್ಚಿನ ಕರಿಟೊಪ್ಪಿಗಿಯ ರಾಯ' ಕಥೆಯ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಬೆಳಗಾವಿ ಭಾಗದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

"ನೀನs ಹೇಳ ಮಾಮಾ, ಬ್ಯಾಡೋ ಹಿರ್‍ಯಾ ಕೆಂಪಗಾಳ ಮಾಡುನು ಕಬ್ಬಿನ ಹೊಲದ ಮಗ್ಗಲ ಜ್ವಾಳಾ ಬಿತ್ತಿದ್ರ ಹಕ್ಕಿ ಕಾವ್ಲ ಯಾರ ಮಾಡಾವ್ರು ಅಂದ್ರ, ನಾ ಯಾನ ಸತ್ತೇನೇನ ಅತಾರ, ಬರೆ ವಟ್ಟ ಮಾತ ಹಿಂಗs ಬತ್ತ ನೋಡ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರ, 'ಹಿರ್‍ಯಾರ ಇಲ್ಲದ ಮನಿ ಹಳ್ಳದಾನ ನೀರ ಇದ್ದಾಗ' ಎಂದು ಎರಡು ಹನಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿ ಮೂಗು ಸುರ್ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಳು"[೧೭] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೯೦, ೨೦೦೮) ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪೂರರ 'ಕವಣೆಗಲ್ಲು' ಕಥೆಯ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಅಥಣಿ ಸುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಲೇಖಕರು ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದವರಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋದಂಡ 'ನನ್ನ ಅಜ್ಜನನ್ನಾಗಿಸೋದಕ್ಕೆ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ್ದೀಯಾ ಅಂತಾಯ್ತು' ಎಂದು ಅವಳ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದ. ಕೇತಕಿ ನಾಚಿದಳು. ಕೋದಂಡ ಅವಳಿಗೆ ತಾಯಿಗೆ ಸಮಾನ.

"'ಗಿಣ್ಣ ತಿನ್ನಬೌದಿತ್ತು. ಆದ್ರೆ ಬಸಿರು ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಒಳ್ಳೇದಲ್ಲ' ಎಂದ

'ಅಪ್ಪಚ್ಚಿ, ನನಗೆ ತಿನ್ನೋದಕ್ಕೆ ಆಸೆಯಾಗೋದು ಬೇರೇನೆ' ಎಂದಳು

'ಅದ್ದೇನು ಹೇಳು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ತಂದು ಕೊಡ್ತೇನೆ' ಎಂದವನು ಅಂಗಳವಿಳಿದ."[೧೮] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೭೯, ೨೦೦೮)

'ಮೃಣ್ಮಯ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಲೇಖಕರಾದ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರು ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನೆ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ 'ಮಿಂಚಿನ ದೀಪ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ "ಅಯ್ಯೋ ಶೀಲಾ ಅಂಟಿ ಎಷ್ಟು ಚೆಂದದ ದೀಪ ಅದೆ, ಯಾರು ಕಳಸ್ಯಾರು ? ನಂಗೆ ಕೊಡ, ನಾನು ಹಚ್ಚತೀನಿ". ಎಂಬ ಸತ್ಯನ್ ಎಂಬ ಹುಡುಗನ ಮಾತಿಗೆ ಗುಣಶೀಲಳು "ಇಲ್ಲಾ ಸತ್ಯಾನ್ ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಆರತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಯಲ್ಲಾ ಆವಾಗ ಹಚ್ಚೋಣ"[೧೯] ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಪು.ಸಂ.೧೮)

ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನ್ ಮಾತು ಬಾದಾಮಿಯ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಾರರು ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವರ್ಷ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರು ಮೂಲತಃ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದವರು.

ಆದರೂ ಬಾದಾಮಿಯ ಭಾಷಾ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಪರಿಸರದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. "ಇಡೀ ಬಾದಾಮಿ ಅರಮನೆ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬರೋಣ ಪುಟ್ಟಿ, ಅದು ಖರೇ ಖರೇ ಮ್ಯಾಜಿಕ ಅದ" ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಖರೇ ಮತ್ತು ಅದ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದಗಳು ವಿಜಯಪುರ ಹಾಗೂ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ 'ನೋಯದವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರೋ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ "ನೀ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗಲಾ ಅಂದ್‌ಗುತ್ತಾಯ್ತು ಹಿಂಗ್ ತಲಿ ಕೆಡ್ಸಿಕಂಡ್ರಾಗ. ಏನ್ಮಾಡೂದ ಹೇಳ ? ಅದರ ನಸೀಬೇ ಅಟ್ಟೇದ. ಪಾಪ. ರಾಮಜ್ಜನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾರ್ಗೂ ಬ್ಯಾಡ. ಬೇಯ್ಸೋರಿಲ್ಲ ಮೀಯ್ಸೋರಿಲ್ಲ. ರಾಜೀವ ಬಂದ್ಯಾ. ಪಾಪ. ಗನಾ ಬೇಜಾರ ಮಾಡ್ಕಂಡ್ಯಾ. ಆಂದೇನ್ ಅಂಜನಿಗೆ ಮನಿ ಬಿಡ್ಸತದನೇ ? ಹೆಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಟ್ಟ ಹಠ ಗನಾದಕ್ಕಲ್ಲ ?"[೨೦] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೪೧, ೨೦೦೮).

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಯಾ ಅವರು ಬಳಸಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಮಾತು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ದೂರದ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಠಿಣವಾಗುವಂತಹ ಯಥಾವತ್ತಾದ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯಿದೆ. 'ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು' ಕಥಾ ಸಂಕಲನದ ಬೆನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಅವರ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಎನಿಸುತ್ತದೆ". ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ಬೇಕಾದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಗಳ ಕಡೆ ಒಲವು ತೋರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಅದು ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷಾ ಸೊಗಡನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ "ಧರೆಗಿಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರ" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ "ನಿಮ್ಮ ಅಬಚೂರಿನ ಬೋಬಣ್ಣನ ಹಾಂಗ ನಮ್ಮೂರಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಅದಾನ್ರೀ, ಬರೀ ಮಂದಿ ಪತ್ರ ಚದುತ್ತಾನ್ರೀ, ಮತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಮಂದ್ಯಾಗ ನಿಂತ ಹಲ್‌ಕಿಸದ್ ಸುದ್ದೀ ಹೇಳ್ತಾನ್ರೀ. ಅವಂದು ಟೆಂಪರರಿ ಕೆಲಸರೀ."[೨೧] (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಪು.ಸಂ.೧೨, ೨೦೦೯)

"ಆಕಿ ಮಾಡಿದ ಸಾರಿನಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಕೈ ಆಡಿಸಿದರೆ ಸಾಕ, ಎಂಟು ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಕೈಯಾಗಿನ ವಾಸನೀ ಸರಿಯುದಿಲ್ಲ. ಎಣ್ಣಿ ಪತ ಪತ ಅಂತ ತೇಲುತ್ತಿರುತ್ತದರೀ ಆಕೀ ಮಾಡುವ ಪಲ್ಯಾದಾಗರೀ."[೨೨] (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಪು.ಸಂ.೧೪, ೨೦೦೯)

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಮಜಾನ್ ಆಡುವ ಈ ಮಾತುಗಳು ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಆಡು ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ಅದಾನ್ರೀ, ಓದುತ್ತಾನ್ರೀ, ಹಲ್‌ಕಿಸದ್, ಹೇಳ್ತಾನ್ರೀ ಪತ ಪತ ಪಲ್ಯಾದಾಗರೀ.... ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ನೆಲದ ಗುಣವನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ನೆಲದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಾರನು ತಾನು ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದ ಅಥವಾ ಊರಿನ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ಭಾಷೆಯು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

**ನಾಮಪದಗಳು :**

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ನಾಮಪದಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳು, ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ನಾಮಸೂಚಕ ಪದಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಯಲುಸೀಮೆ, ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಹೆಸರುಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳು ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಮಸೂಚಕ ಪದಗಳು:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ಸಿದ್ಧ | ವಜ್ರಪ್ಪ | ರುದ್ರವ್ವ | ನಾಗವ್ವ | ಚಂದಪ್ಪ |
| ಬಾಲವ್ವ | ಕರೀಮಪ್ಪ | ಹುಸೇನವ್ವ | ನಾಗಲಕ್ಷ್ಮೀ | ಭೀಮರಾಯ ಲಿಂಗಪ್ಪ |
| ಭೀಮಪ್ಪ | ಶೀನಪ್ಪ | ವಡಕಪ್ಪ | ಸಿದ್ದಯ್ಯ | ಮಲ್ಲಪ್ಪ |
| ರಾಮಕ್ಕ | ಮಾಬಮ್ಮ | ಮೋನಿ | ನಾಗೇಶ | ತಿಮಕ್ಕ |
| ಲೆಂಕ | ರಾಮವ್ವ | ದೌಲಾಸಾಬ | ಕಾದಿರವ್ವ | ಮಾಯಪ್ಪ |
| ಅಕ್ಕಮ್ಮ | ಗೌರಮ್ಮ | ಬಸವ್ವ | ಕರೀಮಾ | ಖಾಜಣ್ಣಾ |
| ಮಲ್ಲಯ್ಯ | ಸಣ್ಮುಖಪ್ಪ | ಮಾದಪ್ಪ | ಪಾತವ್ವ | ಪರಮಪ್ಪ |
| ಮೌನೇಶಪ್ಪ | ತಿಪ್ಪಮ್ಮ | ಜಂಬಣ್ಣ | ಗಯ್ಯಪ್ಪ | ಗುಂಡಮ್ಮ |
| ಯಂಕ | ತಿಮ್ಮಕ್ಕ | ರಾಚಪ್ಪ | ಅಕ್ಕಮ್ಮ | ಅನ್ನಮ್ಮ |
| ಕೆಂಪುಗ | ಮೇಗ | ಇರಪಾಕ್ಷಿ | ಶೇಕ್ರ | ಬುಡ್ಡೇಶ |
| ಸಿದ್ಲಿಂಗಪ್ಪ | ಮಾದೇವಯ್ಯ | ಯಲ್ಲಪ್ಪ | ಅಮಿನಸಾಬ | ಅನ್ನಮ್ಮ |

ಮುನಿಯಪ್ಪ ಬಸಪ್ಪ ಹನಮಣ್ಣ ಶಿವಯ್ಯ

ಇವುಗಳು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಹಾಗೂ ಬಡವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ಶಾಂತಗೌಡ | ಮಾಲೀಗೌಡ | ಕುಲಕರ್ಣಿ | ಗೌಡ್ಸಾನಿ | ದೊಡ್ಡನಗೌಡ |
| ತಿಮ್ಮನಗೌಡ | ನಾಗನಗೌಡ | ಸಿದ್ದನಗೌಡ | ಸಾಹುಕಾರ | ಸಂಗಪ್ಪ |
| ಶಿವಪ್ಪಗೌಡ | ಮಲ್ಲಪ್ಪಗೌಡ | ಹಿರೇಮಠದಪ್ಪ | ಶರಭನಗೌಡ | ವೀರಭದ್ರಗೌಡ |
| ಹಂಪನಗೌಡ | ನೀಲಾಂಬಿಕೆ | ದೇವರಾಜ | ಶಶಿಕಲಾ | |

ಇವುಗಳು ಶ್ರೀಮಂತರ, ಧಣಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು: ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಸಾಹುಕಾರ, ಬಡಿಗೇರ, ಗಡ್ಡದವರ, ಹೂಗಾರ, ನಾಯಕ, ವಡ್ಡರ, ಕುಂಬಾರ, ಮುಸೇರಿ ಬಾಲವ್ವ, ಪಿಂಜಾರ, ನದಾಫ್ ಮೊದಲಾದ ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ನಾಮ ಸೂಚಕ ಪದಗಳು:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ವಾಸುದೇವ | ವೆಂಕಟಪ್ಪ | ರಾಜಾರಾಮ | ದಿವಾಕರ | ತುಂಗಕ್ಕ |
| ವೆಂಕಪ್ಪ | ಪಾರ್ವತಿ | ಅನಂತಪ್ಪ | ಕೇಶವ | ಶೈಲಕ್ಕ |
| ಮುಕುಂದಜ್ಜ | ಪ್ರಭಾಕರ | ಭವಾನಿ | ಬೆಳ್ಳಜ್ಜ | ಮಾರಗೌಡ |
| ಕೇತಕಿ | ಚೂಡಾಮಣಿ | ಕೋದಂಡ | ಲಕ್ಕಣ್ಣ | ಶೇಷ |
| ಉಮಾ | ಪುಟ್ಟಯ್ಯ | ತಿಮ್ಮಕ್ಕ | ಸಹದೇವ | ಗಂಗಾಣಿ |
| ಸಾಂಬಯ್ಯ | ನಂದನ್ | ಮಹಾಂತಯ್ಯ | ಜಯಕ್ಕ | ರಮಣಿ |
| ಭಾಮಿನಿ | ರಮೇಶ | ನಂದಿಯಜ್ಜ | ಕಶ್ಯಪ ಮೊದಲಾದವು. | |

ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕಥೆಗಾರರಾದ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ನಾಮಸೂಚಕ ಪದಗಳು:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ಭರಮ್ಯಾ | ನೀಲವ್ವ | ರೇಣವ್ವ | ಸೋನುಬಾಯಿ | ತಮ್ಮಣ್ಣಪ್ಪ |
| ದುರ್ಗ್ಯಾ | ಮಾದ್ಯಾ | ದೊಡ್ಡಗೌಡ್ರು | ಸಣ್ಣಗೌಡತಿ | ರಾಮುಗೌಡ |
| ಬಾಯವ್ವ | ರುದ್ರಿ | ಸಿದ್ದಪ್ಪ | ಮಾಳವ್ವ | ನಿಂಬೆವ್ವ |
| ಚನ್ನವ್ವ | ಸಾಂಯವ್ವ | ದ್ಯಾವಪ್ಪ | ಪಾರಿಸ | ಧರ್ಮಣ್ಣ |
| ಮಾಯಪ್ಪಣ್ಣ | ಬೋರವ್ವ ಮೊದಲಾದವುಗಳು. | | | |

ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು: ದೇಸಾಯಿ, ಗೌಡರು, ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಪಾಟೀಲ, ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ, ಪೋಲಿಸ ಪಾಟೀಲ ಮೊದಲಾದವು.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ನಾಮಸೂಚಕ ಪದಗಳು:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ಅನಂತಣ್ಣ | ನಾಗೇಶ | ರಾಜಶೇಖರ | ಶಾಮಲಕ್ಕ | ಸುಧಾಕರ |
| ಹೊನ್ನಪ್ಪಗೌಡ | ಸಾವಿತ್ರಿ | ಗಂಗಕ್ಕ | ರೀಟಾ | ಜೋಗಜ್ಜ |
| ಸುಜಾತ | ಬೊಮ್ಮಕ್ಕ | ನಾರಾಯಣ | ಎಂಟ್ರಾಯ್ | ರಾಜೀವ |
| ರಾಮಜ್ಜ | ಮದೀನಾ | ಕರಿಯಮ್ಮ | ಪಾರ್ವತಿ | ಅಂಜನಕ್ಕ |
| ದಯಾನಂದ | ವೆಂಕಾರೆಡ್ಡಿ | ವಿಶ್ವಾಸ | ಸತೀಶಣ್ಣ | ಹಾಜೀಸಾಬ |
| ಗಣಪತಿ | ದೇವರಾಯ | ಅಮ್ಜದ್ | ಫಾತಿಮಾ | ದ್ಯಾಮ |

ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು: ಗಾಂವಕರ, ನದಾಫ್, ಪಾವಸ್ಕರ್, ಪಾಟೀಲ, ನಾಡಗೌಡ, ಭಟ್ಟರು, ನಾಯ್ಕರ್, ರೆಡ್ಡಿ, ಸಗಡಗೇರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು.

ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಜನರ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಜನರ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿವಾಚಕಗಳ ಮುಂದೆ ಅಪ್ಪ, ಅವ್ವ, ಅಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ, ಅಣ್ಣ, ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಸೇರಿ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿರಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ, ಅಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಸೇರಿದ ಹೆಸರುಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳ ಜೊತೆ ಅಣ್ಣ, ಅಕ್ಕ, ಅಜ್ಜ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಕೋಮುಸೌಹಾರ್ದತೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿನ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹೆಸರುಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ.

**ಭಾಷಾ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳು :**

ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆಡು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ರೂಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡು, ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಬಯಲು ಸೀಮೆ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದನ್ನು

ಗರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ **'ಏ'** ಕಾರಾಂತಗಳು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ **'ಇ'** ಕಾರಾಂತಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ: ಬಂದೆ – ಬಂದಿ, ಸಂತೆ – ಸಂತಿ, ಮನೆ – ಮನಿ

ಮಲೆನಾಡಿನ **'ಉ'** ಕಾರಾಂತಗಳು ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ 'ಅ' ಕಾರಾಂತಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ: ಒಂದು – ಒಂದ,

ಬಂದು – ಬಂದ,

ನಂದು – ನಂದ

ಮಲೆನಾಡಿನ **'ಏ'** ಕಾರ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ **'ಯಾ'** ಕಾರ ಆಗುವುದು.

ಉದಾಹರಣೆ: ಬೇಡ–ಬ್ಯಾಡ, ಮೇಲೆ–ಮ್ಯಾಲ, ಮೇಲೆ–ಮ್ಯಾಗ (ರಾಯಚೂರು)

ಮಲೆನಾಡು, ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಬಯಲುಸೀಮೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳು:

ಉದಾಹರಣೆ:

ಮಲೆನಾಡು : ಕಾಣಸ್ತದ, ಉಂಟಾಗ್ತದೆ, ಹೋಗೋಣ ಬರ್ತೇನೆ, ಮಾಡಿಕೊಡ್ತೇನೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆ : ಹೊಕ್ಕಿನಿ, ಮಾಡ್ತೀನಿ, ಮಾಡ್ತಾನರ್ರೀ ಐತಿ

ರಾಯಚೂರು : ಕಾಣ್ತದ, ಕುಂತಿರ್ತೀನಿ, ತೆಗಸ್ತಾರ್ರೀ, ಹೊಂಟಾರ್ರೀ

ಕರಾವಳಿ : ಹಿದರ್ಕಬ್ಯಾಡಿ, ಬೇಕಾತೀದ, ಕಿಡಸ್ಕಬ್ಯಾಡ, ಮಾಡ್ಕಬ್ಯಾಡ.

**ಕೆಲವೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪಗಳು :**

- ಯಾಂಬಲ್ಲಾ – ಇದರ ಅರ್ಥ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಈ ಪದವನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ಗಡಿಭಾಗದ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಕೆಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

- ಹೋಗೂನು – ಹೋಗೋಣ – ಹೋಗಾಮು – ಒಂದೇ ಅರ್ಥದ ಈ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗೂನು ಮತ್ತು ಹೋಗೂಮು ಎಂಬುವುಗಳು ಬಯಲುಸೀಮೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹೋಗೋಣ ಎಂಬ ಪದವು ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರರು ಬಳಸಿರುವ ಪದಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪದಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

- ಗವ್ವೆನ್ನುವ – ಗಾಢವಾದ, ನೀರವವಾದ ಕತ್ತಲು ಇದ್ದಾಗ ಗವ್ವೆನ್ನುವ ಕತ್ತಲು ಎಂದು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪದವು ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ಹಾಗೂ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆಡು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೇಳುವ ಪದವಾಗಿದ್ದು, ನುಗಡೋಣಿಯವರು ಹಾಗೂ ಲೋಕಾಪುರರು ಆಡುಭಾಷೆ / ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ಪದಗಳು ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

- ಸಣಮಾಡಿ : ರಾಯಚೂರ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ ಬರೆದ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಸಣಮಾಡಿ, ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಎಂದರ್ಥ.

- ಜಡಿಸಿಗೆಬೇಕು : ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಪದದ ಅರ್ಥ ಹೊಡೆತ ತಿನ್ನುವುದು ಅಥವಾ ಕಷ್ಟ / ತೊಂದರೆ ಎದುರಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ.

- ಇಬತ್ತಿ – ವಿಭೂತಿ
- ಸೂರಿಯ – ಸೂರ್ಯ
- ಬುಗುಲು – ಭಯ
- ಮುಗ್ರಸ್ತಾನ – ಬೀಳುತ್ತಾನ
- ಬಡುಕ್ಕನೆ – ತಕ್ಷಣವೇ
- ಕೂನ – ಗೂನ
- ಖಬರ – ಪ್ರಜ್ಞೆ
- ತಟಕು – ಸ್ವಲ್ಪ
- ವಾಣಾಗಿ – ಚೆನ್ನಾಗಿ
- ಹಣೆಬರನ್ನ– ಹಣೆಬರಹ
- ಈಟತ್ತು – ಇಷ್ಟೊತ್ತು

- ಪರಪಟ್ಟು – ತಪ್ಪು ಎಂದರ್ಥ

- ದೀಪ ಘನಾಯ್ತು ಮುಡ್ಸಾಕಂತ ಕರ್ದ: ಅಂದರೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ದೀಪ ಆರಿದಾಗ, ದೀಪ ಘನಾಯ್ತು ಎಂದು, ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಡ್ಸುವುದು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

- ಮುಡಿಸು – ದೀಪ ಹಚ್ಚು.

- ಸುಂಕುಬುತ್ತಿ : ರೈತರು ರಾಶಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಊಟ ಮಾಡುವುದೇ ಸುಂಕುಬುತ್ತಿ.

ಈ ಪದಗಳು ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

- ಪಡಸಾಲೆ : ನುಗಡೋಣಿ ಹಾಗೂ ಲೋಕಾಪುರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಭಾಗ ಅಥವಾ ಮನೆಯ ಮುಖ್ಯಭಾಗ ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ.

- ಗುಡಾಣಿ : ನೀರು ತುಂಬುವ ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರೆ

- ಪಾವಡ : ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತುವ ವಸ್ತು.

**ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು :**

- ಪರತಿ ಬೇಸ್ತಾರ : ಪ್ರತಿ ಬೇಸ್ತಾರ (ಗುರುವಾರ)
- ಜಿನ್ನೇಸೂರ – ದೇವರ ಹೆಸರು
- ಚಿವ್‌ಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದ – ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡು
- ಕಂಕಿ – ದಂಟು
- ಹಡ್ಲಿಗಿ – ಪುಟ್ಟಿ,
- ಬುಕ್ಕವ್ವ – ಭೂತಾಯಿ
- ಪಾರೂಕಾಳಿ – ಪುರಕಹಳೆ
- ನಂದೋಸಾಕ – ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳು

- ಪುಕ್ಕಟ – ಉಚಿತ
- ಹೌಹಾರಿ – ಗಾಬರಿ
- ಹೊಯ್ಕೊಳು – ಬಾಯಿ ಬಡಿದುಕೊ
- ಬಿಗಿಯುವದು – ಹೊಡೆಯುವದು
- ಸಜ್ಜ – ತಯಾರು
- ಹಿಕ್ಕಟ – ಆಮೇಲೆ
- ಕಕ್ಕುಲಾತಿ : ಇದರ ಅರ್ಥ ಪ್ರೀತಿ.
- ಗುಳದಾಳಿ: ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಮಾಂಗಲ್ಯದ ತಾಳಿ ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ.
- ಕರ್ಲ ಹೊಲ : ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಹೊಲ, ಎಷ್ಟು ಮಳೆ ಬಂದರೂ ನೀರು ನಿಲ್ಲದ ಒಣ ನೆಲ
- ಸವಡ : ಪುರುಸೊತ್ತು ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಇರುವ ಈ ಪದವು ಬಯಲುಸೀಮೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಿದೆ.
- ಗುಗ್ಗರಿ : ಕಡಲೆ, ಹೆಸರು ಮುಂತಾದ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ಒಗ್ಗರಿಸಿ ತಯಾರಿಸುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ತಿನಿಸು.
- ಪವಣ್ಯಾರ – ಬೀಗರು
- ಹೊರಸು : ಅರ್ಥ ಮಂಚ, ಈ ಶಬ್ದ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ದೈವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶರಣೆಂಬೆವ ಮತ್ತು ಒಡಲುಗೊಂಡವರು.
- ಅಂಕಣ : ಮನೆಯ ಎರಡು ಕಂಬಗಳ (ತೊಲೆಗಳು) ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶ, ದೊಡ್ಡ ಪೌಳಿ, ಗುಡಿಪೌಳಿ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಪೌಳಿ ಎಂದರೆ ಅಂಕಣ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಕಾರ.
- ಸೋಗೆ ಮನೆ : ತೆಂಗು ಅಡಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಗರಿ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

**ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು :**

- ಕವ್ವನೆ ಕತ್ತಲು : ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗವ್ವನೆ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದು. ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಅರ್ಥ ಹೊಂದಿವೆ.
- ಹುಬೇಹೂಬ : ಗಾಢವಾದ ಕತ್ತಲು

- ಗರ್ಜು : ಅವಶ್ಯಕತೆ – ಅರ್ಥ (ಉತ್ತರಿಸೋ ಗರ್ಜು ತಪ್ಪಿತು)
- ತಾಚಾರ : ತಾತ್ಸಾರ
- ದಣಪೆ : ದನಕರುಗಳು ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗದಂತೆ ಬೇಲಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಬಿದಿರು. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ತಟ್ಟಿ ಅಥವಾ 'ದಡ್ಡಿ' ಎಂಬ ಪದ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

**ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಥೆಗಾರರಾದ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು :**

- ಪೌಣೆ ಎಂಟು – ಏಳು ಗಂಟೆ ನಲವತ್ತೈದು ನಿಮಿಷ
- ಹಣಗಲ – ತೊಂದರೆ, ಪಡಸಾಲಿ
- ಲಗೂಟ – ಬೇಗನೆ
- ದಗದ – ಕೆಲಸ
- ನಕ್ಕೀ – ಖರೇನ
- ಶಾರಕ್ಕೆ – ಶಹರಕ್ಕೆ
- ಛಲೋ – ಚೆನ್ನಾಗಿ
- ಉಪದ್ವ್ಯಾಪ – ಕಾರಭಾರ
- ಗರ್ಕಾಗು – ಮಗ್ನನಾಗು
- ಹೊರಕಡಿಗೆ – } ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಗೆ
- ಚರಿಗಿ ತಗೊಂಡು ಹೋಗು– } ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಗೆ
- ಬೈಲಕಡೆಗೆ – } ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಗೆ
- ಸ್ವಾಮಾರ – ಸೋಮವಾರ
- ಹರ್ಯಾಗ – ಬೆಳಿಗ್ಗೆ
- ಗಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಗಟ್ಟಿಸುವುದು – ಬಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡು
- ದಾಗದರ – ಡಾಕ್ಟರ್
- ಯಾಂಬಲ್ಲಾ – ಯಾರಿಗೊತ್ತು

- ಯೋಳನೇದ್ದು – ಏಳನೆಯದ್ದು
- ರಗಡ – ಬಹಳ
- ಸನೇಕ – ಸಮೀಪ
- ಲಗೂಟ – ಬೇಗನೆ
- ಜಳಕ – ಸ್ನಾನ
- ಬರತನ – ಬರುತ್ತೇನ
- ಉಣ್ಣಾಕ – ಊಟ ಮಾಡಲು
- ಮಗ್ಗಲ – ಪಕ್ಕದ
- ಆಯತಾರ – ರವಿವಾರ
- ಚರಿಗಿ ತಗೊಂಡು ಊರ ಮುಂದಿನ ತಮ್ಮ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದರು – ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ. ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪದಗಳು

ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳು ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ಹಾಗೂ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಭಾಗದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೆ, ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು ಕರಾವಳಿ ಭಾಗ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು ರಾಯಚೂರು ಭಾಗದ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ಹಾಗೂ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ಪದಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಅವುಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ.

**ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳು :**

ಮಾತಿನಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಭಿನ್ನತೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ

ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಬಯಲು ಸೀಮೆ, ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ : ಬಂದೈತ್ರಿ, ನೋಡಾಕತ್ಯಾರು, ಏನ ಮಾಡಾಕತ್ತೀರಿ, ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲಲ್ರಿ, ಹೊಂಟ ಬಿಟ್ರೆಲಾ, ಹತ್ತಲಿಕತ್ತೇದ, ಹುಡುಕ್ಯಾಡು, ಆಗತೈತಿ, ಅನ್ನಾಕತ್ತಿದ್ದರು, ಬರ್ತದ, ಹೇಳಿದಾಂವಾ, ಕೇಳಿದಾಂವಾ ಗಾಬರ್ಯಾತು, ಹರಿಯಲಿಕತ್ತೇದ, ಹಾಕಿದಂಗಾತು, ಮಾಡಿಕೋತ ಕುಂತ ಮುಂತಾದವು.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ : ಬಯ್ತಿದ್ರು, ಹೊಂಟಿದ್ನ, ಬರ್ತೀನಿ, ಸಾದ್ದಿಲ್ಲ, ಸಿಗ್ತಿತ್ತು, ಕುಂತಿದ್ದಳು, ಹೋಗ್ಯಾದ, ಕೇಳ್ತಾರ, ಮಾಡಬ್ಯಾಡ, ಬರ್ತಾದೇನು, ಬ್ಯಾಡಗ್ಯಾದ, ಕಾಯ್ತಾರಂತ, ಹೊಂಟಿವ್ರಿ, ಇಸ್ಕಂಡುಬುಡು, ಕೇಳಿಬುಟ್ಟಳು, ತಗಳ್ಳುವುದು, ನಡದಾದ ಮುಂತಾದವು.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ : ಹ್ಯಾಂಗಿವೆ, ತಿರ್ಗಬೇಕಾಗಿದ, ಮಾತೀದ, ಸರಿಯಾತೀಗ ನಾಂಯಿವೆ, ಬರ್ತೇನೆ, ಮಾಡ್ತಿದ ಕಡಾ, ಮಾಡ್ಕಂಡ್ಯಾ, ಅಟ್ಟೀದ, ಅಂತಾಳ, ಹೇಳಿನು, ಇರ್ಬೆಕಾಗೂದ, ಹಿದರ್ಕಬ್ಯಾಡಿ ಮುಂತಾದವು.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ : ಬಂದು ಬಿಡ್ತೇನೆ, ಬಿಡಬ್ಯಾಡ, ಬರ್ತದೆಯಂತೆ, ಕಾಣ್ತದೆ, ಬರ್ತೇನೆ, ಕಾಣಸ್ತದೆ, ವಿಚಾರಿಸುತ್ತೇನೆ, ತಂದುಕೊಡ್ತೇನೆ, ಬರ್ತಾರೆ, ಮಾಡಿಟ್ಟವರೆ, ಮಾರಿಬಿಡ್ತೇನೆ, ಅರಚ್ತಾರೆ, ಹಾಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿ ಮುಂತಾದವು.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಭಾಷಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಧಾತು, ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯ, ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ, ಲಿಂಗಸೂಚಕ, ವಚನಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಂದಲೇ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

**ಗ್ರಾಮ್ಯನುಡಿ – ಗ್ರಾಂಥಿಕ ನುಡಿ:**

ಭಾಷೆ ಒಂದೇಯಾದರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದ ಭಾಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೋಷವಾಗಿರದೇ ಗುಣವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರೊಂದಿಗಿನ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಅಡಚಣೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಷಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ್ಯ ನುಡಿಯು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ಶೈಲಿ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥವೂ ಕೂಡ

ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ಗ್ರಾಮ್ಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವಿಧ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

**ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ :**

- ಕಡ್ಯಾಕತ್ಯಾನ – ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ
- ಒಡಾಕತ್ಯಾನ – ಓಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ
- ತ್ವಾಟ – ತೋಟ
- ಇರಾಣಿಲ್ಲ – ಇರುವುದಿಲ್ಲ
- ಯಾಳ್ಯಾ – ವೇಳೆ
- ಛಲೋ ಆತ – ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು
- ಗೊಂಜಾಳ – ಗೋವಿನ ಜೋಳ
- ಅನ್ನಾಕತ್ತಿದ್ದ – ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು
- ಕಾಯಲಿಕ್ಕತ್ತಿದ್ದ – ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು
- ಬರಕತ್ತೇತಿ – ಬರುತ್ತಿದೆ
- ಕರಸ್ಯಾರ – ಕರೆಸಿದ್ದಾರೆ

**ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ :**

- ನೆಪ್ಪಾಯ್ತು – ನೆನಪಾಯಿತು
- ಸಾದ್ದಿಲ್ಲ – ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
- ಸಲುಪೊತ್ತು – ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು
- ಕನ್ಸಿನ್ಯಾಗ – ಕನಸಿನೊಳಗೆ
- ಬರ್ತದ – ಬರುತ್ತದೆ
- ತಿಳಿವಲ್ದು – ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ
- ಬ್ಯಾಡಗ್ಯಾದ – ಬೇಡವಾಗಿದೆ
- ಹೊಂಟಾನ – ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ

* ಶ್ಯಾಣ್ಯಾ – ಜಾಣ
* ಹಾದ್ಯಾಗ – ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ

**ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ :**

* ಹೋಗಬೌದು – ಹೋಗಬಹುದು
* ಬಂದು ಬಿಡ್ತೇನೆ – ಬಂದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ.
* ಕರ್ಕಂಡು – ಕರೆದುಕೊಂಡು
* ವೈಯ್ದಿದ್ದಳು – ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಳು
* ಬರ್ತೇನೆ – ಬರುತ್ತೇನೆ
* ವರಾತ – ಗಡಿಬಿಡಿ
* ಗಾಳಿ ಆಗುವುದು– ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯು

**ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ :**

* ಪುರೋಸೀತು – ಪುರಸೊತ್ತು
* ದೌಡ – ಬೇಗ
* ಯಾನೈತಿ – ಏನಿದೆ
* ಬತ್ತ – ಬಂದಿತು
* ಆಕೈತಿ – ಆಗುತ್ತದೆ
* ಹೌಂದ – ಹೌದು
* ತುಗೊ – ತೆಗೆದುಕೊ
* ದಣಕೊಂಡು – ದಣಿದುಕೊಂಡು
* ಹೌಂದ್ರಿ – ಹೌದರಿ

**ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ :**

* ಕಾಲ್ದಾಗವ್ರಿ – ಕಾಲದೊಳಗಿದ್ದೀರಿ
* ಕೂಳಿಲ್ದೆ – ಕೂಳಿಲ್ಲದೆ

- ತಕಾ – ತೆಗೆದುಕೊ
- ಯಟ್ಟ – ಎಷ್ಟು
- ನಂಗುತ್ತಿಲ್ಲೇನಾ – ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ?
- ಸರಿಯಾತೀದ – ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ
- ನಾಯಿಂವೆ – ನಾನಿದ್ದೇನೆ
- ಏನ್ಮಾಡುಕಾತೀದ – ಏನು ಮಾಡೋದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ
- ಗುತ್ತಾದ್ರೆ – ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ರೆ
- ಇಚ್ಚರಕಿ – ಎಚ್ಚರಿಕೆ,
- ಉಂದ್ – ಒಂದು,
- ಕುಡತ್ತ್ಯಾ – ಕೂಡುತ್ತೀಯಾ

**ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ :**

- ಓದುತ್ತಾನ್ರಿ – ಓದುತ್ತಾನೆ
- ಪಸಂದಾಗೈತಿ – ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ
- ಆಕಿನಾಂಗ್ಥ – ಆಕೆಯ ಹೇಗೆ
- ಬ್ಯಾಟಿ – ಬೇಟೆ
- ಬಾಳೇವು – ಬಾಳೆ/ಬದುಕು
- ಅನಸಕ್ಕ ಹತ್ತೈದ್ರಿ – ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ
- ಚಲೋ – ಒಳ್ಳೆಯದು/ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಚಿತ್ರಣವಿರುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ್ಯ ನುಡಿಯ ಬಳಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಥೆಗಾರರು ಗ್ರಾಮ್ಯ ನುಡಿಯಲ್ಲೇ ಪೂರ್ಣ ಕಥೆಯ ಬರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯ ನಡುವೆ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಾಮ್ಯ ನುಡಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಶೈಲಿ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಅರ್ಥ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಭಾಷಾ ಪದಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ದಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ

ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಬಾದಾಮಿ ಭಾಷೆ ಬಳಕೆ ಇರುವ ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ತಾನ್ರಿ, ಓದುತ್ತಾನ್ರಿ, ಹೇಳ್ತಾನ್ರಿ, ಐತ್ರಿ, ತಪ್ಪೈತ್ರಿ ಅದಾನ್ರೀ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳು ಒಂದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಹೀಗೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಪದಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಆಡು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಛಾಪನ್ನು ಮೂಡಿಸಿವೆ.

"ಕನ್ನಡ ಕಥನ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಗಳಿವೆ ಒಂದು : ನಿರೂಪಕರು ಕಥನವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣೀಕೃತವಾದ ಇಲ್ಲವೇ 'ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ'ದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು; ಕಥೆಗಳ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಡುನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಬಗೆಯಿದೆ. ನಿರೂಪಕರ ಮಾತಿನ ಬಗೆ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳ ಮಾತಿನ ಬಗೆ ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು, ಎರಡೂ ಬಗೆಗಳು ಒಂದು ರಚನೆಯಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರೂಪು ಪಡೆಯುವುದು ಇದೆ. ಎರಡು : ನಿರೂಪಕರ ನಿರೂಪಣೆಯ ನುಡಿ ಮತ್ತು ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಪಾತ್ರಗಳ ನುಡಿ; ಎರಡೂ ಆಡುನುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗುವ ಬಗೆಯಿದೆ"[೨] (ಎಸ್.ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ (ಸಂ), ಪು.ಸಂ.೧೨೪, ೨೦೧೪).

'ಶೀಲವೆಂಬುದು ಸೂತಕ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಅಮರೇಶರ ಕಥೆಗಳ ಭಾಷಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡ ಕಥನ ನಿರೂಪಣೆಯ ಬಗೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ವಿವರಣೆಯಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಬಗೆಯ, ಶೈಲಿಯ ಕಥೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯ ಬಗೆಯಾದ ನಿರೂಪಕರ ನುಡಿ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳ ನುಡಿ ಒಂದೇ ಆಗಿರುವ ಶೈಲಿಯ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರು ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರಗಳ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಡು ನುಡಿಯನ್ನೇ (ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶದ) ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿವೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಹಾಗೂ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಈ ಬಗೆಯ ಆಡುನುಡಿಯ ಬಳಕೆಯಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೊದಲನೆಯ ಬಗೆ ನಿರೂಪಣೆ, ಅಂದರೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಡುನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಕಥೆಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ ಹಾಗೂ ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಗಳ ಭಾಷಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಭಾಷಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಡುನುಡಿಯನ್ನೇ ಬಳಸಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಇವುಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ, ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :

"ಹರಕು ಗುಡಿಸಿಲ್ಯಾಗ ಹುಳ ತಿಂದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನು ಅನಿಸಿಕೊಂಡು ರುದ್ರವ್ವ ಬಾಳ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಕುಂತಿದ್ದಳು ಆಗಾಗ ತಟತಟಗು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಂಗಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಬಂದು ಜೋಲಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಮೈಯಿಟ್ಟು ಮಲಗದೆ ಅಂಗೇ ಕುಂತಿದ್ದಳು"[೨೪] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೨೩, ೨೦೧೪).

'ಸವಾರಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ಸಾಲು ನಿರೂಪಕರು ನಿರೂಪಣೆಗೂ ಆಡುನುಡಿಯನ್ನೇ ಬಳಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

"ತಿಮ್ಮವ್ವ, ಇವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಕೂಳಾಕು, ತಿಂದು ಹೋಗ್ಲಿ" ಅಂದಳು ಗೌಡಸಾನಿ. ಆದ ಕೇಳಿದ್ದೇ ತಡ, "ತಾಯಿ, ಈ ಬ್ಯಾಗಾರ ತುತ್ತು ಕೂಳಿಗೆ ಇವತ್ತು ಬಂದಿಲ್ಲವ್ವ ! ಕುಸಿ ಕೇಳಾಕ ಬಂದಾನ, ಕುಸಿ !" ಅಂದು ನಿಂತಲ್ಲೇ ಗಡಬಡಿಸಿದ."[೨೫] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೯, ೨೦೧೪).

'ಸವಾರಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ಆಡು ಮಾತಿನಲ್ಲಿರುವದು. ಹೀಗೆ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಕರ ನುಡಿ ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರಗಳ ನುಡಿ ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದು. ರಾಯಚೂರು ಭಾಗದ ಭಾಷಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಇದು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :

"ರಾತ್ರೋ ರಾತ್ರಿ ತುಂಗಕ್ಕನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ದಿವಾಕರ ದಿಗಿಲಾದ. ಈ ಮನೆ ಮಾರಾಟವಾಗಿ ಹಣ ತಗೊಂಡಾಗಿದೆ, ಅಕ್ಕಾ, ವ್ಯವಹಾರ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿದೆ."

ಅವನ ಹಣವನ್ನು ವಾಪಸ್ಸ್ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ. ನೀನು ಹೆದರಬ್ಯಾಡವೊ ಆ ಹಣವನ್ನು ನಾನೇ ಕೊಡ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆ, ಅಜ್ಜ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದ ಊರು ಬೇಕೆಂದು ಅನಿಸೋದಿಲ್ವೇನೊ."

ತುಂಗಕ್ಕ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಲೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಒಟ್ಟಿದಳು. ಬಾಗಿಲು ಸಾರಿಸಿ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿದಳು. ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಿಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಕ್ಕದ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಲಕ್ಕಿ ತಂದು ಉಪಹಾರ ತಯಾರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಚೈತನ್ಯಭರಿತ ಜೀವ ಸಂಚಾರದಿಂದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬರಖಾಸ್ತಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟ ಬದುಕು ಪುನಃ ಉಕ್ಕತೊಡಗಿತು"[೨೬] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೩೪, ೨೦೦೮).

'ಇರುವುದೆಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ಸಾಲುಗಳು ನಿರೂಪಕರ ನಿರೂಪಣೆ ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರಗಳ ನುಡಿ ಎರಡನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ನಿರೂಪಕರ ನುಡಿ ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಪಾತ್ರಗಳ ನುಡಿ ಮಾತ್ರ ಆಡು ನುಡಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ವಿಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿರೂಪಕರ ನುಡಿ ಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು, ಪಾತ್ರಗಳ ನುಡಿ ಆಡು ನುಡಿಯಾಗಿರುವ ನಿರೂಪಣಾ ವಿಧಾನವೇ ಹೆಚ್ಚು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿದೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡು ನುಡಿಯು ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ನೆಲದ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಗುಣ–ಸ್ವಭಾವ, ಸ್ಥಾನ–ಮಾನಗಳನ್ನು ದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆ / ಸೊಗಡು ತುಂಬಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಸೊಬಗನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಸಿಗುವಂಥ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- 'ಧಣೇರು ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕಾಲ ಕೊಟ್ರಲ್ಲಯ್ಯ'
- 'ಹಿರ್‍ಯಾರ ಇಲ್ಲದ ಮನಿ ಹಳ್ಳದಾಗ ನೀರ ಇದ್ದಾಂಗ'
- 'ಅರಮನೆ ಹೊಕ್ಕರೆ ಹೆಣದ ಕುಣಿ ಹೊಕ್ಕಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು'
- 'ತಿಪ್ಪಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಹೊತ್ತು ಬಾಗಿತ್ತು'
- 'ನದಿಯೊಂದು ಹರದು ಬಂದು ಎದ್ಯಾಗ ಹೊಕ್ಕಂತಾಯಿತು'
- 'ಒರೆದರೆ ನೂರು ಸುಟ್ಟರೆ ಸಾವಿರ'
- 'ಈ ಊರು ಎಡಗಾಲಾಗ, ಮುಂದಿನ ಊರು ಬಲಗಾಲಾಗ'
- 'ಹುಚ್ಚುಗೊಟ್ಟಿ ಲಗ್ನದಾಗ ಉಂಡವುನೇ ಶ್ಯಾಣ್ಯಾ ಅಂತಾರ ನೋಡ್ರೀ'
- 'ಹೊಲ್ದಾಗ ಕಾಯಿ ಹಾಕಿ ಕರ್ಮ ಕಳ್ಕಬೇಕು, ಪಲ್ಲೆ ಹಾಕಿ ಪಾಪ ಕಳ್ಕಬೇಕು'
- 'ಕಳ್ಳನ ಜೀವ ಉಳ್ಳಗ' – ತನ್ನ ಕಳ್ಳತನದ ಕೆಲಸ ಅಥವಾ ಮೋಸದ ಕಾರ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದು ನಟಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಮಾತಿದು. ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.
- 'ಊರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡದು ಹೆಣಕ್ಕೆ ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡದು ಒಂದೇ'

- 'ಮನ್ ಚಂಗಾತೋ ಕ ಟೋಪಿ ಮೆ ಗಂಗಾ' ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ. 'ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧ ಇದ್ದರ ಚಪ್ಪಲಿ ಎದ್ದುವ ಕಲ್ಲಗಡಿಗ್ಯಾಗೂ ಗಾಂಗಾ ಮಾತಾ ಕಾಣಸತಾಳಂತ'
- 'ಬವ್ವನರ, ಬಸನರ ಕೈ ಕೈ ಧೂಳಗೈ ಪಂಚಂ ಪಗಡಂ' ಮೊದಲಾದವು.

ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಪದರು ತಮ್ಮ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವದ ಹಲವು ನುಡಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ನುಡಿಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆಟ, ಮನರಂಜನೆ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕಾಯಕಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೊಗಸನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ.

**ಬೈಗಳುಗಳು :**

ಗಾದೆಮಾತು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು ಪ್ರದೇಶದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಬೈಗಳುಗಳು ಸಹ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಭಾಷಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಶೀಲ–ಅಶ್ಲೀಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲದೆಯೂ ಬೈಗಳುಗಳು ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೋಪವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು, ಅಸೂಯೆ, ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಬೈಗಳುಗಳನ್ನು ಜನರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾಷಿಕ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುವಂತೆ ಬೈಗಳುಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಹೇರಳವಾಗಿ ಬಳಸಿದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೈಗಳುಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಬಳಸಿದ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ಹಾಗೂ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಬಳಸುವ ಬೈಗಳುಗಳು ಯಥಾ ರೀತಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ.

ಧಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆ, ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ಕೋಪದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲೂ ಅವರ ಹೆಸರಿನ ಬದಲಾಗಿ ಬಿರುದುಗಳೇ ಎಂಬಂತೆ ಬೈಗಳುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, "ಬೋಸುಡಿಕೆ ನಿನ್ನ ದಿನ್ಸಾ ನೀ ಪಚ್ಚೆ ಇಡ. ಕಿಸಾಮತಿ ಮಾಡಿ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಾಕ ಬರಬ್ಯಾಡ"[೨೭] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೫೨, ೨೦೦೮).

'ಬೆಂಕಿ ಆರಿ ಬೆಳಕ ಉಳಿದಿತ್ತೊ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಗೌಡನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಾದ್ಯಾ ಗೌಡಗ ಇದು ಸರಿ ಅಲ್ಲ ಅಂದ. ಆಗ ಗೌಡ ಮಾದ್ಯಾನಿಗೇ ಬೈದು, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಜೀತದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ ಅಂದು, ಬಡ್ಡಿ ಬರಿಯೋಕೆ ಶುರು ಮಾಡಿದ. 'ಯಪ್ಪಾ ಮಾತಿಗಿ ತಪತಿರಿ ಅಂದ್ರ', 'ರೊಕ್ಕಯಾನ ಪುಕ್ಕಟ ಬರತಾವು ಯಾನ ? ಹಡವಿ ಮಕ್ಕಳ್ರ್ಯಾ ಅಂದು ಗೌಡ ಬೈದನು. ಹೀಗೆ ಧಣಿಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವವರ ಮೇಲೆ ತಮಗೆ ಏನು ಬೇಕಾದರು ಬೈಯುವ ಹಕ್ಕು ಇದೆ ಎಂದು ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗವೂ ಸಹ ಅದನ್ನು ಸಹಜ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬೈಗಳುಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬೆರೆತುಹೋಗಿವೆ.

"ಥೂ ಸೂ..... ಮಗನ ನಿನ್ನ ಚಿಂತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೇಲೂ ಜಾಗದ ಸುತ್ತ ಇರತೈತಿ........" 'ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಜನರು ಸೇರಿ ಊರಿಗೆ ಸಂತೆ ಬರುತ್ತಿರುವದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಲ್ಲಿ ಬೈಗಳುಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಶೀಲ-ಅಶ್ಲೀಲದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬೈಗಳುಗಳು ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ.

"ಲೌಡಿ ಮಕ್ಕಳ್ರ್ಯಾ ನಿಮಗ ತಿನ್ನಾಕ ಅಲ್ರ್ಯೋ ಜ್ವಾಪಾನ ಮಾಡಾಕ ತಂದಿನಿ"[೨೮] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೧೨೮, ೨೦೦೮)

'ಉಜಳ್ಯಾ ಮತ್ತು ಕ್ವಾಣ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಜಳ್ಯಾ ಕೋಣ ತಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಊರಿನ ಜನರು ಊರಿನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಯಲು ತಂದಿರುವನು ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಉಜಳ್ಯಾ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಈ ರೀತಿ ಬೈಯುತ್ತಾನೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆ ಬೆಳಗಾವಿ ಭಾಗದ ದಟ್ಟ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರು ಬೈಗಳುಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಥಾರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪಾತ್ರಗಳಿಂದ ಆಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ವಿಠಲನೂ ಅರಿವೀ ಹೊಲಿಸಲು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಂದಿಯ ಮುಂದ – 'ನಮ್ಮ ರಾಣ್ಯಾ ಭಾಳ ಚಾಲಾಕ ಸೂಳೀಮಗಾ ನೋಡಪಾ.... ಹಾಂ ಸಾಲಿಗೆ ಹೋಗತನಂತ ಪೂರಾ ಒಂದು ತಿಂಗಳೆಲ್ಲಾ ದನಕಾಯೂ ಪಿಂಜಾರ ಹುಡುಗೀ ಹಿಂದ ಅಡ್ಯಾಡ್ಯಾನು...' ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹ್ಹಾ-ಹ್ಹಾ ಅಂತ ನಕ್ಕಿದ್ದ."[೨೯] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೩೨೦, ೨೦೦೯)

"ಏನ ಮಾಡತೀ ನೋಡು... ಐದು ಸಾವಿರ ರೊಕ್ಕಾ ತಂದ ಇಟ್ಟಿದ್ದಿನಿ.... ಸೂಳೀಮಕ್ಕಳು ತುಡಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೋಗ್ಯಾರು.... ಅಂತ ಹೇಳಿಕೋತ ಅಡ್ಡ್ಯಾಡತಿದ್ದ..."[೩೦] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೪೩೯, ೨೦೦೯)

ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೈಗಳುಗಳು ಬಹಳ ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ಆಡು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಮೊದಲೆಯದ್ದರಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ಮಗನ ಚಾಣಾಕ್ಷತನವನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೈಗಳು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದವರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೈಗಳುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನ ಹಾಗೂ ನಗು, ಚಾಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಬೈಗಳುಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಶೀಲ-ಅಶ್ಲೀಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಉದ್ಭವವಾಗದೇ ಬೈಗಳುಗಳು ಸ್ವಭಾವಿಕವೆಂಬಂತೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :

- ಸನಿ ಸೂಳೆಮಗನ್ನ ತಂದು ![೩೧] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೬, ೨೦೧೪)
- ಕುಸಿ ಯಾಕಲೋ ಮೂಳಾ ?[೩೨] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೬, ೨೦೧೪)
- ಶಿವ ಶಿವಾ ಶನಿ ಸೂಳೆಮಗ್ನೆ[೩೩] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೧೧, ೨೦೧೪)
- ಲೇ ಅಡ್ನಾಡಿ ಸೂಳೆರೇ[೩೪] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೬೪, ೨೦೧೪)
- ಇದರ ಬಕ್‌ಬಾರ್ಲ ಬಡಿಯ[೩೫] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೪, ೨೦೧೩)
- ಪಾಪಿರಂಡೆ[೩೬] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೬, ೨೦೧೩)
- ಮುದಿ ಸೂಳೆಮಗನೇ[೩೭] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೧೨, ೨೦೧೩)
- ಮಾನಗೇಡಿ ಮಗ[೩೮] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೭೯, ೨೦೧೪)

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :

- ಸೂಳೆ ಮಗನೇ..[೩೯] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೧೨೩, ೨೦೦೮)
- ಹಾಟ್ಯಾ ಭರಮ್ಯಾ, ಬಾಡ್ಯಾ ಭರಮ್ಯಾ[೪೦] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೪೦, ೨೦೦೮)
- ದಾ ರಂಡೇ ಮಗನ[೪೧] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೬೬, ೨೦೦೮)

- ಬೋಳಿ ಮಗ ವೈಯ್ದು[೪೨] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೬೬, ೨೦೦೮)
- ಬೋಳಿ ಮಕ್ಕಳಾ ನನಗ ಮೋಸ ಮಾಡತೀರೇನೋ[೪೩] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೬೯, ೨೦೦೮)
- ಹ್ಯಾಟಾ ಎಲ್ಲ್ಯಾವ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಅಕಲಾ ಎಲ್ಲ ಇಟ್ಟದ್ದಿ[೪೪] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೧೬೪, ೨೦೦೮)
- ಚೋದಿ ಮಗನ[೪೫] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೧೬೮, ೨೦೦೮)
- ಹಿಜಡ್ಯಾ ಸೂಳಿ ಮಗಾ[೪೬] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೧೮೬, ೨೦೦೮)

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :

- ಬೋಳಿಮಗ[೪೭] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೨೦೦೮)
- ಬೋಳಿಮಕ್ಕಳ್ರ್ಯಾ, ಕಾಡಕಡ್ಡು ನಾಳಿಗೇನ ಉಚ್ಚಿ ಕುಡಿತೀರೇನ್ರೋ....[೪೮] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೨೮, ೨೦೦೮)
- ಭೋಸುಡಿ ದಂಧಿ[೪೯] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೩, ೨೦೦೮)
- ಹಡಬೆ[೫೦] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೫, ೨೦೦೮)

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :

- ಸೂಳಿಮಕ್ಕಳು[೫೧] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೧೦೭, ೨೦೦೯)
- ಹೇಲುತಿನ್ನು ಸೂಳಿಮಗ[೫೨] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೨೩೬, ೨೦೦೯)
- ಬೋಸಡೀ ಮಗ[೫೩] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೩೩೬, ೨೦೦೯)
- ಎಲಾನಿನ ಬೇಬರಸಿ[೫೪] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೪೫೮, ೨೦೦೯)
- ಚಮಡಾಸುಲೀ ಬಿಡ್ತೀನು[೫೫] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೫, ೨೦೦೯)
- ಕತ್ತಿ ಸೂಳಿಮಗ[೫೬] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೧೨೫, ೨೦೦೯)

ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೈಗಳುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಹಾಗೂ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ನೇರವಾಗಿ ಬಹುಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಜನರು ಬಳಸುವ ಬೈಗಳುಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ

ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೈಗಳುಗಳು ಬಳಕೆಗೊಂಡರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಾಗೂ ಜಗಳದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೈಗಳುಗಳು ಬಳಸಿದರೂ ಬೈಗಳುಗಳಿಂದ ಸಿಟ್ಟು, ಜಗಳ ಎಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೈಗಳುಗಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ.

ಮೇಲುವರ್ಗದವರು ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ದರ್ಪವನ್ನು ತೋರುವಲ್ಲಿ ಬೈಗಳುಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅಮಾಯಕ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಎನ್ನುವಂತೆ ಬೈಗಳುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಬೈಗಳುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಬೈಗಳುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವವರು ಸಹ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬೈಗಳುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಶೀಲ-ಅಶ್ಲೀಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಉದ್ಭವಿಸದೆ ಸಹಜವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೈಗಳುಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚು. ಅವುಗಳು ಭಾಷೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಗಗಳೇ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಬೈಗಳುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬೈಗಳುಗಳು ಸಹ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದಾಗ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ.

**ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು :**

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಪಾತ್ರಗಳ ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವ, ಆಶೆ, ಅಭಿಲಾಷೆಗಳು, ನೋವು ನಲಿವುಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳು, ಆ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುವ ಪದಗಳು ಭಾವ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಭಾಷೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಾಷಾ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಥೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು:

**ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :**

"ಅದೆಲ್ಲಾ, ಮಾತಾಡು ಮಾತ ಅಲ್ರಿ ಯಪ್ಪ, ನೀರಾಗ ಉರಿಹಚ್ಚು ಮಂದಿ ಮಾತ ತುಗೊಂಡ ಯಾನ ಮಾಡವ್ರ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಂಗ್ಯಾ ಸುಮ್ಮನಾದ.

'ನೋಡೋ ರಂಗ್ಯಾ ಹಿರಿಹೊಳಿ ನೀರ ಕುಡದ ಗೌಡ ನಾ, ಮಾತಿಗಿ ಅಂಜು ಮನಸ್ಯಾ ಅಲ್ಲ. ನಂದು ಚಂದ್ರೀದು ಯಾನರೆ ಸುದ್ದಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗೆಂತ ಏನು ? ಎಂದರು"[೫೭] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೭೬, ೨೦೦೮).

"'ಅಲ್ಲೋ ಕ್ವಾಣಾ ತುಗೊಂಡ ಯಾನ ಮಾಡಾವ ? ಬೇಕಾದ್ರ ಎಮ್ಮಿ ಕರಾ ಸರಗೋಲ ಕುಡತೀನಿ ದೊಡ್ಡದ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮೆ ಕಿಮ್ಮತ ತುಗಾ' ಅಂದರು. 'ಅಲ್ಲಿಯಪ್ಪಾ ಕ್ವಾಣಾ ಕುಡತನ ಅಂದಿದ್ರಿ.....' ಎಂದ ಉಜಳ್ಯಾ

'ನಿನ್ನ ಹತ್ಯಾಕ ಯಾನ ಮೆವ್ವ ಮಿಡಚೆsಹ್ಯಾಂಗ ಜ್ವಾಪಾನ ಮಾಡಾವಾ ? ಕುಡುದಿಲ್ಲ'"[೫೮] ಅಂ-ದರು. (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೧೨೬, ೨೦೦೮)

**ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :**

'ಕುಂತ್ಗವ್ವ' ತಾತ ಹೇಳಿದ

'ಮನಿಗೆ ಹೋಗಮು ನಡಿ, ತಾತ'

"ಬಿಸುಲಾಗ ಬರದಾಗದಿಲ್ಲಮ್ಮ, ಸಂಜೆಕಡೆ ಬರ್ತೀನಿ, ಈ ಗಿಡಿದ ನೆಳ್ಳು ತಣ್ಣಗಾದ ಅಂಗಾರ ನಾನು ಹೋಗ್ತೀನಿ, ಮಂದ್ಯಾಗ ಕುಂತು ಉಂಬಂಗಾಗ್ಯಾದ."[೫೯] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೪೪, ೨೦೧೩).

"ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯೋ ಮಿಸಿನಿ ಐತಲ್ಲ ಅದು, ಒಂದೂವರೆ ಎರಡು ಮಾರುದ್ದ ಕೊಯ್ಕಂತ ಹೋಗ್ತದ. ಹಂಗೇ ಅದು ಹೊಟ್ಟೆ ಒಳಗ ಭತ್ತನ್ನ ತುಂಬ್ಕೊಂಡು, ಹುಲ್ಲನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಕ್ತಾದ ! ಹೆಚ್ಚೆಂದ್ರ ಇಬ್ರು ಕೂಲಿಮಂದಿ ಸಾಕಂತ !"

"ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲಂತಪ್ಪ ! ಕೂಲಿ ಮಂದಿ ಭತ್ತನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಸೂಡುಕಟ್ಟಿ, ಕಣಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ಹಾಕಿ, ಆ ಮ್ಯಾಲೆ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರಲಿಂದ ತುಳಿಸಿ, ಆಮ್ಯಾಲೆ ತೂರಿ ಚೀಲ ತುಂಬೋದು ಇದ್ಯಾವುದೂ ಇರದಿಲ್ಲಂತ."[೬೦] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ. ೫೫, ೨೦೧೪).

**ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :**

"ತಂಗಕ್ಕ ಕರ್ಕಂಡು ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಬಂದಿಯಂತೆ. ಪುಟ್ಟಯ್ಯ ಮನೇಲಿ ಇರೋದೇ ಕಮ್ಮಿ. ನನಗ ನದರು ಸರಿ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಗಳಗೆಯಲ್ಲೋ ನಾನು ಕೂತಲ್ಲೇ ಗೊಟಕ್ ಆಗ್ತೇನೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಟುಕು ನೀರು ಹಾಕಿ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಳಿಸೋದಕ್ಕೆ ತುಂಗೆ ಬೇಕು" ಗೋದತ್ತೆ ವಾದಿಸಿದಳು.

"ಒಂದು ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರ್ತಾಳೆ. ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ತಾರಂತೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಕಡೆಗೆ ಹೋದ್ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಭೇಟಿಯಾಗೋದು ಗ್ಯಾರಂಟಿಯಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯ ವಿದಾಯ ಹೇಳಬರಲಿ ಪುಟ್ಟಯ್ಯ ಅವಳ ಮನವೊಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ."[೬೧] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೩೦, ೨೦೦೮).

"ನಮ್ಮನೆ ನಾಗರಾಜನಿಗೆ ಹೊರಗೆಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೂಂತ ಹುರುಪು ಬಂದಿದೆ. ಮೊದಲು ಸರಿಯಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದೇ ಓದ್ಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೌಕರಿ ಮಾಡಬೇಕೂಂತ ಆಸೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ. ಮನೆ ಕಡೆ ನೋಡ್ಕಂಡು ಇದ್ರೆ ಜೀವನಕ್ಕೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವವನಲ್ಲ. ನೀನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳು."[೬೨] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೭೦, ೧೯೯೫).

**ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :**

"ತಕಾ ಓದು, ನಂಗಂತೂ ತಿಳೂದಲ. ನೀ ಈದು, ಕಾಲೇಜಿಗೆ....... ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿಗೆ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಬಾ. ನನ್ ತಂಗಿ ಅಂತ್ಹೇಳಿ ಹಬ್ಬ ಮಾಡ್ತಿ"[೬೩] ಅಂದ. ನಿನ್ನ ನಾವಿಟ್ಟ ಭರವಸೆ ಹುಸಿ ಮಾಡ್ಬೇಡ. (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೭, ೨೦೦೮).

"ಅಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ಸೆರಗು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ 'ಏನೇ ನಾರಾಯಣ ಮಾಸ್ತರನ ಹೊಟ್ಟೆ ತಂಪಾಯ್ತು ಬಲಾ. ಉಂಬ್ವಾ ಎಯ್ಡೊ ಕೈಲೆ. ಮಕ್ಕಳ ಸತಾಯಸೂದ ಯಟ್ಟಿ ಅದ' ಎಂದು ಅಪ್ಪನಿಗೂ ತಾಕಲೆಂದೇ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಬಟ್ಟಲಿಗೊಂದು 'ನೊಗಲಿ' ಹೋಳು ಹೆಚ್ಚೇ ಹಾಕಿದಳು"[೬೪] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೨೦೦೮).

**ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :**

"ಸರ್ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಓದಾಕ ಬರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಅಬಚೂರಿನ ಬೋಬಣ್ಣನ ಹಾಂಗ ನಮ್ಮೂರಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಅದಾನ್ರೀ, ಬರೀ ಮಂದಿ ಪತ್ರ ಓದುತ್ತಾನ್ರೀ, ಮತ್ತ ನಾಲ್ಕ ಮಂದ್ಯಾಗ ನಿಂತ ಹಲ್ ಕಿಸದ್ ಸುದ್ದೀ ಹೇಳ್ತಾನ್ರಿ, ಅವಂದು ಟೆಂಪರರಿ ಕೆಲಸರೀ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮ್ಯಾನ್ ರಜೆ ಮೇಲೆ ಹೋದ್ರೆ ಇಂವ ಇಂತಹ ಕಾರಭಾರ ಮಾಡ್ತಾನರೀ."[೬೫] (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಪು.ಸಂ.೧೩, ೨೦೦೯).

**ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ :**

"ಕುಲಸುಮ್ಮಾನ ಬದಲಿಗೆ ರಾಜಮಾನೇ ಮುಸರೀ ತಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ ಮನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ನಾನು – 'ಯಾಕ ಕುಲಸುಮ್ಮಾ ಊರಾಗ ಇಲ್ಲೇನು ?...... ನೀನs ಭಾಂಡಿಗೇ ಬಂದೀಲ್ಲಾ ?...... ಅಂತಂದರೆ 'ಇಲ್ಲ. ಅದಾಳ ಎಕ್ಕಾ...... ಆಕೀ ಕೈಲಿ ದಗದ ನೀಗಾಣಿಲ್ಲs..... ಅದಕ್ಕs...... ನಾನಋಮಾಡತನು...... 'ಅಂತ ಹೇಳಿದಳು. ಇದ್ದಿದ್ದೀತು ಅನಿಸಿತು... ಅವ್ವ ಪಿಟಪಿಟ ಅನಕೋತ ಆಕಿ ಹೋಗುವ ತನಕ ಆಕೆಯ ಮ್ಯಾಲೇ ನೆದರು ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು."[೬೬] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೧೫೭, ೨೦೦೯)

"ಫಕೀರಪ್ಪ 'ಇವತ್ತ ಆಯತಾರ...... ಇಂದ ಅವರೇನು ಕಿತ್ತೂರಕ್ಕ ಹೋಗಿರಾಕಿಲ್ಲರೀ....... ಇವರು ಪಡಗಳ್ಳಿ ಮಾಸ್ತರ್‍ರು ಇರೂ ಮನಿಯ ಮಾಲಕರು......' ಅಂದ ಕಲ್ಲೋಪಂತರು ಗೋಣು ಹಾಕಿದರು. ಈಸೂರು ಬಂದು 'ಅವರ ಮನ್ಯಾಗ ಅದಾರ್‍ರಿ' ಅಂದ. 'ನಡೀರಿ ಹಂಗರ.....' ಹೋಗೇ ಬರೂಣೂ' ಅಂತ ಫಕೀರಪ್ಪ ಎದ್ದು ಅಂಗಿ ಹಾಕ್ಕೊಳ್ಳಿಕ್ಕತ್ತಿದ. ರಾಯರು ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಇಬ್ಬರೂ ಕಿತ್ತೂರ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಮನಿಗೆ ಹೋದರು."[೬೭] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೩೮೦, ೨೦೦೯)

ಯಾನ, ಯಾನರೆ, ಕುಡತನ, ಜ್ವಾಪಾನ, ಮಾಡಾವ, ಅಂದಿದ್ರಿ.... ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳು ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅಥಣಿ ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಹೋಗಮು, ತಣ್ಣಗಾದ, ಹಾಕ್ತಾದ, ಇರದಿಲ್ಲಂತ, ಅಂಗಾರ....... ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳು ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ.

ತಿಳೂದಲ, ಹಬ್ಬ ಮಾಡ್ತಿ, ಉಂಬ್ವಾ, ತಂಪಾಯ್ತು ಬಲಾ....... ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳು ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಹೇಳ್ತಾನ್ರಿ, ಮಾಡ್ತಾನರ್‍ರೀ, ಮಂದ್ಯಾಗ, ಇಂವ, ಕಾರಭಾರ...... ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳು ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಬರೂಣೂ, ಅದಾರ್‍ರೀ, ಇಲ್ಲೇನು, ನೀಗಾನಿಲ್ಲ, ಮಾಡತನು, ಬರತನ, ಕುಂತದಾರ, ಆಯತಾರ.... ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ಬೆಳಗಾವಿ ಭಾಗದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪದಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಬಯಲುಸೀಮೆ, ರಾಯಚೂರು, ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಮಧ್ಯೆ

ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿ ಭಾಷಾ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆಯು ಮೂಲತಃ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದರಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಭಾಷಿಕರ, ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನರ ಸಂಪರ್ಕವೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪದಗಳು, ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ರೀತಿ, ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪದ ಗ್ರಾಂಥಿಕ/ಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದ ಭಾಷೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಸಹಜವಾದ ತಮ್ಮ ನೆಲದ ಸೊಗಡಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಹೆಚ್ಚು ಮಿಶ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಭಾಷೆಯೂ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾಷೆಯು ಮಿಶ್ರಣಗೊಂಡು ಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ನೆಲದೊಂದಿಗೆ ನಂಟನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಭಾಷೆಯು ನೆಲದ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಬಿಡದೇ ಸಹಜ/ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆ(ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ರಾಯಚೂರು) ಕರಾವಳಿ, ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯಿರುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಈ ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಇವುಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ್ದೇ ಎನಿಸುವಂತಹ ಭಾಷೆಗಳು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಕಥೆಗಾರನು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಭಾಷೆ ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಭಾಷೆಯು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ನೆಲದ ಗುಣವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ.

◆◆

**ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :**

೧. ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಪ್ರತಿಮಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೯, ೧೯೯೪

೨. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೨೩, ೨೦೦೮.

೩. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೩೨, ೨೦೦೮

೪. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೯೫, ೨೦೦೮.

೫. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬೩,೨೦೧೪.

೬. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೪೧, ೨೦೧೩.

೭. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೩, ೨೦೦೮.

೮. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಕಥೆಗಾರನ ಹಾಡು ಪಾಡು(ಮುನ್ನುಡಿ), ೨೦೦೭.

೯. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೨೩, ೨೦೦೮.

೧೦. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯ, ಕಾಲ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೨೦೦೯.

೧೧. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯ, ಕಾಲ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೯, ೨೦೦೯.

೧೨. ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ಬದುಕು ಪ್ರೀತಿಯಂಥ ಕಥೆಗಳು–ಮುನ್ನುಡಿ ೨೦೦೮.

೧೩. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬೩, ೨೦೦೯.

೧೪. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಕಥೆಗಾರನ ಮಾತುಗಳು, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೧೫. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ, ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ಪು.ಸಂ.೯, ೨೦೧೨.

೧೬. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೨೪೬, ೨೦೦೯.

೧೭. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೯೦, ೨೦೦೮.

೧೮. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೭೯, ೨೦೦೮.

೧೯. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು, ಸಿ.ವಿ.ಜಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೧೮,

೨೦. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೪೧, ೨೦೦೮.

೨೧. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯ, ಕಾಲ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೨, ೨೦೦೯.

೨೨. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯ, ಕಾಲ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೪, ೨೦೦೯.

೨೩. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ(ಸಂ), ಶೀಲವೆಂಬುದು ಸೂತಕ, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೨೪, ೨೦೧೪.

೨೪. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೩, ೨೦೧೪.

೨೫. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೯, ೨೦೧೪.

೨೬. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೩೪, ೨೦೦೮.

೨೭. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೫೨, ೨೦೦೮.

೨೮. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೨೮, ೨೦೦೮.

೨೯. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೩೨೦, ೨೦೦೯.

೩೦. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೪೫೯, ೨೦೦೯.

೩೧. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬, ೨೦೧೪.

೩೨. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬, ೨೦೧೪

೩೩. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೧, ೨೦೧೪.

೩೪. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬೪, ೨೦೧೪.

೩೫. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೪, ೨೦೧೩.

೩೬. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬, ೨೦೧೩.

೩೭. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೨, ೨೦೧೩.

೩೮. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೭೯, ೨೦೧೪.

೩೯. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೨೩, ೨೦೦೮.

೪೦. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೪೦, ೨೦೦೮.

೪೧. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೬೬, ೨೦೦೮.

೪೨. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೬೬, ೨೦೦೮.

೪೩. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೭೯, ೨೦೦೮.

೪೪. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೬೪, ೨೦೦೮.

೪೫. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೬೮, ೨೦೦೮.

೪೬. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೮೬, ೨೦೦೮.

೪೭. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೨೦೦೮.

೪೮. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೮, ೨೦೦೮.

೪೯. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೩, ೨೦೦೮.

೫೦. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೫, ೨೦೦೮.

೫೧. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೧೦೭, ೨೦೦೯.

೫೨. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೨೩೬, ೨೦೦೯.

೫೩. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೩೩೬, ೨೦೦೯.

೫೪. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೪೫೮, ೨೦೦೯.

೫೫. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೫, ೨೦೦೯.

೫೬. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೧೨೫, ೨೦೦೯.

೫೭. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೭೬, ೨೦೦೮.

೫೮. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೨೬, ೨೦೦೮.

೫೯. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೪೪, ೨೦೧೩.

೬೦. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ. ೫೫, ೨೦೧೪.

೬೧. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೩೦, ೨೦೦೮.

೬೨. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಅಧೋಮುಖ, ಬಕುಳ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಕ್ಕಳ, ಪು.ಸಂ.೭೦, ೧೯೯೫.

೬೩. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೭, ೨೦೦೮.

೬೪. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೫, ೨೦೦೮.

೬೫. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯ, ಕಾಲ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೩, ೨೦೦೯.

೬೬. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೧೫೭, ೨೦೦೯.

೬೭. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೩೮೦, ೨೦೦೯.

# ಅಧ್ಯಾಯ – ೭

## ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯದರ್ಶನದ ನೆಲೆಗಳು

### ೭.೧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು :

- ನಂಬಿಕೆಗಳು
- ಆಚರಣೆಗಳು
- ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ
- ಮನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ
- ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ ಘರ್ಷಣೆ

### ೭.೨ ಮೌಲ್ಯದರ್ಶನ :

# ಅಧ್ಯಾಯ – ೭

## ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದ ನೆಲೆಗಳು : ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ ದರ್ಶನ

**೭.೧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು :**

ಅನುಕೂಲಕರ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಾತಾವರಣ ಇರುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ದೇವಾಲಯ, ಮದುವೆ, ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ, ವೃತ್ತಿಗಳು, ಭಾಷೆ, ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬಗಳು, ಆಟಗಳು, ಪಂಚಾಯತಿ/ಸರಪಂಚರು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕುಟುಂಬ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ಘಟಕವಾಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ, ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಇದ್ದು, ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಇದ್ದು, ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿ, ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿ, ಮೇಲು, ಕೀಳು, ಶೋಷಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಊರಿನ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಡಿ ಎಂಬುದು ಇರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆ ಗುಡಿ, ಉಳಿದಂತೆ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಈ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಗುವಿಗೆ ನಾಮಕರಣ, ಮದುವೆ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳು ಸಹ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಓಕುಳಿ ಆಡುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನೀರ ಓಕುಳಿ, ಹಾಲು ಓಕುಳಿ ಎಂಬ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಪಂದ್ಯ ಕಟ್ಟಿ ಆಡುವದು ಹಾಲು ಓಕುಳಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ, ನೀರನ್ನು ಯುವಕರು ಊರಿನ ವೈಶ್ಯೆಯರಿಗೆ ಗೊಜ್ಜುವ ಪದ್ಧತಿ ನೀರ ಓಕುಳಿಯಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿಯು ಪ್ರಧಾನ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು. ಜನರು ಕೃಷಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಮೀನ್ದಾರರು, ಕೃಷಿಕರು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಬಡಿಗತನ, ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವುದು, ನೇಕಾರಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ವೃತ್ತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ನೇಹ ಪ್ರೀತಿ, ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಇದ್ದಾಗ ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸರಪಂಚರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡಾ ಇರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

**ನಂಬಿಕೆಗಳು :**

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮದವರು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಉಳಿದವರ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತ ಐಕ್ಯತೆಯ ಬದುಕು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಹಲವು ಕಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಐಕ್ಯತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವ ಅಂಶಗಳು ಘಟಿಸಿದರೂ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ, ಗೌರವಿಸುವ ಅನೇಕರು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ 'ಕ್ಷಮೆಯಿರಲಿ ಕಂದಾ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಹಾಗೂ ಅಮ್ಜದ್ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರು. ಧರ್ಮ, ಆಚರಣೆ ಬೇರೆಯಾದರೂ, ರಮಜಾನ್ ದಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುರಕುಂಭಾ, ಪಂಚಮಿ ಬಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವರು. ವಿಶ್ವಾಸನೂ ಅಮ್ಜದ್ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ರಮಜಾನ್‌ದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವವರ ಕೃತ್ಯಗಳ ಚಿತ್ರಣವೂ ಇದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕದಲಿಸುವ ಕೆಲವು ಜನರು ಇರುವಂತೆ ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು, ನಂತರ ನಗರ ಸೇರಿದರೂ ಹಲವರನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ 'ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾಕರ ಗ್ರಾಮ ಬಿಟ್ಟು ನಗರ ಸೇರಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ಧರ್ಮದವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಅಪ್ಪ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಡ ಅಂದಾಗ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ

ಸುಧಾಕರನು ರೀಟಾಳೊಂದಿಗೆ ನೆಲೆಸಿದ್ದನು. ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿದ ಮೇಲೆ ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಊರಿನ ಮುರ್ಕುಂಡಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡಾಗ ಏಕಾಏಕಿ ನಗರದಿಂದ ಹೊರಟು ದೂರದ ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಜೋಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಸೇವಂತಿಗೆ ಹೂ, ಕಡ್ಡಿ ಕರ್ಪೂರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಂದು ದೇವರ ಮುಂದೆ 'ಗುಡಿಯಮ್ಮಾ, ನೀನೇ ಕಾಯಬೇಕು ತಾಯಿ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸುಧಾಕರನನ್ನು ಅವನ ಗ್ರಾಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮತ್ತೆ ಊರಿಗೆ ಕರೆದು ತಂದಿದೆ. ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ನೆಲೆಸಿದರೂ ಮೂಲ ಊರಿನ ಸೆಳೆತ ಎನ್ನುವುದು ಮತ್ತೆ ಎಳೆದು ತರುತ್ತದೆ. ಈ ಸೆಳೆತವೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸತ್ವವಾಗಿದೆ.

ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ, ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ನಂಬಿಕೆಗಳು ರೂಪ ತಾಳುತ್ತವೆ. ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿವೆ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ಪೂಜೆ-ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ಇರುವುದೆಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಂಪಾಟ ಮಾಡುವ ಮಗು, ನೆದರ ಆದ ಮಗು, ಹಾಲು ಕುಡಿಯದೆ ಸೊರಗಿದ ಮಗುವಿನ ಜೊತೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದರ ನಂಬಿಕೆಯ ವಿವರವಿದೆ. ಹಾಲು ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಬೇಕು. ದೀಪದ ಕುಡಿಯ ಕಾಡಿಗೆ ಕರಿಯಿಂದ ದೃಷ್ಟಿ ಬೊಟ್ಟಿಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ರಂಪಾಟದ ಮಕ್ಕಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಹಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಸವಾರಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ 'ವಜ್ರಪ್ಪ' ಸತ್ತವರಿಗೆ ಕುಣಿ ತೋಡಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಸಿ ಪಡಿತಿದ್ದ. ಈತನು ತನ್ನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ಧನನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಮರು ದಿವಸ ಯಾರಾದರೂ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಂಬಿಕೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ಕನಸಿನಂತೆ ಊರಿನ ಮಲ್ಲಪ್ಪಗೌಡ ಸತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಶಿವಪ್ಪಗೌಡ ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುತ್ತಾನೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿ ದಿನವೇ ಸತ್ತರೆ ಪುಣ್ಯದ ಸಾವು ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಅಂದೇ ಸಾಯಲಿ ಎಂದು ಹಿರೇಮಠದಪ್ಪ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ಧ ಸಾಕ್ಷಾತ ಶಿವನಂತೆ ಊರ ಅಗಸೆಗೆ ಬಂದು ಶಂಖ ಊದುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಲ್ಲಪ್ಪಗೌಡ ಸತ್ತನೆಂದು ಸುದ್ದಿ

ಹರಡಿಸಿದರು. ಸಿದ್ಧ ಊರಿಗೆ ಪಾದ ಇರಿಸಿದ ದಿನ ಯಾರಾದರೂ ಸತ್ತರೆ ಅವರಿಗೆ ಪುಣ್ಯದ ಸಾವು ಬಂದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಜನರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ತು.

ಈ ನಂಬಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಮಲ್ಲಪ್ಪಗೌಡನ ಪುಣ್ಯದ ಸಾವಿನ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಲು ಮುಗಿಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ನುಗ್ಗುತ್ತ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಪುಣ್ಯದ ಸಾವು ಕಂಡ ಮಲ್ಲಪ್ಪಗೌಡನಂತೆ ತಮಗೂ ಅಂತಹ ಸಾವು ಬರಲಿ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಗಾರ ವಜ್ರಪ್ಪ ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಊರಿಗೆ ಬರುವ ಸಿದ್ಧನ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾಗೆಯೇ ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಸತ್ತರು ಅದು ವಜ್ರಪ್ಪನಿಗೆ ಕನಸು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಸಾವು ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರದ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ ಅನೇಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಅನೇಕ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. 'ಸಂಯೋಗ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತು ಮೂಡಿದ್ದು, ಫಸಲಿನ ಗದ್ದೆಗೆ ಹುಲಿಯ ಪ್ರವೇಶವಾದರೆ ಆ ವರ್ಷ ಬೆಳೆಯು ಹುಲುಸಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಗದ್ದೆಯ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿರುವ ಜಟ್ಟುಗ ಮತ್ತು ನಾಗ ಎಂಬ ಶೂದ್ರ ಭೂತಗಳನ್ನು ಆಷಾಢದ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ವ್ರತದ ನಂಬಿಕೆ ಅಥವಾ ಆಚರಣೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಗದ್ದೆ ಮನೆಯವರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುರ್ಕುಂಡಿಯು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಭೂತಗಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಇವನೇ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಂತಹ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಕಸಬರಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶವಾದರೆ ದೇಹವು ಕ್ರಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಬಹಳ ಕಡೆ ಇದೆ. ಇದೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದ್ದು, ಕಸಬರಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶವಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ ಎನ್ನುವತ್ತ ಅದರ ಒಂದು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಮುರಿದು ಕಸದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಪರಿಹಾರ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ನಮ್ಮೂರಲ್ಲೊಂದು ಭಜನಾ ಮಂಡಳಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜೈನರ ಜಿನ್ನಪ್ಪನ ಮನೆ ಕಳ್ಳತನವಾದಾಗ ಧರ್ಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯಾಯಿತು. ದೇವರ ತಲೆಮೇಲಿಂದ ಹೂ ಜಾರಿ ಬೀಳುವುದರಿಂದ ತುಡುಗು ಮಾಡಿದವರ ಹೆಸರನ್ನು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚುವ ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಪೂಜಾರಿ ಅದು ಇದು ಮಂತ್ರ ಹಾಕಿ 'ಮಾದರ ರಾಣ್ಯಾ' ತುಡುಗು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದನು. ಇಂತಹ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಹಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಲವರ ಶೋಷಣೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಇದೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳುವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಜನರು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ದೆವ್ವ ಪಿಶಾಚಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಸುದ್ದಿ ಹರಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸುತ್ತಲ ಊರುಗಳಿಂದಲೂ ಜನರು ಲಿಂಬೆಕಾಯಿ, ಕರಿದಾರ ಹಿಡಕೊಂಡು ಬಂದು ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಗುಡಿಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದ್ದ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಬೆಕಾಯಿ, ಲೋಭಾನ, ಕರಿದಾರ ಲಡಿ, ಮಾರಾಟ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಲಿಂಬೆಕಾಯಿಗಳನ್ನೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಜನರು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕೈಯಿಂದ ದಾರ, ಚೀಟಿ ಮಾಡಿಸಲು ಮುಗಿಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕೆಲವರ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಜನರು ಅನೇಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವಾಗಲೀ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಇಲ್ಲದೆ ಆರಂಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ಆಚರಣೆಗಳು ನಂಬಿಕೆಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಜನರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದು. ದೈವದ ಕುರಿತಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಭಯ-ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿತ್ಯದ ಮನೆಯ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ, ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ದೈವದ ಕುರಿತಾದ ಹಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು..

"ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹಳೆಯ ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಗಂಗಾಷ್ಟಮಿಯ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ದೇವರ ನಾಗಾಭರಣ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸವಾರಿ ಹೊರಟು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನಾರ್ವೇಕರರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಸತಿಯಾಗುತ್ತದೆ....."[೧] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು. ಸಂ.೧೨೭, ೨೦೦೮)

"ತಮ್ಮ, ನಿನ್ನೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಇತ್ತಲ್ಲ...... ಸಂಗಮನಾಥನಿಗೆ ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಹೋಗಾಕ ಬಂದಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯನೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡು ಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದ. ಬಾಳ ದಿನಗಳ ಹಿಂದ ಸಂಕ್ರಮಣ ದಿನ ಕಾಯ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅದರ ನೆಪ್ಪಿಗೆ ಬಂದು ಯೋಗಿಗಳ ರಾಜ ಸಂಗಮನಾಥನಿಗೆ ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಹೋಗ್ತೀನಿ...."[೨] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೧೦೦, ೨೦೧೪)

"ಅಕ್ಕಮ್ಮ ಕಣದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದೇ ತಡ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಕಣಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದಳು. ಭೀಮ ಎರಡು ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಒಡದಿಟ್ಟ. ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಬಂದು ಸಣಮಾಡಿ 'ಹುಲ್ಲಿಗೆ ತಾಯಿ !' 'ಏರಿ - ಬರಲವ್ವ ತಾಯಿ !' 'ನಮ್ಮಮ್ಮ ತಾಯಿ !' ಅಂತಿದ್ದರು. ಪೂಜೆ ಮುಗದದ್ದೇ ತಡ ಮಂದಿ ಪಂಕ್ತಿಗೆ ಕುಂತರು.

ಪತ್ರೋಳೆ ಹಾಕಿದರು. ಊಟಕ್ಕೆ ನೀಡುವವರು ಹುರುಪಿನಿಂದ ನಿಂತರ. 'ಸಾಗಲಿ' ಅಂದರು 'ಜಯಾ ಜಯನಂ ಪಾರ್ವತಿ ಪತಿ ಹರಹರ ಮಹಾದೇವ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಹುಗ್ಗಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದರು !.'"[೩] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೪, ೨೦೧೩)

"ತಾಯಿ ತಪ್ಪಾಗೈತಿ ಉಡ್ಯಾಗ ಹಾಕೋ ಒಂಟಗಾಲ ಬದುಕು ಮುಡುಪು ಕಟ್ಟತ್ತೀನಿ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬರ್ತೀನಿ ನಿನ್ನ ವಾಣಿ ಹಾಂಗ ನಡೆಕೊಳ್ತೀನಿ ಸಮಧಾನ ಹೊಂದವ್ವ ನಿನಗ ಬ್ಯಾಡಾದ್ದು ನಮಗೂ ಬ್ಯಾಡ."[೪] (ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಪು.ಸಂ.೭೫)

"ದೇವಿಗೆ ಸೀರೆಯುಡಿಸಿ, ಗಂಧ ಹಚ್ಚಿ ನೆಲ ಒರಸಿ ಲೋಬಾನ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ದೀಪ ಹಚ್ಚೋದು. ಆಗ ದರ್ಶನ."[೫] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ,ಪು.ಸಂ.೧೫,೨೦೦೮) ಈ ಸಾಲು ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರ, ಮಂಗಳಾರುತಿ, ಅಭಿಷೇಕ, ದರ್ಶನದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ಸಾಲು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ದರ್ಶನವಾಗುವ ಮೊದಲು ನಡೆಯುವ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆ, ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರು ತಾವು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ದೈವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೊಂದಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಈ ಮೇಲಿನ ಕಥೆಗಳ ಸಾಲು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

**ಆಚರಣೆಗಳು :**

ಪ್ರಾದೇಶಕತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವಾಗ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗುತ್ತವೆ. ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಪದ್ಧತಿ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಹಾರ, ಉಡುಗೆ, ತೊಡುಗೆ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮದುವೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಸೀಮಂತ, ನಾಮಕರಣ ಮೈನೆರೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬ, ಉತ್ಸವಗಳು, ಜನರ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು, ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಡು, ಕುಟ್ಟುವ ಹಾಡು, ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಹಾಡುಗಳು, ನೂಲುವ ಹಾಡು, ಭಜನೆ ಪದಗಳು ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಹಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಜನರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು. ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ಸೇರಿ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಮೆರವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಣ್ಣವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ, ಎರಡು ದಿನಗಳ ಬಣ್ಣವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಹಾಡು, ಮೆರವಣಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಧರ್ಮದ ಜನರು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಇದು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಆಡದೇ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದಂದು ಮಾತ್ರ ಬಣ್ಣವಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನರು ಪಂಚಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗಪ್ಪನ ಪೂಜೆ, ಆಷಾಢದಲ್ಲಿ ಗುಳ್ಳವ್ವ ಆಚರಣೆ, ಜೋಕುಮಾರನ ಹಬ್ಬ, ಕಾರಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣೆತ್ತಿನ ಪೂಜೆ, ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಪಂಚಮಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಹಬ್ಬಗಳು ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕಥೆಗಾರರಾದ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ಬೆಂಕಿ ಆರಿ ಬೆಳಕ ಉಳದಿತ್ತೊ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಆಚರಣೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಅಂದರೆ ಅದು ಒಂದು ರೀತಿ ಇಡೀ ಊರ ಹಬ್ಬ. ಹಲಗಿ ಬಾರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಮೆರೆಸುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಆಚರಣೆಗಳು. ಸಂಜೆ ಆಯಿತು ಅಂದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಸುತ್ತಲು ನೆರೆದು ಹಲಗಿ ಬಾರಿಸುವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಎತ್ತುಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. "ನಾಲ್ಕು ಕಾಲಾಗ ನಾಕ ಬೆಳ್ಳಿ ರುಳಿ, ಕೋಡಿಗಿ ಬಂಗಾರದ ಕೈಕಟ್ಟ, ಹಣಿ ಮ್ಯಾಗ ಬಂಗಾರದ ಟಿಕ್ಕಿ, ಏಕಸರಾ, ಪುತಳಿ, ಸರಿಗೆ, ಬೆಳ್ಳಿ ಗಂಡಗಡಿಗಿ, ಗೌಡತಿಯ ಬಂಗಾರ ಎಲ್ಲ ಹಾಕಿದ್ರೂ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಕಳಕೊಂಡ ಬರು ಎತ್ತ ಅಲ್ಲ 'ಕೆಂದ'. ಬೇಕಾದ್ರ ಮೈ ಮ್ಯಾಲದೊಡ್ಡ ಗೌಡತಿ ರೇಶ್ಮಿ ಶಾಲೂನ ಹೊಚ್ಚುನು......"[೬] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸಂ.೫೦, ೨೦೦೮).

ಗ್ರಾಮದ ಜನ ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮೆರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಮಣ್ಣಿನ ಎತ್ತು ಮಾಡಿ, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಎತ್ತು, ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಮರುದಿನ ಕರಿ ಹರಿಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣದ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಹೋರಿ ಮೊದಲು

ಬಂದರೆ ಈ ವರ್ಷ ಕಡಲೆ, ಗೋಧಿ ಹಾಗೂ ಬಿಳಿ ಹೋರಿ ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ಬಿಳಿ ಜೋಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ರೈತರು ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಣ್ಣೆತ್ತಿನ ಅಮವಾಸ್ಯೆ ನಂತರ ಬರುವ ಪ್ರತಿ ಮಂಗಳವಾರ ಬರುವ ಮುಂದಿನ ಅಮವಾಸ್ಯೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಳ್ಳವ್ವನ ಮೂರ್ತಿ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರು, ಕೊನೆಯ ಮಂಗಳವಾರ ಎಲ್ಲರು ಸೇರಿ ಊರಿನ ಹೊರಗಡೆ ಕೆರೆ ಅಥವಾ ನೀರು ಇರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗುಳ್ಳವ್ವನ ಆಟವನ್ನು ಅವರೆ ಹೂ, ಎಲೆಗಳಿಂದ ಆಡಿ ಸಿಹಿ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ದಸರಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮೈಸೂರು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸುಂದರ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡದೆ, ಆಯುಧ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾರಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಪಂಚಮಿ, ಅಮವಾಸ್ಸೆ, ಗುಳ್ಳವನ ಪೂಜೆ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ದಸರಾ ಮೊದಲಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿನ ಇಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. "ಅರಳಿ ಮರ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ. ಅದರ ಒಂದು ಟೊಂಗಿ ಬಹಳ ಎತ್ತರದ ಮೇಲೆ ಭೂಮಿಗೆ ಸಮಾನಾಂಥರದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಯ ಶಿಖರದ ಕಡೆಗೆ ವಾಲಿದೆ. ಆ ಟೊಂಗಿಗೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಜೋಕಾಲಿ ಕಟ್ಟುವರು."[೭] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೫೭, ೨೦೦೯) ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ 'ಪ್ರತಿಮೆಗಳು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾಲಿದು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಪಂಚಮಿ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯ ಕುರಿತು ವಿವರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಜೋಕಾಲಿ ಕಟ್ಟುವ ಪದ್ಧತಿ, ಆಡುವ ರೀತಿ, ಗಂಡಸರು, ಮಕ್ಕಳು, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹಾಡುವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಗುರ್ಚೀ ಗುರ್ಚೀ....... ಎಲ್ಯಾಡಿ ಬಂದೀ..... ಹಳ್ಳಾಕೊಳ್ಳ ತಿರಿಗ್ಯಾಡಿ ಬಂದಿss.."[೮] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೩೩೪, ೨೦೦೯) 'ಲಯ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗುರ್ಚೀ ಆಡುವುದು, ಗುಳ್ಳವ್ವನ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಮೊದಲಾದ ಆಚರಣೆಗಳ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಜನಪದರು ಗುರ್ಚೀ ಆಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ 'ಗುರ್ಚೀ ಗುರ್ಚೀ' ಎಂಬ ಜನಪದ ಹಾಡಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಬದುಕ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ದಿನದ ಬೆಳಗಿನ ಆರಂಭದಿಂದ ಹಿಡಿದು ದಿನದ

ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲೂ ಹಾಗೂ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ, ಮನರಂಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಹಾಡುವ ಗೀತೆಗಳಿವೆ. ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಡು, ಕುಟ್ಟುವ ಹಾಡು, ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡು, ಹಂತಿ ಪದ, ಕೋಲಾಟದ ಗೀತೆ, ನೂಲುವ ಹಾಡು, ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಹಾಡು, ಭಜನೆ ಪದಗಳು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಜನರು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಹಾಗೂ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸೀಮಿತ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಊರು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ, ನಂಬಿಕೆ, ಉಡುಗೆ–ತೊಡುಗೆ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಇವು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರದೇಶದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆ ನುಡಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇದರಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಹ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಕುಟುಂಬಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ, ಹಬ್ಬಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಊರಿನ ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜನರು ಸೇರಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಬ್ಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಊರಿನ ಜನರು ಸೇರಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಜನರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಬೆಸೆಯುವಿಕೆಗಾಗಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ವಿವಿಧೆಡೆ ದೊರೆತಿರುವ ಶಾಸನಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆ, ಕಾಲುವೆ, ದೇಗುಲಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ದೇಗುಲಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಆಯಾ ಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಧರ್ಮದ ದೇಗುಲಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ಇಂದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದ ದೇಗುಲಗಳಿದ್ದರೂ. ಯಾವ ಧರ್ಮದ ಜನರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆಯೋ ಆ

ಧರ್ಮದವರ ದೇಗುಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾತ್ರೆಗಳು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರುಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಕೂಡಲಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸಂಗಮನಾಥನ ಜಾತ್ರೆ, ಬಸವನ-ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಜಾತ್ರೆ, ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆ, ಇತ್ಯಾದಿ.

"ವೆಂಕಪ್ಪ ಮೃದಂಗದ ಹುಚ್ಚಿನಿಂದ ಗುಂದದ ಪುಟ್ಟಯ್ಯ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಊರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ರಾತ್ರಿ ತಾಳಮುದ್ದಳೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಿಂಗಳ ಮುಂಚೆಯೇ ಗುಂದದಿಂದ ಅರ್ಥದಾರಿ ಪುಟ್ಟಯ್ಯ ಬರುತ್ತಾರೆಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಂಡಬಿಲ್ ಹಂಚಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹರಿತವಾದ ತರ್ಕ, ವ್ಯಂಗ್ಯದ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ವಾದ ಪ್ರತಿವಾದದ ಸೋಲು ಗೆಲುವಿನ ಚಪಲತನವನ್ನು ರಸಿಕರಲ್ಲಿ ಕೆರಳಿಸಿ ಪುಟ್ಟಯ್ಯ ಜನಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ. ಪುಟ್ಟಯ್ಯನಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಿಂದ ಕರೆಯಿಸಿ ವಾದಾರ್ಥದ ಮಜವನ್ನು ಜನ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು..."[೯೯] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೨೭, ೨೦೦೮).

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿರುವ 'ತಾಳಮದ್ದಳೆ' ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತಹ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲೆಯು ಇಲ್ಲಿನ ಬಹುಜನರ ಬದುಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಪ್ಪ ಹುಚ್ಚು ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಾಳಮುದ್ದಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಆತ ಮೃದಂಗ ಬಾರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಗೋಳನ್ನು ನೋಡದೇ ಮೃದಂಗ ನುಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಅವನ ಮೃದಂಗವು ಗಂಧರ್ವ ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೆ, ಹಗಲು ರಣಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ವೆಂಕಪ್ಪನ ಕಡುಬಡತನವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ 'ಗುಹೇಶ್ವರ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮಹಾಕೂಟದ ಮಹಾಕೂಟೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯ ವಿಶೇಷತೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಶಿವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬವು ಹಲವು ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು. ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡುವದು, ಇಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯು ತಮೋಗುಣದ ಪ್ರತೀಕ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತರಾಗಿದ್ದು, ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಈ ಆಚರಣೆಯ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ. ಶಿವನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಉಸಿರಾಟಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಕ್ತಿ ಬರುವುದು. ಶಿವರಾತ್ರಿಯು ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸಿ ಹತೋಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲೂ ಅಸಹನೀಯತೆಯನ್ನು ತೋರುವಂತೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ಅಡವಿ' ಎನ್ನುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ

ಆಚಾರ್ಯರು ರೋಗಗ್ರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಅಡವಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಅಡವಿಯನ್ನು ದಾಸಯ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಅಸಹನೀಯ, ಅಮಾನುಷವಾದಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಕಥೆಯು ಅವುಗಳ ಚಿತ್ರಣದ ಜೊತೆಗೆ ಇಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಲ್ಲಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಇಡಗುಂದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಪ್ಪ ಮೃದಂಗ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಕಲೆಯು ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚದೆ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಅಭಿನಯಿಸುವ ಯಕ್ಷಗಾನವಾಗಿರುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಎರಡು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಎದುರು ಬದುರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವತರು ಮತ್ತು ಮೃದಂಗ, ಶೃತಿಯವರಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಭಾಗವತರು ಸೂತ್ರಧಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಪುಣ್ಯತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರವೂ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ತಾಳಮದ್ದಳೆಯು ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಜನರ ಜೀವನದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಜನ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮನರಂಜನೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕಲೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ಸಂಲಗ್ನ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹಂಚು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಬಂದು ಅನೇಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆದರೂ, ಕೊನೆಗೆ ಹಂಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಬಹುಜನ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ವಲಸೆ ಹೋದರು. ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೇರೆ-ಕಡೆಗೆ ಚದುರಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಗ್ರಾಮದವರಿಗೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಹಂಚುಗಳಿಂದ ಮನೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಮರಳಿ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯ-ೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾಕರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿನ ಬಯಲಿನ ಜಾಗವನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದು ಜಕ್ಕಾಳೆ ಆಡುವ ಜಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. "ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಸಂಜೆ ಊರ ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ಶಂಖ, ಜಾಗಟೆಯ ಘೋಷದೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿನಗುಂಟ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟು ಜಕ್ಕಾಳೆ ಗುಡ್ಡ ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾಂಡವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿನ ಬನ್ನಿ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಟ್ಟು ಬಂದೂಕಿನ ಈಡಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆಯುವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಹೆಬ್ಬಾರ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಜ್ಜನ ಗ್ರಾಮದ ಪರಿವಾರದವರ ನಡುವೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈಡಿನ ಗುರಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಲ ಗ್ರಾಮದವರೇ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ಗುಡುಗಿನ ಮಳೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ತೋಯ್ದು ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು."[೧೦] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೬೪, ೨೦೦೮)

ವಿಜಯ ದಶಮಿಯ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಆಚರಣೆಯೊಂದು ಇರುವ ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ತಾವು ಗೆದ್ದ ಜಾಗವಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ತಮ್ಮದೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಕ್ಕಾಳೆ ಆಡುವ ಜಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆ ಕಟ್ಟೋಣ ಎಂದು ಪ್ರಭಾಕರ ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಚದುರಿ ಹೋದದ್ದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದ ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

'ಜಯಾ ಜಯನಂ ಪಾರ್ವತಿ ಪತಿ ಹರಹರ ಮಹದೇವ' ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ, ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನ, ಭಜನೆ, ಜಾತ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಂದ ಕೇಳಿಬರುವ ಘೋಷ ಇದಾಗಿದೆ. ಶಿವನನ್ನು ವಿವಿಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವ ಜನ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲೂ ಶಿವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಹೊತ್ತು ಮೂಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಂಕುಬುತ್ತಿ ಉಣ್ಣುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ 'ಮೀರುವಘನ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಭಜನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಈ ಘೋಷ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ.

**ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ :**

ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಹಾಗೂ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರಮುಖ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ವೃತ್ತಿಗಳು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ಹಾಗೂ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿನ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ.

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದ್ದಿನ ಕಡಬು, ಅರಿಸಿನ ಕಡಬು, ಬೆಣ್ಣೆ ಕಡಬು, ಕೋಳಿ ಸಾರಿನ ಕಜ್ಜಾಯ, ಬಾಳೆಕಾಯಿ ಪಲ್ಯೆ, ಕೋಸಂಬರಿ, ಹುಣಸೆ ಹಣ್ಣಿನ ಸಾರು, ಮೆಣಸಿನ ಸಾರು, ಹುರಳಿ ಸಾರು, ಕುಚ್ಚವಲಕ್ಕಿ, ವಡಪೇ, ಅಕ್ಕಿ ವಡೆ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನ ಒಳಗೊಂಡ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನಿನ ಹುಳಿ,

ಮೀನಿನ ಚಟ್ನಿ, ಮಳ್ವೆ ಪಲ್ಯ, ಜಳ್ಳಿ(ಏಡಿ), ಸಿಗಡಿ ಚಟ್ನಿ, ನೀರ್ ದೋಸೆ, ರಾಗಿ ಮಣ್ಣಿ, ಮೂಡೆ ಮೊದಲಾದವು ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಪದಾರ್ಥಗಳು. ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಳದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಆಹಾರವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿ, ಸಜ್ಜಿರೊಟ್ಟಿ, ಗೋವಿನ ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿ, ಚಪಾತಿ, ಅನ್ನ, ಸಾರು, ಖಾರ, ಚಟ್ನಿ, ಗಂಜಿ, ಅಂಬಲಿ, ನುಚ್ಚು ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವಂತೆ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ (ರಾಯಚೂರ ಭಾಗ) ಕಂಡುಬರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿವರವಿದೆ. ರೊಟ್ಟಿ, ಪಲ್ಯ, ಅನ್ನ, ಖಾರಾ ಮಂಡಾಳು, ಮಿರ್ಚಿ, ಮಂಡಾಳು ವಗ್ಗರಣೆ, ಲಡ್ಡಿನ ಉಂಡೆಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳಾಗಿವೆ.

"ಈ ಸುಂಕುಬುತ್ತಿ ಮಾಡದಿರ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೀವ ಹಿಂಡಿ ಹೋತಾದ"[೧೧] ಎಂದು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಲೇ ಅಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೪೧, ೨೦೧೩)

ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯ ರಾಶಿ ಮಾಡಿ ಕಣದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲ 'ಸುಂಕುಬುತ್ತಿ' ಉಣ್ಣಲು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. 'ಸುಂಕುಬುತ್ತಿ' ಎಂದರೆ ಕಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಸೇರಿ ನಾಕಾರು ಹಂಡೆ ಗೋಧಿ ಹುಗ್ಗಿ, ನಾಕಾರು ಹಂಡೆ ಅಕ್ಕಿ ಅನ್ನ, ಎರಡು ತಪೇಲಿ ಸಾರು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಊಟ ಮಾಡುವರು. ಪ್ರಸ್ತುತ 'ಹೊತ್ತು ಮೂಡುವ ಸಮಯ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡನಗೌಡನು ಸುಂಕುಬುತ್ತಿ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಅಕ್ಕಮ್ಮ, ಕಣದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಜನರು ತಪ್ಪದೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದುವೇ ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ ಹಾಗೂ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ರೊಟ್ಟಿ, ಸಜ್ಜಿರೊಟ್ಟಿ, ಚಪಾತಿ, ಚಟ್ನಿ, ಅನ್ನ, ಸಾರು, ಬ್ಯಾಳಿ, ಗೋಧಿ ಹುಗ್ಗಿ ಮೊದಲಾದವು ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ರೊಟ್ಟಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಆಹಾರ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿ, ಸಜ್ಜಿ ರೊಟ್ಟಿ, ಗೋವಿನಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿ ಎಂಬ ವಿಧಗಳಿವೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಭಾಗದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಣೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಗಂಗಾಳ (ತಾಟು)ದಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುವ ರೂಢಿ ಇರುವುದು. 'ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ'ರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಚಿತ್ರಣವಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿನ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿವರಗಳು ಕೂಡ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಚಪಾತಿ, ರೊಟ್ಟಿ-ಖಾರ, ನುಚ್ಚು, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ರೊಟ್ಟಿಮುಟಿಗಿ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು-ಸೀಕರಣಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಭಾಗದ ಜನರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಆಹಾರವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ 'ರೊಟ್ಟಿ ಮುಟಿಗಿ' ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯು ಬಿಸಿ ರೊಟ್ಟಿಗೆ ಖಾರ, ಎಣ್ಣೆ, ಉಪ್ಪು, ಬಳ್ಳೊಳ್ಳಿ ಬೆರೆಸಿ ದುಂಡಗೆ ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ತಯಾರಿಸುವ ರುಚಿಯಾದ ರೊಟ್ಟಿಮುಟಿಗಿಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಬಹಳ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಮೀನ ಪಳದಿ, ಹಳಗನಕ್ಕಿ ಅನ್ನ, ಹೊಳಿ ಮೀನಿನ ಪಳದಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿರುವ ನುಗ್ಗಿ ಹೂ ಪಲ್ಲೆ, ಬಸಲಿ ದೋಸಿ, ಹುಳಗಾ, ಶಿಟ್ಲಿಪುಡಿ ಮೊಳಕಿ ಕಾಳಿನ ಸಿಮಿಯಾಗರಾ, ಹಿತ್ತಲದ ಚಿಕ್ಕು, ಪೇರಲ, ಬಾಳೆ ಹಲಸು, ಮಾವು, ಜುಮ್ಮನಕಾಯಿ, ವಾಟೆಹುಳಿ, ಬಂಗಡಿಸಾರು ಕುಚ್ಚಕ್ಕಿ ಅನ್ನ ಮೊದಲಾದವು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ "ಉಧೋ ಉಧೋ" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ "ಕರೀ ಕಂಬಳಿ ಹಾಸು ನಾನು ಗುಡ್ಡದಾಕಿ ಕಾಯಿ ಒಡೆ ಬಳಿ ಮಡಗು ನಾನು ಗುಡ್ಡದಾಕಿ......."[೨](ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು, ಪು.ಸಂ.೭೫) ಇಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜಿ ರೌದ್ರಾವತಾರ ತೋರಿ ಮೈ ಮೇಲೆ ದೇವರು ಬಂದ ಹಾಗೆ ನಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ತಾಯಿ ನಾಗವ್ವ "ತಾಯಿ ತಪ್ಪಾಗೈತಿ ಉಡ್ಯಾಗ ಹಾಕೋ ಒಂಟಗಾಲಿ ಬದುಕು ಮುಡುಪು ಕಟ್ಟತ್ತೀನಿ ಗುಡ್ಡಕ ಬರ್ತೀನಿ ನಿನ್ನ ವಾಣಿ ಹಾಂಗ ನಡೆಕೊಳ್ತೀನಿ......." ಅಂತಾ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ರೀತಿ ಮೈಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ಬರುತರ ಜನರ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಡುವುದು. ಜನರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದು. ಇಂತಹ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ "ಧರೆಗಿಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರ" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಮಜಾನ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಚ್ಚಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮತ್ತ ನಮ್ಮ ಅವ್ವ ನಮ್ಮ ಹಬ್ಬಗಳ ಜೊತೆ ಹಿಂದೂ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಅಮವಾಸಿ, ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಬ್ಯಾಳಿ ಬೆಲ್ಲದ ಅಡುಗಿ ಮಾಡಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸರ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತೃಭಾಷೆ ಉರ್ದು ಆಗಿದ್ದವರೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ಬೇರೆ ಆದರೂ ಪರಸ್ಪರ ಕೂಡಿ ಬಾಳುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳ ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿರುವ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆ ಭಾಗದ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಹಬ್ಬದ ಆಹಾರ. ಸಂಭ್ರಮ ಹಾಗೂ ಹಬ್ಬದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮನೆಗೆ ಆಪ್ತರು ಬಂದಾಗ ಬ್ಯಾಳಿಗೆ ಹಾಕಿ ಹೋಳಿಗೆ ಮಾಡುವದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಮವಾಸ್ಯೆ ದಿನ ಹೋಳಿಗೆ, ಕಡಬು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಆಹಾರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

**ಮನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ :**

ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು ಉದಯಿಸಿ, ಬೆಳೆಯೋದು ಮನೆಯಿಂದಲೇ. ಹೀಗಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ವಿಕಾಸವಾಗುವಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದುದು. ವ್ಯಕ್ತಿ / ಸಮುದಾಯದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವೇಷಭೂಷಣ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಭಾಷೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬೆಳೆಯೋದೇ ಮನೆಯಿಂದ. ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಗೂ ಮೂಲ ಕಾರಣವೂ ಮನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಾಹಿತಿಯು ಕೂಡ ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಯ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಥೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣದಿಂದ, ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ,

"ಐದು ಮೊಳ ಅಗಲ ಇರುವ ಅಖಂಡ ಉದ್ದದ ಅವನ ಮನೆಯ ತೊಲ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಬಚ್ಚಲು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಡಸಾಲಿಯವರೆಗೂ ದನ ಕಟ್ಟುವ ದವಣಿ ಮತ್ತು ಎರಡು ಗೂಟುಗಳು. ಅವಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಅವ್ವನ ಪ್ರೀತಿಯ ಎಮ್ಮಿ ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನುಚ್ಚಣಿಕೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಗವಂತಿ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಇವರ ಮನೆಯ ಬೆಳಕು ಹರಿದು ಬರಬೇಕು...."[೧೨] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪೂರ, ಪು.ಸಂ.೧೨, ೨೦೦೮).

“ನಮ್ಮ ರೈತ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಪಡಸಾಲಿಯ ಕಟ್ಟಿಯ ಮ್ಯಾಲೆ ಮುದುಕಿ ಒಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಕೋಲನ್ನು ಅಡ್ಡಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ದನದ ಹಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ, ಕಟ್ಟಿದ ಗೊಡ್ಡೆಮ್ಮಿ – ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಸುತ್ತ ಕೂತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆಯ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದುಗಡೆ – ಕಟ್ಟಿಯ ತುದಿಗೆ – ಸದಾ ಬಿಚ್ಚಿದ ಒಂದು ಹಾಸಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.”[೧೪] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೯೪, ೨೦೦೯)

ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಮನೆಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇರುವ ಕಥೆಗಳ ಸಾಲುಗಳು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಮನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮನೆಗಳ ಪರಿಚಯ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಇರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುವಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಯಾಗಿ ತವರು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತವರಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಂತೆಯೇ ಮನೆಯ ಮೇಲೂ ಅಪಾರ ಸೆಳೆತ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

“ನಮ್ಮನೆ ಹಿತ್ತಲ ಬಾವಿಯಂಚಿನ ಸಣ್ಣ ಹೋಣಜಿ. ಕೂಗಿದರೆ ಕೇಳೋ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅಂಜನಕ್ಕನ ಮನೆ. ಆ ಬಾವಿ, ಹಿತ್ತಲು, ದಾಸಾಳ, ಪೇರಲ, ಬೇಲಿಯ ಮದರಂಗಿ ಸೊಪ್ಪು ಎಲ್ಲ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.”[೧೫] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೩೮, ೨೦೦೮)

“ಈ ಮನೆಯ ಮಾರೋದು ಬ್ಯಾಡ. ದಿವಾಕರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾರಾಟವಾಗಿ ಹೋಯ್ತೆಂಬ ಅಪಕೀರ್ತಿ ಬರೋದು ಬ್ಯಾಡ. ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹೋದವರು ಒಂದಿನ ವಾಪಸ್ಸ್ ಬಂದಾರು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ದಿನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಆಚರಿಸುವುದು ಬೇಡವೇನೋ. ಇಂಥದ್ದೊಂದು ನಂಬಿಕೆಯ ನೀತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ರೆ ಬದುಕೋದು ಹೇಗೆ ?”[೧೬] (ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಪು.ಸಂ.೩೪, ೨೦೦೮)

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಗಕ್ಕ ಅಕ್ಕನ ಸಾವಿನ ನಂತರ ಒತ್ತಾಯ ಹಾಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ಗಂಡನ ಮಡದಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿದರೂ ತವರಿನಿಂದ ಯಾರೂ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ ತಮ್ಮನು ಬಂದು ಊರಿನ ಮನೆ ಹಾಗೂ ಜಮೀನು ಮಾರಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ನಿರ್ಧಾರ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಗಕ್ಕ ತವರಿನ ಮನೆ ಮಾರಲು ಇಷ್ಟ ಪಡದೆ ಅದನ್ನು ತಡೆದು ತಾನೇ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಮನೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಬದುಕಿನ ರೀತಿ–ನೀತಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುವ ಮನೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಮನೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಬಾಂಧವ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಸೆಳೆತದ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಎನಿಸುವಂತಹ

ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮನೆಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿತ್ರಣ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

**ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ :**

ನಾಮಕರಣ, ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿವೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಂತೆ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲೂ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ನಂಬಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರದ ವಿಧಾನದ ವಿವರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. "ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ "ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಿಟ್ಟ, ಹೆಣಕ್ಕೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲ ದೀಪ ನೋಡಿ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು" 'ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ' ಕಥೆಯ ಈ ಸಾಲು ಹಳ್ಳಿಯ ಕಡೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿದ ದೀಪ ನೋಡಿ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬರುವ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

"ಈ ಮಂದಿಗೆ ಮಾರೆಮ್ಮ ಬಂದು ಬಳಕೊಂಡೋಗ್ಲಿ"[೧೭] (ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪು.ಸಂ.೧೪, ೨೦೧೩) ನಾಗಮ್ಮನ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಊರಿನ ಯಾರೂ ಕೂಡ ಜಂಬಣ್ಣನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡದೇ ನಾಗಮ್ಮ ಜಂಬಣ್ಣನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಂಟು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಎಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಜಂಬಣ್ಣ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆ ಮಾರೆಮ್ಮ ಈ ಮಂದಿನ್ನ ಬಳಕೊಂಡೋಗ್ಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನಾಗಮ್ಮ ಯಾವ ಗಂಟು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಜಂಬಣ್ಣ ಅವಳ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು ತೀರಿದಾಗ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಯಾರೂ ಹಣ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದಾಗ ತನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಉಡುದಾರ ಮಾರಿ ಅಂತ್ಯಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ 'ಕಡಿತನಕಾ ಕಾಯೋ ಅಭಿಮಾನ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರದ ವಿವರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. "ಉಡಿಯಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಕಳಿಸಲು ನಿಂತವರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿದ್ದರು. ಬಿದಿಯಕ್ಕಿ ತಯಾರು ಮಾಡ್ರೋ. ಹೆರಬದಿಗೆ ಕಲ್ಲ ಹೂಡಿ ನೀರ ಕಾಸ್ರೋ..... ಹೋದೋರ ಕೂಡೆ ಹೋಗೋಕಾದೀತೆ ? ಹೆಣಮೀಯ್ಸಿ ಕಾಶೀದಾರ ಹಾಕ್ರಿ, ಬಾಯಿಗೆ ಕಡೀ ಕವಳಾ ಹಾಕ್ರೀ....."[೧೮] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೨೯, ೨೦೦೮) ಈ ಮಾತುಗಳು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರದ ವಿಧಿವಿಧಾನದ ವಿವರ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೃತ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಸಿ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಬಿದಿಯಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ, ಕಾಶಿದಾರ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಯಿಗೆ ಕಡೀ ಕವಳಾ ಹಾಕುವರು.

ಹೆಣ್ಣು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಓಣಿಯ ಐದು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಬಿದಿಯಕ್ಕಿ: ಬಿದಿರು ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಜೀವಿಸುತ್ತದೆ. ಕೂಸಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಅಕ್ಕಿ ಉದುರಿಸಿ ಒಣಗುತ್ತದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಈ ಬಿದಿರು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತವರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದಿಯಕ್ಕಿ ಎಂದು ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಸವಾರಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವು, ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಕೇಂದ್ರವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಗಾರ ವಜ್ರಪ್ಪ ಊರಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರಿಗೆ ಕುಣಿ ತೋಡಿ, ಅವರ ಮನೆ–ಮಂದಿಯಿಂದ ಕುಸಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ಧ ಊರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ದಿನ ಯಾರು ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾರೋ ಅವರದು ಪುಣ್ಯದ ಸಾವು ಎಂದು ಜನರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಅದರಂತೆ ಹಿರೆಮಠದಪ್ಪನು ಶಿವಪ್ಪಗೌಡನ ತಂದೆ ಮಲ್ಲಪ್ಪಗೌಡನು ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ಧ ಊರಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದನು ಎಂದು ಸುಳ್ಳನ್ನು ಸಾರಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಊರಿನ ಜನರು ಪುಣ್ಯ ಸಾವು ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪಗೌಡನ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಅವನ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಕೈಹಚ್ಚಲು ಮುಗಿಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾವು ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರದ ಕುರಿತು ಹಲವು ನಂಬಿಕೆ, ಪದ್ಧತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

"ನಿಮ್ಮ ಪದ್ಧತಿ ನೀವು ಮಾಡಬೇಕಪಾ... ಪಂಚಾಳರು ಮಗಲಗಿಸಿ ಒಯ್ಯೂದು ಪದ್ಧತಿ"[೧೯] (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಪು.ಸಂ.೯೧, ೨೦೦೯) ಇದು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ 'ಕಾಡಜ್ಜ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಸಾಲು. ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಕುರಿತಾಗಿ ನಡೆದ ಮಾತಿದು. ಪ್ರದೇಶಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಪದ್ಧತಿ ಇದ್ದರೆ, ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕಾಡಪ್ಪ ಮಗ ಚಂದ್ರ್ಯಾನ ಮುಂದೆ ತಾನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹೆಣವನ್ನು ತೇರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಒಯ್ಯಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಕಾಡಪ್ಪ ತೀರಿದಾಗ ಮಗ ಚಂದ್ರ್ಯಾ ಪದ್ಧತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತೇರು ಕಟ್ಟಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಡೋಲಿ ಕಟ್ಟಿದಂಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೆಣಾ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಒಯ್ಯುವುದು. ಊರವರ ವಿರೋಧದ ನಡುವೆಯೂ ಚಂದ್ರ್ಯಾ ಅಪ್ಪನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂತಹ ಪದ್ಧತಿ ತಪ್ಪುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ್ಯಾ ತನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಇಷ್ಟ ಈಡೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳ ವಿರುದ್ಧ

ಪ್ರತಿರೋಧದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಭಾಗದ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿವರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

**ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ ಘರ್ಷಣೆ :**

ಇಂದು ನಗರಗಳ ಕೃತಕ ಜೀವನದ ಮಧ್ಯೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದುಕು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವೇಗಮಯವಾದ, ಹೊಸ ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಇಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮಗಳ ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಏರು-ಪೇರುಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿವೆ. ಜನರ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಆಚಾರಗಳಲ್ಲಿ, ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಅರಣ್ಯ, ನದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಧನಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಋಣಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜಗಳು', 'ಏ ದಿಲ್ ಮಾಂಗೆ ಮೋರ್', 'ದೈವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶರಣೆಂಬೆವು' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. 'ಏ ದಿಲ್ ಮಾಂಗೆ ಮೋರ್' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಆಟವಾದ ಕ್ರಿಕೆಟ್‌ನಂತಹ ಆಟಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಆಟಗಳನ್ನು ಮರೆಸುತ್ತಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಟ್ಟಿಂಗ್‌ನಂತಹ ಮಾರಕ ಜೂಜು ಇದರ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆಟದ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ಹಾಳು ಮಾಡಿದೆ. ಇಂದು ನಗರವಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೂ ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ಶೋಷಣೆಗೂ ಒಳಗಾಗುವ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಜನ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿಕೆಟನ್ನು ನೆಪವಾಗಿಸಿ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಮುಸೌಹಾರ್ದವನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಗುಂಪು ಪ್ರೇಮಿಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸೌಹಾರ್ದತೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ಜನರ ಕುರಿತು ಕಥೆಯು ಬೇಸರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೋಮುಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ.

'ದೈವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶರಣೆಂಬೆವು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ, ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳು ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಾಗಿ ಮಾರಾಟದ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರದ ವಸ್ತುವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾತಪ್ಪ ದೇವರ ಕಥೆ ಮಾಡುವ ಮಾದಪ್ಪ - ಪಾತವ್ವರು ನಗರದವರ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಇವರು ಕಥೆ ಹೇಳುವದನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೇಳಲು ಕೂಡುವ ಜನರು, ಬರುಬರುತ್ತ ಮಾದಪ್ಪ-ಪಾತವ್ವರಿಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳಲು ಆಹ್ವಾನವನ್ನೇ

ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ದಂಪತಿಗಳು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ನೆಲದ ಕಲೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನೆಲದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ತಲುಪುತ್ತಾರೆ.

"ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಆಂತರಿಕ ನೆಮ್ಮದಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಒಳತೋಟಿಯನ್ನು ಕಥೆಯು ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ. ಗ್ಲೋಬಿಕರಣ ಹೀಗೆ ತಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಕೊರಳು ಹಿಸುಕುತ್ತದೆ."[೨೦] (ಡಾ. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ (ಸಂ), ಪು.ಸಂ.೨೭, ೨೦೧೪)

'ಗ್ಲೋಬೀಕರಣಕ್ಕೆ ದೇಸಿಸತ್ವದ ಸವಾಲು' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯವರು ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ದೈವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶರಣೆಂಬೆವು' ಎಂಬ ಕಥೆಯ ಕುರಿತು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತಿದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಕಲೆಯು ನಗರದ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ವಸ್ತುವಾಗಿ ತನ್ನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸೊಗಡನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ಸಂತೆ ಎಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ' ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ನಗರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಂತೆಯು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗ್ರಾಮದ ಮೂಲ ಕಸಬುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜಾಗತೀಕರಣದ ವಿಶಾಲ ಬಾಹುಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಕನಸನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಬದುಕನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು ಗ್ರಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಿವೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. 'ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜಗಳು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧರ ಗುಡ್ಡದ ಜನರು ಆಧುನಿಕ ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಮಷೀನು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಕೂಲಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಕುಟುಂಬಗಳು ಊಟಕ್ಕೂ ಪರದಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತವೆ.

ಆಧುನಿಕತೆಯು ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಪಾರಂಪರಿಕ ಮೌಢ್ಯಗಳಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಜನರು ವೈಚಾರಿಕತೆಯೆಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಶ್ರೀಮಂತರು ಹಾಗೂ ಧಣಿಗಳಿಗೆ ಬಡವರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮಾಡಲು ಹೊಸ ಹೊಸ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದ್ವಂದ್ವದ ನಡುವೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಘರ್ಷಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗ, ದಮನಿಯರು ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾರೆ.

ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜಗಳು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಮಷೀನು ತಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಜನರು ಕೂಲಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅಂಬಕ್ಕ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಕೆಲ್ಸ ಇಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ ಏನಾಯಿತು ? ಈ ಊರು ಇಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಊರು ಎನ್ನುವ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದರ 'ಕಡಿತನಕಾ ಕಾಯೋ ಅಭಿಮಾನ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಿಬೈಲಿನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದ ಕರಿಯಮ್ಮಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇನ್‌ಫೋಸಿಸ್ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಯಾನಂದನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಗರದಲ್ಲಿ ಗಂಡನು ಅವಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯವಳೆಂದು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಮಗ ಕೂಡಾ ಅಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ತಾತ್ಸಾರದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಗರ ಜೀವನದ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಕರಿಯಮ್ಮ ಕೊನೆಗೆ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾಳೆ. ಕರಿಯಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವಳಾದರೂ ಸಹ ನಗರದ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮಗನ ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವಭಾವವು ಅವಳ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಸೋಲಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

"ಸಾಲಿ ಕಲಿಸಿ ಯಾನ ಉಪಯೋಗ ಆತು ? ಸಾಯು ಮುಂದ ಬಾಯಾಗ ನೀರ ಹಾಕಾವರ ದಿಕ್ಕ ಇಲ್ಲದಂಗ ಆಥ ನೋಡ ನೇಮಣ್ಣಗ"

"ಮಗಾ ಇದ್ರುನು ಬೆಂಕಿ ಹಿಡ್ಯಾಕ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ್ನ ಕರೀ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬತ್ತ. ಯಾರ ಕೆರ್‍ಯಾರಗತ್ಲೇ ಸುಟ್ಟು ಬಂದೀವಿ."[೨೧] (ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಪು.ಸ.೧೦೮, ೨೦೦೮)

'ಅವ್ವ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಗನಾದವನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬಾಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾಡುವ ಅವ್ವ, ಅಪ್ಪರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗೋವಾಗೆ ಹೋಗಿ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮದುವೆಯೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವ್ವ ಅಪ್ಪರ ಸಮ್ಮತಿಯೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಪ್ಪ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಮಗನಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಲು ತಡವಾಗಿ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಮಗ ಬರಲಾರದಂಗಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯು ಜನರನ್ನು ದುಡಿಮೆಗಾಗಿ/ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ನಗರಗಳತ್ತ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಹಳ್ಳಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣ, ವೇಗಮಯ ಬದುಕಿನತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದೆ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ', 'ಅವ್ವ', ಹಾಗೂ 'ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮುದುಕ' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ನಗರ ಪರಿಸರದ ಮುಖಾಮುಖಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಘರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. 'ಅವ್ವ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಆಧುನಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸೊಗಡು ಎದುರು-ಬದುರಾಗುತ್ತವೆ. 'ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮುದುಕ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಗರದ ಅಧುನಿಕತೆ, ವೇಗಮಯದ, ಸದಾ ಆಂತಕದ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸಹಜತೆ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕತೆ ಮಾಯವಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. 'ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ'

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಗರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರುವ ಸಂತೆಯು ಹಲವು ಏರುಪೇರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಂತೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ನೆಲದ ಹಣ್ಣು-ಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯು ಮರೆಗೆ ಸರಿಯುತ್ತದೆ. ಜನರ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಸಬುಗಳನ್ನು ಸಂತೆಯು ಕಸಿದುಕೊಂಡು, ದುಡಿಮೆಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಅನುಕೂಲಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅನನುಕೂಲಗಳನ್ನೇ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಾಗೂ ಸಹಜ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಕೃತಕತೆಯನ್ನು ತಂದು, ಜನರಿಗೆ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳು ಇಂದು ಅಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು, ವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳು, ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾಣ, ಗಣಿ, ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಬದುಕನ್ನೇ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಅಂಶಗಳು 'ಮೃಣ್ಮಯ', 'ಗಾಳಕ್ಕೆ ಬೀಳದ ಕೊಳದ ಚಂದ್ರ', 'ಸುದಾಮ', ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಇಂತಹ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ಜನರ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಯೂ, ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿಯೂ ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನರಳುವಂತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಘರ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಪೆಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಕೃತಕ ಬದುಕಿಗೆ ಹಾದಿ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಅಂಶಗಳ ಚಿತ್ರಣವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಘರ್ಷಣೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ.

**೭.೨ ಮೌಲ್ಯ ದರ್ಶನ :**

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶವೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಜನರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ವಭಾವ, ವರ್ತನೆಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಜೀವನದ ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಪಾಲಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳು, ಸತ್ಯ, ನೀತಿಯನ್ನು ಬಿಡದೇ ಬದುಕುವ ಪಾತ್ರಗಳು, ಏನೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು

ತೊರೆಯದ ಪಾತ್ರಗಳು, ಇತರರಿಗಾಗಿ ಮಿಡಿಯುವ ಪಾತ್ರಗಳು, ಕ್ರೂರತೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಶೋಷಣೆ, ದರ್ಪವನ್ನು ತೋರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಹೀಗೆ ನಾನಾ ವಿಧದ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿಯವರ "ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗಮ್ಮ ಸತ್ತಾಗ ಊರಿನ ಜನರು ಅವಳು ಸತ್ತದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ಎಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ಅವಳು ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ಹರಿಯಲು ಕೂಡಾ ಹೊಲದ ಹತ್ತಿರ ಯಾರಿಗೂ ಬಿಡದ ನಾಗಮ್ಮ ಅವರಿಗೆ ಬೈಯ್ದು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾಗಮ್ಮ ಸಾವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವಳಣ್ಣ ಜಂಬಣ್ಣ ಊರು, ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಅವಳ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಸಾವಿನ ಆರೋಪ ಹೊತ್ತು ಬೋಳೆ ಸ್ವಭಾವದ ಗಯ್ಯಪ್ಪನ ಜೊತೆ ಅದೇ ಊರಿಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಾಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಗಮ್ಮಳ ಸಿಡುಕಿನ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾರ್ಥದ ವರ್ತನೆಯು ಊರಿನ ಜನರು ಅವಳ ಸಾವನ್ನು ಬಯಸಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಅವಳಣ್ಣ ಜಂಬಣ್ಣ ಅವಳ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತಂಗಿಯ ಕೊಲೆ ಆರೋಪ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಂದರೂ ಅವಳ ಮಗ ಗಯಪ್ಪನ ಜೊತೆ ಅಲ್ಲೆ ಇದ್ದು ಬದುಕಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಣ, ಆಸ್ತಿ ಕಬಳಿಸಲು ಹೊಂಚು ಹಾಕುವ ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಜಂಬಣ್ಣ ಸಂಬಂಧದ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಮೌಲ್ಯದಿಂದ ಬದುಕಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ "ನೋಯದವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರೋ" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಏನೇ ಕಷ್ಟಗಳಿದ್ದರೂ, ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹ ತ್ಯಾಗ, ವಿಶ್ವಾಸದ ಮೌಲ್ಯ ಬಿಡದೇ ಬದುಕಿದವಳು ಅಂಜನಕ್ಕ. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ವಸುಧೆಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಮತ್ತೇ ಅಂಜನಕ್ಕಳ ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದು ತರುತ್ತವೆ. ಅವಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿ ಇರದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ವಸುಧೆ ಓಡಿ ಬಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಜನಕ್ಕಳ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಖಾಯಿಲೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದಾಗ ವಸುಧೆಗೆ ಕುಣಿಯುವಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಸಮಸ್ಯೆ, ನೋವುಗಳು ಇದ್ದರೂ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣುವವಳು ಅಂಜನಕ್ಕ, ವಸುಧೆಯನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನಂತರ ಬಾಣಂತನದಲ್ಲೂ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡವಳು.

ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ "ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾಕರ ಕೋಮು ಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜೀಸಾಬನ ಮಗಳು ಮದೀನಾಳ ಮನೆಗೆ ದಾಂಧಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಜಡೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ. 'ಛೋಡದೋ ಭಯ್ಯಾ' ಎಂದಾಗ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರಿಲ್ಲದ ಸುಧಾಕರನಿಗೆ ಯಾರೋ ಕಪಾಳಕ್ಕೆ

ಬಿಗಿದಂತಾಗಿ ಹೊರಗೋಡಿ ಬಂದಿದ್ದ. ಮುಂದೆ ಸುಧಾಕರ ರೀಟಾಳ ಮದುವೆಯಾಗಿ ೮-೧೦ ವರ್ಷದ ನಂತರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವಾಗ 'ಭಯ್ಯಾ, ಈ ಕೂಸು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಡಿ' ಎಂದು ಬುರ್ಖಾದ ಹೆಣ್ಣು ಹೇಳಿದಾಗ ಸುಧಾಕರ 'ದೇವರೆ ಇವಳು ಮದೀನಾಳೆ ಆಗಿರಲಿ, ನನ್ನ ಪಾಪ ಇಂದಿಗೆ ಸಂದು ಹೋಗಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಂದು ಸೌಹಾರ್ದತೆಗೆ ಕೋಮುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಮೌಲ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಕಥೆಯು ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮೌಲ್ಯವು ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಸುಂದರ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕೋಮುಗಳ ಗಲಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಮಾಯಕರು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಮಾಯಕಳಾದ ಮದೀನಾಳ 'ಭಯ್ಯಾ' ಸಂಬೋಧನೆ ಸುಧಾಕರನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರವೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಸುಧಾಕರ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳ ಮೇರೆ ಮೀರಿ ಸಮತೆಯ ಬದುಕಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುವ ಮೌಲ್ಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಗಜ್ಜನಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಕುರಿತಾಗಿ ಇರುವ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಮೌಲ್ಯವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಇದೇ ಮೌಲ್ಯವು ಅವನ ಮೊಮ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಂಡನ ಜೊತೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಕರಿಯಮ್ಮಳಿಗೆ ನಗರ ಜೀವನ ಬೇಸತ್ತು ಅಜ್ಜನ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಜೀವನವೇ ನೆನಪಾಗಿ, ತಾನು ಇಲ್ಲೊಂದಿಷ್ಟು ಜಾಗ ತಗೊಂಡು ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಇಂದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಮೌಲ್ಯವು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ.

ಕಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಕಾಡೇ ಜೀವಾಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಪಾತ್ರಗಳು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 'ಕಡಿತನಕಾ ಕಾಯೋ ಅಭಿಮಾನ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಗಜ್ಜ ನಾಟ ಕಡದು ಕಳ್ಳಮಾಲ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವನನ್ನು ತಡೆದು-"ಮರಗೋಳ ಮೈಯಾಗ ಬಳಬಳಾ ನೀರ ಹರಿತಾವಲ್ರೋ ಬೋಳೀ ಮಕ್ಕಳ್ರ್ಯಾ. ಕಾಡ ಕಡದ ನಾಳಿಗೇನ ಉಚ್ಚಿ ಕುಡೀತೀರೇನ್ರೋ...."[೨] (ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಪು.ಸಂ.೨೮, ೨೦೦೮) ಎಂದು ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಮೊಮ್ಮಗಳು ಮದುವೆಯಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ಜೊತೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅಜ್ಜನ ಮಾತಾ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಜಾಗ ತಗೊಂಡು ಅಜ್ಜನ ಹೆಸ್ರಲೆ ಬರೀ ಮರಗಳ್ಣ ಬೆಳೆಸಿದ್ರೆ ಹ್ಯಾಂಗೆ ? ಎಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಜ್ಜನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಡು, ಪರಿಸರದ ಕುರಿತಾದ ಕಾಳಜಿಯು ಮೊಮ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಮೌಲ್ಯವು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ.

ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಾಣುವಂತೆ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ತಲೆಮಾರು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ-ಮಗನ ಮಧ್ಯೆ ತಲೆಮಾರುಗಳ ಘರ್ಷಣೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತಂದೆಯ ವರ್ತನೆ ಹಿಡಿಸದ ಮಗ ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ತನ್ನ ಖಾಯಿಲೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಮಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಮಗನೇ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಹರಡಿಸುವ ತಂದೆ ಒಂದೆಡೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮಗ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಅವನ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿ ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ತಂದೆ ಮಗ ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಹನೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೀತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಅವರ 'ಮಿಂಚಿನ ದೀಪ' ಹಾಗೂ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾದ ಸ್ಥಳಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಬಾದಾಮಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಕಥೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ 'ಮಿಂಚಿನ ದೀಪ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ 'ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವೈಕ್ಯತಾ ಸ್ಥಳದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮದ ಭಾವೈಕ್ಯತಾ ಸ್ಥಳವಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಉರುಸು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಿಂದು-ಮುಸ್ಲಿಂರು ಸೇರಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಗೂಡಿನಿಂದ ಹಾರಿದ ಹಕ್ಕಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರ-ಸುಮಾ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು. ಶ್ರೀಧರ ಮಗಳು ಮಾಡರ್ನ್ ಆಗಿರಲೆಂದು ಬಯಸಿ ಪಿ.ಯು.ಸಿ ಸೇರಿದ ತಕ್ಷಣ ಮೊಬೈಲ್ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಗಳು ಬರುಬರುತ್ತಾ ಮೊಬೈಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಅಮ್ಮನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕಿರಿ-ಕಿರಿ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೋದ ಮಗಳು ಮರಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಬದಲಾವಣೆಯು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಮೌಲ್ಯ ಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆ 'ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯೆ'. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಹಲ್ಯಾ' ಈಗಾಗಲೇ ಒಬ್ಬ ಮಗಳಿರುವ ಶೇಖರನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಒಪ್ಪಂದವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಹಲ್ಯಾ ಗರ್ಭವತಿ ಆದಾಗ ಬದಲಾದ ಶೇಖರ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶೇಖರನು ಕ್ರೂರತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಸಹಜ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಪಾತ್ರಗಳು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪಾಲನೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ, ಗಂಡು ಪಾತ್ರಗಳು ಅವುಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ದರ್ಶನಗಳು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಪ್ರಕೃತಿಮಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದನ-ಕರುಗಳ ಜೊತೆ ಬದುಕುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಕೃತಿ, ದನ-ಕರುಗಳೇ ಅವಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯ. ಬರಡಾದ, ಮುದುಕಾದ ದನ, ಹಸುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗಲೂ ಅವಳು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಇತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಮಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಜೆರ್ಸಿ ಆಕಳುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಪಕ್ಕದ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ಕೂಡ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಆಕಳಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಸಿ ದನ-ಹಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಒಲವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬದಲಾದರೂ ನೆಲದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಜನರಿಂದ ದೂರವಾಗುವುದು ಕಠಿಣ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೌರ್ಯ, ಮುಗ್ಧತೆ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಪಾತ್ರಗಳು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಅವರ 'ಹುಡುಗ ಮತ್ತು ನಾಯಿ ರೊಟ್ಟಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗ ಭರಮ್ಯಾನನ್ನು ಅಂಗಡೀಲಿ ದುಡಿಯಲು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸೋನುಬಾಯಿ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕೂಲಿಯನ್ನೂ ಕೊಡದೇ, ಸರಿಯಾಗಿ ಊಟವನ್ನು ಕೊಡದೇ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮುದುಕಿ ರೇಣವ್ವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹುಡುಗನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ನೋವಿತ್ತು. ಸೋನುಬಾಯಿ ನಾಯಿಗೆ ಹಾಕು ಎಂದು ಕೊಟ್ಟ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹುಡುಗ ಹಸಿವಿನಿಂದ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಸೋನುಬಾಯಿ ಹುಡುಗನನ್ನು ಸಾಯುವ ಹಾಗೆ ಬಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಯಾರೂ ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುದುಕಿ ರೇಣುವ್ವ ಬಂದು ಬಡಿಯೋದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬ್ಯಾರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ದುಡುದ ತಿನ್ನೋಣ ನಡಿ ಎಂದು ಹುಡುಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅಮಾನವೀಯವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ ಸೋನುಬಾಯಿಯ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಯಾರೂ ತಡೆಯುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯ ತುಂಬಿದ ಮುದುಕಿ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾಳೆ.

'ಒಂದು ಸೇರು ಜ್ವಾಳ ಎರಡು ಹೊರೆ ಹುಲ್ಲು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಲೆವ್ವ-ಬಸ್ಯಾ ದಂಪತಿಗಳು. ಕುಡುಕನಾಗಿದ್ದ ಗಂಡನ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ನೆಚ್ಚದ ಮಲೆವ್ವ ತಾನೇ ಕೂಲಿ ಮಾಡಿ ಮನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಳು. ಊರಲ್ಲಿ ಕೇರಿ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಹಣದ ಆಸೆ ತೋರಿಸಿ ಮುಂಬೈಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹುಸೇನಸಾಬ ಮಲೆವ್ವಳ ಮಗಳು ಚಂದ್ರಿಯನ್ನು ಮುಂಬೈಗೆ ಕಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೇ

ಬಡತನ, ಹಸಿವು ಇದ್ದರೂ ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವ, ನೈತಿಕವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಛಲವನ್ನು ಮಲೆವ್ವ ತೋರುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲೆವ್ವ ಗಂಡನ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ನೆಚ್ಚದೇ, ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಗಳು, ಬಡತನ ಕಾಡಿದರೂ ಬದುಕುವ ಛಲ ಬಿಡದೇ ಮಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ನೈತಿಕವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಗಟ್ಟಿತನವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾಳೆ.

ಹೀಗೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ವಂಚನೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಬದುಕುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸತ್ಯ, ಸಹನೆ, ಪ್ರೀತಿ, ತ್ಯಾಗ, ಮಾನವೀಯತೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡದೇ ಪಾಲಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಬಡತನ, ಬರಗಾಲ, ಹಸಿವು ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಾಡಿ-ದರೂ, ಬದುಕಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ಎಷ್ಟೇ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿದ್ದರೂ ಅಳುಕದೇ ಬದುಕುವ ಜನರು ಇರುವ ಪರಿಸರ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ ವಿವರಗಳು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸೊಗಡಿನ ದಟ್ಟ ಚಿತ್ರಣವಿರುವ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪೀಳಿಗೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಘರ್ಷಣೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. 'ಬಸತ್ತಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೂರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಶಿವಪ್ಪಗೌಡನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಉತ್ತಾರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಗ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬದುಕಿನ ಕ್ರೂರತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿನಾಶವನ್ನು ಅರಿತು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೂರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಲು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ತಂದೆಯ ಕ್ರೂರ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರುಣ್ಯದ ಮೌಲ್ಯದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ದೇಸಗತಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ದೇಸಗತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಕಲ್ಪನಾಥ ದೇಸಾಯಿಯು ತನ್ನ ನಂತರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗುವ ಯಾವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೊಮ್ಮಗನಲ್ಲೂ ಹಾಗೂ ಅವನ ಮಗನಲ್ಲೂ ಕಾಣದೆ ಚಿಂತಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮರಿಮೊಮ್ಮಗ ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಲಿ ಅನ್ನುವುದು ಕಲ್ಪನಾಥರ ಆಸೆಯಾದರೆ, ಈ ಕಡೆ ಮಾಣಿಕ ದೇಸಾಯಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಹಾಸ್ಟೇಲ್‌ಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಹೆಂಡತಿ ಜೊತೆ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನಾಥರು ಮರಿಮೊಮ್ಮಗನ ಸತ್ತ ದೇಹವನ್ನು ಕಂಡು ಆತಂಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಪನಾಥ ದೇಸಾಯಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮೊಮ್ಮಗನ ಪೀಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮೌಲ್ಯ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನಾಥ ದೇಸಾಯಿಯವರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೂರ ಮೌಲ್ಯದ ಅವಸಾನ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ, ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಭಾವ, ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜ, ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಒಡಲುಗೊಂಡವರು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಮೈನಿಂಗ್ ಕಂಪನಿಗೆ ತನ್ನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾರುತ್ತಾನೆ. ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಮಾರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ದೈವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶರಣೆಂಬೇವು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಕಲೆಯು ನಗರದ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಮಾರಾಟದ ವಸ್ತುವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದವರು ಸಹ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ 'ದಾಳಿ ನಡೆದಾವೋ ಅಣ್ಣಾ', 'ತಮಂಧದ ಕೇಡು', 'ಕಣ್ಣುಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜಗಳು', 'ಸವಾರಿ', 'ಏ ದಿಲ್ ಮಾಂಗೇ ಮೋರ್' ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಜೊತೆ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ಜಾತ್ರೆ', 'ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ', 'ಅವ್ವ', 'ಮಧ್ಯಾಹ್ನ-ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮುದುಕ', ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ಇಳೆಯೆಂಬ ಕನಸು', 'ಸುಧಾಮ', 'ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್', 'ತಲೆಮಾರು', 'ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ' ಅವರ 'ಗೂಡಿನಿಂದ ಹಾರಿದ ಹಕ್ಕಿ' 'ಧರೆಗಿಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರ', 'ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯೆ', 'ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು', 'ಉಧೋ ಉಧೋ' ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಪರಿವರ್ತನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ತುಂಬಿವೆ. ಬದುಕಿನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳತ್ತ ಕಥೆಗಳು ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಗೌಡಿಕೆ, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ಬದುಕುವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಬಡ-ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿನ ಬದುಕನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಕಥೆಗಳು ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

'ಏ ದಿಲ್ ಮಾಂಗೇ ಮೋರ್' ಕಥೆಯ ಹುಸೇನವ್ವ, 'ತಮಂಧದ ಕೇಡು' ಕಥೆಯ ದುರುಗ, 'ನೀರು ತಂದವರು' ಕಥೆಯ ಸಿದ್ದಪ್ಪ, 'ಮೂಡಲು ಹರಿಯಿತು' ಕಥೆಯ ಸಿದ್ದಪ್ಪನಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳು ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತವೆ.

'ನೀರು ತಂದವರು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಹೀನವಾಗಿ ಕಂಡು, ತಮ್ಮ ಜೊತೆ ಕೀಳಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡವರ ಜೊತೆ ಸೇಡಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಜನರಿಗೆ ಕೆಂಪುಗ ಮತ್ತು ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಅವರ ದ್ವೇಷದ ಬದಲಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯೋಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಊರವರು ನಮಗೆ ನೀರು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ಅವರ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುವದು ಬೇಡ. ನಾವು ಅವರಿಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕೊಡೋಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವಮಾನ, ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿಯೂ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಆಧುನಿಕತೆ, ಪ್ರಗತಿ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ನೆಲದ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಆಮಿಷಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿಯೋ, ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೋ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಅಮರೇಶರ 'ಒಡಲುಗೊಂಡವರು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವ ಜನ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುವವರ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಮಣ್ಣು ಮಾರುವ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'ದೈವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶರಣೆಂಬೇವು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಜನಪದ ಕಲೆಯು ನಗರದ ಜನರ ಮಾರಾಟ ವಸ್ತುವಾಗಿ, ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಎತ್ತರದ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ಮುಳುಗಡೆಯಾಗುವ ಊರು, ಕಾಡಿನ ಚಿತ್ರಣಗಳಿವೆ. ಊರಿನ ಹಾಗೂ ಕಾಡಿನ ಜನರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವೇ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ನೆಲದೊಂದಿಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನರು ಮುಳುಗಡೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಆಗದೇ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗದೇ ನಗರದ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ನರಳುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ಇಳೆಯೆಂಬ ಕನಸು' ಮತ್ತು ಸುದಾಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಿ ಮುಳುಗಡೆಯಾಗುವ ಗ್ರಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಬದುಕು ವಸ್ತುವಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ 'ಉಧೋ ಉಧೋ' ಹಾಗೂ 'ಕಳಚಿಕೊಂಡ ಕೊಂಡಿ' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಲಮಟ್ಟಿ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಎತ್ತರದ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ಹಿನ್ನೀರು ನಿಂತು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳು ಮುಳುಗಡೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮನೆ, ಊರು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಗರದಲ್ಲಿ ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಶೆಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಗರದ ಮೋಸದ, ಸುಳ್ಳಿನ ಬದುಕಿನ ಮಧ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಸ್ಮರಿಸಿ ಮರುಗುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ವಸ್ತು ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ದರ್ಶನ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮೌಲ್ಯಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಮೌಲ್ಯಗಳು ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕನ್ನು ದರ್ಶಿಸುತ್ತವೆ. ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಿವರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೆನ್ನುವುದು ಸಮಾಜದ ಸಮಗ್ರ ಬದುಕನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು. ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ತನ್ನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ.

◆◆

**ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣೆಗಳು :**

೧. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಪೋಟೋದ ನೆಗಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು. ಸಂ.೧೨೭, ೨೦೦೮.
೨. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೦೦, ೨೦೧೪.
೩. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೪, ೨೦೧೩.
೪. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು, ಸಿ.ವಿ.ಜಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೭೫.
೫. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ. , ೨೦೦೮.
೬. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೫೦, ೨೦೦೮.
೭. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೫೭, ೨೦೦೯.
೮. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೩೩೪, ೨೦೦೯.
೯. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಪೋಟೋದ ನೆಗಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೭, ೨೦೦೮.

೧೦. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಪೋಟೋದ ನೆಗಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೬೪, ೨೦೦೮.

೧೧. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೪೧, ೨೦೧೩.

೧೨. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು, ಸಿ.ವಿ.ಜಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೭೫.

೧೩. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪೂರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸಂ.೧೨, ೨೦೦೮.

೧೪. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ,ಪು.ಸಂ.೯೪, ೨೦೦೯.

೧೫. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೩೮, ೨೦೦೮.

೧೬. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಪೋಟೋದ ನೆಗಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೩೪, ೨೦೦೮.

೧೭. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ–೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೪, ೨೦೧೩.

೧೮. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೯, ೨೦೦೮.

೧೯. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪು.ಸಂ.೯೧, ೨೦೦೯.

೨೦. ಡಾ. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ (ಸಂ), ಶೀಲವೆಂಬುದು ಸೂತಕ, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೭, ೨೦೧೪.

೨೧. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪು.ಸ.೧೦೮, ೨೦೦೮.

೨೨. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೮, ೨೦೦೮.

## ಅಧ್ಯಾಯ - ೮

# ಸಮಾರೋಪ ಮತ್ತು ಫಲಿತಗಳು

# ಅಧ್ಯಾಯ – ೮

# ಸಮಾರೋಪ ಹಾಗೂ ಫಲಿತಗಳು

ಕಥೆ ಎಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಒಂದು ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಭಾವನೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತ ಬಂದನು. ಆದರೆ ಆಗಿನ ಕಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದವುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬದುಕಿಗೆ ನೀತಿಯನ್ನು, ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾದರಿಯಾಗಬಲ್ಲ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಥೆಗಳು ರಚನೆಯಾದವು. ಮುಂದೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆದಂತೆ ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತು, ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಭಾರತೀಯ ಸರ್ವಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ರಚನೆಯಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. 'ಸಣ್ಣಕಥೆ'ಯು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ 'ಶಾರ್ಟ್‌ಸ್ಟೋರಿ'ಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಸಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಆರಂಭದಿಂದ ದಲಿತರ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಜಾತಿ, ವಿವಾಹ, ಕುಟುಂಬ, ಸಂಬಂಧಗಳು ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ರಚನೆಯಾದವು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಆಗಮನದ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆಡಳಿತ, ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಶೋಷಣೆ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ತಲ್ಲಣಗಳು, ಸಂಘರ್ಷಗಳು, ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆ ಕ್ರಮಗಳು, ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಮೂಡಿಬಂದವು. ೧೯೮೦ರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಗೊಂಡ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಹಾಗೂ ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಹೊಸ ನೀತಿಗಳು ದೇಶಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಶೋಧ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಿತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನುಕರಣೆ, ಆಧುನೀಕರಣ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಪೆಟ್ಟು ನೀಡಿದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅಂಶಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ೧೯೮೦ರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ೨೦೧೪ರ ವರೆಗೂ

ರಚನೆಯಾದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಥೆಗಾರರ, ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಪಾತ್ರ-ಚಿತ್ರಣ, ವಸ್ತು, ಭಾಷೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯದರ್ಶನ ಎಂಬ ನೆಲೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯಷ್ಟೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಲ್ಲ. ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಮುದಾಯ, ಅವರ ಬದುಕು, ಅವರ ಸ್ವಭಾವ, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳು ಮಲೆನಾಡು, ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಬಯಲುಸೀಮೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಅನುಕೂಲಕರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವು ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವಾಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಗಾರರು ಸಹ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನದಿ, ಹಳ್ಳ, ಗುಡ್ಡ, ಕಾಡು, ಭೂಮಿ, ಹವಾಗುಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅಥವಾ ಅನುಕೂಲಗಳು ಕಥೆಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಕಥೆಗಾರರು ಕಥೆಯು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವೇ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೂಲಕವೇ ಪಾತ್ರಗಳ ಪರಿಚಯ, ಅವುಗಳ ಸದ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ಆರಂಭದೊಂದಿಗೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಹೊಳಿ, ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶದ ನೆಲ

ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಬಿಸಿಲು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಾಡು, ಹಸಿರು ಆರಂಭದಿಂದ ಕಥೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಬದುಕು ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಬದುಕು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವಗಳು, ನೋವು, ನಲಿವು, ತಲ್ಲಣ, ಹೋರಾಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ವೃತ್ತಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳು ಅಥವಾ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಆಧಾರಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನಿಲ್ಲ. ಅವನ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲೂ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಜನರ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಮಲೆನಾಡು, ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಬಯಲುಸೀಮೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಭಿನ್ನತೆಯ ಚಿತ್ರಣವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ, ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಹನೆ, ಸಮಾಧಾನದ ಗುಣಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಬದುಕು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಆಪತ್ತು, ವಿಪತ್ತುಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಬಿಸಿಲು, ಹವಾಮಾನ ಏರಿಳಿತ, ಬರಗಾಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆ, ಅಸಮಾಧಾನದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಭಾಗದ ಪರಿಸರದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆ, ಅಸಮಾಧಾನ ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬದುಕು ನಡೆಸುವ ಜನರು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸ್ವಭಾವದ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ' ಕಥೆಯ ಜಂಬಣ್ಣ, ಗಯ್ಯಪ್ಪ ಹಾಗೂ 'ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜಗಳು' ಕಥೆಯ ಅಂಬಕ್ಕ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಪರಿಸರದ ಬದುಕಿನ ತಲ್ಲಣಗಳನ್ನು ಮೀರಿ, ಅಸಹನೆ-ಅಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಬದುಕನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎದುರಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಾರೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಧೈರ್ಯದ ಗುಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರುವುದು ಅದೇ ಭೂಮಿ, ಹವಾಮಾನ ಏರಿಳಿತಗಳು, ಜನರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಹಲವು ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ತಂದರೂ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಹೋರಾಟದ ಬದುಕನ್ನ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯೂ, ವಸ್ತುವೂ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದ, ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಡಿನ ಆಪತ್ತುಗಳು, ತೊಂದರೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ

ಸಾಹಸಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಕಾಡುಗಳಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದರೆ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೋರಾಟಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಕಜ್ಜ, ಸುದಾಮ, ಸದಾಶಿವರಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ನೆಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಥೆಗಾರರಾದ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಹಿರಿಹೊಳಿ(ಕೃಷ್ಣೆ), ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಹೊಳಿ, ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮೇರೆಯೊಳಗೆ ಕಥೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಲೆನಾಡಿನ, ಕಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶ ಅಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇರೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂಲಕ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೇರೆಯೊಳಗೆ ಬದುಕುವ ಸಮುದಾಯವು ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಆ ಮೇರೆಯೊಳಗಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವನದಿಯಾದ ಹಿರಿಹೊಳಿ, ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಪತ್ತು, ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗರ ಹೀಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಈ ಗುಣಗಳು ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವು ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು ನಂತರ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ನಗರಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಪ್ರದೇಶದ ನೆನಪಿನ ಸಳೆತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಗುಣವು ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವದು. ಇನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಏರು-ಪೇರು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನೆಲೆಯಾದ 'ವಸ್ತು'ವನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಾರನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಜನರ ನೋವು-ನಲಿವು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಹೋರಾಟಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅಣೆಕಟ್ಟು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಮುಳುಗಡೆಯು ಜನರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಹಲವು ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ತಂದಿಡುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆಯು ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಹಾಗೂ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆಯ ಕಥಾವಸ್ತು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಮುಳುಗಡೆಯಿಂದಾಗಿ ಜನರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಕಥೆಗಳು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿವೆ. ಮುಳುಗಡೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಭೂಮಿಯು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದಲ್ಲ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರ, ಸಂಪತ್ತು, ಜನರ ಬದುಕು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬಾಂಧವ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಮುಳುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸಂತ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೊದಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಚದುರಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ, ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ನಗರಗಳಿಗೆ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಬಂದು ನಗರಗಳ ಸ್ವಾರ್ಥದ, ವ್ಯಾಪಾರಿ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ನರಳುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀಲವ್ವ, ನಾಗವ್ವ, ಗಿರಿಜಿ ಮೊದಲಾದ ಪಾತ್ರಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮುಳುಗಡೆಯಿಂದಾಗಿ ಚದುರಿ ಹೋಗಿವೆ. ಮುಳುಗಡೆಯು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಏರು-ಪೇರುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರೌರ್ಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಅಮಾಯಕತೆ, ಮುಗ್ಧತೆ ಮಾನವೀಯತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮೇಳೈಸಿಕೊಂಡ ವಸ್ತು ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿಗಾಗಿ, ಸಂಪತ್ತಿಗಾಗಿ, ಲೈಂಗಿಕತೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ ಕ್ರೌರ್ಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಮುಗ್ಧತೆ, ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಜನರು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ಕಥೆಯ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿವೆ.

ನಗರ–ಗ್ರಾಮಗಳ ಮುಖಾ–ಮುಖಿಯಲ್ಲಿ ಆಧುನೀಕರಣ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಗ್ರಾಮಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಬಡವರು, ರೈತರು, ದಲಿತರು ಇದರ ಬಿಸಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೊಳಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು, ದುಡಿಮೆಯನ್ನು, ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು, ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ. 'ದೈವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶರಣೆಂಬೇವು', 'ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ', 'ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯದ ಕುದುರೆ', 'ಕಡೀತನಕಾ ಕಾಯೊ ಅಭಿಮಾನ' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿಯ ಚಿತ್ರವಿದೆ. ಕಥೆಯ ವಸ್ತುವು ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು, ತಲ್ಲಣಗಳನ್ನು, ಧನಾತ್ಮಕ, ಋಣಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕಾಳಜಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಕಾರಣ, ಪರಿಣಾಮ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಲು 'ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ' ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಾರರು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಕಥೆಗಾರ ಮೂಲ ಊರಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವ ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಾರರು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶದ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಜನಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ–ಬೇರೆ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಯು ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಭಾಷಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ.

ಕಥೆಗಾರರು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಪಾತ್ರಗಳು ಆಡುವ ಭಾಷೆಯು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷಾ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಭಾಗದ ಕನ್ನಡವು, ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರಹಟ್ಟಿಯ ಕನ್ನಡವು, ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಭಾಗದ ಕನ್ನಡವು, ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನ್ನಡವು, ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆಯಾ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿವೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಯಲುಸೀಮೆ, ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದ ಜನರ ಗುಣ–ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸುತ್ತಾ, ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ

ಸಹನೆಯ ಹಾಗೂ ಸಮಾಧಾನದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆಯ ಹಾಗೂ ಅಸಮಾಧಾನದ ಗುಣಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ 'ಸಂಯೋಗ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಗುರುತು ಮೂಡಿದ್ದರೆ, ಹುಲಿಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಆ ವರ್ಷ ಬೆಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಯ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಗದ್ದೆಯ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿರುವ ಜಟ್ಟಿಗ ಮತ್ತು ನಾಗ ಎಂಬ ಶೂದ್ರ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಿವರವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ಕಾಡು, ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಅತಿಯಾದ ಮಳೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಸಹನೆ, ಸಮಾಧಾನ, ಸಾಹಸಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶ, ಹೆಚ್ಚು ಬರಗಾಲ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶದಿಂದಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಳೆ, ಬೆಳೆ, ದುಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದೇ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆ, ಅಸಮಾಧಾನದ ಗುಣಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ 'ಕಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಾದ ಬೀಜ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೇ, ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಜನರು, ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಮಷೀನು ಬಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಲಿಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಬೆಂಕಿ ಕಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾದ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಬೇಯಿಸುವ ಚಿತ್ರಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಡತನ, ಹಸಿವೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಸಹನೆ, ಅಸಮಾಧಾನದ ಗುಣಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಬಕ್ಕ "ಮಾಗಾಣ್ಯಾಗ ಕೆಲ್ಸ ಇಲ್ಲಂತ ! ಈ ಊರು ಎಡಗಾಲಾಗ ಮುಂದಿನ ಊರು ಬಲಗಾಲಾಗ" ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಮಾತು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ಅಸಮಾಧಾನದ ಗುಣಗಳು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅವರು ಅದನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಬದುಕನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಪುರುಷನು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನೋಡುವ ರೀತಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಶೋಷಣೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ನೋವುಗಳು ಹಾಗೂ ಅವಳ ಮೇಲಿನ ಶೋಷಣೆಯ ಕುರಿತಾದ ಚಿತ್ರಣ ಇದೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮದುವೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆ, ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮದುವೆಯ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. 'ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ಪಾತ್ರ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶಾಲೆ-ಕಾಲೇಜು ಕಲಿಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಎದುರಿಸುವ ಪಪ್ಪಿಯ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. 'ಕಡಿತನಕಾ ಕಾಯೋ ಅಭಿಮಾನ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಕರಿಯಮ್ಮ ಎಂಬುವಳು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವ ತಲ್ಲಣ, ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ, ಮದುವೆಯಾಗದೇ ಇದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಅವರ 'ಗಾಳಿ ಮಾತು', 'ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯೆ', 'ಮಿಂಚುವ ದೀಪ' ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಂಟಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ನೋವುಗಳು ಹಾಗೂ ಅವಳ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಮುಗ್ಧತೆಯ, ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುವ, ಗಟ್ಟಿತನ ತೋರುವ, ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ತಾರವ್ವ, ವೀಣಾ, ಸೋನುಬಾಯಿ, ಮಲೆವ್ವ ಮೊದಲಾದ ಹೆಣ್ಣು ಪಾತ್ರಗಳು ಇಂತಹ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಗಟ್ಟಿತನದಿಂದ ಬದುಕನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತವೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿವೆ. ಪಾತ್ರಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು, ಶೋಷಣೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ಮುಗ್ಧತೆ, ಸಾಹಸಿ ಪಾತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವ ಸಂಕಟಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

ಮನುಷ್ಯ ತಾನು, ತನಗಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಭಾವನೆ, ವಿಚಾರ, ಆಚಾರ, ರೀತಿ-ನೀತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಭಾಷೆಯು ಮನುಷ್ಯನ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕವಾಗಿದೆ. ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಭಾಷಿಕ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತಿಯು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿತ್ರಣ ಆಯಾ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಭಾಷೆಯು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಾಷಾ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ತೋರುತ್ತವೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಭಾಷಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡು, ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಬಯಲುಸೀಮೆ ಭಾಷೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ, ಒಳನಾಡು ಹಾಗೂ ಗಡಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕಥೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರಹಟ್ಟಿಯ ಭಾಷೆಯು ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಬೆಳಗಾವಿ ಹಾಗೂ ಗೋಕಾಕ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಷೆಯು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಬಾದಾಮಿಯ ಭಾಷೆಯು ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರು ಭಾಷೆಯು ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದ್ದು, ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಾಗೂ ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯ ಸೊಗಡು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 'ಆಡು ಮಾತಿನ ರೂಪಗಳೇ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಿಡುತ್ತವೆ' ಎಂಬ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಕಥೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ನಾಮಪದಗಳು, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳು ಕಥೆಯು ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಎನಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು, ಗಾದೆ ಮಾತು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷಿಕ ಅಂಶಗಳು ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರ ಭಾಷಾ ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಪದಗಳು. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ.

ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಪದಗಳು, ಪದಗಳಿರುವ ಅರ್ಥ, ಪದಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಗಾದೆ ಮಾತು, ನುಡಿಗಟ್ಟು, ಮೊದಲಾದವುಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಗುಣವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಭಾಷಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಜೊತೆಗೆ ಗಡಿಭಾಗದ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ, ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಗಳು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಯಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಹಬ್ಬಗಳು, ಜಾತ್ರೆಗಳು, ನಾಮಕರಣ, ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬಗಳೆಂದರೆ ಈಡೀ ಊರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವಿರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಹಬ್ಬ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಮಣ್ಣೆತ್ತಿನ ಅಮವಾಸ್ಸೆ, ಗುಳ್ಳವ್ವನ ಹಬ್ಬ, ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ವಿಜಯದಶಮಿ, ಪಂಚಮಿ ಮೊದಲಾದ ಹಬ್ಬಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ಬೆಂಕಿ ಆರಿ ಬೆಳಕ ಉಳದಿತ್ತೊ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಹುಣ್ಣಿಮೆ ಆಚರಣೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಮೆರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬವು ರೈತರು ಕೃಷಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶವು ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚರಣೆಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಲೆಯಾದ 'ತಾಳಮದ್ದಳೆ'ಯ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಪುಣ್ಯತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರವೂ ತಾಳಮುದ್ದಳೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜನರು ಇದನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಹುಚ್ಚು ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾಳಮದ್ದಳೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ವಿವರ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಚರಣೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಜನರು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿವರಗಳಿದ್ದು, ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು

ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರವಿಸುವ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಧರ್ಮ, ಜಾತಿಯವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಏಕತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟು ಮಾಡುವವರ ಮಧ್ಯ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾರಲಾಗಿದೆ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ 'ನಮ್ಮೂರಲ್ಲೊಂದು ಭಜನಾ ಮಂಡಳಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಚಿತ್ರಣದ ಜೊತೆಗೆ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹೇಗೆ ರೂಪು ತಾಳುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುವಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯು ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯು ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳು, ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಹಾಗೂ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ ಮೊದಲಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಮೊದಲು ಬೆಳೆದು ಬರುವುದೇ ಮನೆಯಿಂದ, ಮನೆಯು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ಘಟಕವಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಮನೆಗಳು ಸಹ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವರೂಪದ ವಿವರ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಮನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಇನ್ನೊಂದು ನೆಲೆ ಎಂದರೆ ಮೌಲ್ಯದರ್ಶನದ್ದು. ಕಾಲ, ಪ್ರದೇಶ, ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಜನರು ಹೊಂದಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಾರರು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ವರ್ತನೆಗಳು ಮೌಲ್ಯದರ್ಶನ ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಕ್ರೌರ್ಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ತುಂಬಿದ ಜನರ ಮಧ್ಯ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಮಧ್ಯೆಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಪಾತ್ರಗಳಿವೆ. ಹುಸೇನವ್ವ, ದುರುಗ, ಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಕೆಂಪುಗ ನಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳು ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿವೆ. ಕ್ರೌರ್ಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಪಾತ್ರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧತೆ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಪಾತ್ರಗಳು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ರೇಣುವ್ವ

ಮಲೆವ್ವ, ಚಂದ್ರಿ, ನಿಂಬೆವ್ವ ಆಯಿ ಮೊದಲಾದ ಪಾತ್ರಗಳು ಜೀವದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತವೆ.

ಜಾತಿ, ಮತ, ಧರ್ಮಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಏಕತೆಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವವರ ನಡುವೆ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ ಅವರ 'ಮಿಂಚಿನ ದೀಪ' ಹಾಗೂ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು, ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ ಅವರ 'ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು' ಹಾಗೂ 'ಕ್ಷಮೆಯಿರಲಿ ಕಂದಾ' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಜಾತಿ-ಮತ ಭೇದಗಳು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯದ ಭಾಷೆ, ಮೌಲ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜನರ ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿವೆ.

**ಫಲಿತಗಳು :**

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಕೊಂಡ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಕಥಾವಸ್ತು, ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯದರ್ಶನಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆ, ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ಈ ನೆಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ನವೋದಯ, ನವ್ಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಹಾಗೂ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಘಟ್ಟಗಳ ವಿವಿಧ ಪ್ರೇರಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು. ಈ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯಿತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಯು ಒಂದು. ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಿಂದ ೧೯೭೫-೧೯೮೦ರ ವರೆಗೆ ಬೆಳೆದ ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳ ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆ, ಧೋರಣೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು "ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ" ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ.

ಕಾದಂಬರಿಗಳಂತೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಆರಂಭದಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಚಿತ್ರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ೧೯೮೦ ರಿಂದ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದಟ್ಟ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ, ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಹೊಸ-ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು, ಆಧುನೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು,

ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಗ್ರಾಮ–ನಗರ ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವಗಳು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದು, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೂ ಇವುಗಳ ಪ್ರೇರಣೆ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ನೀಡಿದವು. ಆಗ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಟಗಳು ಆರಂಭಗೊಂಡವು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಇದು ಚಳವಳಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ವಸ್ತು, ಪಾತ್ರ–ಚಿತ್ರಣ, ಭಾಷೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಎಂಬ ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತತ್ವವಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಒಂದು ಚಳವಳಿಯಾಗಿ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯದಿದ್ದರೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ತನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವದ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ವಸ್ತುವಿನ ಎಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

- ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಗುಣ–ಸ್ವಭಾವ, ನಡವಳಿಕೆ, ತಲ್ಲಣಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವು ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ.
- ಬಯಲುಸೀಮೆ, ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಸಮುದಾಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಸಹ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ಜನರ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಸೇರಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ.
- ಇಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರಕೃತಿ, ದುಡಿವ ವರ್ಗದ ಬದುಕು, ಮೌಲ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬುದ್ಧನ ಕಾರುಣ್ಯ, ಬಸವನ ಸಾಮರಸ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಅಂಬೇಡ್ಕರ ಅವರ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವಗಳೇ ಉತ್ತರವಾಗಿದ್ದು, ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಈ ಎಳೆ ಹಿಡಿದು ಮರು ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕಥೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

- ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಕೆಳವರ್ಗದ ದುಡಿಯುವ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಟ್ಟು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ಆಧುನಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಯೋಜನೆಗಳು, ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾಣ, ಮುಳುಗಡೆ ಹಾಗೂ ನಗರ ಗ್ರಾಮಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಣಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯದ ಕಥಾ ವಸ್ತು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಇವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಕೌಟುಂಬಿಕವಾದ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ, ಆರ್ಥಿಕವಾದ, ನೈತಿಕವಾದ, ರಾಜಕೀಯವಾದ ಬದುಕನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಇಂದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಧೋರಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಆಕರಗಳನ್ನು, ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು, ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೇ ಇಂದು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರದೇಶದ ತಲ್ಲಣ, ಪಲ್ಲಟಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೋವು-ನಲಿವು, ಆಸೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು, ಹೋರಾಟಗಳು, ದೌರ್ಜನ್ಯ, ತಲ್ಲಣಗಳು, ತ್ಯಾಗ, ಸಹನೆ, ಆಕ್ರೋಶ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ.
- ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀಮಂತ, ಪ್ರಬಲ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬಲಶಾಲಿ ವರ್ಗದವರು ದಲಿತರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಎಸಗುವ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕೌಟುಂಬಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಶೋಷಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅವಮಾನಿಸುವ ಚಿತ್ರಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಬಂಡಾಯವು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ.
- ಸ್ವತಂತ್ರ, ಸಮಾನ ಬದುಕಿನ ಹುಡುಕಾಟವೇ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂವೇದನೆಯ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಈ ತತ್ವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿವೆ.

- ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುವ ಪದಗಳು, ಗಾದೆ ಮಾತು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಹಾಗೂ ಬೈಗಳುಗಳು ತೋರುವ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಂತ - ಬಡವರ ಭಾಷೆ, ಧಣಿ, ಜಮೀನ್ದಾರ - ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರ ಭಾಷೆ, ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಭಾಷೆ, ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ-ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಥೆಗಳು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ ಭಾಷೆಯು ದಮನಿತರ, ದಲಿತರ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ರಚನೆಯಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಆಹಾರ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ವೃತ್ತಿಗಳು, ಮದುವೆ, ನಾಮಕರಣ, ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿತ್ರಣ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ.
- ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಂಶಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ವಸ್ತು ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರಗಳ ಆಯ್ಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿವೆ.
- ಆಧುನಿಕತೆಯ ವೇಗಮಯ ತಿರುವುಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾಗತೀಕರಣದ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಭಾಷೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಧಕ್ಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವು ವಿರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯವು ಈ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ನೆಲದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಆ ನೆಲವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವವರ ನೋವು, ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಮಿಡಿತವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕಥೆಗಾರನು ತನ್ನ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ನೆಲದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.
- ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಚಳವಳಿಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಇಂದು ಮುಖ್ಯ ಧೋರಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಲಿತಪರ

ಸಂವೇದನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬಂಡಾಯ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವದನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಾಜದ ಬದುಕಿನ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರದ ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿವೆ.
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು, ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿತನವನ್ನು, ನಿರಂಕುಶತೆಯನ್ನು ಕೋಮುವಾದವನ್ನು, ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವುದನ್ನು ಕಥೆಗಳು ಚಿತ್ರಿಸಿವೆ.
- ನವ್ಯ ಹಾಗೂ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಯಥಾವತ್ತಾದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಧೋರಣೆಯ ಸ್ವರೂಪವು ಇಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಈ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಇಂದು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಬದುಕಿನ ಸಮಗ್ರ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುವುದು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನೆಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದಮನಿತರ, ಶೋಷಿತರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸಮಾಜದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಥೆಗಳು ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

◆◆

# ಅನುಬಂಧಗಳು

# ಅನುಬಂಧಗಳು

**ಮೂಲ ಆಕರಗಳು:**


೧) ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ-೧, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ-೨೦೧೩.

೨) ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ-೨, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ-೨೦೧೪.

೩) ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಸವಾರಿ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ-೨೦೦೭.

೪) ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತು ಬೀಜ, ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ಪ್ರಕಟ-೨೦೧೨.

೫) ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಕಲ್ಲಾದಳು ಅಹಲ್ಯ, ಕಾಲ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಕಟ-೨೦೦೯.

೬) ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳು, ಸಿವಿಜಿ ಇಂಡಿಯಾ, ಕುವೆಂಪು ೧೦೮ ನೆನಪು.

೭) ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯರಿ, ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಬೇರು, ಸಿವಿಜಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್.

೮) ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ, ಕೃಷ್ಣೆ ಒಡಲ ತುಂಬ, ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ದಡಗ, ಪ್ರಕಟ-೨೦೦೮.

೯) ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ತುದಿಯೆಂಬೋ ತುದಿಯಿಲ್ಲ, ಆನಂದ ಕಂದ, ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪ್ರಕಟ-೨೦೦೯.

೧೦) ವಿನಯಾ ವಕ್ಕುಂದ, ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಛಂದ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ-೨೦೦೮.

೧೧) ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಒಂದು ಫೋಟೋದ ನೆಗೆಟಿವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ-೨೦೦೮.

೧೨) ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಅಮೃತ ಪಡಿ, ಕ್ರೈಸ್ಟ್‌ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ-೨೦೧೧.

೧೩) ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಅಧೋಮುಖ, ಬಕುಲ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಕ್ಕಳ, ಶಿರಸಿ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ, ಪ್ರಕಟ-೧೯೯೫.

೧೪) ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಮುಖಾಂತರ, ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಂಬರಕೋಡ್ಲಾ, ಅಂಕೋಲಾ, ಪ್ರಕಟ-೧೯೯೮.

೧೫) ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಇಳೆಯೆಂಬ ಕನಸು, ಆನಂದಕಂದ, ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಪ್ರಕಟ-೨೦೦೩.

**ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು :**


೧) ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ (ಸಂ), ಗಾಮಾಯಣ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೦.

೨) ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ (ಸಂ) ಕಥೆ ಹುಟ್ಟುವ ಪರಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೪.

೩) ಅಶೋಕ ಟಿ.ಪಿ., ಕಥನ ವೈವಿಧ್ಯ, ಕಣ್ವ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ, ೨೦೧೪.

೪) ಅಶೋಕ ಟಿ.ಪಿ., ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿ.

೫) ಆನಂದ ಋಗ್ವೇದಿ, ಕಥಾ ಸ್ವರೂಪ, ರೂಪ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೧.

೬) ಆಮೂರ ಜಿ.ಎಸ್., ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ : ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೨.

೭) ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಸಂಕಥನ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦.

೮) ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಥನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೭

೯) ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಶತಮಾನದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೦೮.

೧೦) ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ನವ್ಯ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೮೯(ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ).

೧೧) ಕೇಶವ ಉಜ್ವಲ್, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೧೯೮೦ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

೧೨) ಕೇಶವ ಶರ್ಮಾ ಕೆ., ವಿಮರ್ಶೆ–೧೯೯೩, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೧೯೯೭.

೧೩) ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಆರ್., ಚದುರಂಗ ಮತ್ತು ಕುಂವೀ ಕಥೆಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೨೦೧೩ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ).

೧೪) ಖಂಡೋಬಾ ಪಿ.ಕೆ., ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಜಾನಪದೀಯತೆ,ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು,ಬೆಂಗಳೂರು,೧೯೯೯.

೧೫) ಗುರುಮೂರ್ತಿ ಕೆ.ಜಿ., ಜಾನಪದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಾರ್ತಿಕ ಪ್ರೈಸರ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೨.

೧೬) ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ, ಕಲ್ಪಿತ ವಾಸ್ತವ–ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಪ್ರಕಟ–೨೦೦೯.

೧೭) ಗುರುಪಾದ ಮರಿಗುದ್ದಿ, ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಕಟ–೧೯೮೯.

೧೮) ಗುರುಲಿಂಗ ಕಾಪಸೆ, ಬೆಳಗಲಿ, ದು.ನಿಂ, ಬೆಳಗಲಿ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ, ದು.ನಿಂ. ಬೆಳಗಲಿ ಅಭಿನಂದನ ಸಮಿತಿ, ಅಥಣಿ, ಪ್ರಕಟ–೧೯೯೮.

೧೯) ಗೂಳಪ್ಪ ವಕ್ಕುಂದ, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಕುಂವೀ ಅವರ ಕಥೆಗಳು – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೨೦೧೧(ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ).

೨೦) ಚಂದ್ರಣ್ಣಗೌಡ ಕೆ. ವ್ಹಿ., ಸುಗ್ಗನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ : ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೧೯೯೬ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ).

೨೧) ತಾರಿಣಿ ಶುಭದಾಯಿನಿ ಆರ್., ನಿರ್ವಸಾಹಿತೀಕರಣ ಎಂದರೇನು ?, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೦.

೨೨) ದೊಡ್ಡಮನಿ ಕೆ.ಎನ್., ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಬದುಕು, ಸುಮಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೧.

೨೩) ನರಹಳ್ಳಿ ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೧೯೯೮.

೨೪) ನಾಯಕ ಜಿ. ಎಚ್., ಕೃತಿಸಾಕ್ಷಿ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೦೬.

೨೫) ನಾಯಕ ಜಿ. ಎಚ್. (ಸಂ), ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನವ ದೆಹಲಿ, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೩.

೨೬) ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಕೆ. (ಸಂ), ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೦೫.

೨೭) ನಾಗಭೂಷಣ ಓ.ಎಲ್., ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಿಭಾಷೆ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೪.

೨೮) ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ ಎಸ್. (ಸಂಪಾದನೆ), ಶೀಲವೆಂಬುದು ಸೂತಕ, ಕಣ್ವ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೪.

೨೯) ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ ಎಸ್., ಸಣ್ಣಕತೆ–ಸ್ವರೂಪ–ವಿನ್ಯಾಸ, ಕಣ್ವ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೧.

೩೦) ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೦೬

೩೧) ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೦೧.

೩೨) ಬಸಪ್ಪ ಪಿ. ಕುಂಬಾರ, ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ ನೆಲೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ೨೦೧೭. (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

೩೩) ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಗುಡಿ(ಸಂ), ಸುವರ್ಣ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೦೬.

೩೪) ಭಟ್ಟ ಜಿ.ಎಸ್.(ಸಂಪಾದನೆ), ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ – ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿ, ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೫.

೩೫) ಭೈರಪ್ಪ ಎಸ್. ಎಲ್., ಕಥೆ ಮತ್ತು ಕಥಾವಸ್ತು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೪.

೩೬) ಮಮತ ಕೆ., ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೨೦೧೩ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ).

೩೭) ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿ, ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಪ್ರತಿಮಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ, ಪ್ರಕಟ–೧೯೯೪.

೩೮) ಮಹಾದೇವಪ್ಪ. ಎಮ್, ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆ – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೨೦೧೦ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ).

೩೯) ಮಹೇಂದ್ರಮೂರ್ತಿ ಡಿ.ಎಂ., ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಪಿ. ಲಂಕೇಶ ಅವರ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೨೦೧೩, (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ).

೪೦) ಮರುಳಯ್ಯ ಸಾ. ಶಿ. (ಸಂ), ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪ್ರವೇಶ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೦೫.

೪೧) ಮಲೇಶ್ವರ ಕ. (ಸಂ), ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ – ಆರ್.ಪಿ.ಹೆಗಡೆ, ಕಥಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ(ಭಾಗ–೧), ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೦೭.

೪೨) ರಘುನಾಥ್ ಕೆ., ಅವಲೋಕನ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೦೭.

೪೩) ರಹಮತ ತರೀಕೆರೆ, ಸಂಶೋಧನ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೪.

೪೪) ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನೆ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪ್ರಕಟ–೨೦೦೯.

೪೫) ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, ದೇಶೀವಾದ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೧೯೮೯.

೪೬) ವಿಜಯಶ್ರೀ ಸಬರದ(ಸಂಪಾದನೆ), ಸಂಶೋಧನೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿಜಯಪುರ, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೩.

೪೭) ವೆಂಕಟಗಿರಿ ದಳವಾಯಿ(ಸಂಪಾದನೆ), ಡಾ. ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ – ಕಥನ ಸಂವಾದ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೨೦೧೧.

೪೮) ವೆಂಕಟೇಶ ಸಿ., ಲಂಕೇಶರ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಕಾಲೇಜ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ–೧೯೯೮.

೪೯) ಶಕುಂತಲಾ ನಾವಲಗಿ, ಕಣವಿಯವರ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಧಾರವಾಡ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ).

೫೦) ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ. ಎಸ್., ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಕಟ-೨೦೧೨.

೫೧) ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಎಲ್. ಎಸ್., ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ-೨೦೦೮.

೫೨) ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ, ಕಾಲಪಲ್ಲಟ (ಅಂಕಣ ಬರಹಗಳು), ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ-೨೦೧೧.

೫೩) ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ-೨೦೧೧.

೫೪) ಶ್ರೀರಾಮ ಇಟ್ಟಣ್ಣವರ(ಸಂಪಾದನೆ), ಕ್ಯಾದಗಿ, ಡಾ. ಮಹಾದೇವಿ ಕಣವಿ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ, ಡಾ. ಮಹಾದೇವ ಕಣವಿ ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮಿತಿ, ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ, ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆ, ಪ್ರಕಟ-೨೦೦೮.

೫೫) ಷರೀಫಾ ಕೆ., ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟ-೨೦೧೧.

೫೬) ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿಮಠ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಸ್ವರೂಪ, ರೂಪರಶ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಪ್ರಕಟ-೨೦೦೫.

೫೭) ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಬಿ. ಉತ್ನಾಳ, ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಅನುಪಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಥಣಿ, ಪ್ರಕಟ-೧೯೯೦.

೫೮) ಸುಮತಿ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ-ಕರ್ನಾಟಕ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂವೇದನೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ).

೫೯) ಹೊನ್ನಯ್ಯ ಸಿ. ಬಿ., ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಜೀವನ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೨೦೦೩ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ).

೬೦) ಹಾಲಪ್ಪ ಲಿಂಗದಹಳ್ಳಿ, ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಗ್ರಾಮ-ನಗರಗಳ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕತೆ, ಸಪ್ತಕೋಟಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಪ್ರಕಟ-೨೦೧೩.

೬೧) ಸುಂದರಮ್ಮ ಎಸ್., ಚದುರಂಗರ ಸಾಹಿತ್ಯ – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೧೯೯೨ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)